

MİRASÇILIK (VERASET) BELGESİNİN HUKUK YARGILAMASINDAKİ GÖRÜNÜMÜ

(Appearance Of The Heritage Certificate Of The Legal Judgment)

Dr. Ahmet Cahit İYİLİKLİ¹

ÖZ

Mirasçılık belgesi, çekişmesiz yargılama faaliyeti sonucunda husule gelen ve iptal oluncaya kadar içeriği gereği muamele olunan tespit niteliğinde resmi bir evrakı müsbitedir. Mirasçılık belgesi, mirasçılık sıfatı ve pay oranları ile muris ile mirasçılar arasındaki soy bağının tespiti ve terekenin tesliminden gayrı içtimai hayatın ihtiyaçlarına medar birçok fonksiyonu bulunan bir lazime hükmündedir. Mirasçılık belgesi, maddi manada kesin hüküm gücünden yoksun bulunduğundan tekrar yasağından varestedir. Nitekim mirasçılık belgesi talebi, terekeye ait aynı nitelikte bir tasarruf işlemi olmayıp, mirasçılarının zorunlu dava ortaklığı şeklinde yani hep birlikte hareket etmek mecburiyeti (Oy birliği) bulunmadığından, her bir mirasçının bağımsız ve sayısız mirasçılık belgesi talep hakkı muhtardır. Sulh mahkemeleri dışında noterlere de mirasçılık belgesi verme imkânı tanınması; yargı faaliyetlerinin iş yükünün hafifletilmesi ve hızlandırılmasına matuf ikame bir yetki olup, mirasçılık belgesi faaliyetinin yargılama niteliğine halel getirmeyecektir.

Anahtar Kelimeler: Mirasçılık Belgesi, Çekişmesiz Yargı İş, Evrakı Müsbite

ABSTRACT

An official document of the nature of the hearing, which is the result of the trial of the dispute and which has been processed in accordance with the content until the cancellation. The inheritance document, the title of inheritance and the pay rates, and the need for the descendant and immune system to change between the muris and the heirs is a condition. The document of inheritance is found in material property again because of lack of definite power. Since the inheritance document request is not the same kind of saving operation of the estate, the heirs are entitled to demand independent and numerous inheritance document of each heir

1 Büyükkçekmece İcra Mahkemesi Hâkimi ♦ aciylilikli@hotmail.com

because the heirs are not obliged to act jointly. The possibility of granting notary public heirship certificates other than peace courts; It will be a substitute authority to lighten and accelerate the workload of the judicial activities and will not prejudice the judicial character of the activity of the heirship.

Keywords: Document of Inheritance, Unwarranted Case, Document of Responder

GİRİŞ

Kişilerin tam ve sağ olarak doğumu kişiler hukuku, vefatı ise, miras hukuku hükümlerinin uygulanmasına alan ve zemin oluşturacaktır. Dolayısıyla kişilerin yaşam yolculuğunun hukuk ile kesişmemesi mümkün olmayacaktır. Nitekim bu söylem, hukuk ile hayatın mütemmim cüz olmasının sonucudur. Bir diğer ifadeyle, sosyal bir varlık olan beşer hayatının hasbelkader, beşeri münasebet ve ilişkilerin koordinasyonu (eşgüdüm) denilen hukukun düzenleyici yörüngesi ve çekim alanı dışında kalması ya da etkisinden kaçması mümkün bir istisnasının düşünülmesi dahi muhaldir. Zira hukuk, beşerin türsel var olmağının bizzarure içtimai hâsilasıdır. Öz ve alelîtlak ifadeyle, kişilerin, hukuka bulaşmadan yaşamlarını idame ettirmeleri mümkün değildir. Kaldı ki kişiler, toplumda maddi ve manevi haklarını ancak hukuk marifetiyle muhafaza ve idame ettirirler. Doğumundan vefatına kadar hukuk ile iç içe yaşayan insan çoğu hâl ve zamanda bundan bihaberdir. İnsanoğlunun dünyaya gelmesiyle doğrudan iktisap ettiği gerçek kişi hüviyeti, soy bağı ve vatandaşlık rabitası en temel ve akla ilk gelen hukuki haklardan bazılarıdır. Hakikatte bu kazanımlar ilk yaratılıştta insanoğluna bahşedilen “en şerefli” ve “en mükemmel varlık” olmasının bir sonucudur.

Miras hukukunun doğumunda mutlak suretle bir murisin mevcudiyeti esastır. Muris sıfatı sadece insanlara münhasır olduğu için tüzel kişileri tasfiyesi ya da infisahı miras hükümlerine tabi olmayacaktır. Buna karşın gerçek ve tüzel kişilerin mirasçı sıfatına hukuki ya da fiili bir engel yoktur. Miras bırakanın vefatı ile külli halefiyet ilkesi gereği murisin terekisi yani malvarlığı, hak, alacak ve borçları bir bütün hâlde başka bir işleme gerek kalmaksızın doğrudan mirasçılara intikal edecektir. Mirasçılar kanun gereği ve kanunda gösterilen mirasçılar ile atanmış bir diğer ifadeyle ölüme bağlı tasarruf (vasiyetname veya miras mukavelesi) marifetiyle murisin iradesiyle oluşan mirasçılardır. Dolayısıyla atanmış mirasçılar üçüncü bir gerçek ya da hükmî şahıs olabilmesine karşın, kanuni mirasçılar murisin kan hısımları, sağ kalan eşi, evlatlığı yahut ikinci derecede devlet olacaktır.

Kaldı ki, murisin ölüme bağlı tasarrufuyla devlet mansup mirasçı sıfatını da haiz olabilecektir. Zira ölüme bağlı tasarruf ile mirasçı tayin edilen kişi murisin külli halefi olacaktır. Bir yargılama sonunda mahkemenin son sözü hüküm fıkrasında mündemiçtir. Bir diğer ifade ile yargılama sonunda mahkemenin meramı hüküm fıkrasında tezahür edecektir. Hukuk yargılaması sonunda mahkemenin nihai kararları esasa dair olabileceği gibi usule ilişkin de olabilir. Esasen kesin hüküm, yargılama sonunda husule gelen esasa dair nihai kararlar üzerine mebnidir. Zira aynı davanın yeniden tekrar edilmesine de bu nitelikteki karar engel olacaktır. Ne var ki, esasa ilişkin olmakla beraber niteliği gereği maddi anlamda kesinlik arz etmeyen kararlar bu nitelikten yoksun oldukları için aynı davanın yeniden ikamesine engel oluşturmayacaktır. Çekişmesiz yargı kararları bu nevidendir. Mirasçılık belgesi verilmesi istemleri, hakikatte dava olmaktan ziyade bir talep mahiyetindedir ve içeriği aksi ispatlanana kadar geçerlidir. Bundan dolayıdır ki mirasçılık belgesi için ilam kelimesi kullanılması doğru değil ise de fonksiyonu gereği murise ait tüm malvarlığının devir ve intikalini sağlayıp yegâne ispat aracı olması hasebiyle yargılama hukukunda temel bir işlevi haiz olup, çekişmesiz yargılama faaliyetidir. İşte murisin üçüncü kişilerdeki alacaklarının talep edilmesi, taşınmazların intikali ve devri, bankadaki paranın ve diğer kıymetli eşyanın teslimi, Sosyal Güvenlik Kurumundaki işlemler ve diğer menkul kıymetli eşya ile malvarlığının zilyetliğinin devri mirasçılık belgesi marifetiyle gerçekleşecektir. Dolayısıyla hak sahipliğini ispat noktasında günlük hayatta çok sık ihtiyaç duyulup, birçok fonksiyonu haiz mirasçılık belgesi hakkında, Türk Medeni Kanunu'nun 598. maddesinde sadece bir düzenleme mevcuttur. Oysaki tek bir yasal maddenin uygulamanın ihtiyaçlarına cevap verebileceği tartışmalıdır. Zira günlük hayatta çoğu hukuki işlemlerde kişiler arasındaki irs bağı ile mirasçılık ilişkisinin saptanması ve mirasçılık sıfatı ile pay oranlarının belirlenmesini ispat zımında büyük bir gereksinim, dava ve takip hukukunun devamını sağlamada ise önemli bir fonksiyona sahip olan mirasçılık belgesinin yargılamadaki görünümünü ilmi görüşler ve Yargıtay kararları² ışığında etraflı şekilde tetkik edeceğiz.

I. MİRASÇILIK BELGESİNİN NİTELİĞİ

Mirasçılık belgesi, muris ile mirasçıları arasındaki soy bağının irtibatı ve tereke mallarının tesliminden maada, beşer yaşamının günlük maişetine medar envai tür ihtiyacını tazammun ve ihata eden tespit

2 Yargıtay Kararları Doğrudan Uyar Üzerinden Temin Edilmiştir.

niteliğinde pek fonksiyonel bir lazıme hükmündedir. Miras, vefat olayı ile kendiliğinden gerçekleşen yani başka bir işleme gerek kalmaksızın kanunun vefat olayına hukuki sonuç bağladığı bir hukuki kurumdur. Dolayısıyla mirasçılar murisin vefatıyla külli halefiyet gereği murise ait malvarlığını doğrudan iktisap ederler. Nitekim mirasçılık belgesi miras hakkı ihdas etmeyip, onun ispatına hizmet eden bir belgedir. Bir diğer ifade ile doğmuş ve mevcut hakkı belgeleyen niteliği haizdir. Mirasçılık belgesinin mirasçılık sıfatını tevsik eden yegâne ispat vasıtası olması sebebiyle Türk Medeni Kanunu 7. maddesindeki resmi senet kavramını aşan alelade bir resmi senetten daha güçlü bir nitelik ve fonksiyonu haiz olduğu savunulmuştur³. Hakikatte, mirasçılar murise nazaran üçüncü kişi sayılmazlar. Çünkü murisin vefatıyla miras hakkı külli halefiyet gereği yani malvarlığı bir bütün hâlinde derhal ve başka bir işleme gerek kalmaksızın mirasçıya intikali⁴ tescilsiz, teslimsiz ve temlik olmaksızın kanunen husule gelecektir. Bir diğer ifadeyle miras bırakana ait terekedeki hak ve borçlar vefat olayı ile doğrudan mirasçılara intikal edecektir. İşte külli halefiyet gereği murisin vefatı üzerine oluşan bu iktisap, kanundan doğduğundan haklar yönünden elbirliği ortaklığı; borçlar yönünden ise kişisel ve müteselsil sorumluluk doğurmaktadır. Buna karşılık, kişilerin mirasçı sıfatlarını ispat ve tereke üzerindeki mallar üzerinde tasarrufta bulunmak için mirasçılık belgesine ihtiyaç duyulacaktır⁵. Yoksa mirasçılık belgesinin düzenlenmesiyle bir hak ve borç doğmayacağı gibi kıymetli evrak da değildir⁶. Mirasçılık belgesi verilmesi talepleri, bir “çekişmesiz yargı işidir” (HMK. m.382/2-c-6)⁷. Kural olarak çekişmesiz yargı işlerinde

3 KURŞAT Zekeriya, “Noterlere Mirasçılık Belgesinin Düzenlenmesi Yetkisinin Tanınması Hakkında Değerlendirme”, Prof. Dr. Şener Akyol’a Armağan, İstanbul 2011, (s. 583-596), s. 591; 595. “Belgenin sulh hukuk mahkemesinde iptal edilmediği müddetçe geçerliliğini koruması onu özellikli kılar.”

4 VELİDEDEOĞLU Hıfzı Veldet, **Türk Medeni Hukuku Umumi Esaslar**, CI, İstanbul 1956, s. 39.

5 KURŞAT Zekeriya, **Terekenin Korunması Önlemleri**, İstanbul 2010, s. 254; 297.

6 KURŞAT, *Tereke*, s. 256.

7 “Kural olarak mirasçılık belgesi verilmesi istemine ilişkin davalar çekişmesiz yargıya tabi olduğundan hasımsız olarak açılması gerekir. Ne var ki davacının mirasçı sıfatına karşı çıkan veya miras payının az veya çok olduğunu öne sürerek uyumsuzluk yaratan kişilerin varlığı hâlinde mirasçıların sıfatlarında ve miras paylarının belirlenmesinde çekişme meydana gelmiş olacağından bu gibi durumlarda çekişmenin tarafı olan diğer mirasçı veya kişilerin de hasım gösterilerek hasımlı dava açılabilmesi, açılacak böyle bir davanın çekişmeli yargıya tabi olacağı ve verilecek hükmün davanın tarafları yönünden kesin hüküm oluşturacağı kuşkusuzdur. Somut olaya gelince, davalı hazine miras bırakanın Hazel Doreen Garbett’in mirasçısız öldüğünü, son mirasçısı sıfatıyla mirasın kendisine kalması gerektiğini ya da mirasçısının yabancı uyruklu olması nedeniyle Türkiye’de miras yoluyla gelen taşınmaz edinemeyeceğini öne sürmüştü bu konuda bir uyumsuzluk çıkarmamıştır. Yabancı uyruklu miras bırakanların ölümü hâlinde açılacak mirasçılık belgesi verilmesi davalarında hazinenin yasal hasım olarak gösterileceğine dair yasalarımızda herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Hâl böyle olunca, davalı hazine hasım gösterilerek hasımlı mirasçılık

verilecek karardan hakları ve hukuki durumları etkilenecek olanların “ilgili” sıfatıyla talepten haberdar edilmeleri gerekli ise de Türk Medeni Kanunu’nun 598/3. maddesindeki “mirasçılık belgesinin geçersizliği ileri sürülebilir” hükmü gereğince, ilgililerin haberdar edilmesi gerekli değildir. Mirasçılık belgesi tereke malvarlığı üzerinde fiili egemenlik ve tasarruf yetkisi⁸ hakkı bahsettiği gibi ispat niteliği de bulunan bir niteliği haizdir⁹. Bu niteliği sebebiyle mirasçılık belgesinde tecessüm eden mirasçı ve payları söz konusu kişilerin mirasçılığı yönünde karine teşkil eder¹⁰. Bu karine, ölüm olayını ikrar ile kişiler arasındaki irs ilişkisini temsil eder. Mirasçılık belgesini talep etmek hak ve yetkisi kanuni ve mansup mirasçılara tanınmıştır¹¹. Nitekim her iki mirasçı grubu yasal mirasçı statüsündedir. Kanuni mirasçı sıfatını haiz olmayan ve lehine mal vasiyeti yapılan kişiler, kanuni mirasçı sıfatı ile murisin külli halefi olmamalarına rağmen mirasçılık belgesi talep etme hak ve yetkileri bulunmaktadır (TMK m. 598/2). Lehine mal vasiyeti yapılan kişiler ile mirasçılar arasında sadece bir borç ilişkisi meydana gelir. Bu sebeple, ancak vasiyet edilen malı talep etmek hakkı mevcuttur. Buna karşın, murisin alacaklıları üçüncü kişi sıfatıyla izne binaen mirasçılık belgesi talep edebilirler. Mirasçılık belgesi istemi, hasım gösterilmeksizin tek bir mirasçı tarafından zorunlu dava arkadaşlığı gerektirmeyen bir usuli taleptir¹². Nitekim mirasçılık belgesi talep eden mirasçı diğer mirasçıların muvafakat ya da icazetine muhtaç değildir. Zira mirasçılık belgesi terekeye ait, iştirak hâlinde hak sahipliğini tazammun eden ve bütün mirasçıların birlikte hareket etmesini ve oy birliğini gerektiren bir talep olmadığı¹³ gibi bir

belgesi verilmesi davasının açılmasında davacının hukuki yararının bulunmadığının kabulü ile davada yasal hasım olması gerekmeyen davalı hazine hakkında açılan davanın reddine karar verilmesi gerekir.” (HGK, 18.11.2009, 2009/7- 376/528).

8 KURŞAT, *Tereke*, s. 307.

9 KOCAAĞA Köksal, “Mirasçılık Belgesi”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, S. 1–2, Haziran-Aralık 2005, (s. 83–105), s. 83; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU Necip, *Miras Hukuku*, İstanbul 1987, s. 580.

10 İMRE Zahit / ERMAN Hasan, *Miras Hukuku*, İstanbul 1989, s. 301; ANTALYA Gökhan, *Miras Hukuku*, İstanbul 2009, s. 362, 363.

11 İMRE/ERMAN, s. 303.

12 “Dava ıslah edilen şekliyle mirasçılık belgesinin istemine ilişkindir. Mirasçılık belgesinin iptali davalarında daha önce alınan mirasçılık belgesinde mirasçı olarak görünen bütün kişilerin taraf olmaları zorunludur. Davacı taraf mirasçılık belgesi verilmesi davasını ıslahla mirasçılık belgesinin iptali davasına dönüştürmüş ise de, her iki dava dilekçesinde de hasım göstermemiştir. Hasım gösterilmeyerek açılan bir davanın sonradan ıslahla dahi hasımlı hâle dönüştürülmesi ve davada hasım artırılması zorunlu dava arkadaşlığı hâli dışında mümkün değildir.” (7. HD 30.05.2008, 1853/2404).

13 ULUSU KARATAŞ Elif, “Türk Miras Hukukunda Mirasın Kazanılmasında Halefiyet Türleri ve Türk Milletlerarası Özel Hukukundaki Yansımaları”, *İÜFM*, C. LXXIV 2015, S. 2 (s. 357–388) s. 367, 368.

tasarruf işlemi¹⁴ de değildir¹⁵. Kaldı ki her dava bir tasarruf işlemi olarak da nitelendirilemez¹⁶. Dolayısıyla mirasçılık belgesi tanzimi resen değil, talebe bağlı bir işlem olup¹⁷, her bir mirasçı tarafından bağımsız olarak talep edilen bir çekişmesiz yargılama faaliyeti olup, resen mirasçılık belgesi verilemeyecektir¹⁸. Mirasçılık belgesi kararları, maddi manada kesin hüküm niteliğine sahip olmadığı gibi, mahkemeleri bağlaması da söz konusu değildir¹⁹. Mirasçılık belgesi çekişmesiz yargılama işinde taraf olmayan aleyhine kesin hüküm de oluşturmayacaktır²⁰. Nitekim bu

14 “Temliki tasarruf” sözcüğü, hukukta kazandırıcı işlem, başka bir ifadeyle, mülkiyet geçiren işlem, yani taşınmazlarda tescil ve taşınırlarda teslim işlemini ifade eder; “durdurma” sözcüğü de Türkçede “şimdilik ve geçici bir süre için önlem alma” manasında kullanılır. (HGK, 01.02.2012, 2011/3- 595, 2012/33).

15 “Türk Medeni Kanunu’nun 702/2. maddesi hükmü uyarınca, terekeye ait haklar üzerinde kanunda veya sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadıkça, gerek yönetim, gerekse tasarruf işlemleri için ortakların oy birliği ile karar vermeleri gerektiğinden, taksimi mümkün olmayan talepler ancak ortakların tümü tarafından açılacak bir dava yoluyla ileri sürülebilir.” (HGK, 05.10.2016, 14- 1243, 2016/958).

16 İYİLİKLİ Ahmet Cahit, “Taşınmaz Mülkiyetinin Tescillen Önce İktisap Hâllerinden Mahkeme Hükmüne Göre İktisap Eden Kişinin Feshi Davası Açma Yetkisi Bulunup Bulunmadığı Üzerine Düşünce ve Tahliller”, **TAAD**, Temmuz 2016, S. 27, (s. 515- 547), s. 535.

17 “6100 sayılı HMK’nın “taleple bağıllık ilkesine” ilişkin 26. maddesi uyarınca hâkim tarafların talep sonuçlarıyla bağılıdır. Somut olaya gelince; davacılar vekili dava dilekçesinde, TMK’nun 605/1. maddesi uyarınca mirasın gerçek reddine karar verilmesini talep etmiştir. Mahkemece, anılan hükme göre, mirasın gerçek reddine karar verilebilmesi için yasal koşulların oluşup oluşmadığının araştırılması ve sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, davacı tarafta talep edilmiş gibi mirasçılık belgesi verilmesi doğru görülmemiş, hükmün bu nedenle bozulması gerekmektedir. “ (14. HD 24.11.2015, 7594/10758).

18 KOCAAĞA, s. 88; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 580; KURŞAT, *Tereke*, s. 270.

19 “TMK’nın 598. maddesi gereğince başvuru üzerine yasal mirasçı oldukları belirlenenlere, sulh mahkemesince mirasçılık sıfatlarını gösteren bir belge verilir, aynı madde hükmüne göre mirasçılık belgesinin geçersizliği de her zaman ileri sürülebilir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 05.12.1990 gün ve 1990/2-560 Esas, 1990/622 Karar sayılı ilamında da belirtildiği üzere mirasçılık belgesi verilmesi istemiyle hasımsız olarak açılan davalar çekişmesiz yargıya tabi olduğundan, bu davalar sonucunda verilecek kararlar şekli bakımından kesinleşmiş olsalar dahi maddi hukuk bakımından kesin hüküm oluşturmazlar. Dava ve ilam kavramları çekişmeli yargıya ait kavramlar olduğundan mirasçılık belgesi verilmesi istemiyle açılan davalar tam bir dava olarak nitelendirilemeyeceği gibi bu davalar sonucunda verilen kararlar klasik anlamda kesin hüküm sonucunu doğuran bir ilam da sayılmazlar. Bu nedenle açılan bu davalar sonucunda verilen kararların sonradan gerçeğe aykırı ve yanlış olduğunun anlaşılması hâlinde her zaman için aksi iddia ve ispat edilebileceği gibi tespit hükmü niteliğindeki bu kararların sonradan açılacak başka davalarda kesin hüküm oluşturması ve mahkemeleri bağlaması da düşünülemez. Bu konularda öğreti ve uygulamada tam bir görüş birliği mevcuttur. Bu nedenle davacının mirasçılık belgesi istemiyle dava açma hakkı mevcuttur. Bu itibarla mahkemece, davanın esasına girilerek ve davacının gösterdiği deliller toplanarak muris Habibe Koçman’ın mirasçılarının ve miras paylarının belirlenmesi ve sonucuna göre bir hüküm verilmesi gerekirken aynı davanın, daha önceden kesin hükme bağlanmış olduğu gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir.” (14. HD 04.06.2015, 1980/6136).

20 GENÇCAN Ömer Uğur, **Miras Hukuku**, Ankara 2011, s. 856.

davalar hasımsız olarak ikame edilmektedir²¹. Keza bu kararlar aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulması da sonucu değiştirmeyecektir²². Aynı

- 21 “Mirasçılık belgesi verilmesi veya iptali istemine ilişkin davaları miras bırakanın mirasçıları, mirasçıları yoksa son mirasçı sıfatıyla Hazine ya da mahkemece yetki verilme koşuluyla üçüncü kişiler tarafından açılabilir. Mirasçılık belgesi, mirasçıların miras bırakanla irs ilişkisini ve miras paylarını gösteren bir belgedir. Hukukumuzda mirasçılık belgesi verilmesi istemine ilişkin davaların kural olarak hasımsız olarak açılması ve çekişmesiz yargı yolu ile görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir ise de, hukuki yarar bulunması koşulu ile bu tür davaların uyuşmazlık çıkaran kişiler hasım gösterilmek suretiyle hasımlı olarak açılması ve çekişmeli yargı yolu ile görülüp sonuçlandırılması da mümkün bulunmaktadır. Somut olaya gelince, İngiliz uyruklu Mildred Mary Ward’ın 2.7.2009 tarihinde öldüğü, davacıların da İngiltere vatandaşı oldukları, miras bırakanın mirasçılarını gösterir mirasçılık belgesinin verilmesini istedikleri, mahkemece miras bırakanın mirası 1 pay kabul edilerek annesi Mildred Mary Tickton Ward’a verildiği anlaşılmaktadır. Davacılar, Hazine’yi davalı olarak göstermişler ancak, dava dilekçesinde davanın neden hasımlı açıldığına ilişkin açıklama yapmadıkları gibi mahkemelerden hasımlı mirasçılık belgesi alınması için alınmış yetki belgesini de dosyaya ibraz etmemişlerdir. Hâl böyle olunca; mirasçılık belgesi verilmesine ilişkin istemlerin çekişmesiz yargıya tabi işlerden olduğu, Hazine’nin çekişme yaratmadığı gözetilerek davalı Hazine’ye yönelik davanın husumet nedeniyle reddine karar verilmesi ve davanın hasımsız olarak görülüp tüm deliller birlikte değerlendirilerek sonuçlandırılması gerekirken Hazine yönünden kesin hüküm oluşturacak biçimde, davanın hasımlı olarak görülerek sonuçlandırılması isabetsiz, davalı Hazine’nin temyiz itirazları bu nedenle yerinde görülmediğinden kabulü ile hükmün bozulmasına.” (7. HD 20.02.2013, 2012/7483, 2013/1303); “Mirasçılık belgesi verilmesi istemine ilişkin davalar çekişmesiz yargıya tabi olduğundan kural olarak hasımsız açılması gerekir. Hukuki yarar bulunması koşulu ile bu tür davaların uyuşmazlık çıkaran kişiler hasım gösterilerek hasımlı olarak açılması ve çekişmeli yargı yolu ile görülüp sonuçlandırılması da mümkündür. Yabancı uyruklu miras bırakanların Türkiye’de bulunan taşınmazlarının intikalini sağlama amacıyla açılan mirasçılık belgesi verilmesi istemine ilişkin davalarda hazinenin mutlaka taraf olacağına ve davanın hazine hasım gösterilerek açılacağına ilişkin olarak yasalarımızda zorlayıcı bir hüküm de bulunmamaktadır. Somut olaya gelince, davacının davasını hazineyi hasım göstererek hasımlı olarak açtığı, ne var ki hazinenin dava açılmadan önce davacının mirasçılık sıfatı konusunda herhangi bir uyuşmazlık çıkarmadığı anlaşılmaktadır. Yukarıda da açıklandığı gibi miras bırakan Yorgo Zannaki’nin Yunan uyruklu olması ve Türkiye’de bulunan taşınmazının intikalinin yaptırılabilmesi amacıyla görülen davanın açılmış olması hazinenin davada taraf olmasını gerektirmediği gibi, dava açılmadan önce hazinenin davacının mirasçılık sıfatı konusunda herhangi bir uyuşmazlık da çıkarmadığı gözetildiğinde hasımlı dava açmakta davacının hukuki yararı bulunduğundan da söz edilemez. Hâl böyle olunca, mahkemece uyuşmazlık çıkarmaması nedeniyle davada taraf olması gerekmediği hâlde aleyhine gereksiz yere dava açılan hazine hakkında kesin hüküm oluşmaması için öncelikle “Davalı hazine hakkında açılan davanın husumet nedeniyle reddine” şeklinde bir hüküm verildikten sonra, davanın hasımsız olarak karara bağlanması ve istenilen mirasçılık belgesinin verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmiştir.” (14. HD 26.06.2015, 2225/7147); Aynı yönde bkz. “Hasımsız açılması gereken, çekişmesiz yargıya tabi bir davanın hasımlı açılması veya sonradan dahili dava yoluyla tarafı hâle getirilmesi ıslah yoluyla dahi mümkün değildir. Ne var ki Hazine hasım gösterilerek açılan mirasçılık belgesi verilmesi davası hasımlı olarak görülerek sonuçlandırılmıştır. Bu durumda mahkemece Hazine aleyhine açılan davanın reddine, hasımsız dava konusunda ise toplanan delillere göre bir hüküm kurulması gerekirken Hazine aleyhine kesin hüküm oluşturacak şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmiştir.” (14. HD 07.09.2015, 2293/7895).
- 22 “Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 05.12.1990 gün ve 1990/2-560 esas, 1990/622 karar sayılı ilamında da belirtildiği üzere mirasçılık belgesi verilmesi istemiyle hasımsız olarak açılan davalar çekişmesiz yargıya tabi olduğundan, bu davalar sonucunda verilecek kararlar şekli

ya da diğer mirasçılar tarafından mirasçılık belgesinin iptali²³ ya da yeniden mirasçılık belgesi talep edilebileceğinden mirasçılık belgesi talebi tekrar yasağında da varestedir²⁴. Nitekim mirasçılık belgesi taleplerinin

bakımından kesinleşmiş olsalar dahi maddi hukuk bakımından kesin hüküm oluşturmazlar. Dava ve ilam kavramları çekişmeli yargıya ait kavramlar olduğundan mirasçılık belgesi verilmesi istemiyle açılan davalar tam bir dava olarak nitelendirilemeyeceği gibi bu davalar sonucunda verilen kararlar klasik anlamda kesin hüküm sonucunu doğuran bir ilam da sayılmazlar. Bu nedenle açılan bu davalar sonucunda verilen kararların sonradan gerçeğe aykırı ve yanlış olduğunun anlaşılması hâlinde her zaman için aksi iddia ve ispat edilebileceği gibi tespit hükmü niteliğindeki bu kararların sonradan açılacak başka davalarda kesin hüküm oluşturmaları ve mahkemeleri bağlaması da düşünülemez. Bu konularda öğreti ve uygulamada tam bir görüş birliği mevcuttur. Bu olgunun sonucu olarak ister başkaları tarafından isterse kendisi tarafından hasımsız olarak açılan dava sonucunda mirasçılık belgesi alınmış olsun, daha önceki mirasçılık belgesinde mirasçılar ve miras paylarının belirlenmesinde hata yapıldığını öne süren her mirasçının hasımsız olarak açacağı yeni bir dava ile mirasçılık belgesi verilmesini isteme veya önceki günlü mirasçılık belgesinde kendilerine pay verilen diğer mirasçılara hasım göstererek bu mirasçılık belgesinin iptali ile gerçeğe uygun yenisinin verilmesi istemiyle dava açma hakkı bulunduğu kuşku duymamak gerekir. Önceki günlü mirasçılık belgesinin davacı tarafından açılan dava sonucunda verilmiş olması ve davacının verilen bu hükmü temyiz etmemiş olması bu sonucu değiştirmez. Daha önce kendisi tarafından alınmış mirasçılık belgesi bulunan kişiye dahi tanınan bu hakkın başkaları tarafından daha önce mirasçılık belgesi alındığı gerekçesiyle mirasçılara tanınmaması düşünülemez.” (7. HD 03.04.2013, 2012/9707, 2013/5483).

23 “Dava, hasımsız açılan mirasçılık belgesi verilmesi isteğine ilişkindir. Mahkemece davanın kabulüne karar verilmiş, karar davada taraf olmayan Mevlüt Kürekçi tarafından temyiz edilmiştir. Hasımsız olarak verilen mirasçılık belgesi aksi sabit olana kadar geçerlidir. Mirasçı olduğunu ileri süren kişi, her zaman mirasçılık belgesinin iptali istemi ile dava açabilir. Somut olayda; temyiz talebinde bulunanın her zaman mirasçılık belgesinin iptali davası açabileceği kuşkusuzdur. Bu durumda temyiz eden Mevlüt Kürekçi'nin temyiz talebinde hukuki yararının bulunmadığı anlaşıldığından temyiz isteminin reddi gerekmektedir.” (14. HD 05.05.2015, 2031/5025).

24 “Mirasçılık belgesi verilmesine dair talep mirasçıların ve miras paylarının belirlenmesine yönelik tespit hükmü niteliğinde olup daha önce aynı murise dair mirasçılık belgesi verilmiş olması yeniden mirasçılık belgesi istenmesine engel değildir.” (14. HD 05.11.2015, 2610/9908); “Davacı, muris Yervant Manok'un miras paylarını ve mirasçılarını gösterir veraset belgesi verilmesini istemiştir. Mahkemece, murise ait daha önceden alınmış bir veraset ilamı nedeniyle yeniden karar verilmesine yer olmadığına ilişkin hüküm kurulmuştur. Hükmü, davacı temyiz etmiştir.4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 598. maddesi hükmünde “başvurusu üzerine yasal mirasçı oldukları belirlenenlere sulh mahkemesince mirasçılık sıfatlarını gösteren bir belge verileceği, mirasçılık belgesinin geçersizliğinin her zaman ileri sürülebileceği” açıklanmıştır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 05.12.1990 gün ve 1990/2-560 Esas 1990/622 Karar sayılı ilamında belirtildiği üzere mirasçılık belgesi verilmesi istemiyle hasımsız olarak açılan davalar çekişmesiz yargıya tabi olduğundan bu davalar sonucunda verilecek kararlar şekli bakımından kesinleşmiş olsalar dahi maddi hukuk bakımından kesin hüküm oluşturmazlar. Bu davalar sonucunda verilen kararların sonradan gerçeğe aykırı ve yanlış olduğunun anlaşılması hâlinde her zaman için aksi iddia ve ispat edilebileceği gibi tespit hükmü niteliğindeki bu kararların sonradan açılacak başka davalarla da kesin hüküm oluşturmaları ve mahkemeleri bağlaması da düşünülemez. Bunun sonucu olarak ister başkaları tarafından isterse kendisi tarafından hasımsız olarak açılan dava sonucunda mirasçılık belgesi alınmış olsa dahi önceki mirasçılık belgesinde mirasçıların ve miras paylarının belirlenmesinde hata yapıldığını veya eski tarihli mirasçılık belgesinde ölümler nedeniyle paylarda değişiklik olduğunu, eski tarihli mirasçılık belgesinin ifasında hukuksal sorunlar olduğunu öne süren her mirasçının hasımsız olarak açacağı yeni bir davayla mirasçılık belgesini isteme veya mirasçılık belgesinde kendilerine pay verilen diğer

değerlendirilmesi çekişmesiz yargı faaliyeti kapsamında bir resmi belgeleme faaliyeti olduğu ileri sürülmüştür²⁵.

Mirasçılık belgesinde talepte bulunan kanuni mirasçı ve payı ile diğer kanuni mirasçı ve paylarının da yazılması gerekmektedir. Zira mirasçılık belgesi, kimlerin kanuni mirasçı olduğunu ispat edip, kanuni mirasçılar lehine karine oluşturan bir belgedir. Nitekim miras bırakan ile mirasçılar arasında kan bağı; ölüme bağlı tasarruf ile oluşan hukuki bağ; mirasçıların mirasın açıldığı tarihte sağ oldukları yahut ceninin varlığı ve mirasçıların miras ehliyetinin bulunduğu ile tereke payları mirasçılık belgesi marifetiyle tevsik olunur. Keza mirasçılık belgesinin bahsettiği zilyetlik²⁶ marifetiyle, kanuni mirasçılar, tereke alacaklarını talep ve tahsil ile terekeye ait sicile kayıtlı taşınır ve taşınmazların intikal ve açıklayıcı tescilini talep etmek hak ve yetkileri de bulunmaktadır²⁷. Tereke alacakları iştirak hâlinde mülkiyet hükümlerine tabi olup, mirasçılık belgesi doğrudan bu iştiraki çözecek nitelikte değildir²⁸. Bu sebeple terekeye ait bir mal, hak ya da alacağın temin ve tahsili noktasında tüm mirasçıların birlikte hareket etmesi gerekecektir. Bu bağlamda miras bırakana ait bankadaki paranın da mirasçılık belgesi marifetiyle tüm mirasçıların birlikte hareket etmesi gerektiği bir ya da birkaç mirasçının mirasçılık belgesine dayanarak banka hesabındaki parayı tahsil etmesinin mümkün olmadığı savunulmuştur²⁹. Kanaatimizce banka hesabındaki para misli eşya niteliği sebebiyle mirasçılık belgesindeki pay oranında her bir mirasçıya ayrı ayrı ödenmesine

mirasçılarını hasım göstererek bu mirasçılık belgesinin iptali ile gerçeğe uygun yenisinin verilmesi istemiyle dava açma hakkı vardır.” (14. HD 15.10.2015, 2408/9096).

25 ERİŞGİN Nuri, **Mirasçılık Belgesi**, Ankara 2013, s. 142; KURŞAT, *Tereke*, s. 276.

26 KURŞAT, *Tereke*, s. 253.

27 İMRE / ERMAN, s. 305.

28 “Dava, mirasçılık belgesinin iptali istemine ilişkindir. İptali istenen Beşiri Sulh Hukuk Mahkemesinin 2011/25 Esas, 2011/91 Karar sayılı mirasçılık belgesi, Batman ili, Merkez ilçesi, Demiryolu Köyü nüfusunda kayıtlı muris İbrahim isimli kişinin mirasçıları göstermesi talebiyle ve herhangi bir tapu kaydı ile bağlantı kurulmaksızın istenmiştir. Eldeki davada ise Binatlı köyü 396, 428, 461, 473, 968 ve 970 parsel sayılı taşınmazların intikaline esas teşkil etmesi nedeniyle anılan mirasçılık belgesinin iptali istenmiştir. Davacılar kendi murisleri İbrahim’e ait mirasçılık belgesini her zaman alabilecekleri gibi, kendi murisleri İbrahim’e ait mirasçılık belgesi ile İbrahim’e ait olduğunu iddia ettikleri taşınmazların, davacılar adına yolsuz tescil edildiği iddiasını açacakları davada ileri sürebileceklerinin anlaşılmasına göre tapu iptali ve tescil davası ile çözümlenmesi gereken uyuşmazlığın mirasçılık belgesinin iptali davası ile çözümlenmesi mümkün değildir. Sonuç olarak davacıların murisi İbrahim’in mirasçılık belgesinin herhangi bir taşınmazla ilişkilendirilerek düzenlenmemesi nedeniyle mirasçılık belgesinin iptali isteminin reddi isabetlidir.” (14. HD 26.10.2015, 2460/9512).

29 ŞAHİNİZ C. Salih, “Mirasçılık Belgesi”, **Kazancı Hakemli Hukuk Araştırma Dergisi**, 2007, S. 25–26, (s. 7–35), s. 19; KILIÇOĞLU Ahmet, **Miras Hukuku**, Ankara 2015, s. 270; KOCAAĞA, s. 98.

hukuki bir engel bulunmamaktadır³⁰. Nitekim para bölünebilen bir meta olduğundan ortaklığın giderilmesi davasına da konu olamayacaktır. Mirasçılık belgesi, maddi hukuk bağlamında miras hakkına kesin bir delil teşkil etmeyip, Türk Medeni Kanunu 7. maddesi anlamında miras hakkına karine oluşturduğundan, aksi ispatlanana kadar geçerli resmi bir belge niteliği olmasından naşi, yetkili kurum tarafından içeriği gereği muamele olunması asıldır. Ancak, mirasçılık ve paylar hakkında mutlak ve kesin olarak herkesi bağlayıcı bir mahkeme ilamı niteliği de yoktur³¹. Özellikle tapudaki taşınmazların intikal, devir ve tescil taleplerinde tapu memuru mirasçılık belgesinin içeriği gereği sadece şekli varlığına dikkat ve itibar etmesinin yeterli olduğu maddi varlığının doğruluğunu tetkik ve sorgulama yetkilerinin bulunmadığı savunulmuştur³². Nitekim mirasçılık belgesi, tapudaki mülkiyet ihtilafını çözümleyen bir dava olmadığı, kaldı ki mirasın, Türk Medeni Kanunu'nun 705. maddesinin 2. fıkrası gereği tescilsiz iktisap hâllerinden olup, taşınmaz mallar bakımından mirasın açıldığı tarih itibariyle ilgililerin mirasçı olduklarının ispatı yeterli olduğu dile getirilmiştir³³. Kanaatimizce bu görüşe doğrudan katılmak mümkün değildir. Zira doğru ve düzgün tapu sicilinin muhafazası kamu düzeninden olup, devletin bu noktadaki sorumluluğu da asli işlevinden olduğundan (TMK. m. 1007) tapu kayıtlarındaki malik ve irsi bağlantı ile örtüşmeyen ya da çelişen mirasçılık belgesine dayalı devir, intikal, terkin ve tescil taleplerinde tapu müdürlüğünün mirasçılık belgesinin maddi gerçeği tetkik ve inceleme yetkisinin bulunduğunu kabul etmek yerinde olacaktır.

II. GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME

Mirasçılık belgesi verilmesi talepleri, Türk Medeni Kanunu'nun 598/1 ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 382/2-c-6. fıkrası gereği sulh hukuk mahkemesinin görev alanındadır. Zira HMK 383. maddesine göre çekişmesiz yargı işlerinde görevli mahkeme, aksine bir düzenleme

30 "Somut olayda; veraset ilamı gereğince, veraset ilamındaki payları oranında para çeken davalıların her birinin çektiği para belirlenebilir durumdayken, hükmedilen alacağın davalılardan tahsiline karar verilmesi doğru görülmemiştir. Mahkemece; davalıların iptal edilen veraset ilamı gereğince bankadan çektikleri paranın tek tek tespit edilip, her davalı için hükmedilmesi gereken alacak miktarının ayrı ayrı belirlenmesi gerekirken, her bir davalının diğer davalıların çektiği paradan da sorumlu tutulacak şekilde yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir." (3. HD 02.12.2015, 12068/19523).

31 KURŞAT, *Tereke*, s. 256.

32 İMRE / ERMAN, s. 306; ANTALYA, *Miras Hukuku*, s. 368; ERİŞGİN, s. 220.

33 GENÇCAN, s. 849.

bulunmadığı müddetçe sulh hukuk mahkemesidir³⁴. Yetkili mahkeme ise murisin son mukim bulunduğu mahal mahkemesi (TMK. m. 589/1)³⁵ ya da Hukuk Muhakemeleri Kanunu 11/son fıkrası gereği mirasçılardan her birinin oturduğu mahal mahkemesidir³⁶. Kanaatimizce kanun koyucu yerleşim yeri kelimesini de tercih etmeyerek, mirasçılık belgesinin talep edilmesinde kesin yetki kuralı belirlemediği gibi³⁷, “oturduğu” kelimesini kullanarak Türkiye’nin herhangi bir sulh hukuk mahkemesinden de talep edilebilmesinin önünü açmıştır³⁸. Dolayısıyla mirasçılık belgesi

- 34 “Somut olayda, davacı, vasiyetnamede tek mirasçı olarak kendisinin bırakıldığını belirterek mirasçılık belgesi verilmesini talep etmiştir. İstanbul ilinde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca Ahkâmı Şahsiye davalarına bakmak üzere ayrı sulh hukuk mahkemeleri kurulduğu anlaşılmaktadır. Aynı mahkemeler arasındaki ilişki, iş bölümü ilişkisi olup, dosya kapsamına göre süresinde iş bölümü itirazında bulunulmadığı anlaşıldığından davanın tevzen verilen ilk mahkeme olan İstanbul 9. Sulh Hukuk Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekir.” (20. HD 12.10.2015, 7500/8930).
- 35 KURŞAT, *Makale*, s. 584; KURŞAT, *Tereke*, s. 274.
- 36 “Mirasçılık istemi, 6100 sayılı HMK’nın geçici 3/2. maddesi ve HMK’nın 382. maddesinde çekişmesiz yargı işlerinden sayılmış 384. maddede ise Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, çekişmesiz yargı işleri için talepte bulunan kişinin veya ilgililerden birinin oturduğu yer mahkemesinin yetkili olduğu, HMK’nın 11/3. maddesinde ise, mirasçılık belgesinin iptali ve yeni mirasçılık belgesi verilmesine ilişkin davalarda mirasçıların her birinin oturduğu yer mahkemesinin de yetkili olduğu belirtilmiştir. Bu hâle göre mirasçılık belgesinin verilmesi davalarda kesin yetki kuralı olmayıp tarafların yetki itirazı da olmadığına göre davanın açıldığı ilk mahkeme olan Çubuk Sulh Hukuk Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekir.” (20. HD 23.12.2015, 14776/13052).
- 37 “Mirasçılık istemi, 6100 sayılı HMK’nın geçici 3/2. maddesi ve HMK’nın 382. maddesinde çekişmesiz yargı işlerinden sayılmış 384. maddede ise Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, çekişmesiz yargı işleri için talepte bulunan kişinin veya ilgililerden birinin oturduğu yer mahkemesi yetkili olduğu, HMK’nın 11/3. maddesinde ise, mirasçılık belgesinin iptali ve yeni mirasçılık belgesi verilmesine ilişkin davalarda mirasçıların her birinin oturduğu yer mahkemesinin de yetkili olduğu belirtilmiştir. Bu hâle göre mirasçılık belgesinin verilmesi davalarda kesin yetki kuralı olmayıp tarafların yetki itirazı da olmadığına göre davanın açıldığı ilk mahkeme olan Kazan Sulh Hukuk Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekir.” (20. HD 01.12.2015, 13413/12000).
- 38 “Bilindiği üzere ve kural olarak; mirasçılık belgesinin verilmesine ilişkin istem, 6100 sayılı HMK’nın 382. maddesinde göre çekişmesiz yargı işlerinden sayılmış, 11/3. maddesinde ise hangi davaların murisin son ikametgâhı mahkemesinde görüleceği açıklanmış, aynı maddenin son fıkrası hükmünde veraset ispatına, miras hisselerinin tayinine ilişkin davaların, mirasçıların her birinin bulunduğu yer mahkemesinde görülebileceği açıklanmıştır. Bu hukuksal olgunun sonucu olarak mirasçılık belgesinin verilmesi davalarda kesin yetki kuralı olmayıp; mirasçılık belgesi, murisin yerleşim yeri ya da nüfusa kayıtlı olduğu yer gözetilmeksizin Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisindeki Adli Yargı Teşkilatı bulunan tüm adliyelerden her zaman alınabilecek ve aksi her zaman ispat edilebilecek hasımsız belgelerdendir. Hâl böyle olunca, mirasçılık belgesinin verilmesi davalarda kesin yetki kuralı olmayıp herhangi bir yetki itirazı olmadığı da gözetilerek, mahkemece delillerin toplanması ve tüm deliller birlikte değerlendirilerek davanın esası yönünden bir hüküm vermek gerekirken, yetkisizlik kararı verilmesi doğru görülmemiş, bu sebeple hükmün bozulması gerekmiştir.” (14. HD 02.11.2015, 2731/9603); “5718 sayılı Yasa’nın 20. maddesinde mirasın ölenin milli hukukuna tabi olduğu düzenlenmiştir. Yabancı miras bırakan hakkında veraset belgesi verilebilmesi için davacının da yardımından yararlanılarak miras bırakanın milli hukuku tespit edilip sonucuna göre karar verilmesi gerekmektedir.4721 sayılı Türk

Türkiye'nin her yerinden alınabileceği için herhangi bir yetki kuralı olmadığı da savunulmuştur³⁹. Ancak böylesi geniş yetki yelpazesi, mirasçılık belgesinin fonksiyonu ve işlem güvenliği ile tutarlı olmadığı, hukuki istikrar ve işlem güvenliği ile kötü niyetli yaklaşımların önüne geçmek adına tek bir yetki kuralı benimsenmesinin daha doğru olacağı da savunulmuştur⁴⁰. Kadastro Kanunu 25/1. maddesine göre kadastro

Medeni Kanununun 598. maddesi hükmünde başvurusu üzerine yasal mirasçı oldukları belirlenenlere Sulh Mahkemesince mirasçılık sıfatlarını gösteren bir belge verileceği, mirasçı atamaya veya vasiyete ilişkin ölüme bağlı tasarrufa mirasçılar veya başka vasiyet alacaklılar tarafından kendilerine bildirilmesinden başlayarak bir ay içinde itiraz edilmedikçe, lehine tasarrufta bulunulan kimseye Sulh Mahkemesince atanmış mirasçı veya vasiyet alacaklısı olduğunu gösteren bir belge verileceği açıklanmıştır. Dosya içerisinde toplanan delillerden miras bırakan Anne Kathlenn Bubb'un ölüm tarihinin 05.08.2014 olduğu, ölmeden önce 10.04.2014 tarihinde Fethiye 3. Noterliğinde düzenlendiği anlaşılan resmi vasiyetnamede "Ölümünden sonra erkek kardeşim 05.02.1952 doğumlu 14 Dickens Road Hillside, Rugby, Warwickshire, CV22 5RW İNGİLTERE adresinde mukim bulunan PAUL KENNETH JALLAND'ı mirasçım olarak tayin ediyorum. Şayet öldüğümde erkek kardeşim PAUL KENNETH JALLAND hayatta değilse çocuklarım 22.02.1978 doğumlu 10 Market Street , Suite 127, Camana Bay, Grand Cayman, Cayman Islands, British West Indies KY1-9006 adresinde mukim bulunan HAYLEY PATRICIA BUBB ve 04.10.1973 doğumlu 5 Salisbury Avenue, Styvechale, Covenry Midlands/İNGİLTERE adresinde mukim MICHELLE ANNE BOWSKULL'u eşit hisselerle mirasçım tayin ediyorum. Son arzu ve isteklerim bunlardan ibarettir. İşbu vasiyetname İngiltere'de veya herhangi bir ülkedeki makam veya tescil mercine gönderilmesini istemiyorum, bu hususta yapılması gerekli olan tüm işlemler tarafımdan yerine getirilecektir." şeklinde beyanda bulunduğu, ölümünden sonra Fethiye 2. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2014/481 Esas sayılı dosyasında vasiyetnamenin açılıp okunduğu, bunun üzerine davacı vekilinin miras bırakanın tek mirasçı olarak Paul Kenneth Jalland'ı atadığına ilişkin mirasçı belgesi verilmesini istediği anlaşılmaktadır. Miras bırakan vasiyetnamesinde herhangi bir maldan söz etmeksizin ölümünden sonra taşınır, taşınmaz, bütün hak ve alacaklarını içerecek şekilde malvarlığının kardeşine ait olduğunu açıkladığı gözetildiğinde bu beyanın yukarıda açıklanan mirasçı atama niteliğinde olduğu, davacının isteminin de atanmış mirasçı belgesi verilmesi istemine ilişkin bulunduğu kuşkusuzdur. Bunun yanında hangi istemlerin duruşma yapılmaksızın dosya üzerinde yapılan inceleme sonucunda karara bağlanacağı kanunlarımızda özel olarak düzenlenmiş, kural olarak mahkemelerce açılan davaların duruşma yapılarak sonuca bağlanması usulü benimsenmiştir. Mirasçılık belgesi, atanmış mirasçı belgesi veya vasiyet alacaklısı belgesi verilmesine ilişkin istemlerin duruşma yapılmaksızın karara bağlanacağına ilişkin kanunlarımızda bir hüküm bulunmadığından bu tür istemler üzerine mahkemelerce duruşma açılması ve yapılacak yargılama sonucunda karar verilmesi gerekeceği kuşkusuzdur. Ne var ki mahkemece bu olgular göz ardı edilmiş, vasiyetnamenin içeriğinin değerlendirilmesinde de yanlıya düşülerek davacı tarafın dilekçesi üzerine duruşma yapılmaksızın davanın reddine karar verilmiştir. O hâlde mahkemece davacı tarafın dilekçesi üzerine duruşma açılmalı, davacının diyetceklere sorulup saptanmalı, daha sonra talebin mirasçı atamaya ilişkin olduğu kabul edilerek, öncelikle yabancı miras bırakanın milli hukuku tespit edilmeli aksi takdirde vasiyetnameye TMK 598. maddesi gereği itiraz bulunup bulunmadığı araştırılarak, buna göre davacının istemi konusunda yukarıda açıklanan hususlar da gözetilerek olumlu veya olumsuz bir karar verilmelidir. Mahkemece davacının istemi üzerine duruşma açılmadan, davanın nitelendirilmesinde de yanlıya düşülerek yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş, bu nedenle hükmün bozulması gerekmiştir." (14. HD 05.10.2015, 2524/8478).

39 KILIÇOĞLU, s. 269.

40 KURŞAT, *Tereke*, s. 275.

mahkemeleri de mirasçılık belgesi vermeye görevlidir. Kadastro mahkemesinin mirasçılık belgesi vermesi için eldeki uyuşmazlığın hâlli için mirasçılık belgesine ihtiyaç duyulmalıdır. Bu hüküm gereğince Kadastro Kanunu gereği kadastro mahkemelerine mirasçılık belgesi verme görev ve yetkisi tanınması, taşınmazların geometrik ve hukuki durumunu kesin bir şekilde nihayete erdirmek için tasfiye mahkemesi niteliği sebebiyle kolaylık sağlanmak yani usul ekonomisi mülhazasıyla ihdas edilmiştir. Dolayısıyla kadastro mahkemeleri önüne gelen ihtilaflarda, davanın seri bir şekilde mesafe alması, hukuki durumun neticelenmesi için başka bir mahkemeye gerek kalmaksızın istek üzerine mirasçılık belgesi verecektir. Bu yetki sulh hukuk mahkemelerinin yetkisini kaldırmayıp⁴¹, istisnai olarak kadastro davalarına özgü alternatif bir imkândır. Dolayısıyla kadastro mahkemesinde derdest herhangi bir dava olmaksızın taraflar doğrudan mirasçılık belgesi için kadastro mahkemesine başvuramayacaktır. Böylesi bir ihtimalde mahkemenin vereceği karar hukuki menfaate matuf görevsizlik kararı olacaktır. Kadastro davalarında taraflara ulaşmanın zor ve imkânsız olduğu hâllerde, kamu düzeninden sayılan bu davalarda, tarafların davayı takip mecburiyeti de bulunmadığından, tasfiye fonksiyonu da göz önüne alınarak davanın seri şekilde yürütülerek sonuca gidilmesi noktasında mahkemenin resen mirasçılık belgesi verme yetkisinin de bulunması gerekir. Nitekim 6302 sayılı Kanun ile 2644 sayılı Tapu Kanunu'na eklenen ek 1. madde gereğince ölüm tarihinden itibaren iki yıl içinde tapu sicilinde miras intikalinin gerçekleşmemesi hâlinde tapu sicil müdürlüğü, mahkemeden mirasçılık belgesi düzenlenmesini talep edebilecektir.

III. MİRASÇILIK BELGESİNİ TALEP EDEBİLECEK KİŞİLER

1. Genel Olarak

Mirasçılık sıfatı ya kanundan ya da miras bırakanın iradesinden doğar. Mirasçılık belgesinin yasal ve atanmış mirasçılar ile vasiyet alacaklıları tarafından talep edilebileceği Türk Medeni Kanunu'nun 598. maddesinde açıkça belirtilmiştir. Yasal mirasçılar Türk Medeni Kanun'un 495. maddesi ile 501. maddesi arasında tek tek sayılmıştır⁴². Vasiyet alacaklısı, atanmış mirasçı olmayıp, murisin terekesinden bir alacak hakkını haiz olduğundan mahkemece verilecek belgenin mirasçılık belgesinden ziyade vasiyet

41 KURŞAT, *Tereke*, s. 274.

42 Yasal mirasçılar, zümre sistemine göre murisin alt soyu, anne ve babası ile büyük anne ve büyük baba ve sağ kalan eştir. Muristen önce ölmüş zümre başları her derecede halefiyet yoluyla kendi altsoylarına geçer. Bunlardan başka evlilik dışında doğan kişiler tanıma veya mahkeme hükmüyle soy bağı kurulanlar evlatlıklar ve son aşamada ise Devlettir.

alacaklısı olduğunu kararda gösteren bir belge vasfı bulunacaktır⁴³. Kaldı ki, Türk Medeni Kanunu'nun 598/2. fıkrasında da açıkça sulh mahkemesince vasiyet alacaklısı olduğunu gösteren bir belge verilmesinden bahsetmiştir. Dolayısıyla mirasçılık belgesinde vasiyet alacaklısı bakımından mirasçılık ve pay ihdası söz konusu olmayacaktır. Atanmış mirasçı ise yasal mirasçı sıfatı bulunduğundan mirasçılık sıfatı ve pay verilmesi söz konusu olduğundan onun bakımından yasal mirasçılarda olduğu gibi talep hâlinde tesis edilecek karar mirasçılık belgesi niteliğinde olacaktır. Atanmış mirasçılar tarafından mirasçılık belgesinin talep edilebilmesi için diğer yasal mirasçılar ile vasiyet alacaklısının söz konusu hukuki işleme muttali olmalarından itibaren bir ay içinde itiraz etmemiş olmaları gerekecektir (TMK m. 598/2). Mirasçı atanmaya ilişkin tasarruf vasiyetname ya da miras sözleşmesi ile yapılabileceği gibi ölünceye kadar bakma akdi ile de yapılması mümkündür. Zira ölünceye kadar bakma akdi hakkında miras sözleşmeleri hükümleri uygulanacaktır. Dolayısıyla ölünceye kadar bakma akdi ile atanmış mirasçı da kanuni süreler tükendikten sonra mirasçılık belgesi talep edebilecektir⁴⁴. Bunlardan başka murisin alacaklıları da icra müdürlüğü ya da mahkemeden alacakları yetki ile mirasçılık belgesi talep edebilecektir.

2. Yasal Mirasçılar

Yasal mirasçıların mirasçılık belgesini talep edebilecekleri Türk Medeni Kanun'un 598. maddesinin ilk fıkrasında belirtilmiştir. Buna göre; talep hâlinde yasal mirasçı oldukları belirlenenlere sulh hukuk mahkemesi ya da noterlikçe mirasçılık sıfatını gösteren bir belge verilecektir. Türk Medeni Kanunu'nun 495. maddesi ile 501. maddelerinde kanun koyucu tarafından kimlerin yasal mirasçı olduğu belirtilmiştir. Yasal mirasçılar, son kertede hiçbir mirasçı bırakmadan vefat eden kişinin mirasının Devlete kalacağını

43 ŞAHİNİZ, s. 9.

44 "Resmi memur (noter) tarafından düzenlenen bakım alacaklısı tarafından bakım borçlusunun mirasçı nasp edildiği ölünceye kadar bakma sözleşmesini Türk Medeni Kanununun miras mukavelesine ilişkin 545. maddesi gereğince resmi vasiyet şeklinde (TMK. md. 532) düzenlenmiş olup geçerlidir. Böyle bir sözleşme ile bakım alacaklısı olan miras bırakan sağlığında ifası gereken bir taahhüt altına girmemiş, bakım borçlusunu ölünceye kadar diğer tarafı bakıp beslemek, görüp gözetmek borcu altına girmiştir. Buna karşılık mirasçı atanmıştır. Atanmış mirasçılar da, yasal mirasçılar gibi mirası, miras bırakanın ölümü ile kazanırlar. (TMK. md. 599/son) Mirasçı atamaya veya vasiyete ilişkin ölüme bağlı tasarrufa mirasçılar veya başka vasiyet alacaklıları tarafından kendilerine bildirilmesinden başlayarak bir ay içinde itiraz edilmedikçe lehine tasarrufta bulunulan kimseye Sulh Mahkemesince atanmış mirasçı veya vasiyet alacaklısı olduğunu gösteren bir belge verilir. (TMK. md. 598/2) Davacı, ölünceye kadar bakma sözleşmesi ile miras bırakan tarafından sağlığında mirasının tamamı için mirasçı atandığına göre atanmış mirasçı olduğuna ilişkin belge verilmesi gerekirken, sözleşmenin miras bırakana sağlığında ifası gereken bir yükümlülük yüklediği gözetilmeden yazılı şekilde red kararı verilmesi usul ve yasaya aykırıdır. (2 HD 08.03.2005, 2004/17026, 2005/3505).

belirten MK m. 501 hükmü dışında, gerçek kişilerden oluşmaktadır. Yani tüzel kişiler yasal mirasçı olamayıp, ancak iradi mirasçı olacaklardır. Dolayısıyla tüzel kişiler, miras bırakan değil, ancak iradi olarak mirasçı olabileceklerdir⁴⁵. Yasal mirasçılar zümre sistemine göre belirlendiği için mirasçılardan kim olduğu isim olarak değil, zümreye dahil olup olmamasına göre belirlenecektir⁴⁶. En yakın zümrede mirasçı bulunması ihtimalinde bir sonraki zümredeki kişiler mirasçı olamayacaktır⁴⁷. Yasal mirasçılık üçüncü zümreye yani büyük anne ve büyük babanın ve onların

45 KILIÇOĞLU, s. 24.

46 “Muris Mehmet Dağlı'nın 11.12.1994 tarihinde vefat ettiği, geriye mirasçı olarak çocukları Hatice, Aysen ve Sakine'nin kaldıkları, Sakine'nin 26.09.2000 tarihinde vefatıyla eşi Sabri ve çocukları Meryem, Nuran, Fatma, Sabri, Mehmet ve Mevlüde'nin kaldığı; eşi Döndü Dağlı'nın ise 31.10.2000 tarihinde vefat ettiği, geriye çocukları davacı Emine Palaz, Hikmet Berber ve Mehmet Yurdakul'un kaldıkları anlaşılmaktadır. Bu durumda davacı Emine ve kardeşlerinin mirasçı olmalarına rağmen kendilerine pay verilmemesi doğru görülmemiş, hükmün bu nedenle bozulması gerekmiştir.” (14. HD 26.11.2015, 7584/10872).

47 “Gerek yürürlükten kaldırılan 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi ve gerekse 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 6 ve 7. maddeleri hükümlerinde kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça taraflardan her birinin iddiasını, bir başka deyişle hakkını dayandırdığı olguların varlığını ispatla yükümlü olduğu, resmi sicil ve senetlerin belgedikleri olguların doğruluğuna kanıt oluşturacağı, bunların içeriğinin doğru olmadığını ispatının kanunlarda başka bir hüküm bulunmadıkça her hangi bir şekle bağlı olmadığı açıklanmış, 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin 29, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 30. maddelerinde ise doğum ve ölümün, öncelikle nüfus sicilindeki kayıtlarla, nüfus sicilinde bir kayıt yoksa veya bulunan kaydın doğru olmadığı anlaşılırsa, her türlü delille kanıtlanabileceği belirtilmiştir. Bu hükümler dikkate alındığında mirasçılık belgesi vermekle yükümlü sulh hukuk mahkemelerinin murisin ölüm tarihini, ölüm tarihi itibarıyla kimi veya kimleri mirasçı bıraktığını, bunlara mirastan ne oranda pay verileceğini öncelikle nüfus sicilindeki kayıtlara göre belirlemesi gerekir. Somut olaya gelince; Muris Zülüf Özdemir'in dosya kapsamındaki nüfus kayıtlarına göre mirasçıları ve miras payları belirlenerek murise ait mirasçılık belgesi verilmiş ise de mahkemece murisin mirasçılarının belirlenmesinde hata yapıldığı anlaşılmaktadır. Kararın gerekçesinde muris Zülüf Özdemir'in 23.04.1959 yılında vefat etmesi ile mirasçı olarak bıraktığı kızı Mecbure Özdemir'in (Akalin) 24.09.2005 tarihinde dul ve çocuksuz olarak vefat ettiği belirtilmiştir. Oysa ki dosya kapsamında bulunan ve temyiz isteminde bulunan İsmail Altın'ın dosya ibraz ettiği Bala Nüfus Müdürlüğünün 12.08.2014 tarihli nüfus kaydının düşünceler hanesinde “Mecbure Özdemir'in aynı mahalle Hane: 109 BSN: 7'de kayıtlı İsmail ve BSN 8'de kayıtlı Cemile isimli çocukları kayıtlıdır.” ifadesi yer almaktadır. Bu ifadeye göre murisin kızı Mecbure Özdemir'in çocuksuz vefat etmediği anlaşılmasına rağmen, Mecbure Özdemir'in çocukları İsmail ve Cemile'nin verilen mirasçılık belgesinde mirasçı olarak gösterilmemesi ve miras payı verilmemesi doğru görülmemiş, bu sebeple hükmün bozulması gerekmiştir.” (14. HD 09.11.2015, 2809/10021); “Türk Medeni Kanununun 496. maddesi gereğince altsoyu bulunmayan miras bırakanın mirasçıları, ana ve babasıdır. Bunlar eşit olarak mirasçılardır. Miras bırakanın önce ölmüş olan ana ve babanın yerlerini, her derecede halefiyet yoluyla kendi altsoyları alır. Muris Ali Şahin'in bekâr ve çocuksuz olarak ölümüyle mirasının ana babasına intikal ettiği, ana babanın ölümüyle de mirasının altsoyu olan davacı ve diğer mirasçılarına intikal edeceğine göre davacının bu davayı açmakta hukuki yararı vardır. Halefiyet esasına göre davacının murisin babasının Hore'den olma çocuğu olduğu, buna göre payların hesaplanması, mirasçı olduğu anlaşılması hâlinde mirasçılık belgesi verilmesi gerekirken yerinde olmayan gerekçe ile yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmiştir.” (14. HD 23.10.2015, 2759/9473).

altsoyunun oluşturduğu zümredir. Ancak üçüncü zümre ile birlikte eşin de mirasçı olması ihtimalinde, halefiyete bir sınırlama getirilmiş olup, böyle bir durumda bir kişinin amca, dayı, hala ve teyzesi yasal mirasçı olabilmesine karşın, bunların alt soyu artık halefiyet yolu ile yasal mirasçı olamaz. Zümre sistemi burada kesilecektir (MK m. 497/ f. 5 ve 499/ b. 3). Biz burada yasal mirasçıların kimler olduğunu sayma yoluyla belirtmeyip, bu konu maddi hukukun konusu olduğundan, maddi hukukun ilgili maddelerine yaptığımız atıfla yetineceğiz. Yasal mirasçılardan herhangi biri tarafından mirasçılık belgesi alınmış olması diğer mirasçıların yeniden mirasçılık belgesi almasına engel değil iken, aynı mirasçı dahi yeniden mirasçılık belgesi talep edebilecektir. Yasal mirasçı olduğunu belirterek mirasçılık belgesi talep edenler, miras bırakanın vefat ettiğini ve vefat tarihi itibarıyla sağ ve ehil olduklarını⁴⁸ ispat etmelidir⁴⁹. Sulh hukuk mahkemesi ya da noterlikçe aile nüfus kayıtları celbedilerek yapılacak inceleme sonucunda nüfus kayıtlarının eksiksiz ve sıhhatli olması hâlinde mirasçılık belgesi verilecektir. Gerek mahkemelerin uyaş kaydı gerekse noterlerin işlem portalı nüfus kayıtlarına ulaşmaya elverişli olduğundan, ancak kapalı kayıtlar ile ulaşamayan nüfus belgeleri için nüfus müdürlüğünden celbedilecektir. Kayıtların eksik olması hâlinde noterlerin mirasçılık belgesi verme yetkisi yoktur. Eksik kayıtlara rağmen noterlik tarafından mirasçılık belgesi verilmesi kanaatimizce sulh hukuk mahkemesine itiraza konu olacaktır. Nüfus kayıtlarının eksik ya da yetersiz olması ihtimalinde sulh hukuk mahkemesi yan delillerle yani tapu kayıtları, iskan belgesi, emlak beyannamesi ve gerektiğinde tanık deliline başvurarak mirasçılık belgesi talebini çözüme kavuşturacaktır⁵⁰.

48 “Dava, hasımsız olarak açılan mirasçılık belgesi verilmesi isteğine ilişkindir. Mahkemece davanın kabulüne karar verilmiş ise de dosya içerisindeki nüfus kayıtlarından murisin 1953 yılında evli ve çocuklu olarak öldüğü anlaşılmıştır. Murisin ikinci eşi Fatma Suphiye’nin muristen sonra 1990 yılında öldüğü anlaşılmakla murisin mirasından pay almaya hak kazanmıştır. Ancak dava tarihinde Fatma Suphiye çocuksuz olarak ölmüş olmakla bu mirasçıya isabet eden payın kardeşleri ve onların alt soylarına dağıtılmak suretiyle muris Mahmut Cevat Gediz’in mirasçılarının miras paylarının belirlenmesi gerekirken murisin öldüğü tarihte eşinin sağ olduğu gözetilmeksizin yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmiştir.” (14. HD 15.10.2015, 2399/9041).

49 “Muris Hüsne’nin 08.12.1988 tarihinde vefat ettiği, geriye kocası Ali Yakışır ile çocukları Halil Yakışır, Ayşe Döş ve kendisinden önce 17.10.1978 tarihinde vefat eden Meryem Yakışır’ın çocukları Gülhanım Sel, Ertuğ Yıldırım, Ersoy Yıldırım, Ahmet Yıldırım, Mustafa Yıldırım, Ali Yıldırım, Züleyha Yıldırım ve İsa Yıldırım’ın kaldıkları dosya içerisindeki nüfus kayıtlarından anlaşılmaktadır. Meryem Yakışır’ın vefatından sonra kocası Kadir Yıldırım’ın 12.12.1997 tarihinde vefat ettiği anlaşıldığından Kadir Yıldırım’ın mirasçı olamaması nedeniyle yanlıya düşülerek eşi Döndü ve çocuklarına pay verilmesi doğru değildir. Hükümün bu nedenle bozulması gerekmiştir.” (14. HD 26.11.2015, 7569/10870)

50 “Mahkemece, kapalı kaydın tedavüllerine ulaşamadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş ise de yapılan araştırmalar hüküm kurmaya yeterli değildir. Nüfus kayıtlarına ulaşamaması hâlinde; mahkemece, tarafların göstereceği tüm deliller toplanarak, deliller

süre olmadığından, durması yahut kesintiye uğraması söz konusu olmayacaktır⁵⁴. Kanun her ne kadar itiraz hak sahipleri için mirasçılar ve başka vasiyet alacaklısı ifadesini kullanmış ise mirasçılardan kasıt hem kanuni hem de başka atanmış mirasçıları da kapsadığından şüphe duyulmamalıdır. Nitekim mirasçılar ibaresi genel bir kavram olup, hem kanuni hem de atanmış mirasçıyı içerdiği gibi⁵⁵ hemen akabinde başka vasiyet alacaklısı ibaresini kullanarak mirasçılar kavramı içine başka ölüme bağlı tasarrufla atanmış mirasçıların da dâhil olduğuna kapı aralamıştır. Dolayısıyla Türk Medeni Kanunu'nun 598/2. fıkrası gereği atanmış ya da vasiyet alacaklısı olduğunu ileri sürerek mirasçılık belgesi talep eden kişilere, kendilerine tebliğ edilmek kaydıyla bir ay içinde kanuni ve başka bir ölüme bağlı tasarruf ile atanmış yahut vasiyet alacaklısı tayin edilmiş kişilerin itirazı olmaması gerekecektir. Her bir itiraz sahibi bağımsız olduğundan, itiraz için birlikte hareket etmeyi gerektiren kanuni bir zorunluluk bulunmamaktadır⁵⁶. Kanun'un açık ifadesinden anlaşılacağı üzere, atanmış ya da vasiyet alacaklısı tarafından talep edilecek mirasçılık belgesinde sulh hukuk mahkemesi görevlidir. Türk Medeni Kanunu'nun 598/2. fıkrasındaki ihtimalde noterlerin mirasçılık belgesi verme yetkisi yoktur. Nitekim bu bir yargılama faaliyeti olduğundan noterler bu yetkiden varestedir. Kanunda geçen bir aylık süre hak düşürücü değil, mirasçılık belgesi talep edilebilmesi için beklenmesi gerekli süredir. İtirazın niteliği ve içeriği miras hukukuna ilişkin olacaktır. İtirazın ölçütü tarih itibariyle tasarrufun önceliği sonralığı değil, hak sahibi olan itiraz edenin, diğerinin hakkından etkilenmesidir⁵⁷. Dolayısıyla itiraz mirasçılığa ve bir diğer miras hakkına matuf tereke mallarının zilyetliğinin mirasçılık belgesi talep eden kişiye verilmesine engel olmak iradesidir⁵⁸. Bu bağlamda miras bırakanın işlem ehliyetinin olmadığı, vasiyetname ya da miras sözleşmesinin kanunun ön gördüğü ehliyet ve şekle uygun yapılmadığı yahut tasarrufun saklı payları ihlal ettiği ya da mirasçılıktan mahrumiyeti gerektiren bir durumun olduğu itiraz olarak ileri sürülebilecektir. Şayet bir aylık

verilmiş ise de, tüm mirasçılara TMK 595,596 ve 597. madde hükümleri gereğince vasiyetnamenin açılması sırasında diledikleri takdirde hazır bulunmak üzere tebligat yapılmadığı gibi, yine yukarıda açıklandığı şekilde duruşmada yapılması gerekli diğer usuli işlemlerin de yapılmadığı anlaşılmış olup, eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiş ve bu husus bozmayı gerektirmiştir." (3. HD 08.12.2015, 752/19813).

54 KURŞAT, *Tereke*, s. 287.

55 KURŞAT, *Tereke*, s. 285.

56 KURŞAT, *Tereke*, s. 287.

57 KURŞAT, *Tereke*, s. 286.

58 KURŞAT, *Tereke*, s. 291.

süre içinde atanmış mirasçılarının hakları kabul edilip tanınmış ise, yasal mirasçılar bu beyanları ile bağlı olduğundan ancak bu beyanlarının irade sakatlığı sebeplerine binaen iptal ettirmedikçe mirasa dayalı iptal, tenkis ve istihkak davaları mesmu olmayacaktır⁵⁹. Buna karşılık, hak sahipleri tarafından murisin ölüme bağlı tasarrufuna bir ay içinde itiraz edilmese dahi ölüme bağlı tasarrufun iptaline matuf iptal, tenkis ya da miras sebebiyle iptal dava açma hakları saklıdır⁶⁰. Dolayısıyla kanunun ifadesiyle bir ay içinde hak sahipleri tarafından itiraz edilmemesi hâlinde atanmış ya da vasiyet alacaklısı mirasçı belgesi talep edebilecektir⁶¹. Bu sebeple, mahkeme ölüme bağlı tasarrufun iptaline ilişkin davanın varlığı sebebiyle mirasçılık belgesi vermektan içtinap edemeyecektir. Kaldı ki itiraz süresi hitama erip, mirasçılık belgesi verildikten sonra dahi söz konusu mirasçılık belgesinin geçersizliği her zaman ileri sürülebilecektir. Zira mirasçılık belgesi maddi manada kesin hüküm oluşturmayacağından⁶², konusunu oluşturan hadiseyi kesin ve ilânihaye olarak çözmeyecektir. Buna karşılık, bir ay sürede iptal ve tenkis davası ikamesinin de itiraz mahiyetinde olduğu ileri sürülmüştür⁶³. Şayet hak sahipleri ölüme bağlı tasarrufa muttali olmalarından başlayarak bir ay içinde itiraz ederlerse atanmış ya da vasiyet alacaklısına mirasçılık belgesi verilmez. Bu noktada itirazın dava yoluyla kesin surette çözümüne kadar mirasçı belgesi talebi bekletilecektir. İtiraza rağmen atanmış mirasçı, itiraz eden kişinin dava ikamesini beklemeden genel usullere göre hak sahibi olduğunu ve tereke üzerinde zilyetliğini tesis etmeye matuf miras hakkına dayalı istihkak davası da açabilecektir⁶⁴. İtiraza rağmen süresinde yani ölüme bağlı tasarrufun iptaline ilişkin davanın niteliğine ilişkin süre içerisinde dava açılmaması hâlinde de itiraz prosedürü çözüme kavuşup, itiraz sonuçsuz kalacağından

59 KOCAAĞA, s. 90; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 584; KURŞAT, *Tereke*, s. 297.

60 KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 584.

61 “Somut olayda, davacının dayandığı vasiyetnamenin açılması işlemi tamamlanmış olup, davalılarca vasiyetname hakkında iptal davası açılmadığı anlaşılmıştır. Bu itibarla mirasçı naspedilen davacı, Sulh Hukuk Mahkemesinden alacağı “mirasçılık belgesi” ile vasiyetname konusu taşınmaz (muhtesat) ve hakların adına tescilini talep edebilecektir. O hâlde mahkemece, yukarıda açıklanan yasal düzenlemeler nedeniyle davacının tescil davası açmakta hukuki yararının bulunmadığı gerekçesi ile davanın reddine karar verilmesi gerekirken yanılığılı değerlendirme ile kendisine belirli bir mal vasiyet edilen kimseler hakkında uygulanması gereken Medeni Kanun madde 600 gereği değerlendirme yapılarak hatalı gerekçe ile davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş, bu husus bozmayı gerektirmiştir.” (3. HD 10.11.2015, 15060/17552).

62 İYİLİKLİ Ahmet Cahit, **Hukuk Yargılamasında Kesin Hüküm**, Ankara 2016, s. 54.

63 DURAL Mustafa / ÖZ Turgut, **Türk Özel Hukuku, C IV, Miras Hukuku**, İstanbul 2003, s. 388.

64 KURŞAT, *Tereke*, s. 294.

mirasçılık belgesi talep edilebilecektir⁶⁵. Zira itirazın kesin olarak sonuç doğurabilmesi, ölüme bağlı tasarrufun iptali yani maddi hukuk gücünü haiz bir mahkeme ilamının varlığına muhtaçtır⁶⁶. Mirasçılık belgesi üzerine atanmış terekenin tamamı ya da bir kısmı yani kesirli bir bölümü üzerinde murisin iradesine bağlı olarak mirasçı sıfatını haiz olacaktır⁶⁷. Miras bırakan terekesi üzerinde hak sahibi olmak üzere bir ya da daha fazla kişiyi atayabilir. Atanmış mirasçı yasal mirasçı gibi murisin külli halefidir ve murisin vefatıyla kendiliğinden tereke üzerinde hak sahibi olur. Dolayısıyla mirasçılık belgesi marifetiyle atanmış mirasçı, aynı hakları tapudan tescilini⁶⁸; terekeye ait menkullerin ise zilyetliğinin kendisine teslim ve devrini sağlayabilecektir. Şayet tereke mirasçılık belgesi temin edilinceye kadar resmi olarak idare edilmiş ise sulh hukuk mahkemesine başvurarak zilyetliğin devrini talep edebilecektir. Miras bırakanın külli halefleri, onun kanuni ya da atanmış mirasçıları olduğundan⁶⁹, atanmış mirasçılar da tıpkı yasal mirasçılar gibi mirası murisin vefatıyla doğrudan kazanacağından dolayı yasal mirasçılar atanmış mirasçılara terettüp eden mirası zilyetlik hükümlerine göre teslim etmekle yükümlüdür (TMK m. 599/3). Tereke yasal mirasçıların elinde bulunuyor ve terekenin zilyetliğinin teslim edilmesinden imtina edilmesi hâlinde atanmış mirasçı terekenin zilyetliğinin geçirilmesi için miras sebebiyle istihkak davası ikame edebilecektir⁷⁰.

4. Lehine Mal Vasiyet Edilen Kişinin Mirasçılık Belgesi Talep Etmesi

Lehine mal vasiyet edilen kişi de yasal mirasçı olmadığı gibi atanmış mirasçı gibi terekenin tamamı ya da belirli bir kısmı üzerinde mirasçı hak ve

65 KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 586.

66 KURŞAT, *Tereke*, s. 295.

67 DURAL / ÖZ, s. 137.

68 “Vasiyetname, muayyen mal vasiyeti niteliğinde olmayıp, mirasçı atamaya ilişkindir.(TKM. md.463) Atanmış mirasçıların iktisabı, kendilerini naspeden müteveffanın vefatında başlar. (TKM. md.539/2) Bu durumda, miras bırakandan intikal eden aynı hakların, atanmış mirasçı adına tescili için vasiyetnamenin tenfizi kararına ihtiyaç yoktur. Atanmış mirasçıya, buna ilişkin mirasçılık belgesi verilmesi (TMK.md.598/2) yeterli olup, bu nitelikteki belge ile aynı hakların bu kişi adına tapuda intikalen tescili mümkündür. (Tapu Sicil Tüzüğü md.21/a) Davacının talebi, atanmış mirasçı olduğuna ilişkin belge verilmesini de içermektedir. (TKM. md.538) O hâlde, görevli mahkeme Sulh Hukuk Mahkemesidir. Bu husus gözetilmeden yazılı şekilde “vasiyetnamenin tenfizine “biçiminde karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.” (2. HD 14.04.2008, 4843/5250).

69 ULUSU KARATAŞ Elif, “Türk Miras Hukukunda Mirasın Kazanılmasında Halefiyet Türleri ve Türk Milletlerarası Özel Hukukundaki Yansımaları”, *İÜFM*, C. LXXIV 2015, S. 2 (s. 357–388) s. 360.

70 KOCAYUSUFPAŞAOĞLU Necip, *Miras Hukuku*, İstanbul 1987, s. 585; AKBIYIK Cem, *Miras Sebebiyle İstihkak Davası*, İstanbul 2003, s. 176; ÖZÜĞÜR Ali İhsan, *Türk Miras Hukuku*, Ankara 2001, s. 510.

yetkisinden mahrumdur. O yasal ya da atanmış mirasçılardan terekedeki belirli bir mal üzerinde sadece alacak hakkını haizdir⁷¹. Dolayısıyla burada mirasçı nasbını gerektirmeyen mirasçılara karşı nisbi hak doğuran bir ölüme bağlı tasarruf söz konusudur⁷². Türk Medeni Kanunu'nun 517. maddesinde açıkça miras bırakan bir kimseye onu mirasçı atamaksızın belirli bir mal bırakma yoluyla kazandırmada bulunabileceği kaleme alınmıştır. Dolayısıyla vasiyet alacaklısı miras bırakanın külli halefi olmayıp, cüzi halef konumunda olduğundan vasiyete konu mal, hak ya da alacak üzerinde doğrudan bir aynı hak iktisap edemeyip⁷³, sadece mirasçılara karşı vasiyet konusu borcun ifasına ilişkin bir alacak hakkı elde eder⁷⁴. Vasiyet alacaklısı, cüzi halef olmasından dolayı külli haleflerden ayrık olarak miras bırakanın borçlarından da sorumlu tutulmayacaklardır⁷⁵. Belirli bir mal bırakma, ölüme bağlı tasarrufla bir kimseye terekedeki bir malın mülkiyetinin veya terekenin tamamı ya da bir kısmı üzerinde intifa hakkının kazandırılmasına yönelik olabileceği gibi; bir kimse lehine tereke değeri üzerinde bir edimin yerine getirilmesinin, bir iradın bağlanmasının veya bir kimsenin bir borçtan kurtarılmasının mirasçılar veya belirli mal bırakılanlara yükletilmesi suretiyle de olabilecektir (TMK m. 517). Türk Medeni Kanun'un 598/2. maddesinde vasiyet alacaklısının da bu durumunu gösterir bir belge verileceği kaleme alınmıştır. İşte Türk Medeni Kanunu 598/2. fıkrasındaki şartların tahakkuku, yani mal vasiyeti

71 OĞUZMAN Kemal / SELİÇİ Özer / OKTAY ÖZDEMİR Saibe, **Eşya Hukuku**, İstanbul 2015, s. 404; KOCAAĞA, s. 92; ULUSU KARATAŞ, s. 373.

72 DURAL / ÖZ, s. 139.

73 "Medeni Kanununun 599.maddesi uyarınca, mirasın açılmasıyla terekeye sahip olma hakkı, sadece yasal mirasçılara tanınmıştır. Vasiyetname ile mirasçı seçilenlerin, (Mirasçı nasb edilenler) hakları, yasal mirasçılar veya öncelikle tasarruf ile yararlarına bağışlama yapılmış olanlar tarafından açıkça itiraza uğramamış ise, bu hususun tebliğinden itibaren bir ay geçtikten sonra bunlar mirasçılık sıfatları hakkında belge verilmesini, Sulh Hâkiminden isteyebilirler (Bununla beraber her nevi istihkak ve iptal davası hakkı saklı olmak üzere) (MK.m.598). Vasiyetname ile verilen hakkın geçirilmesini sağlayacak husus sulh hakiminin vereceği mirasçılık belgesidir. Kendisine belirli bir mal vasiyet edilen kimsenin, durumu ise daha farklıdır. Medeni Kanun madde 600 gereği kendisine belirli bir mal vasiyet edilen kimse, bu vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan varsa ona, yoksa yasal ve seçilmiş mirasçılara karşı açacağı istihkak davası ile malın kendisine teslimini isteyebilir. Görüldüğü gibi, vasiyetnamenin açılmış olması, terekenin seçilmiş (ve külli mirasçı durumundaki) kişi ile kendisine belirli bir mal vasiyet edilene (cüz'i mirasçıya) geçmesini sağlamaya yeterli olmamaktadır. Somut olayda davacı, vasiyetnamenin öncelikle infazını istemektedir. Bu itibarla da kendisine muayyen mal vasiyet edilen kişi durumunda bulunduğundan izleyeceği yol Medeni Kanunun 600.maddesi uyarınca bu malın teslimini yasal veya seçilmiş mirasçılardan veya tenfiz memuru varsa ondan istemek, bunların tesliminden kaçınmaları ve üstün bir hak iddia etmeleri hâlinde onlara karşı istihkak davası açmaktan ibarettir." (HGK, 17.01. 2007, 20017/2- 2/10).

74 ULUSU KARATAŞ, s. 373.

75 ULUSU KARATAŞ, s. 374.

tasarrufu itiraza maruz kalmaması hâlinde vasiyet alacaklısı mirasçılık belgesine istinatla tereke üzerindeki bir malın kendisine teslimini talep edebilecektir. Bu teslimden imtina edilecek olunursa ikame edilecek dava, terekedeki malın aynen mümkün olmadığı takdirde bedelinin tahsilini tazammun eden genel hükümlere dayalı⁷⁶ bir alacak davası olacaktır⁷⁷. Vasiyet tasarrufunda itirazın mahiyeti, mirasçı atamaya değil, vasiyeti etkileyen bir diğer vasiyet alacaklısının hakkına mahsus ve münhasır olmalıdır⁷⁸. Kanaatimizce vasiyet alacaklısına mirasçılık belgesinde mirasçılık sıfatı ve pay verilmeyeceğinden Türk Medeni Kanunu 598/2. fıkrasında geçen belgeden kasıt, mirasçılık belgesinden ziyade lehine kazandırma yapılan kişinin vasiyetname alacaklısı olduğunu tevsik edip, söz konusu malvarlığının tespit ve teslimi zımında ikame edilecek dava için yasal dayanak teşkil edecektir. Bir diğer ifade ile vasiyet alacaklısına Türk Medeni Kanunu 598. maddesine göre mirasçılık belgesi talep etmek hak ve yetkisinin tanınması; söz konusu belgeye göre mirasçıların belirlenerek vasiyete konu malın teslim ve teslimi noktasında kolaylık sağlamak⁷⁹ yahut alacağının ifa edilmemesi karşısında ifa davasında

76 “Asliye Hukuk Mahkemesince, davacının talebinin, muris tarafından kendisine vasiyet edilen tüm terekenin tapuda ve ilgili sicil ve kurumlarda tescilini sağlamaya yönelik olduğu belirtilerek görevsizlik yönünde hüküm kurulmuştur. Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından ise, davanın TMK’nın 598. maddesi uyarınca vasiyetname alacaklısı olduğu yönünde bir belge talebi olmadığı gerekçesiyle görevsizlik kararı verilmiştir. Somut olayda davacı, miras bırakan tarafından, 18.02.2000 tarih 3847 yevmiye numaralı düzenleme şeklinde vasiyetnamenin tenfizine ve mirasçılık belgesinin verilmesine karar verilmesini istemiştir. Dava, vasiyetnamenin açılması (okunmasına) ilişkin olmayıp, vasiyetnamenin tenfizi yani yerine getirilmesine ilişkindir. Vasiyetnamenin tenfizine ilişkin davalar, yükümlülüğünü yerine getirmeyen vasiyet yükümlüsüne karşı açılması gereken davalar olup, çekişmesiz yargı işi değildir. 6100 sayılı HMK’nın yürürlüğe girdiği 01.10.2011 tarihinden sonra, 13.06.2014 tarihinde açılan bu davada, uyumsuzluğun asliye hukuk mahkemesince görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir.” (20.HD 20.11.2015, 13046/11561).

77 “Muris İstanbul ili hudutları dâhilinde bankalarda bulunan paralarını vasiyetname yoluyla talepte bulunana bırakmış yani muayyen mal vasiyetinde bulunmuştur. Talepte bulunanın burada izleyeceği yol, öncelikle murisin mirasçılarına bir uyarı göndererek vasiyetname yoluyla kendisine bırakılan paraları talep etmesidir. Bu talep yerine getirildiğinde zaten sorun kalmayacaktır. Aksi takdirde vasiyetname alacaklısı mirasçılar aleyhine usulüne uygun olarak vasiyetnamenin tenfizi talebinde bulunması gerekir.” (HGK, 14.07.2010, 7-335/388).

78 KURŞAT, *Tereke*, s. 286.

79 “Dava, MK.nun 596.maddesinde yer alan vasiyetnamenin açılması ve ilgililere okunması davasıdır. Maddede, vasiyetnamenin miras bırakanın yerleşim yeri Sulh Hakimi tarafından açılıp, ilgililere okunacağı, MK.nun 597.maddesinde de, mirasta hak sahibi olanların her birine gideri terekeye ait olmak üzere, vasiyetnamenin kendilerine ilişkin kısımlarının onaylı bir örneğinin tebliğ edileceği açıklanmıştır. Vasiyetnamenin açılıp okunduğunun tespit edilmesinin amacı, mirasçıları ve lehine kazandırma yapılan kişileri bilgilendirme ve yasal haklarını kullanmayı temine yönelik bir işlemdir. Bu nedenle, Sulh Hakiminin görevi, MK.nun 596 ve Tüzüğü’nün 36/2.maddesine uygun olarak vasiyetnameleri açarak lehine kazandırma yapılan kişi ile yasal mirasçılarına vasiyetnamenin onaylı bir örneğini tebliğ

husumet yönelteceği vasiyet borçlusunu mirasçılarını gösteren mirasçılık belgesinin temininde⁸⁰ menfaati olması hasebiyle kaleme alındığı kanaatindeyiz. Dolayısıyla vasiyet alacaklısına verilecek belge, mirasçılık belgesi niteliği ve fonksiyonu taşımayacaktır⁸¹. Nitekim vasiyet alacağı mirasçılık belgesiyle doğan kurucu bir etkiyi haiz değildir⁸². Türk Medeni Kanunu 598/2. fıkrasının son cümlesi de açıkça vasiyet alacaklı olduğunu gösteren bir belge ibaresine mündemiçtir⁸³. Ne var ki her ne kadar mirasçılık belgesinde belirli bir malın miras bırakan tarafından vasiyet alacaklısına bırakıldığı da dercedilmesine karşın, bu belge doğrudan söz konusu malın intikalini sağlamayacaktır⁸⁴. Zira vasiyet alacaklısı, mirasçılara karşı nispi mahiyette bir alacak hakkını haiz olup, mirasçılar tarafından bu hak yerine getirilmemesi hâlinde onların uyarılması ve dava hakkını kullanılmasında somut bir belge temin edilmiş olacağından⁸⁵, mirasçılık belgesi bu aşamada vasiyet borcunun yerine getirmesi gereken kişiler noktasında ispat fonksiyonuna sahip olacaktır⁸⁶. Vasiyete konu malın taşınmaz olması hâlinde vasiyet alacaklısının Türk Medeni Kanunu 598/2. maddesi gereği mirasçılık belgesi verilmesi hakkının tanınması bu kişinin vasiyet alacaklısı ve vasiyete konu mal hakkında yapılacak hukuki işlemlerin kolaylaştırılmasına ilişkin bir düzenlemedir⁸⁷. Zira vasiyet

ederek, vasiyetnamenin açılması sırasında hazır bulunmak üzere çağrılmasını sağlamaktır.” (3. HD 14.05.2015, 2014/15776, 2015/8610).

80 ERIŞGİN, s. 65.

81 BAYGIN Cem, **Türk Miras Hukukunda Alacaklıların Korunması**, Ankara 2005, s. 211; KOCAĞA, s. 92; KURŞAT, *Tereke*, s. 328.

82 KURŞAT, *Tereke*, s. 329.

83 “Toplanan delillerden muris Mehmet Ergenç’in 16.05.2012 tarihinde Kocaeli 3. Noterliğinde düzenlenen düzenleme şeklinde vasiyetname ile davacıyı vasiyet alacaklısı olarak atadığı anlaşılmaktadır. Mirasçılık belgesi verilmesi isteminde bulunulabilmesi için davacı tarafın mutlaka murisle arasında irs ilişkisi bulunmasının gerekmediği, vasiyet alacaklılarının da vasiyet alacaklı olduğunu gösteren bir belge verilmesini isteyebileceği gözetildiğinde davacının istemi bu çerçevede değerlendirilmelidir. Hâl böyle olunca, mahkemece davacının mirasçılık belgesi verilmesi isteminde çoğun içinde azı da vardır ilkesi uyarınca davacının isteminin vasiyet alacaklısı belgesi verilmesi olarak nitelendirilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.” (14. HD 16.06.2015, 2117/6746).

84 ŞAHİNİZ, s. 18.

85 DURAL / ÖZ, s. 387.

86 KURŞAT, *Tereke*, s. 253.

87 “Somut olaya gelince; miras bırakan İsmail Aslı tarafından Antalya 1. Noterliğinin 16.06.2011 tarih ve 10184 yevmiye numaralı vasiyet ile Antalya İli, Muratpaşa İlçesi, Demircikara Mahallesi’nde kain tapunun 5575 ada 2 sayılı parselde kayıtlı 12/720 arsa paylı A blok 7. kat 20 no’lu mesken nitelikli taşınmaz yönünden davacı lehine vasiyette bulunulmuştur. HMK’nın 33. maddesi gereğince bir davada maddi olayları açıklamak taraflara, hukuki nitelendirme hâkime ait bir görevdir. Davacı vekili, dava dilekçesinde vekil edeninin miras bırakan tarafından belirli bir mal varlığı için mirasçı atandığını öne sürüp atanmış mirasçılık belgesi verilmesini istemiş ise de davacının vasiyet sonrası kendisine kalan

alacaklısı külli halef olmayıp mirasçılara karşı nispi bir alacak hakkı sahibi olduğundan vasiyet alacaklısı olduğunu gösteren mirasçılık belgesi ile lehine yapılan taşınmazın doğrudan kendine intikalinin sağlanamayacağı kanaatindeyiz. Vasiyet alacaklısı, vasiyeti yerine getirme görevlisi varsa ona; yoksa yasal ya da atanmış mirasçılara karşı kişisel bir istem hakkına sahip olacağından (TMK. m. 600), vasiyet borçlusuna karşı vasiyet edilen malın teslimini veya hakkın devrini yahut vasiyet konusu bir davranış ise bunun yerine getirilmemesinden doğan zararın giderilmesini dava edebilecektir (TMK. m. 600). Vasiyete konu hak, tasarruftan aksi anlaşılmadıkça vasiyet yükümlüsünün mirası kabul ya da mirası ret hakkının düşmesiyle muaccel olur.

Miras bırakan tarafından miras sözleşmesi ya da vasiyetname ile bırakılan mal terekede bulunmadığı takdirde ölüme bağlı tasarrufu ifa etmekle yükümlü olanlar borçtan kurtulur (TMK m. 517/4). Şayet, muris tarafından vasiyetname ile bir malvarlığı üçüncü bir kişiye bırakılmasına rağmen söz konusu malvarlığı muvazaalı bir şekilde muris tarafından devredilmiş ise, vasiyet alacaklısı söz konusu malvarlığının devri için vasiyet borçlusu dışında kendisine vasiyet edilen bu malvarlığının iadesi için üçüncü kişiye bir talep hakkına haiz olabilecek midir? Kanaatimizce devredilen malvarlığının taşınmaz olması ihtimalinde vasiyet alacaklısı kendisine vasiyet edilen taşınmazın tescil yapıldıktan sonra hak kazanacağından, doğrudan tapu iptal ve tescil davası ikame edemeyeceği ancak vasiyet borçlusundan, böylesi bir dava ikame etmesini talep edebileceği savunulmuştur⁸⁸. Bu görüş doğrultusunda vasiyet borçlusunun talebi yerine getirmemesi hâlinde haksız fiil hükümlerine göre tazminat sorumluluğunun doğacağı belirtilmiştir. Kanaatimizce böyle bir davanın vasiyet borçlusundan açılması talep ve beklemek üçüncü bir kişinin keyfiyet ve iradesine tahakküm olmayı gerektirir ki, hiç kimse dava açmaya zorlanamayacağı ilkesine denk düşmeyecektir. Elbette, üçüncü bir kişiye karşı vasiyet alacaklısı gerek taşınmaz gerek taşınır yahut bir malvarlığının devrini talep edemeyecektir. Bu ihtimalde haksız zenginleşme hükümleri de uygulanamayacaktır. Zira haksız zenginleşen vasiyet borçlusudur. Kanaatimizce bu ihtimalde, vasiyet alacaklısı, mirasçılar söz konusu davayı ikame etmekte terahi gösterirler ise mahkemeden tapu iptal tescil davası açmak için yetki dahi

taşınmazın intikalini yaptırabilmek için vasiyet alacaklısı olduğunu gösterir belge istediği kuşkusuzdur. Hâl böyle olunca, davacıya muayyen mal vasiyet alacaklısı olduğuna ilişkin belge verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmiştir." (14. HD 07.05. 2015, 1934/5185).

88 ADAY Nejat, **Taşınmaz Mülkiyetinin Naklinde Muvazaa**, İstanbul 1992, s. 69.

isteyebilmelidir. Şayet vasiyete konu mal ya da hak mirasçılar tarafından devredilmiş ise bu ihtimalde, vasiyet alacaklısı muvazaalı sebebiyle hakkına kavuşması engellendiği için taşınmazla ilişkin tapu iptal tescil davası açabilecektir. Buna karşın, vasiyete konu taşınmaz bir üçüncü kişiye daha devredilerek Türk Medeni Kanunu 1023. madde hükmü işlerlik kazanmış ise taşınmazın bedeli için mirasçılar aleyhine tazminat sorumluluğu doğacaktır. Atanmış mirasçılar ise tıpkı yasal mirasçılar gibi külli halef sıfatıyla mirasçı olduklarından terekeye ait malvarlığının hatalı mirasçılık belgesi ya da muvazaalı şekilde temlik hâlinde doğrudan bu malvarlığına vasiyet eden davaları ikame edebilecektir.

5. Muris Alacaklılarının Mirasçılık Belgesi Talep Etmesi

Türk Medeni Kanunu'nun 598. maddesinde mirasçılık belgesini talep edebilecekler arasında muris alacaklıları sayılmamıştır. Kanaatimize Türk Medeni Kanunu'nun 598. maddesi kanuni, atanmış ve vasiyet alacaklılarına bu hakkı tanımıştır. Nitekim muris alacaklılarının mirasçı sıfatı da yoktur. Ancak içtimai hayatta miras bırakanın alacaklılarının da mirasçılara karşı takip ve dava ikame etmek ya da miras bırakana ikame edilmiş takip ve davanın devamı için mirasçılık belgesine ihtiyaç duyulmaktadır. Hatta bu ihtiyaç dava ve takip hukukunun vazgeçilmez ve zorunlu bir unsuru hâline dönüşmektedir. Hiç kimse dava açmaya icbar edilemeyeceği gibi hak arama özgürlükleri başkalarının inisiyatif ve keyfine de tahakküm edilmemelidir. Türk Hukuk Mevzuatına göre vefat etmiş kişi aleyhine dava ve takip edilemeyeceği gibi; sonrasında vefat vakası üzerine dava ve takip mirasçılar leh ve aleyhine yürütülecektir. Bu sebeptir ki, miras bırakanın alacaklılarına icra müdürlüklerince ya da mahkemelerce borçlusu yahut davalısı miras bırakanın mirasçılarını belirleyip takip ve davanın yürütülüp amacının sağlanması için mirasçılık belgesi alabilmek için yetki verilmesi savunma ve hukuki dinlenilme hakkının bir gereği olarak görülmektedir⁸⁹. Kaldı ki, çoğu ihtimalde bu yetkinin verilmesi hukuki menfaat ilkesine dayanacaktır⁹⁰. Takip hukuku

89 "Bir mahkemenin verdiği yetkiye dayanarak açılan davalarda mahkemece mirasçılık belgesi istenen kişinin hiç yaşamadığı belirlenmedikçe davanın reddine karar verilemeyeceği kuşkusuzdur. O hâlde davanın yetki belgesine dayanarak açıldığı gözetilerek yetki verilen asliye hukuk mahkemesi tapu kayıtları ve kadastro tutanakları getirilmeli, tanıklar dinlenmeli, bütün aramalara rağmen mirasçısı bulunamaz ise TMK'nın 501. maddesi gereğince son mirasçının Hazine olduğu düşünülmeli, varılacak sonuca göre bir hüküm kurulmalıdır. Belirtilen şekilde bir araştırma yapılmaksızın yersiz gerekçelerle davanın reddine karar verilmesi isabetsiz olup hükmün bozulmasına karar vermek gerekmiştir." (14. HD 23.10.2015, 2753/9472).

90 "Kural olarak mirasçılık belgesi verilmesi ve iptali istemine ilişkin davalar miras bırakanın mirasçıları veya mahkemelerce yetki belgesi verilen kişiler tarafından açılabilir. Davacı soy bağına dayanmamış, 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2013/214 Esas sayılı soy bağına

bağlamında bu yetkinin yasal dayanağı İcra ve İflas Kanunu 94. maddesi referansına mebni olacaktır. Bu referans bağlamında, İcra ve İflas Kanunu 94/2. fıkrasındaki hükmün alacaklıların alacaklarını tahsil değil, borçlular adına işlem yaparak tapuya tescilin sağlanmasına hizmet ettiği⁹¹ alacağın tahsilinin sonraki aşamada mümkün olacağı, tapuya tescil için ise mutlak surette mirasçılık belgesine ihtiyaç duyulacağı dolayısıyla miras bırakanın alacaklarının mirasçılar adına mirasçılık belgesi talep edebileceği dile getirilmiştir⁹². Miras bırakanın alacaklılarına bu yetkinin verilmesi pratikte bir yaraya merhem olacağı düşüncesiyle kanunda mirasçılık belgesi talep edecekler arasında sayılmamasına rağmen mirasçılık belgesi talep edebileceklerini kabul eden görüşler mevcuttur⁹³. Aksi yönde mirasçılar daha rahat takip etmek saikiyle onlar adına alacaklılara mirasçılık belgesi talep etmek yetkisinin bulunmadığı, bu bağlamda verilecek belgenin mirasçılık belgesi fonksiyonu taşımayacağı, zira tereke malları üzerinde zilyetliği sağlamayacağı, sadece tereke alacaklarının teminat altına alınması amaç ve fonksiyonu bulunduğu savunulmuştur⁹⁴. Bu bağlamda, murisin alacaklılarına verilecek olan mirasçılık belgesi mirasçılar pay oranından ziyade maddi bir vakıanın varlığı, muris ile mirasçılar arasındaki irs ve mirasçılık ilişkisinin saptanmasına matuf olacağı noktasında yukarıdaki görüşe hak verilebilecektir⁹⁵. Yargıtay'da

ispat için açtığı dava dosyasında aldığı yetki ile davayı açmıştır. Bu nedenle mirasçılık belgesi istenen muris Mahmut Kara ile soy bağı bu davada ispatlamak zorunda değildir. Mahkemece, Mahmut Kara'nın mevcut nüfus kaydına göre mirasçılar tespit edilmeli ve mirasçılık belgesi düzenlenmelidir. Bu nedenle davanın reddi doğru görülmemiş hükmün bozulması gerekmiştir." (14. HD 19.11.2015, 2527/10569).

91 "Somut olaya gelince; vasiyetnameye konu taşınmazın 1282/2400 hissesinin muris adına kayıtlı olduğu, 1118/2400 hissenin ise murisin annesi Neziha Yağcı adına kayıtlı olduğu anlaşılmıştır. Davacı öncelikle murise annesinden intikal edecek payın muris adına tescilini sağlamalı, daha sonra vasiyetname gereğince kendi adına tescilini talep etmelidir. Bunun için, murisin annesi adına kayıtlı 1118/2400 hisse yönünden iştirak hâlindeki mülkiyetin müşterek hâlindeki mülkiyete çevrilerek murise annesinden intikal edecek payın muris adına tescilini sağlaması için davacı vekiline süre ve yetki verilmesi gerekirken mahkemece; yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir." (3. HD 26.10.2015, 13860/16578).

92 KURŞAT, *Tereke*, s. 266, 267.

93 ŞAHİNİZ, s. 10; ÖZUÇUR, s. 507.

94 DURAL / ÖZ, s. 388; İMRE / ERMAN, s. 304.

95 "Murisin, vasiyetnamesinde herhangi bir maldan söz etmeksizin ölümünden sonra taşınır, taşınmaz, bütün hak ve alacaklarını içerecek şekilde tüm malvarlığının davacı Zehra Karahafız'a ait olduğunu açıkladığı gözetildiğinde bu beyanın mirasçı atama niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır. Atanmış mirasçının talebiyle Hazine'nin mirasçı olduğunu gösterir mirasçılık belgesinin iptaline karar verilemez, yeni mirasçılık belgesi de düzenlenemez. Mirasçılık belgesi istemek maddi bir olayın varlığını ikrar ve kişiler arasındaki irs ilişkisini tespit ettirmekten ibarettir. Atanmış mirasçı, murisin mirasçı bırakmadan ölmesi nedeniyle TMK'nın 501. maddesi uyarınca Hazine'nin mirasçı olduğunu gösteren mirasçılık belgesinin iptalini isteyemez. Bu nedenle mirasçılık belgesinin iptaline karar verilmesi isabetsizdir. Ancak daha önce alınan Hazine'nin mirasçı olduğunu gösteren mirasçılık belgesinin iptali

alacakların tahsili zımında mal, hak, taşınır ve taşınmazlara yönelik dava ve takiplerde yetki belgesine istinaden⁹⁶ mirasçılık belgesinin verilmesinin ya da mirasçılık belgesinin iptali davasının⁹⁷ miras bırakanın alacaklıları yahut murise dava açan üçüncü kişi, kurum ve idare tarafından talep edilebileceği kabul görmüştür⁹⁸. Kanaatimizce de, gerek maddi hukuk gerekse takip hukukunun amacının gerçekleşmesi ve pratikte bir ihtiyaca cevap olmak üzere miras bırakanın alacaklılarının, mahkemeden alacakları yetkiye binaen terekedeki malların zilyetliğini sağlamaktan öte mal, hak ve alacaklarının teminat altına alınması ile takip ve yargılama hukukunun ilerlemesi ve amacının tesisi için güncel ve mevcut bir menfaatin himaye

istemi, terekeden hak istenemeyeceğinin tespitini de kapsar. Bu durum kararın gerekçesinde açıklanarak davacıya atanmış mirasçı olduğuna ilişkin bir belge verilmesi gerekir (TMK m 598). Belirtilen hususlar gözetilmeden yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş, bu nedenle hükmün bozulması gerekmiştir.” (14. HD 16.12.2015, 4310/11673).

- 96 “Kural olarak mirasçılık belgesi verilmesi istemine ilişkin davaların miras bırakanın mirasçıları tarafından açılması gerektiği gibi öte yandan kendisine dava açması hususunda yetki verilen mirasçılar dışındaki kişilerinde dava açma haklarının bulunduğu kuşkusuzdur.” (7. HD 26.06.2008, 2602/2859).
- 97 “Somut olayda, davacı Mülayim Triko Tic. ve San. Ltd. Şti. alacaklı sıfatıyla aldığı yetki belgesine dayanarak İstanbul 18. Sulh Hukuk Mahkemesinden mirasçılık belgesi almış olup bu ilamın iptalini talep etmektedir. Mirasçı sıfatı yoktur. Hâl böyle olunca mahkemece, öncelikle davacı şirketin dava açabilmesinin ön koşulu olan mirasçılık belgesinin iptali davası açmaya dair yetki belgesinin aranması gerektiği, yetki belgesinin bulunduğu belirlenmesi hâlinde yukarıda açıklanan hukuksal olgu dikkate alınarak iptali istenilen mirasçılık belgesinde kendilerine mirastan pay verilen kişilerin tümünün davaya dahil edilmesi ve bu şekilde yargulamaya devam edilmesi gerekmektedir. Mahkemece davacı şirketten mirasçılık belgesinin iptali hususunda dava açmak üzere alınmış yetki belgesi bulunup bulunmadığı sorulup saptanmadan var ise yetki belgesi dosya içerisine konulmadan ve mirasçılık belgesinde kendisine pay verilen tüm mirasçılara husumet yöneltimden eksik araştırma ile hüküm kurulması isabetsiz olup, davacı tarafın temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde görüldüğünden kabulü ile hükmün bozulmasına karar vermek gerekmiştir.” (14. HD 12.06.2015, 2088/6518).
- 98 “2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 14/5. maddesinde “ İdare tarafından, bu Kanun hükümlerine göre tespit olunan malike ve zilyede karşı açılan davaların görülmesi sırasında, taşınmaz malın gerçek malikinin başka bir şahıs olduğu anlaşıldığı takdirde, davaya bu gerçek malik, tapu malikinin daha önce öldüğü sabit olursa mirasçıları da dahil edilmek suretiyle devam olunur.” hükmü düzenlenmiştir. Söz konusu yasa hükümleri 6100 sayılı Kanuna göre özel düzenleme olduğundan, bu davada, ölü kişiye karşı dava açılması hâlinde; mahkemece, mirasçılık belgesi sunmak üzere idareye yetki ve süre verilip, tapu maliki mirasçıları davaya dahil edildikten sonra, mirasçıların bulunmaması hâlinde 3561 sayılı yasa hükümlerine göre kayyum tayin ettirilip, işin esasına girilerek yargılamanın sonucuna göre hüküm kurulması gerekirken yanılığın gerekçe ile davanın usulden reddine karar verilmesi, doğru görülmemiştir.” (5. HD 27.05.2015, 2014/29102, 2015/11651); “Davacı bankanın alacağını tahsil amacıyla borçlunun yasal mirasçılarını öğrenmek için icra hukuk mahkemesinden mirasçılık belgesi çıkarmak üzere yetki belgesi talep ettiği, alınan yetki belgesi ile eldeki davanın açıldığı anlaşılmaktadır. Hâl böyle olunca, davacının eldeki davayı açmakta hukuki yararı mevcuttur. Bu durumda, mahkemece davacının delilleri toplanarak ve işin esasına girilerek muris Mehmet İsmail Kahyaoğlu'nun mirasçılık belgesinin verilmesi gerekirken yersiz gerekçelerle talebin reddine karar verilmesi doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmiştir.” (14. HD 21.05.2015, 1804/5677).

altına alınmasına hizmet ettiğiinden mirasçılık belgesinin verilmesi ya da mirasçılık belgesinin iptali davasını ikame etmesine cevaz verilmelidir.

IV. YARGILAMA USULÜ

Mirasçılık belgesi talebi basit yargılamaya tabidir (HMK m. 385). Zira bu talep, hasımsız⁹⁹ ikame edilen bir çekişmesiz yargı işidir¹⁰⁰. Mirasçılık belgesi talebi herhangi bir zamanaşımı ve hak düşürücü süreye tabi değildir¹⁰¹. Buna karşın, mirasçılık belgesi faaliyetinin yargılama işi olmadığı, zira yargılama faaliyetinin mahkemeler tarafından maddi hukuk kuralları uygulanarak yapılması gerektiği savunulmuştur¹⁰². Bu görüşe katılmak mümkün değildir. Zira talep üzerine yasal, atanmış ya da vasiyet alacaklısının kimler olduğu maddi hukukun belirlediği amir hükümlere göre tespit edilmektedir. Dolayısıyla mirasçılık belgesinin verilmesi talebinde mirasçı sıfatı, muris ile mirasçı arasındaki irsi bağlantı doğrudan maddi hukuka göre belirlendiği için bir yargılama faaliyetidir. Kaldı ki öğretilerde savunulan yukarıdaki görüş doğrultusunda yasal mirasçıların tespitinin her zaman kolay olmadığı, evliliğin geçerliliği, çocuğun tanınması, soy bağı davaları, kütükteki yanlış kayıtlar ve evlatlık ilişkisi sebebiyle meselenin basit olmaktan çıkabileceği dile getirilmiştir¹⁰³.

99 “Dava, mirasçılık belgesi verilmesi istemine ilişkindir. Hasımsız açılması gereken, çekişmesiz yargıya tabi bir davanın hasımlı açılması veya sonradan dahili dava yoluyla taraflı hâle getirilmesi ıslah yoluyla dahi mümkün değildir. Ne var ki Hazine hasım gösterilerek açılan mirasçılık belgesi verilmesi davası hasımlı olarak görülerek sonuçlandırılmıştır. Bu durumda mahkemece Hazine aleyhine açılan davanın reddine, hasımsız dava konusunda ise toplanan delillere göre bir hüküm kurulması gerekirken Hazine aleyhine kesin hüküm oluşturacak şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmiştir.” (14. HD 07.09.2015, 2293/7895); “Hasımsız açılması gereken çekişmesiz yargıya tabi bir davanın hasımlı açılması veya sonradan dahili dava yoluyla taraflı hâle getirilmesi, ıslah yoluyla dahi mümkün değildir. Mahkemece Vakıflar İstanbul 1. Bölge Müdürlüğünü aleyhine açılan davanın husumet yönünden reddine karar verilmesi gerekirken davanın kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiş, hükmün bu nedenle bozulması gerekmiştir.” (14. HD 09.06.2015, 2053/6361).

100 “Somut olayda; davacı, mahkemeye verdiği ve duruşmada tekrar ettiği 17.09.2014 havale tarihli dava dilekçesinde, Balıkesir 2. Asliye Hukuk Mahkemesinde açmış oldukları 2014/323 Esas sayılı imar ipoteğinin kaldırılması davasında almış oldukları yetkiye istinaden ipotek alacaklısı Hasan Salman’ın mirasçılarının belirlenmesi için davayı açtıklarını, ancak 1991 yılında Balıkesir 1. Sulh Hukuk Mahkemesi Hâkimliğinden 1991/1359 E.- 1991/1503 K. sayılı 30.12.1991 tarihli veraset ilâmının alındığı, ancak ilgili veraset ilâmında nüfus bilgileri yazılı Hasan Salman’ın verasetini yeniden çıkartılmasını talep ve dava etmiştir. Bu durumda, davacının talebi doğrultusunda davanın mirasçılık belgesi istemine ilişkin olduğu, hasımsız olarak açılan ve çekişmeli nitelikte olmayan davanın sulh hukuk mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir.” (20. HD 04.11.2015, 5609/1044).

101 ŞAHİNİZ, s. 15.

102 KURŞAT, *Tereke*, s. 275.

103 KURŞAT, *Tereke*, s. 299.

Hatta bu hususlarda yapılacak hatanın, gerçek hak sahibinin hakkının müteakip işlemlerle kaybetmesine yol açabileceği de vurgulanmış dolayısıyla hâkimin yapacağı bu araştırmanın maddi hukuka etkili olmadığı, bütün ihtilafları çözecek şekilde gerçek mirasçıları ortaya çıkarmaya matuf bir incelemenin şart olmadığı; mevcut duruma göre mirasçılık belgesi oluşturması gerektiği vurgulanmıştır¹⁰⁴. İşte tam da bu noktada, mirasçılık belgesinin yargılama değil, belgeleme faaliyeti olduğuna dair müellif görüşüne itiraz imkânı doğmuştur. Söz konusu müellife göre örnek kabilinden sayılan tüm hukuki işlem ve vakıaların tespiti maddi hukuk kurallarına göre yapılmak zorunda olduğundan, kanaatimizce, mirasçılık belgesi işi bir çekişmesiz yargılama faaliyetidir.

Mirasçılık belgesi talep edilebilmesi için öncelikle miras bırakan vefat etmiş; ölüm karinesi uyarınca vefat etmiş gibi kabulü (TMK m. 31) yahut gaipliğine karar verilmiş olmalıdır (TMK m. 32). Dolayısıyla mirasçılık belgesi talep eden kişi miras bırakanın vefat ettiğini ispat ile mükelleftir (TMK m. 29/I). Ölüm vakıası nüfus sicilindeki kayıtlarla ispat olunur. Nüfus sicilinde bir kayıt yoksa veya bulunan kayıt doğru değil ise, gerçek durum her türlü delille ispat edilecektir (TMK m. 30)¹⁰⁵. Zira mirasçılık ilişkisi vakıa niteliğiyle hukuki işlemde ziyade hukukun kendisine sonuç bağladığı bir hukuki olaydır¹⁰⁶ ve resen araştırma ilkesi geçerlidir (TMK m. 385/2). Kaldı ki bu hususlar taraflara iddia ve delillerini

104 KURŞAT, *Tereke*, s. 299.

105 “4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 30.maddesi hükmünde doğum ve ölümün nüfus sicilindeki kayıtlarla ispat edilebileceği, nüfus kütüklerinde kayıt bulunmaması veya bulunan kaydın doğru olmadığından anlaşılması hâlinde gerçek durumun her türlü delille kanıtlanabileceği açıklanmıştır. Somut olaya gelince miras bırakan Abuzer Demir’in nüfusta kaydının bulunmadığı anlaşılmakta ise de davacının dedesi Adıyaman Merkez Durak Köyü cilt no 48, hane 37 nüfusta kayıtlı Hasan Demir’in baba adının Abuzer olduğu davacının beyanı ve nüfus kayıtlarından anlaşılmaktadır. Davacı da dedesi Hasan Demir’in babası olan kök miras bırakanının mirasçılarını ve miras paylarını gösterir mirasçılık belgesinin verilmesini istemiştir. Mevcut nüfus kayıtları davacı ile dedesinin babası arasındaki nesep ilişkisini kanıtlamaya yeterlidir. Hâl böyle olunca mevcut nüfus kayıtları dikkate alınarak mirasçılık belgesinin verilmesi gerekirken yersiz gerekçelerle davanın reddine karar verilmesi isabetsizdir.” (HGK, 13.04.2011, 7- 27/131).

106 “Somut olaya gelince; mirasçılık belgesi istenen Arif Anarat’ın nüfus kayıt örnekleri ilgili nüfus müdürlüğünden celp edilmiştir. İlgili kayıta 54355498722 T.C. No’lu, 01.07.1928 doğumlu şahıs ile ilgili Çankaya İlçe Nüfus Müdürlüğünün 09.10.2013 tarihli cevabi yazısına göre, adı geçen kişi hakkında yakınlarının hiçbir bilgiye sahip olmadıklarının anlaşıldığı, ölüm kayıtlarının düşülebilmesi için herhangi bir işlem yapılamadığı belirtilmiştir. Çekişmesiz yargıya tabi ve mirasçılık belgesi verilmesi istemiyle açılan davada kesin süreden bahsedilerek davanın reddine karar verilmesi doğru değildir. Zira mirasçılık ilişkisi her türlü delille kanıtlanabilir. Gerekirse tanık beyanları da alınmak suretiyle Arif Anarat’ın kim olduğunun araştırılarak sonucuna göre mirasçılık belgesi verilmesi gerekir.” (14. HD 02.11.2015, 2739/9560).

sunma imkânı verilerek yapılacaktır¹⁰⁷ Keza ölüm karinesine göre miras bırakanın ölmüş sayıldığı hâl nüfus kaydı ile gaiplik kararı ise mahkeme hükmü ile ispat olunacaktır. Mirasçı belgesi talep edebilmek için kişinin miras bırakanın vefatını ispattan sonra kendisinin de mirasçı olduğunu ve murisin vefat tarihi itibarıyla mirasa ehil olarak sağ olduğunu ispat etmesi gerekecektir¹⁰⁸. Dolayısıyla mirasçılar tarafından açılan mirasçılık belgesi taleplerinde; davacı sadece kendisinin mirasçı olduğunu, başka bir deyişle kendisi ile murisi arasındaki soybağını kanıtlamak zorunda olup, başka mirasçı bulunup bulunmadığı ve miras payları mahkemece res'en belirleneceği kuşkusuzdur. Mirasçılık sıfatının ispatı meselesi, hem mirasçılığın iktisap edildiğini hem de bu sıfatın kaybedilmemiş olmasını tazammun eder¹⁰⁹. Bu sebeple mirasçı olmak için evvela miras bırakandan önce ya da onunla aynı vakitte vefat etmemek (TMK m. 29/II) ve mirasçılığı önleyen bir hukuki engele maruz kalmamayı gerektirir. Bu şart, mirasçının murisin vefatında sağ olması, hem yasal hem de ölüme bağlı tasarrufla tayin edilen mirasçılar hem de vasiyet alacaklısı için geçerlidir. Şayet murisin vefatında bir cenin varsa sağ doğmak koşuluyla o da mirasçı olacaktır (TMK m. 582). Ceninin mirasçı olabilmesi için vefat tarihinde ana rahminde bulunması zorunludur. Kanunda geçen murisin vefatında mirasa ehil olarak sağ olmak ibaresi, hak ehliyetinin (TMK m. 8) miras hukukundaki görünümüdür. Nitekim insan yaşadığı sürece hak ehliyetini sürdüreceğinden miras bırakanın vefatında sağ kişi her daim

107 "Somut olaya gelince, davanın mirasçılık belgesi verilmesi istemiyle hasımsız olarak açıldığı, mahkemece incelenen nüfus kayıtlarında muris 01.07.1917 doğumlu Mehmet Nazlı'nın nüfus kayıtlarına göre bekâr ve çocuksuz vefat ettiğinin belirlenmesi üzerine "murisin annesi Şehriye'nin sağ olup olmadığı ve kaç çocuğu olduğuna dair " tanıklık yapmak üzere mirasçılar Şehriye Çevirici ve Şerife Nazlı'ya tebligat çıkartıldığı hâlde mahkemeye gelmedikleri için mevcut delil durumuna göre duruşma yapılmaksızın dosya üzerinden davanın reddine karar verilmiştir. Kanunlarımızda dava ister hasımlı isterse hasımsız olarak açılın mirasçılık belgesi verilmesine ilişkin davalarda duruşma yapılmaksızın evrak üzerinde yapılan inceleme sonucunda karar verilebileceğine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Hâl böyle olunca mahkemece duruşma yapılmasının zorunlu olduğu gözetilerek öncelikle tensip yapılarak duruşma günü belirlenmesi, duruşma gününün ihtarlı davetiye ile davacıya bildirilmesi, duruşmada dava dilekçesi okunduktan sonra davacıdan davanın ve varsa delillerinin sorulması, göstereceği delillerin toplanması, davanın re'sen araştırma prensibine tabi olduğu gözetilerek murisin altsoyu dahil mirasçı olabilecek kişilerin tümünün sağ olup olmadıklarını gösterecek şekilde nüfus aile kayıtlarının eksiksiz olarak getirilmesi, daha sonra toplanan tüm deliller birlikte değerlendirilerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken usul hükümleri göz ardı edilerek dosya üzerinde yapılan inceleme sonucunda yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş, bu nedenle hükmün bozulması gerekmiştir." (14. HD 22.10.2015, 2541/9394).

108 ENGİN Baki İlkay, **Mirastan Mahrumiyet**, İstanbul 2010, s. 40; ENGİN Baki İlkay, **Yedek Mirasçılık**, s. İstanbul 2003, s. 95.

109 KURŞAT, *Tereke*, s. 280.

yasal mirasçı sıfat ve ehliyetini haiz olacaktır¹¹⁰. Tüzel kişiler ise yasal mirasçı olamayıp atanmış yahut vasiyet alacaklısı olabileceklerdir. Bunan tek istisnası devletin mirasçılığıdır. Tüzel kişiler, cins, yaş, hısımlık gibi yaradılış gereği insana özgü niteliklere bağlı olanlar dışındaki bütün haklara ve borçlara ehil olduğundan (TMK m. 48), mirasın açıldığı vakit tüzel kişilik kazanmış ve bu sıfatını kaybetmemiş olması gerekecektir.

Mirasçılık belgesi verilmesi talepleri, tarafların talebine mebni Hukuk Muhakemeleri Kanunu 382. maddesi referansıyla resen araştırma ilkesinin egemen olduğu, çekişmesiz yargı işi mahiyetiyle basit muhakemeye tabidir. Mirasçılık belgesi için tüm mirasçıların birlikte zorunlu dava ortağı şeklinde dava açmaları gerekli olmayıp tek bir mirasçı tarafından talep edilmesi yeterlidir. Mirasçılık belgesi talebine ilişkin somut vakiada irsi ilişki ve mirasçıları belirleyen belgeler mübrez ya da temin ve celbi mümkün ise, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 320. maddesi gereği tarafları duruşmaya davet etmeksizin dosya üzerinden karar tesisine gidilecektir. Her ne kadar kanunlarımızda dava, ister hasımlı isterse hasımsız olarak ikame edilsin mirasçılık belgesi verilmesine ilişkin davalarda duruşma yapılmaksızın evrak üzerinde yapılan inceleme sonucunda karar verilebileceğine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamakla¹¹¹ birlikte nüfus kayıtlarının mirasçılık belgesi verilmesine uygun ve eksiksiz olması ihtimalinde kamu düzeninden sayılan usul ekonomisi gereği dosya üzerinden karar verilebilecektir. Dolayısıyla mirasçı ile muris arasındaki irsi bağlantı nüfus kayıtları ile sair belgelerden sabit değil ise, resen araştırma ilkesi gereği irs ilişkisi nüfus kayıtları yanında her türlü delille ispat edilebilecektir¹¹². Bir diğer ifadeyle, nüfus kayıtları mevcut

110 ŞAHİNİZ, s. 11.

111 "HMK'nın 27. maddesi gereğince; Davanın tarafları, müdahiller ve yargılamanın diğer ilgilileri, kendi hakları ile bağlantılı olarak hukuki dinlenilme hakkına sahiptirler. Kanunun gösterdiği istisnalar dışında hakim her iki tarafı davet etmedikçe hükmünü veremez. Mirasçılık belgesi verilmesine ilişkin davalarda da aynı kural geçerlidir. Bu itibarla mahkemece duruşma günü tayin edilip davacı taraf duruşmaya davet edilerek delillerinin sorulması, gösterdiği takdirde delilleri usulünce toplanarak sonucuna göre karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir." (14. HD 01.07. 2015, 2277/7368).

112 "TMK'nın 598. maddesi gereğince başvurusu üzerine yasal mirasçı oldukları belirlenenlere, sulh mahkemesince mirasçılık sıfatlarını gösteren bir belge verilir. Mirasçılık belgesinin geçersizliği de her zaman ileri sürülebilir. Yine TMK'nın 575. maddesi gereğince miras ölümle açıldığı gibi aynı kanunun 30. maddesi hükmüne göre de doğum ve ölüm, nüfus sicilindeki kayıtlarla ispat olunur. Nüfus kütüklerinde kayıt bulunmaması veya bulunan kaydın doğru olmadığına anlaşılması hâlinde gerçek durum her türlü delille ispat edilebilir. Hukukumuzda çekişmeli yargıya tabi davalarda taraflarca hazırlama ilkesi geçerli olup, hakim tarafların talepleri ile bağlıdır. Hakim, talepte bulunan tarafların iddia ettiği olaylar ve ileri sürdüğü delillerle yetinerek karar vermek zorundadır. Çekişmesiz yargıya tabi davalarda ise re'sen araştırma prensibi egemendir. Hasımsız açılan ve

olmakla birlikte kim olduğu veya ölü yahut sağ olduğu noktalarındaki eksiklik için tanık deliline başvurabileceği gibi, herhangi bir sebeple nüfus kayıtlarında tescil edilmemekle birlikte tapu tahsis, göçmen kaydı¹¹³, vergi tahrir kayıtları ile yurt dışından alınmış tercüme ve onaylı nüfus kayıtları bulunması hâlinde de tanık deliline başvurulabileceğinden, nüfus kayıtları dışında tapu ve göçmen kayıtları, iskân belgeleri, vergi tahrir kayıtları

çekişmesiz yargıya tabi olan davalarda verilen kararlar kesin hüküm teşkil etmediği gibi bu kararlar açılacak bir iptal davası sonucunda değiştirilebilir veya ortadan kaldırılabılır. Mirasçılık belgesi verilmesi istemine ilişkin davalarda Davacı, mirasçılık belgesi verilmesini isteyebilmek için miras bırakanın öldüğünü ve ölüm tarihini, miras bırakan ile kendisi arasındaki irs bağınu kanıtlamak zorundadır. Bu tür davaların reddine karar verilebilmesi için miras bırakanın hiçbir şekilde yaşamadığının, böyle bir kişinin mevcut olmadığını belirlenmesi veya davacının miras bırakanın mirasçısı olmadığını tespiti gerekir. Somut olaya gelince; davacı, Malatya ili, Bahçebaşı Köyü, 828 parsel sayılı taşınmaz maliklerinden Mehmet Efe'nin mirasçısı olduğunu, annesi Ayşe Gökmen ile Mehmet Efe'nin gayri resmi evlendiklerini, bu evliliklerinden Mehmet Gökmen ve kardeşlerinin dünyaya geldiğini, Mehmet Efe'nin veraset ilamının çıkartılarak verilmesini istemiştir. 828 nolu parselin tapu kaydı, tespit tutanak ve dayanaklarına göre taşınmazda 1967 yılında Mehmet Efe tarafından pay satın alındığı, akit tablosundaki kimlik bilgilerine göre, Hüseyin oğlu Keziban'dan olma 1326 doğumlu Mehmet Efe'nin Malatya Merkez Halikhan köyü 14 hanede nüfusa kayıtlı olduğu anlaşılmıştır. Duruşmada dinlenen davacı tanıklarından Mustafa Zorver, Mehmet Zorver, Mehmet Ali Özdemir beyanlarında, aynı taşınmazda paydaş olduklarını, Mehmet Efe'nin Ayşe Gökmen ile gayri resmi evliliğinden aralarında davacı Mehmet Gökmen'in de bulunduğu iki oğlu ve dört kızının olduğunu, halk arasında Mehmet Efe'ye "Kaya" adıyla hitap edildiğini beyan etmişlerdir. Muris Mehmet Efe'nin nüfus kayıtlarının bulunmadığı ve ölüm tarihinin de belli olmadığı anlaşılmaktadır. Tanık beyanları ve tapu kayıtlarında belirtilen adres bilgisi dikkate alındığında, davanın çekişmesiz yargıya tabi olduğu ve bir bakıma kamu düzeni ile ilgili bulunduğu gözetilerek kendiliğinden araştırma ilkesi işletilmeli, zabıta araştırması her ne kadar taşınmazın bulunduğu mahalde yapılmışsa da tapu kaydındaki adreste de araştırma yapılmalı, ölüm tarihindeki hükümlere göre mirasçılık belgesi verileceğinden murisin ölüm tarihinin tespiti için belirtilen adreste gerekirse zabıta araştırması yapılarak ve dinlenen tanıklardan da bu husus sorulmalı, hasımsız açılan bu davada nüfus kütüklerinde kayıt bulunmaması nedeniyle mirasçı olduğu belirtilen kişilerin miras bırakanla soy bağının her türlü delille ispat edilebileceği dikkate alınmalı, tanıkların da davacının beyanlarını doğruladığı anlaşıldığından tüm mirasçılar duraksamasız belirlendikten sonra toplanan ve toplanacak deliller birlikte değerlendirilerek sonucuna göre bir karar verilmelidir. Mahkemece belirtilen hususlar gözetilmeden eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmiştir." (14. HD 02.11.2015, 2714/9609).

- 113 "4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 598. maddesine göre, başvurusu üzerine yasal mirasçı oldukları belirlenenlere, sulh mahkemesince veya noterlikçe mirasçılık sıfatlarını gösteren bir belge verilir. Mirasçılık belgesi verilmesine ilişkin davada irs ilişkisi kural olarak nüfus kayıtları ile ispat olunur. Nüfus kayıtları belgeledikleri olguların doğruluğuna kanıt oluşturur. Bunların içeriğinin doğru olmadığını ispatı kanunlarda başka bir hüküm bulunmadıkça herhangi bir şekilde tabi değildir (TMK md. 7). Hakim çekişmesiz yargıda re'sen araştırma ilkesi uyarınca, davanın ispatı için gerekli bütün delillere başvurabilir. Somut olaya gelince; muris Ayşe'ye ait göçmen kayıtları, tapu kayıtları ve dayanakları belgeler getirilerek ayrıca davacı tarafın göstereceği tüm deliller toplanarak murisin mirasçılarının ve miras paylarının belirlenmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş, bu sebeple hükmün bozulması gerekmiştir." (14. HD 02.11.2015, 2737/9567).

ile tanık beyanları delil olarak değerlendirilecektir¹¹⁴. Keza irs ilişkisini bilen davacı tanıkları varsa bunların çağrılıp dinlenilmesi hâsıl olacak sonuca göre karar verilmesi gerekeceğinden¹¹⁵, duruşma açılarak da karar tesisine gidilecektir¹¹⁶. Resmî sicil ve senetler, belgeledikleri olguların

114 “Hukukumuzda çekişmeli yargıya tabi davalarda taraflarca hazırlama ilkesi geçerli olup, hakim tarafların talepleri ile bağlıdır. Hakim, talepte bulunan tarafların iddia ettiği olaylar ve ileri sürdüğü delillerle yetinerek karar vermek zorundadır. Çekişmesiz yargıya tabi davalarda ise re’sen araştırma prensibi egemendir. Hasımsız açılan ve çekişmesiz yargıya tabi olan davalarda verilen kararlar kesin hüküm teşkil etmediği gibi bu kararlar açılacak bir iptal davası sonucunda değiştirilebilir veya ortadan kaldırılabılır. Somut olayda, dava konusu 7 parsel sayılı taşınmazda kayıt maliki Ali oğlu Mehmet’in mirasçı bırakmaksızın vefat ettiği ve Hazine’nin mirasçı olduğu ileri sürüldüğüne göre 19.08.1969 tarihli kadaströ tutanağı ve tutanağın dayanağı olan tapu kaydının ve vergi kaydının tedavülü ile birlikte varsa malikin kimliğine ilişkin kayıtların idareden getirilerek incelenmesi, “1328 yılına ait teskirede yazılı Demirci Mehmet’in kerimesi Fatma” şeklindeki açıklama ile muris arasındaki irtibatın araştırılması, kadaströ tutanağı bilirkişileri hayatta ise dinlenerek gerekirse revizyon kayıtlar üzerinde bilirkişi incelemesi yapıp tarafların göstereceği deliller ile birlikte 19.08.1969 tarihli kadaströ tutanağının düzenlendiği sırada ölü olduğu belirtilen Ali oğlu Demirci Mehmet’in adı, baba adı, ismi aynı olmayan ve mirasçılık belgesine göre 13.03.1982 tarihinde vefat ettiği anlaşılan 1327 doğumlu Hüseyin oğlu Mehmet Şükrü Gürel olarak düzeltilip temyiz edilmeden kesinleşen ve tapu kütüğünde müdahiller adına intikal işlemi yapılan Alanya 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 19.10.2001 tarihli 2001/158 Esas, 706 Karar sayılı dosyası da getirilerek kadaströ tutanağının beyanlar hanesinde Ali oğlu Demirci Mehmet’in (kayıt maliki Ali oğlu Mehmet) kimliği belirlenmeli tüm deliller toplanarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekir.” (14. HD 02.11.2015, 2603/9584); “Mirasçılık belgesinin verilmesinde, hareketli nüfus kayıtları, mahkeme ilamları, tapu ve vergi kayıtları, iskan belgeleri, muhtarlık belgeleri, askerlik kayıtları, tanık ifadelerinden delil olarak yararlanılır.” (14. HD 30.06.2015, 2061/7260).

115 “Mirasçılık sıfatı öncelikle nüfus kayıtlarına göre, nüfus kaydı bulunmaması hâlinde ise her türlü delille kanıtlanabilir. Mahkeme mirasçılık sıfatının belirlenmesinde tarafların gösterdikleri delillerle bağlı kalmayarak re’sen araştırma da yaparak murisin mirasçılarını tespit etmelidir. Somut olaya gelince; davacının murisi babaannesi Behiye’nin eşi Tahir’den sonra ölmesi nedeniyle Tahir’e mirasçı olacağı ve miras payı alacağı sabittir. Adı geçen Behiye’nin üstsoy ve altsoyunun da olabileceğinden mahkemece öncelikle davacının göstereceği tanık dahil tüm deliller toplanarak ve zabıta araştırması yapılarak, Tapu Müdürlüğünden Tahir’e ait tapulu taşınmazlar olup olmadığı sorularak, murisin eşi Behiye’den başka mirasçısının olup olmadığı tespit edildikten sonra 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi’nin 444. maddesi hükmü de dikkate alınarak murisin mirasçılarının ve miras paylarının belirlenmesi gerekir. Belirtilen hususlar gözlemlenmeden yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmiştir.” (14. HD 02.11.2015, 2722/9568).

116 “Dava, mirasçılık belgesi verilmesi istemine ilişkindir. Mahkemece, evrak üzerinden inceleme yapılarak davanın reddine karar verilmiştir. Kural olarak her davada duruşma yapılmalıdır. Davadaki ilk duruşma ön inceleme duruşmasıdır (m. 140). Mahkeme, geçici hukuki korumalarda (ihtiyati tedbir, (m. 390/2); ihtiyati haciz, İİK m. 258/2; delil tespiti, (m. 403), usule ait kararların bir kısmında (örneğin, hakim in reddi talebinde, (m. 42); dava şartlarının birinin yokluğunda (m.138), ayrıca çekişmesiz yargı işlerinin bir kısmında, duruşma yapmadan da karar verebilir. Ancak bu durumlar mutlak istisna olmayıp duruma göre duruşma yapılmamasına imkan tanıyan hâllerdir. Eğer işin niteliği bu hâllerde de duruşma yapılmasını gerektiriyorsa yine duruşma yapılmalıdır. (Hukuk Muhakemeleri Kanunu Hükümlerine Göre Medeni Usul Hukuku, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez, Prof. Dr. Oğuz Atalay, Prof. Dr. Muhammet Özkes, s. 385) Nüfus kayıtları ile dava dilekçesinde belirtilen mirasçılık ilişkisi kurulamadığı takdirde mahkemece davacının çağrılıp dava

doğruluğuna kanıt oluşturur. Bunların içeriğinin doğru olmadığı ispatı, kanunlarda başka bir hüküm bulunmadıkça, herhangi bir şekle bağlı değildir (TMK. m. 7). Atanmış mirasçı ya da vasiyet alacaklısının ise, ölüme bağlı tasarrufun, yani miras sözleşmesi veya vasiyetin mahkemeye ibrazı gerekmektedir. Mirasçılık belgesine ilişkin talebe üçüncü bir kişinin müdahale etmesi mümkün müdür?

Mirasçılık belgesi gerek hasımlı gerekse hasımsız ikame edilsin, ferî müdahil olarak üçüncü kişinin katılmasına hukuki bir engel yoktur. Hasımsız mirasçılık talebine, diğer mirasçı üçüncü kişi sıfatıyla katılarak aynı belgeyi talep edebilir. Ancak bu görüşe çekişmesiz yargıyı hasımlı hâle dönüştüreceği, dolayısıyla ferî müdahalenin mümkün olamayacağı savıyla karşı çıkılabilecektir¹¹⁷. Şayet mirasçılık belgesi hasımlı açılmış

dilekçesindeki irs ilişkisi ile ilgili delillerinin sorulması gerekeceğinden bu tür istemler üzerine mahkemelerce duruşma açılması ve yapılacak yargılama sonucuna göre bir karar verilmesi gerekir. Ne var ki mahkemece bu husus göz ardı edilmiş, davacı tarafın dilekçesi üzerine duruşma yapılmaksızın davanın reddine karar verilmiştir. Yukarıda belirtildiği üzere kanunlarımızda mirasçılık belgesi verilmesine ilişkin istemlerin duruşma yapılmaksızın karara bağlanacağına ilişkin olarak da bir hüküm bulunmadığından mahkemece davacının istemi üzerine duruşma açılmadan, davacıdan delilleri sorulup toplanmadan evrak üzerinde karar verilmesi doğru görülmediğinden hükmün bozulması gerekmiştir.” (14. HD 12.10.2015, 2445/8810); “Mirasçılık belgesi, mirasçıların murisle soy bağı ilişkisini ve miras paylarını gösteren bir belgedir. Hukukumuzda mirasçılık belgesi verilmesine ilişkin davaların kural olarak hasımsız açılması ve çekişmesiz yargı yoluyla görülüp sonuçlandırılması gerekmekte ise de hukuki yarar bulunması koşuluyla bu tür davaların uyuşmazlık çıkaran kişiler hasım gösterilmek suretiyle hasımlı olarak açılması ve çekişmeli yargı yoluyla görülüp sonuçlandırılması da mümkün bulunmaktadır. Somut olaya gelince, davanın mirasçılık belgesi verilmesi istemiyle hasımsız olarak açıldığı, mahkemece incelenen nüfus kayıtlarına göre muris 01.07.1894 doğumlu Emine Rüşdiye Gürtunca'nın çocuklu olarak 07.02.1970 tarihinde vefat ettiği belirlenerek duruşma yapılmaksızın dosya üzerinden davanın kabulüne karar verildiği görülmüştür. Kanunlarımızda ister hasımlı isterse hasımsız olarak açılın mirasçılık belgesi verilmesine ilişkin davalarda duruşma yapılmaksızın evrak üzerinde yapılan inceleme sonucunda karar verilebileceğine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle mahkemece duruşma yapılmaksızın karar verilemez. Bu itibarla mahkemece, duruşma yapılmasının zorunlu olduğu gözetilerek tensip yapılp duruşma günü belirlenmesi, duruşma gününün ihtarlı davetiye ile davacıya bildirilmesi, duruşmada dava dilekçesi okunduktan sonra davacıdan davanın ve varsa delillerinin sorulması, göstereceği delillerin toplanması, davanın re'sen araştırma prensibine tabi olduğu gözetilerek murisin altoyu dahil mirasçı olabilecek kişilerin tümünün sağ olup olmadıklarını gösterecek şekilde nüfus aile kayıtlarının eksiksiz olarak getirilmesi, daha sonra toplanan ve toplanacak tüm deliller birlikte değerlendirilerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekir.” (14. HD 12.10.2015, 2474/8774).

117 “Hasımsız açılması gereken çekişmesiz yargıya tabi bir davanın hasımlı açılması ya da sonradan ıslah yoluyla dahi taraflı hâle getirilmesi mümkün değildir. Ne var ki mahkemece 06.07.2011 tarihli oturumda hazineye davetiye çıkartılmasına karar verilmiştir. Bir dava sonucu verilen hükmü ancak davanın tarafları, asli müdahil veya davanın tarafı olmamasına rağmen kararda aleyhine hüküm oluşturulan üçüncü kişiler temyiz edebilir. Hükmü temyiz eden Hazine, davanın tarafı olmadığı gibi kendisinin de mirasçı olduğunu öne sürerek asli müdahale talebinde bulunmamıştır. Bu nedenle ihbar olunan Hazinesinin temyiz dilekçesinin reddine karar vermek gerekmiştir.” (14. HD 12.05.2015, 1731/5391).

yahut yargılama sırasında çekişmeli yargıya tahvil olmuşsa hem fer'î hem de asli müdahale mümkün olacaktır¹¹⁸. Kaldı ki, mirasçılardan birisi tarafından alınmış mirasçılık belgesi, diğer mirasçılar için de geçerli olup, talep etmemiş olan mirasçıların da bu belgeden faydalanıp kullanması mümkündür¹¹⁹. Nitekim mirasçılık belgesinin varlığına rağmen aynı ya da diğer mirasçılar tarafından herhangi bir sınırlama ve tekrar yasağına tabi olmaksızın yeniden mirasçılık belgesi talebi mümkündür¹²⁰.

118 “Davanın Kavak Malmüdürlüğü’ne ihbar olunması üzerine Hazine vekili, 10.07.2014 havale tarihli dilekçesiyle asli müdahil sıfatıyla davaya katılmalarına ve mirasçı bırakmadan vefat eden Fatma Artı’nın malvarlığının TMK’nın 501. maddesi uyarınca Hazineye bırakılmasına karar verilmesini talep etmiştir. Mahkemece, toplanan deliller ve tüm dosya kapsamına göre müteveffa Fatma Artı’nın çocuklarının bulunduğu, bu çocuklarından Elmas Akyüz’ün anne adının Fatma olup diğer çocukları Elmas, Dursune, Emine, Vahittin, Şeker ve Ali Gonca’nın ise murisin birlikte yaşadığı Ali Gonca’nın resmi nikahlı eşi Emine Gonca’nın nüfusuna kaydedildikleri, bu hususta davaname düzenlenmek üzere Kavak Cumhuriyet Başsavcılığına ihbarda bulunmuş olup Kavak Asliye Hukuk Mahkemesi’nin 2014/206 Esas sayılı dosyasıyla dava açıldığı, murisin hayatta olan yasal mirasçılarının tespit edildiği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir. Hükmü, asli müdahil vekili temyiz etmiştir. Mirasçılık belgesi verilmesi veya iptali istemine ilişkin davalar murisin mirasçıları, mirasçıları yoksa son mirasçı sıfatıyla Hazine ya da mahkemece yetki verilmek koşuluyla üçüncü kişiler tarafından açılabilir. TMK’nın 30. maddesinde doğum ve ölümün nüfus sicilindeki kayıtlarla ispat olunabileceği, nüfus kütüklerinde kayıt bulunmaması veya bulunan kaydın doğru olmadığına anlaşılması hâlinde gerçek durumu her türlü delille kanıtlanabileceği açıklanmıştır. Somut olayda mahkemece, müteveffa Fatma Artı hakkında yaptırılan kolluk araştırması ve dinlenen tanık beyanlarına göre murisin çocukları bulunduğu tespit edilmesi üzerine yasal mirasçıların nüfus kaydında gerekli düzeltmelerin yapılması amacıyla dava name düzenlenmesi için Kavak Cumhuriyet Başsavcılığına ihbarda bulunduğu, Kavak Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen dava name ile murisin hâlen hayatta olan yasal mirasçılarının bulunduğu, ancak mirasçılarının muris Fatma Artı’nın gayri resmi eşi olan Ali Gonca’nın resmi nikahlı eşi Emine Gonca üzerine kaydedildiğinden bahisle yasal mirasçıların nüfus kaydındaki anne adının düzeltilmesi ve muris Fatma Artı’nın nüfusuna kaydedilmeleri talebiyle Kavak Asliye Hukuk Mahkemesi’nin 2014/206 Esas sayılı dosyasıyla dava açıldığı anlaşılmıştır. UYAP sistemi üzerinden yapılan araştırma sonucu söz konusu davanın henüz sonuçlanmadığı anlaşıldığından davanın sonucunun beklenmesi ve sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken belirtilen husus gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.” (14. 24.11.2015, 3013/10752).

119 KOCAAĞA, s. 96.

120 “Dava ve ilam kavramları çekişmeli yargıya ait kavramlar olduğundan mirasçılık belgesi verilmesi istemiyle açılan davalar tam bir dava olarak nitelendirilemeyeceği gibi, bu davalar sonucunda verilen kararlar klasik anlamda kesin hüküm sonucunu doğuran bir ilam da sayılmazlar. Bu nedenle açılan bu davalar sonucunda verilen kararların sonradan gerçeğe aykırı ve yanlış olduğunun anlaşılması hâlinde her zaman için aksi iddia ve ispat edilebileceği gibi, tespit hükmü niteliğindeki bu kararların sonradan açılacak başka davalarda kesin hüküm oluşturması ve mahkemeleri bağlaması da düşünülemez. Bu konularda öğreti ve uygulamada tam bir görüş birliği mevcuttur. Bu olgunun sonucu olarak ister başkaları tarafından ister kendisi tarafından hasımsız olarak açılan dava sonucunda mirasçılık belgesi alınmış olsa dahi, önceki mirasçılık belgesinde mirasçıların ve miras paylarının belirlenmesinde hata yapıldığını veya eski tarihli mirasçılık belgesinde ölümler nedeniyle paylarda değişiklik olduğunu ve bu hâli ile eski tarihli mirasçılık belgesinin infazı hukuksal sorunlar oluşturacağını öne süren her mirasçının hasımsız olarak açacağı yeni bir dava ile mirasçılık belgesi verilmesini isteme veya önceki günlü mirasçılık belgesinde kendilerine

Mirasçılık belgesinde mirasçılarının payları ayrı ayrı gösterilmeli ve paylar toplamı ile paydanın eşitliği sağlanarak açıkta pay bırakılmamalıdır. Şayet mirasçılık sıfatını kaybedenler var ise onların yerine geçenler de gösterilmelidir¹²¹. Mirasçılık belgesinde mirasçılar ya da paylar noktasındaki hata ve eksiklik için tavzih talebinde bulunulması hukuken yerinde olacak mıdır? Kanaatimizce bu talep tavzihe değil¹²² hasımlı olarak mirasçılık belgesinin iptali davasına konu olacaktır¹²³. Zira çekişmesiz yargıya tabi

pay verilen diğer mirasçıları hasım göstererek bu mirasçılık belgesinin iptali ile gerçeğe uygun yenisinin verilmesi istemiyle dava açma hakkı bulunmaktadır.” (14. HD 14.10.2015. 2402/8954).

- 121 “4721 Sayılı T.M.K nun 510 ve devam eden maddeleri uyarınca iskat edilen mirasçının miras bırakanın terekesinden hak elde etme olanağı yoksa da anılan veraset belgesinde davacının hâlen murisin mirasçısı olarak gözüktüğü anlaşılmaktadır. Hâl böyle olunca, davacının davada aktif dava ehliyetinin bulunup bulunmadığının tespiti önem ifade eder. O hâlde, davanın neticesine etkili olduğu gözetilerek, davalılara yukarıda belirtilen gerekçelerle hasımlı açılacak davada davacının mirasçı olarak gösterildiği mirasçılık belgesinin, vasiyet yolu ile mirasçılıktan çıkartıldığı da öne sürülmek suretiyle iptali ve yeni mirasçılık durumunu belirleyen kararın alınması için önel verilmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, bu husus göz ardı edilerek davacının davada sıfatı bulunmadığı gerekçesi ile davanın reddine karar verilmesi doğru değildir.” (1. HD 25.06.2008, 6198/7959).
- 122 “6100 sayılı HMK’nın 305. maddesi gereğince hüküm yeterince açık değilse veya icrasında tereddüt uyandırıyor yahut birbirine aykırı fıkralar içeriyorsa, icrası tamamlanuncaya kadar taraflardan her biri hükmün açıklanmasını veya tereddüt ya da aykırılığın giderilmesini isteyebilir. Hüküm fıkrasında taraflara tanınan haklar ve yüklenen borçlar, tavzih yolu ile sınırlandırılmaz, genişletilemez ve değiştirilemez. Görüleceği üzere 6100 sayılı HMK’nın 305/2. maddesi gereğince hüküm fıkrasında taraflara tanınan haklar ve yüklenen borçlar tavzih yoluyla sınırlandırılmaz, genişletilemez ve değiştirilemez. Ayrıca 4721 sayılı TMK’nın 598. maddesi gereğince mirasçılık belgesinin geçersizliği her zaman ileri sürülerek yeni bir mirasçılık belgesi verilmesi istenebilir. Bu nedenle mahkemece dosya içerisindeki nüfus kayıtlarının incelenmesi neticesinde Şeyhmus Tüzer’in babasına ve dedesine ait nüfus kayıtları bulunmadığı gerekçesi ile tavzih talebinin reddi kararı doğru değil ise de hüküm sonucu esas bakımından usul ve kanuna uygun olduğundan HUMK’nın 438/son maddesi gereğince hükmün gerekçesinin değiştirilerek onanmasına karar vermek gerekmektedir.” (14. HD 11.05.2015, 1704/5261).
- 123 “Dava, muris muvazaası hukuksal nedenine dayalı tapu iptali ve tescil isteğine ilişkindir. Mahkemece, 2.Hukuk Dairesinin bozma ilamına uyularak davanın kabulüne karar verilmiştir. Dosya içeriğinden, toplanan delillerden; miras bırakanın vekili aracılığıyla çekişme konusu 32 parça taşınmazı 23.08.1968 tarihli akitle davalı Hasan Hüseyin’e ve diğer davalıların miras bırakanı Kazım’a satış yoluyla temlik ettiği anlaşılmaktadır. Davacılar, anılan temlikin mirasçıdan mal kaçırma amaçlı ve muvazaalı olduğunu ileri sürerek eldeki davayı açmışlardır. Hemen belirtilmelidir ki, taraflar arasındaki çekişmenin çözüme kavuşturulabilmesi bakımından, öncelikle davalıların murisle irs ilişkisinin saptanması ve mirasçılık durumunun ve pay oranlarının belirlenmiş olması gerektiği kuşkusuzdur. Dosya içinde miras bırakan İzzet Karabay’a ait 3 ayrı mirasçılık belgesi bulunmakta olup, her mirasçılık belgesinde mirasçı gösterilen kişiler ve pay oranları farklıdır. Anılan mirasçılık belgelerinde mirasçı gösterilen kişilerin hasım gösterilmesi suretiyle verasetin iptali davası açılması, mirasçılık durumunun kesin olarak belirlenmesi, açılacak dava sonucunun beklenip sonucuna göre karar verilmesi gerekirken gerçek mirasçıları yansıtmıy yansıtmadığı belli olmayan Bala Sulh Hukuk Mahkemesinin 08.04.2004 tarih,2003/254 Esas,2004/118 Karar sayılı mirasçılık belgesinin hükme esas alınması doğru değildir.” (1. HD 17.04.2007, 1883/4257).

kararda eksik ya da hatalı hususun değiştirilmesi anlamına gelecektir ki, bunun hukuki yolu yeni bir hasımlı mirasçılık belgesinin iptali davasıdır. Meğerki rakam dışında maddi hata mahiyetinde harf, kelime ya da şekli bir sehiv bulunsun. Mirasçılık belgesi kararları çekişmesiz yargıya tabi olduğundan, mahkemeler re’sen araştırma yetkisini haiz olup, tarafların ileri sürdüğü vakıaların ispatı zımında mirasçılık belgesi faaliyeti ile ilgili bütün delilleri de talep olmaksızın kendiliğinden toplayabilecektir¹²⁴. Mirasçılık belgesi talepleri hasımsız ikame edilmekle beraber karara karşı kanun yoluna başvurulabilecektir. Ancak bu husus mirasçılık belgesinin şekli anlamda kesinleşmesini sağlayıp maddi anlamda kesinliğini sağlamayacaktır. Yani mirasçılık belgesinin üst mahkeme tarafından hukuki denetiminden geçerek kesinleşmesi, söz konusu kararın mutlak ve ilanihaye bir gerçeği temsil etmesi sonucunu doğurmayacağından, mirasçılık belgesi verilmesi talepleri sonucunda verilen kararların sonradan gerçeğe aykırı ve yanlış olduğunun anlaşılması hâlinde her zaman için aksi iddia ve ispat edilebileceği gibi, tespit hükmü niteliğindeki bu kararların sonradan açılacak başka davalarda kesin hüküm oluşturması ve mahkemeleri bağlaması da düşünölemeyecektir. Dolayısıyla mirasçılık belgesi kararlarının üst mahkeme kanun yoluna götürölmesi hâlinde sadece aktarıcı etki husule gelecektir. Mirasçılık belgesi kararları maddi manada kesin hüküm etkisinden yoksun olduğundan yargılamanın iadesine konu olmazlar.

Mirasçılık sıfatı ile ilgili davaların derdest olması, mirasçılık belgesi taleplerinin neticelendirilmesine engel olacak mıdır? Kanaatimizce mirasçılık belgesi talebine matuf talep Türk Medeni Kanunu’nun 598. maddesinin ilk fıkrasında herhangi bir sınırlamaya bağlı olmaksızın mevcut hüküm ve şekli usullere bağlandığından, mirasçılık sıfatının kazanılması, yitirilmesi yahut hak sahipliğinin değişmesine yönelik iptal, tenkis, istihkak ve buna benzer davaların derdestliği mirasçılık belgesi talebinin görölmesine engel olmamalıdır. Mirasçılık sıfatına yönelik davaların sonuçlanmasına kadar hakkın elde edilmesinde önemli derecede zorluk ya da tamamen imkânsız hâle geleceği veya gecikme sebebiyle ciddi bir zararın meydana gelmesi tehlikesi mevcut ise, esas davanın görölüğü mahkemeden ihtiyati tedbir (HMK. m. 389) talep edilebileceği gibi¹²⁵, mirasçılık belgesi verilmesine ilişkin davada mirasçılığı ve miras paylarını etkileyen bir diğer dava zorunlu bekletici mesele yapılabilecektir¹²⁶.

124 KURŞAT, *Tereke*, s. 281.

125 KURŞAT, *Tereke*, s. 283.

126 “Dava, mirastan yoksunluğun tespiti ve mirasçılık belgesi verilmesi istemine ilişkindir. Mahkemece davanın kabulüne karar verilmiştir. Hükmü davalı Safiye Çelebi vekili temyiz

Murisin vefatıyla sağ olan mirasçılar külli halefiyet ilkesi gereğince murise ait tüm malvarlığını başka bir işleme gerek olmaksızın iktisap edeceklerdir. Bir diğer ifade ile mirasçılık belgesi ile murise ait malvarlığının mirasçılara intikali sağlanacaktır. Dolayısıyla mirasçılık belgesi dışında bir tespit hükmüne ihtiyaç bulunmayacaktır. Buna karşın, şayet muris sağlığından sahte ya da mevhum bir isim kullanmış ve bu isim marifetiyle resmi bir kimlik de çıkarmış ise, bu faraziyede; murisin vefatıyla sahte ve mevhum isimle kayıtlı malvarlığının mirasçılara intikali için mirasçılık belgesi dışında bir tespit hükmüne de ihtiyaç bulunacaktır. Böylesi bir ihtimalde mirasçılık belgesinin tavzihi marifetiyle hukuki bir çözüm bulmak olanaksız olacaktır. Kamuoyunda Susurluk hadisesi olarak bilinen vakıada; Abdullah Çatlı, Mehmet Özbay isimli bir sahte kimlik kullanmış ve bu isimle kayıtlı malvarlığı bulunduğu, Abdullah Çatlı'nın vefatıyla Mehmet Özbay adına kayıtlı malvarlığının doğrudan mirasçılara intikali, Abdullah Çatlı'ya ait mirasçılık belgesi marifetiyle sağlanamadığından, bir tespit davası ikame edilerek, Mehmet Özbay sahte kimliği kullanan kişinin gerçekte Abdullah Çatlı olduğunun tespiti talep edilmiştir. Yerel mahkeme söz konusu davayı bilerek sahte kimlik kullanmanın suç olduğu ve bunun kullanılmasının meşru ve hukuka uygunluğunu tespitinin istenemeyeceğini belirtmiştir¹²⁷. Yargıtay özel dairesi ise eda davası açılması mümkün olan hâllerde tespit davası açılmayacağını vurgulayarak yerel mahkeme kararını onamıştır¹²⁸.

etmiştir. HMK'nun 165. maddesine göre bir davada hüküm verilebilmesi, başka bir davaya yahut dava konusuyla ilgili bir hukuki ilişkinin mevcut olup olmadığına kısmen veya tamamen bağlı ise mahkemece o davanın sonuçlanmasına kadar yargılama bekletilebilir. Somut olayda; Davalı Safiye Çelebi'nin eşi muris Osman Nuri Çelebi'yi öldürdüğü için açılan ceza davasında cezalandırılmasına karar verildiği ancak kararın sanıklar tarafından temyiz edildiği ve henüz kesinleşmediği anlaşılmıştır. Bu durumda mahkemece Antalya 4. Ağır Ceza e Mahkemesinin 2012/486 Esas - 2013/205 Karar sayılı dosyasının HMK'nun 165. maddesi gereğince bekletici mesele yapılarak, bu davanın sonucuna göre hüküm kurulması gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmektedir." (14. HD 15.10.2015, 2403/9067).

127 "Bilerek sahte kimlik kullanmak TCK 350. maddesine göre suç teşkil eder. Sahtecilikle temin edilen sahte kimlikle yapılan hukuki muameleler rızadaki fesat hâllerinden hile olgusunu oluşturduğu cihetle BK. 28. maddesine göre hukukça değersizdir. Böyle olunca usul ve yasa dışı yollardan temin edilen başkasına ait sahte kimliğin ve bunun kullanılmasının meşru ve hukuki uygunluğunun tespiti talep ve dava edilemez, bu yönü amaçlayan tespit davası dinlenemez. Yasal dayanaktan yoksun bulunan ve mesmu olmayan talep ve davanın reddine karar vermek gerekmiştir." (Bakırköy 8. Asliye Hukuk Mahkemesi, 27.01.1998, 1997/586, 1998/10).

128 "Eda davası açılması mümkün olan hâllerde tespit davası açılmaz. Bu yönü dava şartı olup, davanın başında esasa girilmeden dikkate alınması gerekir. Davada davanın dinlenebilirliğine ilişkin bu şart oluşmadığından red sonucu itibarıyla doğru olan hükmün onanması gerekirken incelenen onama kararında mahkemenin gerekçesine de katılmak suretiyle onama yapıldığı anlaşılmakla davacının karar düzeltme isteği bu sebeple yerinde görülmemekle yukarıda tarih ve sayısı gösterilen onama kararının kaldırılmasına sonucu itibarıyla doğru olan kararın onanmasına." (2. HD 15.07.1998, 7625/8974).

Bu vesile ile yeri gelmiş iken gerek yerel gerekse Yargıtay tarafından serdedilen gerekçelere katılmadığımızı paylaşmak isterim¹²⁹. Nitekim böyle bir ihtimalde tespit davası da mesmu olacaktır¹³⁰.

129 Zira yerel mahkemenin gerekçe bölümünde belirtilen suç olgusu ceza muhakemesinin konusuna girer. Ceza muhakemesiyle, medeni muhakeme hem konu, hem amaç hem de yöntem bakımından tamamen farklı muhakeme dallarıdır. Ayrıca suç ve cezalarda ceza hukukuna göre şahsiliik prensibi geçerlidir ki zaten söz konusu sanık vefat etmiştir ve ceza muhakemesi konusuz kalmıştır. Aksini kabul ettiğimizde, söz konusu sanık vefat etmese bile suçunun ve cezaların şahsiliği ilkesi gereğince suç ve cezanın sonuçlarından yalnız Abdullah Çatlı sorumlu olacaktı. Aksini kabul edip sonuçlarını mirasçılara sirayet ettirip, onların en temel hakları olan mülkiyet ve miras haklarına halel getirmek hem miras hukukunun anan prensiplerine “ Hiç kimse kendi hukuka aykırı, haksız fiiliyle, mirasçılarının miras haklarına zarar veremez” hem de normlar hiyerarşinin en üstünde bulunan Anayasamıza aykırıdır. Şöyle ki; AY Mad. 35 herkes mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar ancak kamu yararı amacıyla kanunla sınırlandırılabilir. Anayasa hükümlerinin en temel ve bağlayıcı hükümler olduğu tartışılmazdır. Yine AY Mad. 11 buna açıkça belirtmektedir: “Anayasa hükümleri yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır. Diğer bir gerekçe sahtecilik işlemleri rızadaki fesat işlemlerinde hile olgusunu belirtmiştir. Aldatma (Hile) BK 36. maddesinde düzenlenmiştir. aldatma olgusu bir kimsenin davranışı ile diğer bir şahsı ifade beyanında bulunmaya sevk etmek için o şahısta hatalı bir fikrin doğumunu veya teyidini ya da devamına kasten sebebiyet vermedir. Bu bakımdan hile kasten bir kişinin saik hatasına düşürülmesi olanak nitelendirilebilir. BK 36. maddesinde belirtildiği üzere hile olgusunun ortaya çıkmasında müeyyide olarak “Diğer tarafın hilesiyle akit icrasına mecbur olan tarafın hatası esaslı olmasa bile o akit ile ilzam olunamayacağı kanun açıkça belirtmiştir. Diğer tarafın aldatmasıyla akit icrasına mecbur olan taraf” diye belirtmiştir. Ayrıca satıcı bakımından tarafın A. Çatlı veya M. Özbay olmasının hiçbir ehemmiyeti yoktur. Bu tür satım sözleşmesi iki taraflı sözleşmelerdendir. Alıcının borcu borç konusu edimi (semeni) ifa etmek satıcının borcu da söz konusu eşyanın mülkiyetini tüm haklardan ari olarak alıcıya geçirmektir. Davacı vekili bidayet mahkemesine sunduğu dilekçede açıkça belirttiği gibi M. Özbay’ın, Abdullah Çatlı olduğunun tespitini talep etmiş, bidayet mahkeme ise hukuka aykırı ve gayriemeşru durumların hukuka uygunluğu ve meşruluğunun tespiti istenemez diyerek neticeyi istemeden farklı bir zemine oturtmak istemiştir. Ayrıca şu da iyi bilinmelidir ki tespit davası her ne kadar M. Usul hukukunda düzenlenmese bile sadece hukuka uygun durumlar değil hukuka aykırı hatta haksız fillerin tespiti de istenebilir. Kaldı ki, BK 74. maddesine göre; hâkim kusur olup olmadığı yahut haksız fiilin failin temiz kudretine haiz bulunup bulunmadığına karar vermek için ceza hukukunun mesuliyete dair ahkâmıyla bağlı olmadığı gibi ceza mahkemesinde verilen beraat kararıyla da mukayyet değildir. Bundan başka ceza mahkemesi kararı kusurun takdiri ve zararın miktarının tayini hususunda dahi hukuk hâkimini takyit etmez ise de hem Yargıtay hem de doktrinin kabul ettiği üzere hukuk hâkimi ceza hâkiminin olay ve vakıaların tespitine ilişkin hükmüyle bağlıdır. O hâlde Susurluk Ceza Mahkemesinin 1996/186 E, 1997/88 K.numaralı ilamı açıkça Mehmet Özbay Abdullah Çatlı olduğuna ilişkin tespit hükmü, yerel mahkeme yönünden bağlayıcı olması gerekecektir. Dolayısıyla hukuk Devletinin gereği bireyin haklarının ziya uğratıp onları çözümsüzlük içinde bırakmak değil bizzat kendisinden hukuki himaye talep eden bireylerin subjektif haklarını himaye etmesidir.

130 “Ahmet Durucan’ın Osman Kâhya’nın mirasçısı olduğunu, çekişme konusu taşınmazlardaki Hacı Mirze/Mirza/Hacı Mirza oğlu Osman Kâhya’nın murisi olan Osman Kahya ile aynı kişi olduğunun tespitine karar verilmesi istemiyle eldeki davayı açmış, mahkemece Osman Kahya’nın nüfusa kayıtlı olmadığı, davacının dedesi Mehmet Cemil’in baba ve kardeşlerini gösteren nüfus kayıtlarına ulaşılamadığı, Mehmet Cemil’in baba adının Hacı Osman olduğu ve Osman Kahya ile aynı kişi olduğunun doğrulanmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş ise de; mahkemece yapılan araştırma ve soruşturmanın hüküm

Şartların mevcut olması hâlinde bir yabancı gerçek kişi ya da Türk Vatandaşlığından çıkarılan kişi¹³¹ de Türk Mahkemeleri önünde mirasçılık belgesi talebinde bulunabilecektir¹³². Murisin yabancı devlet vatandaşı

vermeye yeterli olduğunu söyleyebilme olanağı yoktur. Hâl böyle olunca, mahkemece yaşı mahalli bilirkişiler ile taşınmazların başında keşif yapılarak tanıkların keşif mahallinde dinlenmeleri, taşınmazların kimler tarafından kullanıldığının tespit edilmesi, dosya içerisindeki Diyarbakır Sulh Hukuk Mahkemesinin 1988/938 E-1989/224 K. sayılı mirasçılık belgesi ve zabıta araştırmaları da gözetilmek suretiyle bir karar verilmesi gerekirken noksan soruşturma ile yetinilerek yazılı olduğu üzere hüküm kurulmuş olması doğru değildir.” gerekçesiyle bozulmuş, mahkemece bozmaya uyularak yapılan yargılama neticesinde, davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir. Karar, davalı vekili tarafından süresinde temyiz edilmiş olmakla; Tetkik Hakimi Esra Çakır’ın raporu okundu, düşüncesi alındı. Dosya incelendi, gereği görüşülüp düşünüldü; Hükmüne uyulan bozma kararında, gösterildiği şekilde işlem yapılarak karar verilmiştir. Davalının temyiz itirazı yerinde değildir. Reddi ile usul ve yasaya ve bozma kararının gerekçelerine uygun olan hükmün onanmasına.” (1. HD 07.05.2015, 5093/6865).

131 “5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 28. maddesi “Doğumla Türk vatandaşı olup da çıkma izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını kaybedenler ve kendileri ile birlikte işlem gören çocukları; millî güvenliğe ve kamu düzenine ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla askerlik hizmetini yapma yükümlülüğü, seçme ve seçilme, kamu görevlerini görme ve muafen araç veya ev eşyası ithal etme hakları dışında, sosyal güvenliğe ilişkin kazanılmış hakları saklı kalmak ve bu hakların kullanımında ilgili kanunlardaki hükümlere tabi olmak şartıyla Türk vatandaşlarına tanınan haklardan aynen yararlanmaya devam ederler” hükmünü içermektedir. Mirasçılardan Hayrettin Boztaş’ın Bakanlar Kurulunun 20.05.2002 günlü 4229 sayılı izni ile Türk vatandaşlığından çıkmış olması nedeniyle anılan kanunun 28. maddesi hükmü dikkate alınmadan miras haklarını ortadan kaldıracak şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmiştir.” (14. HD 14.12.2015, 1963/6512).

132 “Davacı miras bırakanın vefat ettiğini açıklayarak, murisin mirasçılarını gösterir mirasçılık belgesi verilmesini talep ve dava etmiştir. Toplanan kanıtlardan, aile nüfus kayıt Örneğinden miras bırakan Nuri Karaahmet’ in 28.05.2006 tarihinde vefat ettiği, murisin nüfus kayıtlarında 1972 yılında Nuriye Karaahmet ile evlendiği ve bu evlilikten müşterek dört çocuğunun dünyaya geldiği evli iken 24.03.1985 tarihinde Marie Luise Katharina Krings ile evlendiği bu evliliğinden Aylin Karina isminde bir kızının olduğu, bu hâliyle ikinci evliliğin mutlak butlanla batıl olduğu M.K 147/son’a göre evli iken yeniden evlenen bir kimsenin Önceki evliliği mutlak butlan karan sona ermiş ise ve ikinci evlenmede diğer eş iyi niyetli ise, bu evlenmenin butlanına karar verilemez. Yine M.K. 156. maddesine göre batıl bir evlilik ancak hakim karar ile sona erer, mutlak butlan hâlinde bile evlenme, hakim kararına kadar geçerli bir evliliğin bütün sonuçlarını doğurur hükmü mevcuttur. Somut olayın incelenmesinde murisin kendinden önce ölen Nuriye ile evli iken 24.05.1985 yılında Danimarka’da yabancı uyruklu Marie Luise Katharina Krings ile evlendiği, bu evlilik her ne kadar mutlak butlanla batıl olsa bile butlan kararına kadar geçerli bir evliliğin sonuçlarını doğurduğu, miras hakkının da bunun sonuçlarından biri olduğu, yine önceki eş Nuriye’nin de 27.10.2001 tarihinde vefat etmesi ile birlikte ikinci evliliğin kanun gereğince geçerli hâle geldiği, bu evlilikten’ de müşterek çocuk Aylin Karina’nın dünyaya geldiği, ayrıca muris Nuri Karaahmet’in Federal Almanya Cumhuriyeti Züriç Başkonsolosluğuna 05.07.1984 tarihinde verdiği ifâdesinde evlilik dışı 30.05.1984 doğumlu Aylin Karina’yı tanıdığı murisin mirasçılarının Eşi Marine Luise Katharina Karaahmet ile çocukları Şenol, Nuran, Aylin, Gürten ve Musa oldukları mirasçılarının sağ olduğu ve başka mirasçısı bulunmadığı anlaşıldığından davanın kabulüne karar vermek gerekmiştir.” (Silivri Sulh Hukuk Mahkemesi, 22.07.2008, 838/800); Somut olayda; hakkında mirasçılık belgesi düzenlenmesi istenen Athanasios Kapetanidis’in Yunan uyruklu olduğu anlaşılmaktadır. Yukarıda da açıklandığı üzere, yabancı miras bırakan hakkında mirasçılık belgesi verilmesini

olması ihtimalinde MÖHUK 20. maddesi gereği miras, vefat edenin milli hukukuna göre belirlenecektir¹³³. Keza MÖHUK'nun 20. maddesinin 1. fıkrasının 2. cümlesindeki hükme göre Türkiye'de bulunan taşınmazlar hakkında Türk Hukuku uygulanacaktır¹³⁴. Dolayısıyla murisin yabancı olması ve Türkiye'de taşınmaz bulunması ihtimalinde taşınmazlar hakkında Türk Hukuku¹³⁵; taşınmaz dışındaki terekesi noktasında ise

engelleyen bir hüküm bulunmadığından Mahkemece yazılı gerekçeyle karar verilmesi doğru olmuştur. Buna göre, Mahkemece talepte bulunan ile miras bırakan arasındaki irs ilişkisinin açıklığa kavuşturulması, talepte bulunan ve miras bırakanın Yunan uyruklu oldukları gözetilerek, miras meselesinin Yunanistan mevzuatının esas alınarak çözümlenip çözümlenmeyeceğinin değerlendirilmesi, gerekirse uzman bir hukukçu (Uluslararası Özel Hukuk Uzmanı) bilirkişiye inceleme yaptırılmak suretiyle uzman bilirkişiden Yargıtay denetime uygun gerekçeli rapor temin edilmesi, mirasçılık belgesi düzenlenirken Türkiye'de bulunan taşınmazlar yönünden Tapu Kanunu'nun 35. maddesinde öngörülen kısıtlamaların belirtilmesinin düşünülmesi, toplanan ve toplanacak deliller bir arada değerlendirilerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken Mahkemece yazılı şekilde hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir." (8. HD 20.06.2014, 2013/21374, 2014/13040).

133 "4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 598. maddesi hükmünde başvurusu üzerine yasal mirasçı oldukları belirlenlere Sulh Mahkemesi'nce mirasçılık sıfatlarını gösteren bir belge verileceği, 5718 sayılı Yasa'nın 20. maddesinde mirasın ölenin milli hukukuna tabi olduğu, Türkiye'deki taşınmaz mallar hakkında Türk hukukunun uygulanacağı, mirasın açılmasına, iktisabına ve taksimine ilişkin hükümlerin ise terekenin bulunduğu yer hukukuna tabi olduğu hükme bağlanmıştır. Yabancılık unsuru taşıyan miras davalarında Türk mahkemelerinin milletlerarası yetkisi MÖHUK. 43. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre mirasa ilişkin davalar ölenin Türkiye'deki son yerleşim yeri mahkemesinde, son yerleşim yerinin Türkiye'de olmaması hâlinde terekeye dâhil malların bulunduğu yer mahkemesinde görülür hükmü gereğince muris Hatice Akkan'ın taşınmazının bulunduğu Balıkesir 1. Sulh Hukuk Mahkemesinin yetkili olduğu anlaşılmış bu nedenle hükmün bozulması gerekmiştir." (14. HD 01.06.2015, 1997/6013).

134 "Miras ölüm günündeki hukuki durum ile iktisap olunur. Miras bırakanın 16.3.1972 olan ölüm tarihine göre, Türkiye ile Yunanistan arasında taşınmazların edinilebilmesi konusunda fiili bir karşılıklılık uygulaması yoktur. Türkiye'de bulunan taşınmazlar hakkında Türk Hukuku uygulanacağından davacılar taşınmazları miras yolu ile iktisap edemezler. Bu yön gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır." (2. HD 08.11.2007, 13994/15300).

135 "Dava hasımsız olarak açılan mirasçılık belgesinin verilmesi istemine ilişkindir. Mahkemece; murisin ve mirasçılarının Türk vatandaşı olmadığı, mirasın ölenin milli hukukuna tabi olduğu, murisin ve mirasçılarının vatandaşı olduğu Amerika Birleşik Devletlerinden alacakları mirasçılık belgesinin Türk mahkemelerinde tanınmasından sonra delil olarak kullanılmasının mümkün olduğu gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş ise de, varılan sonuç davanın niteliğine, yasal düzenlemelere uygun düşmemiştir. 2675 Sayılı MÖHUK'nun 22. maddesi mirasın ölenin milli hukukuna tabi olduğunu, Türkiye'deki taşınmaz mallar hakkında Türk hukukunun uygulanacağını, mirasın açılmasına, iktisabına ve taksimine ilişkin hükümlerin ise terekenin bulunduğu yer hukukuna tabi olduğu hükme bağlanmıştır. Türk Hukukunda, veraset belgesi vermeye yetkili Türk mahkemesinin, yabancı miras bırakan hakkında, yabancı hukuka tabi mirası için veraset belgesi vermeyi engelleyen bir hüküm bulunmamaktadır. Öte yandan kesin hüküm teşkil etmeyen çekışmesiz olarak verilen mahkeme kararlarının tanınmasına ya da tenfizine olanak yoktur. Zira Türk Hukukunda mirasçılık belgesi aksi ispat edilinceye kadar mirasçıları gösterir. Bunun doğru olmadığı herhangi bir davada ileri sürülebileceği gibi iptali ve düzeltilmesi de istenebilir. Yabancı bir mahkemeden alınmış mirasçılık belgesine Türk Hukukunun tanıdığı ve kabul ettiği değerden daha fazla bir güç de yükletilemez. Aksi her zaman ispat edilebileceğine göre de

murisin milli hukuku uygulanacaktır¹³⁶. Nitekim taşınmazlar hakkında Türk Hukukunun uygulanmasına matuf hüküm emredici, kamu düzeninden ve münhasır yetki kuralı mahiyetinde olup¹³⁷, tek taraflı bir bağlama kuralıdır¹³⁸. Murisin Türk vatandaşı, mirasçılarının yabancı olması ihtimalinde mirasçılık belgesi talebini mirasçılar, Türk Mahkemeleri önünde talep edecektir ki bu hâlde Türk Hukuku uygulanacaktır¹³⁹. Ne

tanınması yahut tenfizi yoluna da gidilemez. Somut olaya gelince; muris Özdemir Gençöz'ün Türk Vatandaşı iken 1995 yılında vatandaşlığının kaybettirildiği, Amerika Birleşik Devletleri vatandaşı iken 1998 yılında öldüğü anlaşılmaktadır. O hâlde öncelikle, davacıya murisin mirasçılığı olduğu iddia edilen eşi ve çocukları ile arasındaki irsi bağı gösteren, vatandaşı oldukları Amerika Birleşik Devletleri Mahkemeleri veya Nüfus Müdürlüklerince usulüne uygun düzenlenmiş ilam ya da nüfus kayıtlarını sunmaları için süre verilmeli, davacidan menkul ya da gayrimenkul mallar hakkında mı yoksa her ikisi hakkında mı mirasçılık belgesi talep ettikleri sorulmalı, menkuller yönüyle davacının yardımından da yararlanılarak (2675 S.K. m.2) miras bırakının milli hukuku tesbit edilmeli, taşınmazlar bakımından Türk kanunları uygulanmalı, mirasın iktisabına yönelik olarak murisin vatandaşı bulunduğu Amerika Birleşik Devletleri ile karşılıklı bulunup bulunmadığı araştırılmalı, toplanan ve toplanacak delillerin sonucuna göre gerektiğinde menkuller ve gayrimenkuller hakkında olmak üzere iki ayrı mirasçılık belgesi düzenlenmesi gerekebileceği düşünülmelidir." (7. HD 23.01.2012/7173, 2013/366).

136 "Türk Hukukunda mirasçılık belgesi, aksi ispat edilinceye kadar mirasçılığı gösterir. Bunun doğru olmadığı herhangi bir davada ileri sürülebileceği gibi, iptali ve düzeltilmesi de istenilebilir. Yabancı bir mahkemenin alınmış veraset kararına Türk Hukukunun tanıdığı ve kabul ettiği değerden fazla bir güçte yükletilemez. Aksi her zaman ispat edilebileceğine göre de tanınması yahut tenfizi yoluna da gidilemez.(2675 S.K.m.34-42) Türk Hukukunda, veraset belgesi vermeye yetkili Türk mahkemesinin, yabancı miras bırakan hakkında, yabancı hukuka tabi mirası için veraset belgesi vermeyi engelleyen bir hüküm bulunmamaktadır. Veraset belgesi verilmesi ölenin milli hukukuna tabidir. Bu istek mirasın açılması, iktisabı, taksimine yönelik istisnalar kapsamında kabul edilemez.(2675 S.K.m.22/2) Mahkemece; davacının yardımından da yararlanılarak (2675 S.K. m.2) miras bırakının milli hukuku tespit edilip veraset ilamı verilmemesi doğru olmadığı gibi, taşınmazlar bakımından, mirasın iktisabına yönelik olarak karşılıklı usulüne uygun araştırılmadan (TKm.35) yazılı şekilde hüküm kurulması da usul ve yasaya aykırıdır." (2. HD 19.07.2006, 4387/11476).

137 "Miras ölenin milli hukukuna tabidir. Türkiye'de bulunan taşınmaz mallar hakkında Türk Hukuku uygulanır. (2675 S.K. md. 22) Miras, miras bırakanın ölüm günündeki hükümlere göre mirasçılara intikal eder. (4722 S.K. md. 17) Miras ölümle açılır. Hiçbir işleme tabi olmadan kendiliğinden mirasçılara intikal eder. (743 S. M.K. md. 517) Mirasçı olabilmek için, miras bırakanın vefatı anında sağ ve mirasçılığa da ehil olması gerekir. (743 S.M.K. md. 522) Bir kişinin mirasçılığa ehil olup olmadığı mirasın açıldığı gündeki hukuki statüsüne göre belirlenir. Miras bırakan ve davacının Arnavutluk vatandaşı olduğu tartışmasızdır. 28.04.1961 gün ve 5/1142 sayılı kararname ile Arnavutluk uyruklu gerçek ve tüzel kişilerin Türkiye'deki taşınmazlar üzerindeki tasarruf hakları kısıtlanmıştır. Bu kararname 6.1.2005'te yürürlükten kaldırılmıştır. Miras bırakan 21.03.1984'te vefat etmiştir. Daha sonra 19.07.2003'te yürürlüğe giren 4916 sayılı yasanın ve kararnamenin yürürlükten kaldırılmasının, ölüm tarihindeki Tapu Kanununun 35. maddesinin uygulanmasına engel oluşturmaz. Yapılan araştırma sonucu Türkiye ile Arnavutluk arasında ölüm günü itibarıyla karşılıklı olmadığı anlaşılmaktadır. Menkuller yönünden bir isteğin bulunmadığı da dikkate alınarak davanın reddi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır." (2. HD 15.03. 2007, 3163/4133).

138 ULUSU KARATAŞ, s. 383, 384.

139 RUHİ, s. 41.

var ki mirasın intikali noktasında mirasçının tabi olduğu ülke hukuku ile Türk Hukuku arasında mütakabiliyet¹⁴⁰ şartı aranacaktır¹⁴¹.

140 “Mahkemece Hiristo Dumav’ın hangi ülke vatandaşı olduğu tespit edilerek mensubu bulunduğu ülke ile mirasın ölüm tarihi (mirasın intikal tarihi) esas alınarak karşılıklılık mevcut olup olmadığı tespit edilerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken belirtilen hususlar gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.” (14. HD 05.11.2015, 2642/9927).

141 “4722 sayılı Türk Medeni Kanunun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun m.17 hükmüne göre mirasçılık ve mirasın geçişi, miras bırakanın ölüm tarihinde yürürlükte olan hükümlere göre belirlenir. Kanun, mirasa ehil olmayanlar dışındaki herkesin mirasçı olabileceğini öngördüğüne göre(TMK 577/1); “Yabancı” olmak kural olarak mirasçı olmaya engel değildir. Ancak, miras ölenin milli hukukuna tabidir.(5718 s.MÖHUK M.20/1) Türkiye’de bulunan taşınmazlar hakkında Türk Hukuku uygulanır. Mirasın açılmasına, iktisabına terekenin bulunduğu ülke hukuku uygulanır. (5718 s.MÖHUK M.20/2) Ulusal hukukumuzda yer alan bu hükümler uyarınca, miras bırakan Türk uyruklu ise ve ölüm tarihi itibarıyla mirasçuları arasında yabancı uyruklu olanlar varsa, yabancı uyruklu bu mirasçılarını; Türkiye’de bulunan bir taşınmazı miras yoluyla kazanabilmeleri için Türk Hukuku uygulanacaktır. 5444 sayılı kanunla değişik 2644 sayılı Tapu Kanunu madde 35’e göre; yabancı uyruklu gerçek kişiler, karşılıklı olmak ve kanuni sınırlamalara uyulmak kaydıyla Türkiye’de taşınmaz mal edinebilirler. Karşılıklılık ilkesinin uygulanmasında, yabancı devletin taşınmaz ediniminde kendi vatandaşlarına veya yabancı ülkelerde bu ülkelerin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketlerine tanıdığı hakların, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına veya ticaret şirketlerine de tanınması esastır. Bu maddenin beşinci fıkrasında belirtilen; “karşılıklılık olmayan devlet vatandaşlarının kanuni miras yoluyla edindikleri taşınmaz ve sınırlı aynı hakların intikal işlemlerinin yapılarak tasfiye edileceğine” yönelik hüküm, bu kanunun yürürlüğe girdiği 26.07.2005 tarihinden sonra ölen miras bırakanlar bakımından uygulama olanağına sahiptir. Kanun karşılıklılık esasının ne şekilde belirleneceğini açıklamamıştır. Türk yabancılar hukukunun genel ilkelerinden olan karşılıklı işlem (mütakabiliyet)esası, en az iki devlet arasında uygulanan ve her birinin ülkelerinde diğerinin vatandaşına aynı mahiyetteki hakları karşılıklı tanımalarını ifade eder. Ancak en önemli nokta 28.05.1927 günlü 1062 sayılı kanunda ifade edildiği üzere idari karar veya istisnai kanunlarla Türk uyruklular bakımından mülkiyet haklarının kısmen veya tamamen sınırlanıp, sınırlanmadığının daha açık bir ifade ile fiili durumun belirlenmesidir. Yabancı ülke mevzuatında bir engel olmamakla beraber Türk Vatandaşlarının o ülkede taşınmaz mal edinmeleri şu veya bu biçimde fiilen engelleniyorsa, Tapu Kanununun 35.maddesinde açıklanan edinme engelinin bulunmadığını söylemek mümkün değildir. Bunun yanında yabancı ülke taşınmazın bulunduğu yer bakımından izne bağlılık ve yasaklamalar getirilmişse bizim mevzuatımız bakımından engel olmasa bile sahildeki taşınmazın yabancı tarafından edinilebileceği kabul edilemez. Miras bırakan Eftihya Anastasyadis ile lehine vasiyet olunanların Yunanistan vatandaşı oldukları konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmamaktadır. Davada aydınlığa kavuşturulması gereken husus; yukarıda belirtilen ölüm tarihine göre Türkiye ile Yunanistan arasında, miras yoluyla taşınmazın kazanılabilmesi yönünde “karşılıklılık” ilkesinin fiili (eylemlî) olarak gerçekleşip gerçekleşmediğidir. Adayet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü ve Dış İşleri Bakanlığı Konsolosluk Daire Başkanlığı tarafından dosyaya gönderilen yazılarda; Türkiye ile Yunanistan arasında yabancıların ve bu bağlamda Türk Vatandaşlarının Yunanistan’da dava açmaları, açılmış davaya müdahil olmaları ve icra takibinde bulunmaları hâlinde teminat göstermekle yükümlü tutulup tutulmadıklarına ilişkin mevzuat hükümleri ve uygulama yönünden fiili karşılıklılığın bulunup bulunmadığı hususunda Yunanistan Dışişleri Bakanlığında 18.08.2010 tarihinde alınan notada, Yunanistan Adalet Bakanlığında alınan bilgiye atfen, Yunanistan’ın 1954 tarihli Hukuk Usulüne Dair Lahey Sözleşmesi’ne taraf olmadığı ve Medeni Usul Hukuku bakımından Yunanistan’da lex fori ilkesinin geçerli olduğunun ve Yunanistan Medeni Kanununun 4.maddesine göre, yabancı uyrukluların Yunan vatandaşlarıyla aynı medeni

V. MİRASÇILIK BELGESİNİN İPTALİ DAVASI

Kanun, çekişmesiz yargı kararlarının niteliğini belirlemek için üç farklı ölçüt belirlemiştir. Bunlar; ilgililer arasında uyumsuzluk bulunmayan hâller, ilgililer arasında herhangi bir hak bulunmayan hâller ve hâkimin kendiliğinden harekete geçtiği hâllerdir. Ancak bu sayma tahdidi değildir. Örnekleme yoluna gidilerek kolaylık sağlanarak bir nevi meseleci yönetime başvurulmuştur¹⁴². Zira listede sayılı olmayan

haklara sahip olduğunun; Türk vatandaşlarının Yunanistan'daki sınır bölgeleri de dâhil her yerde miras yoluyla gayrimenkul edinebileceklerinin belirtildiği görülmektedir. Bu durum, iki ülke arasında "karşılıklı" ilkesinin fiili (eylemli) uygulama yönünden daha sağlıklı değerlendirilebilmesine olanak sağlayacak şekilde yaşandığını göstermektedir. Mahkemece yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda, Yunan vatandaşı vasiyetçi Sevastos Chatzidimitriou ile Dimitrios Chatzidimitriou yönünden, muris Eftihiya Anastasyadis'in ölüm tarihi itibarıyla, hukuki ve fiili karşılıklılığı "miras yoluyla taşınmaz edinebilme" yönünden iki ülke arasında gerçekleştiği göz önünde bulundurularak yazılı şekilde karar verilmesinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre yerinde bulunmayan temyiz isteğinin reddi ile usul ve kanuna uygun olan hükmün onanmasına." (3. HD 17.05.2012, 7355/12656); Aynı yönde bkz. (8. HD 21.11.2014, 3607/21536).

- 142 "6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 382/1 maddesinde; "Çekişmesiz yargı, hukukun mahkemelerde, aşağıdaki üç ölçütten birine veya birkaçına göre bu yargıya giren işlere uygulanmasıdır" hükmüne yer verilmiş; bu ölçütler ise ilgililer arasında uyumsuzluk olmayan hâller, ilgililerin ileri sürebileceği herhangi bir hakkın bulunmadığı hâller ve hâkimin re'sen harekete geçtiği hâller olarak ifade edilmiştir. Kanunda çekişmesiz yargı işlerinin neler olduğu önce genel çerçevesi belirlenerek, daha sonra da mümkün olduğunca sayılarak belirtilmiştir. Ancak bu sayma sınırlı olmadığından yasa maddesinde sayılmayan fakat çekişmesiz yargı ölçütlerini taşıyan diğer işlerin de çekişmesiz yargı işi olarak kabulü gerekir. Yani, 382. maddede sayılmamakla beraber çekişmesiz yargının ölçütlerinden birini veya birkaçını taşıyan bir iş de çekişmesiz yargı işi olarak değerlendirilebilir. Tapu kayıtlarında kimlik bilgilerinin düzeltilmesi taleplerinde, talep eden taraf tapu kayıtlarındaki kimlik bilgilerinin nüfus kayıtlarına uygun hâle getirilmesini istemekte olup bu tür işlerde hasım gösterilen Tapu Müdürlüğü ile aralarında bir uyumsuzluk yoktur. Tapu Müdürlüğü davada sadece yasal hasım olarak yer almaktadır. Gerçekte yargılamada taraf değil, sadece ilgilidir. İlgililerin uzlaşması hâlinde çekişmenin ortadan kalktığından söz edilemez veya bu iş ilgili tarafın davayı kabulü sonuç doğurmaz. Taraflar arasında bu anlamda gerçek bir çekişmenin varlığı söz konusu değildir. Bu tür taleplerde yukarıda belirtildiği gibi talep edenlerin tapu kayıtlarının malik hanesindeki kimlik bilgilerinin nüfus kayıtlarına uygun biçimde düzeltilmesi dışında ileri sürebilecekleri herhangi bir hakları da bulunmamaktadır. Yine bu tür taleplerde, kimlik bilgilerinde düzeltme yapılması istenen tapu maliki ile ilgili araştırmada mülkiyet nakline neden olunmaması için, taraf delilleri dışında gerekli görülen hususlarda re'sen araştırma yapılması gerekmektedir. Ayrıca, bu yargılamanın sonucunda verilen kararlar kesin hüküm sayılmamaktadır. Kararın haksız veya hatalı görülmesi hâlinde ileri sürülen delillere göre yeniden düzeltme talebinde bulunulabilmesi, hükmün değiştirilebilmesi mümkündür. Bunların yanında, uygulamada davanın kabulüne karar verilmesi hâlinde dahi yargılama giderleri davacı üzerinde bırakılmakta, Tapu Müdürlüğü yargılama giderlerinden ve vekâlet ücretinden sorumlu tutulmamaktadır. Bütün bu değerlendirmelere göre; tapu kayıtlarında kimlik bilgilerinin düzeltilmesi işleri de 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 382. maddesinde belirtilen çekişmesiz yargı işlerinden sayılmalıdır. Kaldı ki, 382. maddenin 2-ç/1 fıkrasında "Taşınmaz üzerinde taraf oluşturulmasına ve hak ihlaline sebebiyet vermeyecek düzeltmelerin yapılması" çekişmesiz yargı işi sayılmış olup, niteliği itibarıyla tapu kayıtlarında kimlik bilgilerinin düzeltilmesi işler de bu tanıma uymaktadır." (1. HD 19.02.2015, 847/2459).

hâllerde kanunun saydığı üç ölçüte göre bir talebin çekişmesiz yargı işi olup olmadığı değerlendirilecektir¹⁴³. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 388. maddesinde açıkça aksine hüküm olmayan hâllerde, çekişmesiz yargı kararlarının maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyeceğini düzenlemiştir. Bundan çıkan anlam, aksine hüküm olmayan hâllerde çekişmesiz yargı kararlarının içeriğinin bağlayıcı olmadığı, şartların değişmesi hâlinde mahkeme tarafından gerekçesi gösterilmek suretiyle önceki kararın değiştirilebileceği, düzeltilbileceği ya da iptal edilebileceğidir¹⁴⁴. Türk Hukuk Yargılamasında bu davaların en güncel ve

143 “6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 382/1 maddesinde; “Çekişmesiz yargı, hukukun mahkemelerce, aşağıdaki üç ölçütten birine veya birkaçına göre bu yargıya giren işlere uygulanmasıdır” hükmüne yer verilmiş; bu ölçütler ise ilgililer arasında uyumsuzluk olmayan hâller, ilgililerin ileri sürebileceği herhangi bir hakkın bulunmadığı hâller ve hâkimin re’sen harekete geçtiği hâller olarak ifade edilmiştir. Kanunda çekişmesiz yargı işlerinin neler olduğu önce genel çerçevesi belirlenerek, daha sonra da mümkün olduğunca sayılarak belirtilmiştir. Ancak bu sayma sınırlı olmadığından yasa maddesinde sayılmayan fakat çekişmesiz yargı ölçütlerini taşıyan diğer işlerin de çekişmesiz yargı işi olarak kabulü gerekir. Yani, 382. maddede sayılmamakla beraber çekişmesiz yargının ölçütlerinden birini veya birkaçını taşıyan bir iş de çekişmesiz yargı işi olarak değerlendirilebilir. Tapu kayıtlarında kimlik bilgilerinin düzeltilmesi davalarında, davacı taraf tapu kayıtlarındaki kimlik bilgilerinin nüfus kayıtlarına uygun hâle getirilmesini talep etmekte olup bu tür davalarda hasım gösterilen Tapu Sicil Müdürlüğü ile aralarında bir uyumsuzluk yoktur. Tapu Sicil Müdürlüğü davada sadece yasal hasım olarak yer almaktadır. Gerçekte davada taraf değil, sadece ilgilidir. İlgililerin uzlaşması hâlinde çekişmenin ortadan kalktığından söz edilemez veya bu davalarda ilgili tarafın davayı kabulü sonuç doğurmaz. Taraflar arasında bu anlamda gerçek bir çekişmenin varlığı söz konusu değildir. Davacıların yukarıda belirtildiği gibi davada tapu kayıtlarının malik hanesindeki kimlik bilgilerinin nüfus kayıtlarına uygun biçimde düzeltilmesi dışında ileri sürebilecekleri herhangi bir hakları da bulunmamaktadır. Yine bu tür davalarda, kimlik bilgilerinde düzeltme yapılması istenen tapu maliki ile ilgili araştırmada mülkiyet nakline neden olunmaması için, taraf delilleri dışında gerekli görülen hususlarda re’sen araştırma yapılması gerekmektedir. Ayrıca, bu davaların sonucunda verilen kararlar kesin hüküm sayılmamaktadır. Kararın haksız veya hatalı görülmesi hâlinde ileri sürülen delillere göre yeniden düzeltme talebinde bulunulabilmesi, hükmün değiştirilebilmesi mümkündür. Bunların yanında, uygulamada davanın kabulüne karar verilmesi hâlinde dahi yargılama giderleri davacı üzerinde bırakılmakta, Tapu Sicil Müdürlüğü yargılama giderlerinden ve vekâlet ücretinden sorumlu tutulmamaktadır. Bütün bu değerlendirmelere göre; tapu kayıtlarında kimlik bilgilerinin düzeltilmesi davaları da 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 382. maddesinde belirtilen çekişmesiz yargı işlerinden sayılmalıdır. Kaldı ki, 382. maddenin 2-ç/1 fıkrasında “Taşınmaz üzerinde taraf oluşturulmasına ve hak ihlaline sebebiyet vermeyecek düzeltmelerin yapılması” çekişmesiz yargı işi sayılmış olup, niteliği itibarıyla tapu kayıtlarında kimlik bilgilerinin düzeltilmesi davalarından başka bu tarife uyacak bir dava türü de bulunmamaktadır. Dava tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 383. maddesine göre de, çekişmesiz yargı işlerinde görevli mahkeme, aksine bir düzenleme bulunmadığı sürece sulh hukuk mahkemeleridir. Bu itibarla, çekişmesiz yargı işi olan tapu kayıtlarında kimlik bilgilerinin düzeltilmesi davalarına sulh hukuk mahkemelerince bakılması gerekir.” (14. HD 24.01.2013, 2012/14299, 2013/1021).

144 “4721 Sayılı Türk Medeni Kanununun 29. maddesi hükmünde; bir kimsenin sağ veya ölü olduğunu veya belirli bir zamanda ya da başka bir kimsenin ölümünde sağ bulunduğunu ileri süren kimsenin iddiasını ispat etmek zorunda olduğu, 30. madde hükmünde de; doğum ve ölümün öncelikle nüfus sicilindeki kayıtlarla, nüfus sicilinde bir kayıt yoksa veya

en tipik türü mirasçılık belgesi verilmesi davalarıdır. Bu davalar sonunda verilen kararlar aksi sabit oluncaya kadar geçerlidir. Çekişmesiz yargı kararları şekli anlamda kesin hükme elverişli olsa bile¹⁴⁵ maddi anlamda kesin hükme elverişli değildir¹⁴⁶.

Oysa çekişmeli yargı iki taraf sistemi üzerine kurulduğu için asıl olan sübjektif haklarının korunmasıdır¹⁴⁷. Bir diğer ifade ile çekişmeli yargı, objektif hukukun kişilere bahşetmiş olduğu ancak üçüncü kişiler tarafından

bulunan kaydın doğru olmadığı anlaşılırsa her türlü delille kanıtlanabileceği belirtilmiştir. Hukukumuzda çekişmeli yargıya tabi davalarda taraflarca hazırlama ilkesi geçerli olup, hâkim tarafların talepleri ile bağlıdır. Çekişmesiz yargıya tabi davalarda ise re'sen araştırma prensibi egemendir. Hasımsız açılan ve çekişmesiz yargıya tabi olan davalarda verilen kararlar kesin hüküm teşkil etmediği gibi bu kararlar açılacak bir iptal davası sonucunda değiştirilebilir veya ortadan kaldırılabilir." (7. HD 23.01.2013, 2012/7341, 2013/355).

145 SELÇUK, *İtiraz*, s. 940.

146 "Davanın açıldığı tarihte yürürlükte bulunan 6100 sayılı HMK'nun 1.maddesinde mahkemelerin görevinin kanunla belirleneceği, 2. maddesinde ise dava konusunun değer ve miktarına bakılmaksızın malvarlığı haklarına ilişkin davalar ile şahıs varlığına ilişkin davalarda görevli mahkemenin aksine bir düzenleme bulunmadıkça Asliye Hukuk Mahkemesi olduğu belirtilmiştir. Aynı Kanunun 4/1-ç maddesinde, Sulh Hukuk Mahkemesi veya Sulh Hukuk Hâkiminin bu kanun ile diğer kanunların Sulh Hukuk Mahkemesini görevlendirdiği davaları göreceği açıklanmıştır. Öte yandan; aynı Kanunun 383. maddesinde çekişmesiz yargı işlerinde görevli mahkemenin aksine bir düzenleme olmadığı sürece Sulh Hukuk Mahkemesi olduğu belirtilmiş, 382/2-c maddesi ilişkin davalar da bu kapsamda sayılmış ne var ki; mirasçılık belgesinin iptali istemiyle açılan davalar hakkında düzenleme yapılmamıştır. O hâlde; mirasçılık belgesinin iptali davalarının hasımlı olarak açıldığı, sonucunun tarafları açısından kesin hüküm oluşturduğu dikkate alındığında çekişmeli yargı kapsamında kalan davalardan olduğu, bu nedenle 6100 sayılı HMK'nun yürürlüğe girdiği 01.10.2011 tarihinden sonra açılan mirasçılık belgesinin iptali davalarına bakmakla görevli mahkemenin Asliye Hukuk Mahkemesi olduğu kuşkusuzdur. Görev kamu düzenine ilişkin olduğundan taraflara öne sürülmesi bile mahkemelere kendiliğinden dikkate alınması gerekir." (7. HD 19.12.2012, 8699/9564).

147 "TMK'nın 598. maddesi gereğince başvurusu üzerine yasal mirasçı oldukları belirlenenlere, sulh mahkemesince mirasçılık sıfatlarını gösteren bir belge verilir. Mirasçılık belgesinin geçersizliği de her zaman ileri sürülebilir. Yine TMK'nın 575. maddesi gereğince miras ölümle açıldığı gibi aynı kanunun 30. maddesi hükmüne göre de doğum ve ölüm, nüfus sicilindeki kayıtlarla ispat olunur. Nüfus kütüklerinde kayıt bulunmaması veya bulunan kaydın doğru olmadığından anlaşılması hâlinde gerçek durum her türlü delille ispat edilebilir. Hukukumuzda çekişmeli yargıya tabi davalarda taraflarca hazırlama ilkesi geçerli olup, hâkim tarafların talepleri ile bağlıdır. Hâkim, talepte bulunan tarafların iddia ettiği olaylar ve ileri sürdüğü delillerle yetinerek karar vermek zorundadır. Çekişmesiz yargıya tabi davalarda ise re'sen araştırma prensibi egemendir. Hasımsız açılan ve çekişmesiz yargıya tabi olan davalarda verilen kararlar kesin hüküm teşkil etmediği gibi bu kararlar açılacak bir iptal davası sonucunda değiştirilebilir veya ortadan kaldırılabilir. Somut olayda, davacıların iptalini istediği Batman Sulh Hukuk Mahkemesinin 15.12.2010 tarihli ve 2010/1199 Esas, 1168 Karar sayılı veraset ilamı ile bu verasete esas alınan 2010/682 Esas, 948 Karar sayılı veraset ilamına göre davalılar adına tapuda intikal işlemlerinin yapıldığı dosya içerisindeki tapu kayıtlarından anlaşılmalıdır. Bu durumda mahkemece tapu kayıt malikinin davacıların murisi olup olmadığının tespiti için ilgili tapu kayıtları, tapulama tutanakları ve dayanak belgeleri ile nüfus kayıtları getirtilerek incelenmesi, tarafların tanıkları dinlenerek ve tüm delilleri birlikte değerlendirilerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekir." (14. HD 04.05.2015, 2768/4987).

tartışma ve itiraz konusu yapılan sübjektif hakların gerçekleşmesini sağlamak suretiyle toplum barışını korumaya hizmet etmektedir¹⁴⁸. Çekişmesiz yargı ise daha çok sübjektif hak yokluğu üzerine kurulu olduğundan, çekişmeli yargıda hükmün değiştirilmezliği esastır. Aksi hâlde tarafların sübjektif hakkı ihlal olacaktır¹⁴⁹. Buna karşın, çekişmesiz yargıda, sübjektif hak yokluğundan dolayı, hak ihlal edilmediğinden hükümlerin sonradan değiştirilmesi mümkündür¹⁵⁰. Hukuk Muhakemeleri Kanunu açıkça; aksine hüküm bulunmadıkça çekişmesiz yargı kararlarının maddi manada kesin hüküm oluşturmayacağını ifade etmiştir (HMK m. 388).

Mirasçılık belgesinin değiştirilmesi veya iptali davaları çekişmeli yargı alanına gireceği talepli bir davada verilecek hüküm¹⁵¹, maddi anlamda kesin hüküm¹⁵² oluşturacağı cihetle de ilam olarak nitelenmek mümkün olacaktır. Dolayısıyla mirasçılık belgesinin iptali davasında görevli mahkeme asliye hukuk mahkemeleridir¹⁵³. Nitekim mirasçılık

148 KURU, *Usul I*, s. 43.

149 KURU, *Nizasız Kaza*, s. 189.

150 KURU, *Nizasız Kaza*, s. 189.

151 “Somut olayda, dava ve talep mirasçılık belgesinin iptali ve yeni bir mirasçılık belgesi verilmesi istemine ilişkindir. Dava, Eskişehir 1. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2013/1965 Esas, 1939 Karar sayılı mirasçılık belgesinde mirasçı olan Leman Akalın, Süheyla Atasayan ve Semiha Akalın hasım gösterilerek açıldığından çekişmeli hâle gelmiştir. Bu nedenle mirasçılık belgesinin iptali ve yeni bir mirasçılık belgesi verilmesi istemiyle açılan dava çekişmeli yargı niteliğinde olduğundan asliye hukuk mahkemesi görevlidir.” (14. HD 17.11.2015, 2823/10512).

152 KILIÇOĞLU, s. 270.

153 “6100 sayılı HMK’nın “çekişmesiz yargı işleri” başlığını taşıyan 382/2-c maddesinin 6. bendine göre mirasçılık belgesi verilmesi sulh hukuk mahkemesinin görev alanına girmekte ve çekişmesiz yargı kapsamında kalmaktadır. Yukarıda açıklandığı gibi HUMK’nın 8/ II-5 maddesi uyarınca mirasçılık belgesinin verilmesi, değiştirilmesi veya iptal davaları ile ilgili görev sulh hukuk mahkemesine verildiği hâlde HMK’nın 382/2-c maddesinin 6. bendine göre sulh hukuk mahkemeleri sadece mirasçılık belgesi verilmesiyle ilgili istekler konusunda görevlidir. Buradan hareketle mirasçılık belgesinin değiştirilmesi veya daha önce verilen mirasçılık belgesinin iptali ve yeniden düzenlenmesi davalarının sulh hukuk mahkemesinde görülemeyeceği sonucuna varılmaktadır. Kaldı ki mirasçılık belgesinin iptali davalarının hasımlı olarak açılması zorunlu bulunduğu çekişmesiz yargı kapsamından çıkıp çekişmeli yargı mahiyetini aldığı da bir gerçektir. Bu durum karşısında HMK’nın yürürlüğe girdiği 01.10.2011 tarihinden sonra açılan bu dava bakımından HMK’nın 382/2-c maddesinin 6. bendi uyarınca asliye hukuk mahkemesi görevlidir. Görev kamu düzenine ilişkin olduğundan ve mahkemece davanın her aşamasında re’sen gözetilmesi gerektiğinden mahkemece mirasçılık belgesinin iptali ile yeniden mirasçılık belgesi verilmesi yönünde hüküm kurulması gerekirken iptal ile yetinilerek mirasçılık belgesi vermek üzere sulh hukuk mahkemesine görevsizlik kararı verilmesi doğru görülmemiş, bu sebeple hükmün bozulması gerekmiştir.” (14. HD 15.12.2015, 4034/11611); “Dava, iptali istenen mirasçılık belgesinde mirasçı olarak gösterilen kişi aleyhinde açılmış olup, yargılama sonucunda verilecek kararla miras paylarının değişmesi söz konusu olabileceğinden, dava tarihinde yürürlükte bulunan 6100 sayılı HMK’nın Sulh Hukuk Mahkemelerinin Görevi başlıklı

belgesinin iptali davaları çekişmesiz yargı işleri arasında sayılmadığı gibi Hukuk Muhakemeleri Kanunu 382. maddesinin belirttiği ölçütlere uygun olmayıp, ikamesi herhangi bir süreye tabi değildir. Yetkili mahkeme konusunda mutlak yetki kuralı olmadığından, mirasçılık belgesinin verilmesine dair yetki hükmüne paralel şekilde mirasçıların her birinin mukim ya da sakin olduğu mahaldeki asliye hukuk mahkemeleridir (HMK m. 11/3)¹⁵⁴ Mirasçılık belgesinin iptali çekişmeli yargıya dâhil bir dava türü olduğundan¹⁵⁵, Türk Medeni Kanunu 598. maddesinde düzenlenen mirasçılık belgesi kapsamına dahil olmadığı, dolayısıyla kesin hüküm niteliği bulunmayan mirasçılık belgesine karşı, ikame edilecek mirasçılık belgesinin iptali davası için herhangi bir süre söz konusu olmayıp¹⁵⁶, her zaman ikame edilecektir. Zira mirasçılık belgesinin iptali davası sonunda tesis edilecek karar, kesin hüküm gücünü haiz bir ilam sayılacaktır¹⁵⁷. Mirasçılık belgesinin iptali davası, mirasçılık belgesinin hatalı ya da eksik olmasından mütevellit maddi gerçeği yansıtmamasından zuhur edebileceği gibi; maddi hukuk etkisi olan ölüme bağlı tasarrufun iptaline matuf bir mahkeme ilamından mühlhem olabilir. Mirasçılık belgesi verilmesine ilişkin çekişmesiz yargılama faaliyetine üçüncü bir kişi asli müdahale talebinde bulunması, yargılamayı çekişmeli hâle getirip, sulh hukuk mahkemesini görevsiz hâle getirecek midir? Kanaatimizce, sulh hukuk mahkemesinde görülen mirasçılık belgesi talebine üçüncü bir kişinin asli müdahil olması davanın niteliğini değiştirmez. Zira asli müdahilin talebi de mirasçılık belgesi verilmesi talebine matuftur. Dolayısıyla, çekişmesiz yargının nitelik ve mahiyeti değişmeyeceği gibi, mahkemeyi de görevsiz kılmayacaktır. Nitekim mahkeme her bir talep hakkında bağımsız hüküm kuracağından, muris ile mirasçı arasında hukuki ve organik bağın bulunmaması ihtimalinde sıfat yokluğu gündeme gelecektir. Kaldı ki görev husus kamu düzeninden ve yargılamanın her

4. maddesinde sayılan davalardan olmadığı gibi, 382/2. maddesinde de sayılmayan mirasçılık belgesinin iptali davası çekişmeli yargı işi niteliğindedir. Bu durumda, çekişmeli yargı kapsamındaki davanın asliye hukuk mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir.” (20. HD 20.11.2015, 13116/11544).

154 RUHİ Ahmet Cemal / RUHİ Canan, **Mirasçılık Belgesi, İptali ve Yeni Mirasçılık Belgesi Verilmesi**, Ankara 2015, s. 37; KURŞAT, *Makale*, s. 585; KURŞAT, *Tereke*, s. 318; ERİŞGİN Nuri, **Mirasçılık Belgesi**, Ankara 2013, s. 170.

155 “Somut olayda, dava ve talep mirasçılık belgesinin iptali istemine ilişkindir. Dava, Gebze Sulh Hukuk Mahkemesinin 1995/1047 Esas, 1996/257 Karar sayılı mirasçılık belgesinde mirasçı olan davalılar hasım gösterilerek açıldığından çekişmeli hâle gelmiştir. Bu nedenle mirasçılık belgesinin iptali ve yeni bir mirasçılık belgesi verilmesi istemiyle açılan dava çekişmeli yargı niteliğinde olduğundan asliye hukuk mahkemesi görevlidir.” (14. HD 02.11.2015, 2725/9566).

156 ERİŞGİN, s. 195; KURŞAT, *Tereke*, s. 318.

157 KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 581.

aşamasında göz önüne alınacağından, somut durumda asli müdahilin mirasçılık belgesi verilmesi talebi dışındaki istemleri mahkemece ayrıca değerlendirilecektir.

Mirasçılığın iptali davası, ilgili olan yani mirasçılık belgesinin verilmesiyle menfaati ihlal edilen herkes tarafından¹⁵⁸ tüm mirasçılara yöneltilmesi zorunludur¹⁵⁹. Zira çekişmeli yargılama sonunda verilecek hüküm¹⁶⁰ taraflar arasında maddi manada kesin hüküm oluşturacaktır. Dolayısıyla aynı taraflar arasında aynı davanın yeniden görülmesi yani mirasçılık ilamının iptali ve değiştirilmesi mümkün olmayacaktır¹⁶¹. Şayet şartları var ise yargılamanın iadesine konu olacaktır. Ancak mirasçılık belgesinin iptali davasında taraf olmayan mirasçı yeniden mirasçılık belgesinin iptalini ya da değiştirilmesini talep edebilmelidir. Zira ilk davada taraf olmadığı için onun yönünden maddi manada kesin hüküm yoktur. Mirasçılık belgesinin iptali kararı kanun yoluna tabidir. İptal kararı, geçmişe etkili olup, önceki mirasçılık belgesine dayanılarak yapılan işlemlerin yeni hak durumuna göre düzeltilmesinin mümkün olduğu, dolayısıyla yeni bir davaya ihtiyaç bulunmayacağı savunulmuştur¹⁶². Buna karşılık gerek mirasçılık gerekse mirasçılık belgesinin iptali kararı yenilik doğuran inşai bir etki veya eda hükmü içermeyip, geçmişe etkili sonuç doğurmayacağından bu belgeye dayalı olarak yapılan işlemlerin düzeltilmesi gerekeceği de ileri sürülmüştür¹⁶³. Kanaatimizce gerçek hak durumunu yansıtmayan mirasçılık belgesine göre yapılan hukuki

158 ERİŞGİN, s. 176.

159 "Somut olayda davacı taraf iptali istenilen mirasçılık belgesinde mirasçı olarak gösterilen 1959 doğumlu Yusuf Hızır'ı taraf göstermemiştir. Taraf koşulu gerçekleştirilmeden karar verilemez. O hâlde mahkemece öncelikle iptali istenilen mirasçılık belgesinde kendisine pay verilen 1959 doğumlu Yusuf Hızır davaya dahil ettirilmeli, davadan sonra öldüğü anlaşılırsa var ise tüm mirasçıların gösterir mirasçılık belgesi varsa taraflardan istenilerek getirilmeli, belirlenecek mirasçıları da davaya dahil edilmeli, bu şekilde taraf koşulu gerçekleştirildikten sonra davanın esasına girilmeli, taraflardan varsa başkaca delilleri de sorulup saptanmalı, toplanan ve toplanacak tüm deliller birlikte değerlendirilerek sonucuna göre bir hüküm verilmelidir" (14. HD 30.04.2015, 2432/4921); KURŞAT, *Tereke*, s. 318.

160 "Somut olayda, dava ve talep mirasçılık belgesinin iptali istemine ilişkindir. Dava, Silifke Sulh Hukuk Mahkemesinin 2011/79 Esas, 2011/1214 Karar sayılı mirasçılık belgesinde mirasçı olan davalılar hasım gösterilerek açıldığından çekişmeli hâle gelmiştir. Bu nedenle mirasçılık belgesinin iptali ve yeni bir mirasçılık belgesi verilmesi istemiyle açılan dava çekişmeli yargı niteliğinde olduğundan asliye hukuk mahkemesi görevlidir. Mahkemece, davanın esasının incelenerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken mirasçılık belgesinin iptali davalarında görevli mahkemenin sulh hukuk mahkemesi olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı verilmesi doğru görülmemiş, bu sebeple hükmün bozulması gerekmiştir." (14. HD 12.10.2015, 2465/8795).

161 ŞAHİNİZ, s. 17.

162 ŞAHİNİZ, s. 22.

163 KOCAĞA, s. 101; KURŞAT, *Tereke*, s. 319.

işlemler, özellikle taşınmazdaki yolsuz tescili terkin ve gerçek durumu yansıtan mirasçılık belgesine göre tescilin sağlanması ancak yeni bir dava ile mümkündür. Zira mirasçılık belgesinin iptali kararı tespit mahiyetinde olup, yenilik doğuran yahut eda mahiyeti bulunmadığından geçmişe etkili olmayacaktır. Dolayısıyla iptal edilmiş mirasçılık belgesine dayanılarak yapılan tapu sicilinin düzeltilmesi için Türk Medeni Kanun'un 1025. maddesi uyarınca dava açılması icap edecektir. Üçüncü kişilerin iyi niyetle kazanımları saklıdır (TMK m. 988, 1023). Kaldı ki uygulamada tapu müdürleri böylesi bir inisiyatif de uhdelere almayacaktır.

VI. YABANCI MAHKEMEDEN VERİLEN MİRASÇILIK BELGESİNİN TANINMASI VE TENFİZİ MESELESİ

Devletlerin yargı yetkisi mülki ve tekeldir. Bir diğer ifade ile her ülke kendi egemenlik alanı altında vuku bulan hukuki hadiselerin ancak ülke mahkemelerinde yargılanmasını kabul eder. Bu ülkelerin egemenlik ve kudret sıfatı ile ilgilidir. Bununla beraber bu kural çok katı uygulanmayıp, vatandaşlarının şahsi statüye ilişkin bazı davaların yabancı mahkemede görülmesine müsamaha göstermiş, ancak bunu kendi kanunlarına göre belli bir süzgeçten geçirilmesi şartıyla hukuki bir kesinlik atfetmiştir.

Yabancı mahkemelerde verilen kararlar ülkelerin yargı egemenliği ve ülkeselliği ilkesi gereğince tek başına başka bir ülkede doğrudan geçerlik kazanmaz¹⁶⁴. Zira yabancı mahkeme kararı, yabancı memlekette iktisap

164 "Hukuk düzeninde istikrar sağlama amacı taşıyan kesin hüküm, hükme karşı yasa yollarının tükenmesi (şekli anlamda kesin hüküm) ve taraflar arasındaki hukuki ilişkinin bir daha dava konusu yapılmaması (maddi anlamda kesin hüküm) şeklinde hukuk yargılama sistemimizde yer almaktadır. Şekli anlamda kesinleşmeyi zorunlu kılan, taraflar arasındaki hukuki ilişkinin yeniden dava konusu yapılamaması amacını güden maddi anlamda kesin hüküm 6100 sayılı HMK'nın 303. maddesinde düzenlenmiştir. Anılan maddeye göre bir davaya ait şekli anlamda kesinleşmiş olan hükmün, diğer bir davada maddi anlamda kesin hüküm oluşturabilmesi için, her iki davanın, taraflarının, dava sebeplerinin ve ilk davanın hüküm fıkrası ile ikinci davaya ait talep sonucunun aynı olması gerekir. 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunun "Tanıma" başlıklı 58. maddesi gereğince "Yabancı mahkeme ilâmının kesin delil veya kesin hüküm olarak kabul edilebilmesi yabancı ilâmın tenfiz şartlarını taşıdığından mahkemece tespitine bağlıdır." Yabancı mahkeme kararlarının kesin delil veya kesin hüküm olarak kabul edilebilmesi için öncelikle yabancı ilâmın tenfiz koşullarının oluştuğu hususu mahkemece belirlenmelidir. 5718 sayılı Kanunun 54. maddesi uyarınca tenfizin en önemli koşullarından biri de Türkiye Cumhuriyeti ile ilâmın verildiği devlet arasında karşılıklılık esasına dayanan bir anlaşma yahut o devlette Türk mahkemelerinden verilmiş ilâmların tenfizini mümkün kılan bir kanun hükmünün veya fiili uygulamanın bulunmasıdır. Somut uyuşmazlıkta, Amsterdam Mahkemesinin 29.04.2009 günlü 282653/HA ZA 04-336 sayılı kararı mahkemece kesin hüküm olarak kabul edilmiştir. Anılan mahkemenin bulunduğu Hollanda Devleti ile Türkiye Cumhuriyeti arasında bu kararların tenfizini mümkün kılan karşılıklılık esasını düzenleyen bir anlaşma veya fiili bir durum bulunmamaktadır. Anılan karar tenfizinin olanaklı olmaması nedeniyle kesin hüküm ve kesin delil olarak kabul edilmez. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 11.10.1972 günlü ve 2/493-829 sayılı kararında da açıklandığı üzere ancak

edilmiş bir hakkı tespit etmektedir. Yabancı mahkeme kararlarına Türkiye Cumhuriyeti Mahkemeleri tarafından verilen tanıma kararı¹⁶⁵ yabancı ilama kesin hüküm ve kesin delil vasfı kazandırır¹⁶⁶. Dolayısıyla tanıma için evvela yabancı mahkeme kararının tesis edildiği ülke kanunlarına göre kesinleşmesi zorunludur¹⁶⁷. Zira yabancı mahkeme kararları, tanıma kararının kesinleştiği anda kesin hüküm ifade eder¹⁶⁸. Aksi hâlde kesin

takdiri delil olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle, işin esası incelenerek bir hüküm kurulması gerekir. Mahkemece, yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda işin esasının incelenerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken kesin hüküm gerekçesiyle davanın usulden reddi doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmiştir.” (14. HD 17.03.2015, 2014/16082, 2015/2916); EKŞİ, Nuray, Yabancı Boşanma Kararının Türkiye’de Tanınması Davasının Mirasçılar Tarafından Açılabileceğine İlişkin Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 3.4.2012 Tarihli Kararının Değerlendirilmesi, Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, 2012, C. 32, S. 1, (s. 33–50), s. 34, 35.

165 “Tanıma davası; yabancı bir mahkemeden bir hukuk davasına ilişkin olarak verilen ve verildiği mahkemenin tabi olduğu hukuk sistemi uyarınca kesinleşmiş olan mahkeme kararlarının Türkiye’de de “kesin delil” ve “kesin hüküm” teşkil etmesini sağlamaya yönelik davalardır. Tenfiz davası ise; icra kabiliyetine sahip olan mahkeme kararlarının Türkiye’de de icra edilebilirliğini sağlamaya yönelik davalardır. Diğer bir deyişle tanıma davaları; yalnızca “kesin delil” ve “kesin hüküm” niteliği kazandıran davalar olup icra kabiliyeti kazandırma gücüne sahip değildir. Oysa tenfiz davaları; tanıma davalarının sağladığı etkilerin yanı sıra icra kabiliyetine de yol açar. Bu sebeple kararın tanınmasına ilişkin şartlar ile tenfizine ilişkin şartlar farklılık arz etmektedir.” (4. HD 13.02.2014, 196/2410).

166 “Boşanma davası 25.04.2005 tarihinde açılmıştır. Bu dava devam ederken yabancı mahkemece 5.9.2005 tarihinde tarafların boşanmalarına karar verilmiş, 03.10.2005 tarihinde kesinleşen yabancı mahkeme kararı, boşanma davasının devamı sırasında tanınmış; tanımaya ilişkin karar 18.10.2011 tarihinde kesinleşmiştir. Tanıma kararı, yabancı ilama kesin hüküm vasfı kazandırır (5718 s.MÖHUK. md.58) ve bu hâlde yabancı ilamın kesin hüküm etkisi yabancı mahkeme kararının kesinleştiği andan itibaren hüküm ifade eder (5718 s. MÖHUK. md. 59). Yabancı mahkeme kararı 3.10.2005 tarihinde kesinleştiğine göre, az önce açıklanan yasal hüküm gereği taraflar bu tarihte boşanmışlar demektir. Tarafların evliliği bu tarihte “boşanma” ile sona erdiğine göre, birbirlerine karşı evlilik birliğinden doğan yasal yükümlülükleri de aynı tarihte ortadan kalkmıştır. Tedbir nafakasına ise boşanma veya ayrılık davasının devamı süresince hükümlenilebilir (TMK. md. 169) Evliliğin sona ermesinden sonra tedbir nafakasına hükmedilemez. Tarafların 3.10.2005 tarihinde boşandıkları dikkate alınarak davacı yararına dava tarihinden bu tarihe kadar geçerli olacak şekilde tedbir nafakasına hükmedilmesi gerekirken, bu yön gözetilmeden yazılı şekilde hüküm tesisi doğru bulunmamıştır.” (2.HD 12.09.2012, 14566/21053); NOMER Ergin, “Yabancı Çekişmesiz Yargı Kararlarının Tanınmasında Kesinleşme Şartı”, **Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu’na 65. Yaş Günü Armağanı**, İstanbul 1999, (s. 909- 922), s. 912.

167 NOMER, *Kesinleşme Şartı*, s. 910.

168 “Yabancı mahkemece verilen boşanma kararının tanınması talebine ilişkin davada, davanın kabulü hâlinde sadece yabancı mahkemece verilen kararın tanınmasına karar verilmesi yeterlidir. Bunun yanında ayrıca “tarafların boşanmalarına” karar verilemez. Çünkü tanıma kararı ile yabancı mahkeme kararına “kesin hüküm” vasfı kazandırılmış olacaktır. (5718 s.MÖHUK.m.58/1) Bu etki de yabancı mahkeme kararının kesinleştiği andan itibaren hüküm ifade edecektir. (5718 s.MÖHUK.m.59) Bu bakımdan tanıma kararı yanında, hükümde ayrıca tarafların boşanmalarına karar verilmesine lüzum yoktur. Bu yön nazara alınmadan mahkemece, tarafların boşanmalarına da karar verilmesi doğru değil ise de, bu husus sonuca etkili bulunmadığından bozma sebebi yapılmamış, yanlışlığa değinilmekle yetinilmiştir.” (2. HD 30.09.2014, 12641/18937); Kuru, Usul V, s. 6145.

hüküm ve kesin delil vasfı olmaz¹⁶⁹. Özellikle ahkam-ı şahsiye davalarının kamu düzeni ve kamu yararı niteliklerinden ötürü kesin hüküm etkisi, tanıma kararına bağlı olarak tesis edildiği ülkede kesinleştiği tarihten itibaren sonuçlarını doğuracaktır¹⁷⁰. Yabancı mahkeme kararlarının Türkiye’de

169 “Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuna uygun sebeplere ve özellikle yabancı mahkemeye verilen boşanma kararı Türkiye’de “kesin hüküm” ve “kesin delil” vasfını kazanmadığından, davaya etkisinin bulunmamasına göre, yerinde bulunmayan temyiz isteğinin reddiyle usul ve kanuna uygun olan hükmün onanmasına” (2.HD 12.03.2014, 2013/22418, 2014/5541).

170 “Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkındaki Kanununun 59. maddesi uyarınca; “Yabancı ilamın kesin hüküm veya kesin delil etkisi yabancı mahkeme kararının kesinleştiği andan itibaren hüküm ifade eder.” Hemen belirtmelidir ki, her mahkeme kararının kesin hüküm ve icra kabiliyeti olmak üzere iki ayrı sonucu bulunmaktadır. Kesin hüküm teşkil eden mahkeme kararları-istisnalar dışında- icra kabiliyeti de taşırlar. Ne var ki, hem kesin hüküm, hem de icra kabiliyetini birlikte taşımayan mahkeme kararları da bulunmaktadır. Bir mahkeme kararının kesin hüküm ve icra kabiliyeti olmak üzere iki sonucu birlikte taşıyıp taşımadığı, kesin hüküm teşkil eden o mahkeme kararının hukuki niteliğine göre belirlenir. Aynı sonuç yabancı mahkeme kararları için de söz konusudur. Kesin hüküm, bir uyumsuzluğu nihai olarak ortadan kaldıran ve o hususun mahkemelerde yeniden inceleme konusu yapılmasına engel olan kanuni hakikat vasfıdır ve kararın aynı konuda, aynı taraflar arasında, aynı sebeple yeniden kaza organı önünde muhakeme konusu yapılamamasıdır. İstisnalar dışında icra kabiliyeti olan kararlar, hem maddi hem de şekli kesinlik taşıyan kararlardır. Maddi anlamda kesin hükmün, taşıdığı niteliğin gereği olarak, iki sonucu bulunmaktadır: kararın kesin delil teşkil etmesi ve aynı konuda, aynı taraflar arasında, aynı sebeple dava açılması hâlinde karşı tarafın kesin hüküm itirazında bulunabilmesidir. İşte yabancı mahkeme kararının tanınmasının hukuki gerekçesini, kararın kesin hüküm kuvveti oluşturmaktadır. Tanıma; “Bir mahkeme kararının kesin hüküm kuvvetinin yabancı ülkede kabulü”; “Bir mahkeme kararının, sahip olduğu kesin hüküm kuvvetinin sonucu olarak, maddi icra muamelelerini gerekli kılan kamu gücünü harekete geçiren vasfı”dır. Her mahkeme kararı hem kesin hüküm, hem de icra kabiliyetini birlikte taşımamakta; bazı kararlar nitelikleri gereği yalnız kesin hüküm teşkil etmekte, fakat icra kabiliyetleri bulunmamaktadır. İşte bu tür yabancı mahkeme kararları yalnız tanınabilir; tenfiz edilemezler. Çünkü icra kabiliyetleri yoktur. Tespit kararları ile yenilik doğurucu kararların Türkiye’de yalnız tanınmaları mümkün olup; bunlara tanıma şartları uygulanacaktır. Eda kararlarının ise, hem tanınmaları hem de tenfizleri mümkündür. Boşanma kararları hukuksal nitelikçe yenilik doğurucu kararlardandır. Yenilik doğurucu kararlar ise, bir hukuki durumun kurulması, değiştirilmesi veya ortadan kaldırılması için hak sahibinin iradesinin kafi gelmemesi ve durumun ancak bir mahkeme kararı ile doğmasının gerekli olduğu hâllerde açılan dava sonucu verilen karardır. Bu kararların hukuki alanda etkili olmaları için icraya ihtiyaçları yoktur. Bu kararlar taşıdıkları inşai tesir (yenilik doğurucu etki) ile arzu edilen sonuçları doğururlar. Hukukumuzda, yenilik doğurucu oldukları kabul edilen kararlar, babalık kararı, evlenmenin butlanı, ölüme bağlı tasarrufların iptali, nesebin reddi, evlat edinmeye izin ve boşanma kararları olarak sayılabilir. Bu kararların icra özelliği olmayıp; yabancı mahkeme kararı sadece bu kararlara yönelikse ve Türkiye’de nüfus kayıtlarında işlem yapılması amaçlanıyorsa, tanıma kararı bu amacı gerçekleştirmeye yeterli olacaktır. Görülmektedir ki, boşanma kararları hukuki nitelikçe yenilik doğurucu kararlardan olmakla, tanınmaları olanaklıdır. Ne var ki, bir boşanma kararı aynı zamanda icraya koymayı gerektiren, bir eda kararını (tazminat, nafaka, çocuk teslimi gibi) da taşıyorsa bu hâlde kararın eda bölümü için tenfiz şartlarının aranması gerekir. Diğer taraftan, tanıma yabancı mahkemeye verilen kesinleşmiş bir kararın kabul edilmesi işlemi olup; tanımada amaç, sadece kararın maddi anlamda kesinliğinden yararlanmasıdır. O hâlde, tanıma kararı verilebilmesinin ön koşulu bir yabancı mahkeme kararının varlığı ve bu kararın kesinleşmiş olmasıdır. 5718 sayılı Kanununun (MÖHUK), yukarıya metni aynen alınan 59.maddesinde;

daim kaldırılması ve değiştirilmesi mümkündür. Buna karşın, çekişmesiz yargıya ait kararların çoğu inşai tesire sahip olduğu için, hükme bağladıkları hususların yeniden dava konusu yapılması hukuk güvenliği ve toplum menfaati sebebiyle uygun görülmeyecektir. Ancak, inşai nitelikteki yabancı mahkeme kararı, evlilik hukuku, nesep ya da soy bağına ilişkin olup, Türk kamu düzenini ihlal eder mahiyette olabilir. Bu ihtimalde, inşai nitelikteki yabancı mahkeme kararı, verildiği ülke kanunlarına göre kesinleşmiş olsa bile, Türk Mahkemelerine yapılacak tanıma talebi kabul görmeyecektir¹⁷⁷. Bu sebeple, çekişmesiz yargıya ait kararların da kamu düzenini¹⁷⁸ ihlal etmediği müddetçe Türk Mahkemelerinde tanınması ve kesinleşmesi mümkün olacaktır. Ancak, bu etki maddi manada kesin hüküm etkisiyle değil, inşai tesir sebebiyledir¹⁷⁹. İşte bu noktada, inşai tesire haiz çekişmesiz yabancı mahkeme kararlarının tanınması mümkündür¹⁸⁰. Dolayısıyla, çekişmesiz yargıya ait yabancı mahkeme kararları, maddi anlamda kesin hükme sahip olmamalarına karşın, inşai etkiye sahip oldukları için Türk Mahkemelerinde tanınıp, kesinleşmeleri sağlanıp, yeniden aynı konunun dava edilmesinin önüne geçilecektir. Zira inşai hakkın niteliği gereği inşai hak dava yoluyla kullanılarak tüketildiği için yeni bir davaya vücut vermeyecektir. Keza ihtiyati tedbir ve ihtiyati hacze matuf kararların da tesis edildikleri mahal hukukuna göre taraflar arasındaki uyuşmazlığı kesin ve nihai olarak çözüme kavuşturması hâlinde ilam mahiyetiyle genel mahkemelerde¹⁸¹ tenfize konu olabileceği savunulmuştur¹⁸². Şayet çekişmesiz yargıya ait yabancı

üzerinde bir etkisi yoktur. Başka bir ifade ile usulünce açılmayan bir vasiyetname, bu işlem yapılmadı diye geçersiz hâle gelmez. Vasiyetnamenin usulünce açılıp okunması, buna bağlanan sonuçların doğması için gereklidir.” (2. HD, 11.02.2013, 2012/27278, 2013/2984).

177 SUNGURTEKİN Özkan, s. 564.

178 “Miras bırakan ve mirasçıları (davacılar) Suudi Arabistan uyrukludurlar. Yabancı hukuk, Türk kamu düzenine açıkça aykırı olması hâlinde uygulanmayacaktır. Ancak buradaki kamu düzenine aykırılığı, temel hak ve hürriyetlere, Milletlerarası Hukukta kabul edilen temel prensiplere, adil yargılama ve savunma hakkına genel ahlaka, Türk Hukukunun temelini teşkil eden, devletin vazgeçemeyeceği ilkelere aykırılık olarak düşünülmemesi gerekmektedir. Nitekim 1926 senesinden önce ölen miras bırakanlar hakkında da bu yasanın uygulandığı düşünülürse kamu düzenine açıkça aykırılığın bulunmayacağı açıktır. Belirtilen sebeplerle işin esasının incelenmesi gerekirken, yazılı gerekçe ile isteğin reddedilmesi doğru görülmemiştir.” (2. HD 13.06.2006, 2290/9327).

179 KURU, *Nizasız Kaza*, s. 183.

180 ŞANLI Cemal, “Yabancı Veraset İlamlarının Türk Mahkemelerinde Tanınması veya Delil Olarak Kullanılması” **İlhan Postacıoğlu’na Armağan**, İstanbul 1990, (s. 291- 307), s. 297; NOMER, *Kesinleşme Şartı*, s. 917.

181 “5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usûl Hukuku Hakkındaki Kanununun 51. maddesinde “Tenfiz kararları hakkında görevli mahkeme asliye mahkemesidir” hükmü yer almaktadır. Somut olayda; mirasçılık belgesine ilişkin yabancı mahkeme kararının tanıma ve tenfizi istendiğine göre, görevli mahkeme asliye hukuk mahkemesidir.” (20. HD 09.11.2015, 8206/10838).

182 DOĞAN İzzet, *Öğreti ve Uygulamada Milletlerarası Aile Hukuku ve Milletlerarası Usul Hukuku*, Ankara 2010, s. 209.

mahkeme kararı inşai kuvvete haiz değilse, tanınması ve kesinlik kazanması mümkün olmadığı için kesin hükmün olumsuz sonucu yani aynı konunun yeniden dava edilmesinden varestede olamayacaktır¹⁸³. Bu tür kararlar Türk Mahkemelerinde ancak takdiri delil niteliğinde kabul görecektir¹⁸⁴. Gaiplik, yaş düzeltilmesi ve isim tashihi kararları inşai etkiye haiz iken, mirasçılık belgesi verilmesi (veraset) ve vasiyetin açılıp okunması kararları, inşai kuvvete sahip değildir. Dolayısıyla maddi anlamda kesin hüküm kuvvetini haiz olmayan yabancı mirasçılık belgelerinin tanıma ve tenfizinin mümkün olmadığı savunulmuştur¹⁸⁵. Bu görüş çerçevesinde yabancı mirasçılık belgesi kesin hüküm otoritesinden mahrum olduğundan Türkiye’de resmi bir senet olarak HMK 224. maddesi gereği tanınabileceği vurgulanmıştır¹⁸⁶. Buna karşın, doktrinde yabancı mirasçılık belgelerinin tespit hükmünde olduğu, Türkiye’de sonuç doğurabilmesi için tanınması gerektiği, icraya başvurulmasını icap ettiren bir husus bulunmadığından tenfize konu olmayacağı da savunulmuştur¹⁸⁷. Nitekim çekişmesiz yargıda tesis edilen kararlar cebri icrayı istilzam eden bir niteliği haiz değildir. Bu minvalde, Yargıtay, bazı kararlarında maddi manada kesin hüküm oluşturmayan bu tür kararların, bu bağlamda mirasçılık belgesi verilmesine dair kararın tanınması ve tenfizinin söz konusu olmayacağını belirtmiş iken¹⁸⁸, bir diğer

183 ŞANLI, s. 298; ERTAŞ, s. 384.

184 ŞANLI, s. 306; ÇELİKEL Aysel / ERDEM Bahadır, *Milletlerarası Özel Hukuk*, İstanbul 2012, s. 665.

185 SEVİÇ Vedat Raşit, *Mirasla İlgili Devletler Hususi Hukuku Kaideleri*, İstanbul 1963, s. 191; ULUOCAK Nihal, *Milletlerarası Özel Hukuk Dersleri*, İstanbul 1987, s. 149-150; NOMER Ergin, *Devletler Hususi Hukuku*, 20. Bası, İstanbul 2013, s. 524; ŞANLI, s. 296- 298; NOMER, *Kesinleşme Şartı*, s. 919; NOMER Ergin, “Yabancı Veraset İlamlarının Tanınmasında Yargıtay Kararları”, *İBD C. 65, S. 10- 11- 12*, İstanbul 1991, s. 792.

186 SEVİÇ, s. 193; NOMER, *Veraset*, s. 792.

187 EKŞİ Nuray, *Yargıtay Kararları Işığında Milletlerarası Miras Hukuku*, İstanbul 2013, s. 92; NOMER, *Kesinleşme Şartı*, s. 919.

188 “2675 Sayılı MÖHUK’nun 22. maddesi mirasın ölenin milli hukukuna tabi olduğunu, Türkiye’deki taşınmaz mallar hakkında Türk hukukunun uygulanacağını, mirasın açılmasına, iktisabına ve taksimine ilişkin hükümlerin ise terekenin bulunduğu yer hukukuna tabi olduğu hükmüne bağlanmıştır. Türk Hukukunda, veraset belgesi vermeye yetkili Türk mahkemesinin, yabancı miras bırakan hakkında, yabancı hukuka tabi mirası için veraset belgesi vermeyi engelleyen bir hüküm bulunmamaktadır. Öte yandan kesin hüküm teşkil etmeyen çekişmesiz olarak verilen mahkeme kararlarının tanınmasına ya da tenfize olanak yoktur. Zira Türk Hukukunda mirasçılık belgesi aksi ispat edilinceye kadar mirasçıları gösterir. Bunun doğru olmadığı herhangi bir davada ileri sürülebileceği gibi iptali ve düzeltilmesi de istenebilir. Yabancı bir mahkemeden alınmış mirasçılık belgesine Türk Hukukunun tanıdığı ve kabul ettiği değerden daha fazla bir güç de yükletilemez. Aksi her zaman ispat edilebileceğine göre de tanınması yahut tenfizi yoluna da gidilemez.” (7. HD 23.01.2013, 2012/7173, 2013/366); “Miras ölümle açılır. Miras bırakan Mustafa 1986 yılında ölmüştür. Dosyada bulunan mirasçılık belgesi Rodop Bidayet Mahkemesine aittir. Bu belgenin tanınması mümkün olmadığından değer ifade etmez.” (2. HD 06.12.2006, 17733/17107).

kararında mirasçılık belgesi kararının tanınmasına cevaz vermiştir¹⁸⁹. Doktrinde, Yargıtay'ın yabancı mirasçılık belgesinin tanınmasına cevaz verdiği kararı teyit eden görüşe göre ise tanınması veya tenfizi talep edilen yabancı ilamın kesinleşmiş olup olmadığının kararı veren yabancı mahkeme usul kanununa göre belirlenmesi gerektiği¹⁹⁰ dolayısıyla bu konuda Türk usul hukukunun uygulanamayacağı, kesinleşme şartının bütün yabancı ilamlar için geçerli olup, mirasçılık belgesinin çekişmesiz yargıya dahil olduğundan dolayı kesinleşme şartına elverişli olduğunu söylemenin doğru olmayacağı da vurgulanmıştır¹⁹¹. Aynı görüş zemininde yabancı mahkemeler tarafından tesis edilip, üzerinde kesinleşme şerhi bulunan mirasçılık belgelerinin kesin hüküm niteliğinde olmadığı ileri sürülemeyeceği, ancak yabancı mirasçılık belgesinde Türkiye'deki taşınmaz malların mirasçılarının hangi oranda mirasçı olduklarını içerir mahiyette olması ihtimalinde Türk Mahkemelerinin münhasıran yetki alanına müdahale sebebiyle tanınamayacağı dile getirilmiştir¹⁹². Bu görüş minvalinde Türk Hukukunda Tapu Kanunu'nun 35. maddesi de göz önüne alındığında; yabancıların miras marifetiyle taşınmaz iktisabını düzenleyen hükümler kamu düzeninden olduğundan¹⁹³, yabancı

189 "5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk Ve Usul Hukuku Hakkında Kanununun tenfize ilişkin 50. maddesinde, yabancı mahkemelerden hukuk davalarına ilişkin olarak verilmiş ve o devlet kanunlarına göre kesinleşmiş bulunan ilamların Türkiye'de icra olunabilmesi yetkili Türk mahkemesi tarafından tenfiz kararı verilmesine bağlı olduğu belirtilmiştir. Aynı kanunun tanımaya ilişkin 58. maddesinde ise yabancı mahkeme ilâmının kesin delil veya kesin hüküm olarak kabul edilebilmesi yabancı ilâmın tenfiz şartlarını taşıdığı mahkemece tespitine bağlı olduğu, tanımada 54 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen Türkiye Cumhuriyeti ile ilâmın verildiği devlet arasında karşılıklılık esasına dayanan bir anlaşma yahut o devlette Türk mahkemelerinden verilmiş ilamların tenfizini mümkün kılan bir kanun hükmünün veya fiilî uygulamanın bulunması şartı uygulanmayacağı, ihtilâfsız kaza kararlarının tanınmasının da aynı hükme tâbi olduğu açıklanmıştır. Somut olaya gelince; davacı Müzeyyen Kıp tarafından vasiyetnameye dayanılarak Nürnberg Asliye Mahkemesi'nden atanmış mirasçılık belgesi istendiği, mahkemece 21.10.2009 tarih, VI 2081/09 esas sayılı kararı ile davacının miras bırakan Ayşe Yıldız'ın tek başına mirasçısı olduğuna karar verildiği, karar aslı ve onaylı tercümesinin de dosya içinde bulunduğu anlaşılmaktadır. 5718 sayılı MÖHUK'nunda hukuk mahkemesi kararlarının ve ihtilâfsız yargı kararlarının tanınabileceğinin belirtildiği, tanıma ve tenfiz kararı verilmesi için yabancı mahkeme kararının kesin hüküm oluşturması şartının bulunmadığı, sadece mahkeme kararlarının tanıma ve tenfizinin yapılabileceği vurgulanmıştır. Ayrıca tanıma ve tenfizine karar verilecek yabancı mahkeme kararlarının mirasçılar açısından kesin hüküm oluşturmayacağı, Türk Mahkemelerinden verilmiş mirasçılık belgeleri gibi ilgililer tarafından her zaman iptalinin istenebileceği de kuşkusuzdur. Hâl böyle olunca; mahkemece davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması isabetsiz davacı Müzeyyen Kıp'ın temyiz itirazları bu nedenle yerinde görüldüğünden kabulü ile hükmün bozulmasına." (7. HD 23.02.2012, 2011/6691, 2012/1100).

190 EKŞİ, *Miras*, s. 122.

191 EKŞİ Nuray, **Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi**, İstanbul 2013, s. 571.

192 EKŞİ, *Tanıma / Tenfiz*, s. 576; NOMER, *Veraset*, s. 794.

193 "Tapu Kanunu, karşılıklılık ilkesinin ne şekilde belirleneceğini açıklamamıştır. Türk Yabancılar Hukuku'nun genel ilkelerinden olan karşılıklılık, uluslararası bir anlaşma

mahkeme mirasçılık belgesinin tanınması davasında Türk Mahkemesi tarafından yabancıların miras yoluyla taşınmaz edimine ilişkin hükümler de dikkate alınacaktır¹⁹⁴. Zira yabancı kişiler karşılıklı şartıyla Türkiye'deki taşınmazları devir ve tevarüs edebileceğinden, karşılık şartının nakıs

ile tanınabileceği gibi, iç hukukta bir engel koymama biçiminde de gerçekleşebilir. Ancak karşılıklığın belirlenmesinde en önemli nokta, idari karar veya özel kanunlarla Türk vatandaşları bakımından mülkiyet hakkının kısmen veya tamamen sınırlandırılıp sınırlandırılmadığı, bir başka deyişle fiili karşılıklığın bulunup bulunmadığıdır. Yabancı ülke mevzuatında bir engel bulunmamakla birlikte, Türk vatandaşlarının o ülkede taşınmaz mal edinmeleri şu veya bu biçimde fiilen engelleniyorsa Tapu Kanunu'nun 35. maddesi hükmünde açıklanan taşınmaz edinme engelinin bulunmadığını söylemek mümkün değildir. Bunun yanında yabancı ülke mevzuatında, taşınmazın bulunduğu yer bakımından örneğin kıyı ve sınır bölgelerindeki taşınmazlarla ilgili olarak izne bağlılık ve yasaklamalar getirilmişse, bizim mevzuatımız bakımından engel olmasa bile, kıyı ve sınır bölgelerindeki taşınmazların yabancı tarafından edinilebileceği de kabul edilemez. Somut olaya gelince, toplanan delillerden mirasçılarını ve miras paylarını gösteren mirasçılık belgesinin verilmesi istenilen miras bırakan Tuncay Mehmet İsmail'in 28.10.2005 tarihinde Bulgaristan vatandaşı iken bekar ve çocuksuz öldüğü, annesi olan davacı Emine Ahmet Osman ile babası Mehmed İsmail Osman'ın miras bırakanın 'ın ölüm günü itibarıyla Bulgaristan vatandaşı oldukları, henüz Türk vatandaşlığına geçemedikleri, Bulgaristan ile ülkemiz arasında karşılıklı bulunmadığı anlaşılmaktadır. Az yukarıda açıklanan maddi ve hukuksal olgular karşısında Türk vatandaşlığına henüz geçmemiş olan miras bırakanın annesi ve babasının Türkiye'de miras yolu ile dahi olsa taşınmaz edilmeleri mümkün olmadığından taşınmazlar yönünden mirasçılık belgesi verilmesi isteminin reddine karar verilmesinde bir isabetsizlik bulunmamaktadır. Ne var ki, miras bırakanın terekəsi sadece taşınmaz mallardan oluşmaz. Terekede taşınmaz dışında para ve taşınır mallar da bulunabileceği kuşkusuzdur. Tapu Kanunu'nun az yukarıda açıklanan hükmü ve karşılıklılık ilkesi para ve taşınır mallar yönünden uygulanamaz. Yasalarımızda yabancı uyrukluların para ve taşınır malları edinmesini yasaklayan başkaca bir düzenleme de bulunmadığı gözetildiğinde taşınmaz mallar yönünden istemin reddine, para ve diğer taşınır mallar yönünden geçerli olmak üzere mirasçılık belgesi verilmesine karar verilmesi gerekirken bu olgu göz ardı edilerek davanın tümüyle reddine karar verilmesi isabetsizdir." (7. HD 30.10.2008, 3943/4607); "Miras ölenin milli hukukuna tabidir. Türkiye'de bulunan taşınmaz mallar hakkında Türk Hukuku uygulanır. (Yürürlükten kaldırılan 2675 S.K.Md.22 ve hâlen yürürlükte bulunan 5718 S.K.Md. 20) miras, miras bırakanın ölüm günündeki hükümlere göre mirasçılara intikal eder. (4722 sayılı S.K.Md 17) miras ölümle açılır. Hiçbir işleme tabi olmadan kendiliğinden mirasçılara geçer. (743 S.M.K. md 517) mirasçı olabilmek için miras bırakanın vefatı anında sağ ve mirasçılığa da ehil olunması gerekir. (743 S.K.M.K. md. 522) Bir kişinin mirasçılığa ehil olup olmadığı, mirasın açıldığı gündeki hukuki statüsüne göre belirlenir. Miras bırakan ve davacının Rus vatandaşı oldukları, Rusya ile ülkemiz arasında karşılıklılık bulunmadığı, az yukarıda açıklanan hükümler nedeni ile Rus vatandaşı mirasçılarının ve miras bırakanın Türkiye'de taşınmaz edinmeyecekleri kuşkusuzdur. Ne var ki, dava dilekçesinde taşınmazlar yönünden bir istemde bulunulmamış, taşınır mallar yönünden mirasçılık belgesi verilmesi istenilmiştir. Taşınır mallar yönünden az yukarıda açıklanan yasal engellerin mevcut olmadığı, Rus vatandaşı mirasçılarının da miras bırakana ait Türkiye'deki para ve diğer taşınmaz mallarını edinebilecekleri gözetilerek miras bırakanın irs ve kan bağı yönünden mirasçılarının araştırılarak taşınır mallar yönünden tüm mirasçılarını ve miras paylarını gösterir mirasçılık belgesi verilmesi gerekirken bu olgular göz ardı edilerek yazılı şekilde hüküm kurulması isabetsiz, davacının temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde görüldüğünden kabulü ile hükmün bozulmasına." (7. HD 19.12.2008, 2667/5501).

194 EKŞİ, *Tanım/Tenfiz*, s. 558; EKŞİ, *Miras*, s. 111.

olması hâlinde mirasçı sıfatı bulunmayacaktır¹⁹⁵. Dolayısıyla mirasçılık belgesinin ispat fonksiyonundan maada tasarruf etme niteliği gereği tapu sicil müdürlüğü intikal ve tescil işlemlerini de yapmak zorunda olduğundan¹⁹⁶, kamu düzenine ve münhasır yetkiye ilişkin bu özellik mahkeme tarafından resen dikkate alınmalıdır¹⁹⁷. Aksinin kabulü, yani yabancı mirasçılık belgesinin Türk Mahkemelerinde tanınmaya konu olması, Türkiye’de kâin taşınmazlar hakkında tasarruf yetkisi tanımak ve yabancı kişilere mirasçılık sıfatı kazandırmak sonucunu doğuracaktır¹⁹⁸.

Türk Hukukuna göre; mirasçılık belgesi çekişmesiz yargı alanına dâhil olup, inşai tesiri haiz olmadığı gibi, maddi anlamda kesinliğe de elverişli değildir. Ancak MÖHUK 50. maddesi “ verildiği devlet kanunlarına göre kesinleşmiş olan ilamlar” ifadesinden bahsettiği gibi MÖHUK 53/1(b) bendinde yabancı ilamın kesinleştiğini gösteren ve o ülke makamlarınca usulen onanmış ve yazı veya belge ile onanmış tercümesinin tanuma veya tenfiz dilekçesine eklenmesi gerektiğini buyurmuştur. Kanaatimizce, 5718 sayılı MÖHUK’nda hukuk mahkemesi kararlarının ve çekişmesiz yargı kararlarının tanınabileceğinin düzenlendiği, yabancı mahkeme kararının kesin hüküm niteliğine haiz olma şartının aranmadığı, buna karşın verildiği ülke kanunlarına göre kesinleşmeden kastın hem şekli hem de

195 NOMER, *Veraset*, s. 794.

196 NOMER, *Veraset*, s. 793, 794.

197 “2644 sayılı Tapu Kanununun 35. maddesi karşılıklılık olmak koşulu ile yabancı gerçek kişilerin Türkiye’deki taşınmaz mallara sahip olabilecekleri ve bunları miras yoluyla iktisap edebileceklerini hükme bağlamıştır. Bu yasa hükmü 19.7.2003’te 4916 sayılı Yasa ile değiştirilerek T.C. ile arasında karşılıklılık olmayan Devlet vatandaşlarını kanuni miras yoluyla edindikleri taşınmazların intikal işlemlerinin yapılarak tasfiye edilip bedele çevrileceğini öngörmüştür. Miras ölenin milli hukukuna tabidir. Türkiye’de bulunan taşınmaz mallar hakkında Türk Hukuku uygulanır. (yürürlükten kaldırılan 2675 S.K.Md.22 ve hâlen yürürlükte bulunan 5718 S.K. Md. 20) miras, miras bırakanın ölüm günündeki hükümlere göre mirasçılara intikal eder. (4722 sayılı S.K.Md 17) miras ölümle açılır. Hiçbir işleme tabi olmadan kendiliğinden mirasçılara intikal eder. (743 S.M.K. md 517) Mirasçı olabilmek için miras bırakanın vefatı anında sağ ve mirasçılığa da ehil olması gerekir. (743 S.K.M.K. md. 522) bir kişinin mirasçılığa ehil olup olmadığı mirasın açıldığı gündeki hukuki statüsüne göre belirlenir. Miras bırakan ve davacının Arnavutluk vatandaşı olduğu tartışmasızdır. 28.4.1961 gün ve 5/1142 sayılı kararname ile Arnavutluk uyruklu gerçek ve tüzel kişilerin Türkiye’deki taşınmazlar üzerindeki tasarruf hakları kısıtlanmıştır. Bu kararname 6.5.2005’de yürürlükten kaldırılmıştır. Miras bırakan 16.5.1982’de vefat etmiştir. Daha sonra 19.7.2003’de yürürlüğe giren 4916 sayılı Yasanın ve kararnamenin yürürlükten kaldırılması ölüm tarihindeki Tapu Kanununun 35. maddesinin uygulanmasına engel oluşturmaz. Yapılan araştırma sonucu Türkiye ile Arnavutluk arasında ölüm günü itibarıyla karşılıklığın olmadığı anlaşılmaktadır. Menkuller yönünden bir isteğin bulunmadığı da dikkate alınarak davanın reddine karar verilmesi gerekirken az yukarıda açıklanan hukuksal olgular göz ardı edilerek yazılı şekilde hüküm kurulması isabetsiz, davalı tarafın temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde görüldüğünden kabulü ile hükmün bozulmasına,” (7. HD 23.10.2008, 3758/4430).

198 NOMER, *Veraset*, s. 795.

maddi manada kesinliği ifade ettiği, bu minvalde, niteliği gereği aksi sabit oluncaya kadar geçerli belge niteliğindeki veraset ilamları ile maddi manada kesin hüküm oluşturmayan çekişmesiz yargıya ait diğer yabancı mahkeme kararları şayet tesis edildiği ÷lke kanunlarına göre de maddi manada kesinliğe elverişli değil ise, Türk Mahkemelerinde tanınması söz konusu olmayacaktır. Zira yabancı mahkeme kararlarının tanınması ile husule gelecek olan kesin hüküm niteliği aynı davanın yeniden gör÷lmesine engel olacaktır. Dolayısıyla mirasçılık belgesi kararları da aksi sabit oluncaya kadar geçerli ve maddi manada kesin hüküm niteliğinden yoksun bulunduğundan, tanınması hâlinde dahi aynı belgenin yeniden alınmasına engel olmayıp, davaların bu bağlamda mirasçılık belgesi taleplerinin tevali etmesine sebep olacağından, söz konusu tanıma hukuki istikrar ve barışı da zedeleyecektir. Yani kesin hükmün olumsuz sonuçları doğmayacaktır. Nitekim aynı hadisenin tekrar gündeme getirilmesi ne tarafların ne de kamunun menfaatine uygundur¹⁹⁹. Kaldı ki mirasçılık belgesine Türk Hukuku'nun kabul ettiği nitelik ve hukuki vasıftan daha farklı bir nitelik ve etki de atfedilemeyecektir²⁰⁰. Türkiye'de bir kararın tanıma ve tenfizinin talep edilebilmesi için talep edilen kararın, yabancı bir mahkemeden sadır olup olmadığına bağlıdır. Nitekim bu değerlendirme ve takdir kararın verildiği ÷lke hukukuna göre belirlenecektir²⁰¹. Dolayısıyla tanıma ve tenfiz için her şeyden evvel yabancı bir mahkeme kararının mevcudiyeti ön şarttır. Türkiye'de tanıma ve tenfize konu olacak ilamı veren mahkemenin Türkiye tarafından milletlerarası hukuka göre tanınmamış olması ilamın tanıma ve tenfiz sonrası hukuki sonuç doğurmasına engel deđildir²⁰². MÖHUK 50. maddesinde tanıma ve tenfize konu olacak yabancı ilamın hukuk davalarına (Özel Hukuk) ilişkin olma şartı aranmıştır. Bu nitelendirme bağlamında idare, ceza ve vergi hukukuna ait uyuşmazlıkların MÖHUK 50. maddesi kapsamı dışında kalıp tanıma ve tenfize konu olmayacaktır²⁰³. Buna karşın, yabancı ceza hukuku ilamında yer alan özel hukuka ilişkin kişisel hakların tanıma ve tenfize konu olabileceği gibi, yabancı ceza ilamında cezai hükümler ile özel hukuka ilişkin hükümler birlikte yer alması ihtimalinde dahi yabancı ceza ilamının özel hukuka ilişkin kısmının tanınıp, tenfizine hukuki bir engelin bulunmadığı savunulmuřtur²⁰⁴. Kanaatimizce, ilamın

199 NOMER, *Kesinleşme Şartı*, s. 917.

200 NOMER, *Kesinleşme Şartı*, s. 918.

201 EKŞİ, *Tanıma/Tenfiz*, s. 559.

202 EKŞİ, *Tanıma/Tenfiz*, s. 111.

203 EKŞİ, *Tanıma/Tenfiz*, s. 123.

204 EKŞİ, *Tanıma/Tenfiz*, s. 126.

bütünlüğü ilkesi gereği yabancı ceza ilamındaki özel hukuka ait kişisel haklar, çoğu hâlde ceza ilamındaki mahkûmiyet kararının mukadderatına bağlı olduğundan, asıl cezaya bağlı, fer'i mahiyetteki özel hukuka ilişkin kişisel hakların tanınıp, tenfiz edilmesi kısmî kesinleştirme olgusu bağlamında ilamın bütünlüğü ilkesini zedeleyeceği gibi Türkiye'de ilgili kısmın infaz edilmesinde güçlük ve sakınca doğurabilecektir. Zira yabancı ceza mahkemesinin ceza yargılamasına ilişkin kararının niteliği bu bağlamda özellikle beraat ya da mahkûmiyet kararının niteliği ve kesinleşip kesinleşmediği yabancı ülke hukukuna göre belirlenip Türkiye'de tanıma ve tenfizin talep edildiği mahkemede buna ilişkin bir inceleme yapılmayacağından kişisel haklara yönelik taleplerin de nitelik ve mahiyeti tam ve sıhhatli olarak belirlenemeyecektir. Bu açıklamalarımızdan hareketle yabancı mahkemeler dışında idari makam ve mercilerden verilen kararlar ile yabancı mahkemelerden idari mahiyette verilen hükümler, tanıma ve tenfize konu olamayacaktır²⁰⁵. Keza yabancı mahkeme dışında idari makam, belediye yahut usulen ve resmen mahkeme olarak teşekkül etmemiş²⁰⁶ kurumlardan verilen kararlar da tanıma ve tenfize konu olmayacaktır²⁰⁷. Zira idari kurum, belediye ya da noter tarafından düzenlenen mirasçılık belgeleri mahkeme ilamı niteliğinde değildir²⁰⁸. Dolayısıyla yabancı mahkeme dışında diğer idari ve resmi kurum tarafından verilen resmi senetler tanıma ve tenfiz davalarına konu olmayıp, ancak Türk mahkemelerinde ikame edilecek davalarda delil olarak ibraz edilecektir²⁰⁹. Buna karşın, yabancı idari makam ya da noterler tarafından düzenlenmekle birlikte yabancı mahkeme marifetiyle tasdik (Onay) edilen mirasçılık belgelerinin tanıma davasına konu olabileceği de savunulmuştur²¹⁰. Kanaatimizce organik anlamda mahkeme sıfatına haiz olmayan bir kurum tarafından tesis edilen kararın salt mahkemece onaylanması söz konusu karara mahkeme

205 ŞANLI Cemal, "Yabancı Veraset İlamlarının Türk Mahkemelerinde Tanınması veya Delil Olarak Kullanılması", *İlhan Postacıoğlu'na Armağan*, İstanbul 1990. (s. 291-307), s.295.

206 EKŞİ, *Tanıma/Tenfiz*, s. 111. " Söz konusu kurumun ya da kişinin Türk Hukukunda mahkeme yahut hakim olarak kabul edilip edilmemesinin bu aşamada bir önemi yoktur. Kararı veren kurumun dini nitelikte olması da tek başına, kararın Türkiye'de tanınması veya tenfize engel değildir. Örneğin İsrail'deki haham mahkemesi ya da Suudi Arabistan'daki şeri mahkeme, Türkiye'de açılan tanıma veya tenfiz davasında dini niteliğine rağmen mahkeme olarak kabul edilecektir."

207 EKŞİ, *Tanıma/Tenfiz*, s. 110. "O hâlde yabancı idari makamlar tarafından verilen kararların Türkiye'de tanınması ve tenfiz edilmesi, ancak milletlerarası antlaşmalar çerçevesinde mümkün olacaktır."; NOMER, *Kesinleşme Şartı*, s. 921.

208 EKŞİ, *Tanıma/Tenfiz*, s. 559; EKŞİ, *Miras*, s. 112.

209 EKŞİ, *Tanıma/Tenfiz*, s. 119.

210 ŞANLI, s. 295-296.

ilamı niteliği veremeyeceğinden, tanınması da söz konusu olmayıp, belki Türkiye'deki mahkemede takdiri delil vasfında ileri sürülebilecektir. Yargıtay da bir kararında yabancı ülkeden alınan vergi dairesi kayıtlarının mirasçılık belgesine dayanak olamayacağını belirtmiştir²¹¹.

Yabancı ülke noterliğinden verilen mirasçılık belgesi Türkiye'de bağlayıcı olacak mıdır? Bir diğer ifade ile yabancı ülke noterliğinden verilen mirasçılık belgesi, tanıma veya tenfize konu olabilmesi mümkün müdür? MÖHUK 50-59. maddelerinde yabancı mahkemeler tarafından hukuk davalarına ilişkin kesinleşmiş kararların tanınması ve tenfizinden bahsetmiştir. Dolayısıyla noterler tarafından verilen mirasçılık belgelerinin tanıma ve tenfize konu olmaları mümkün olmadığı gibi, böylesi bir talep mahkemeler tarafından hukuki himayeye mazhar görülmeyecektir. Kaldı ki, iki taraflı adli yardımlaşma antlaşmalarında da yabancı noterler tarafından verilen mirasçılık belgesinin tanıma ve tenfize ilişkin bir düzenleme mevcut değildir²¹². Nitekim yabancı noter tarafından ihdas edilen mirasçılık belgesi usulüne uygun olarak onanmış olsa bile Noterlik Kanunu'nun 71/A, 71/B ve 71/C maddelerindeki kısıtlamalar sebebiyle Türkiye'de doğrudan sonuç doğurmayacaktır. Dolayısıyla söz konusu yabancı noter tarafından tesis edilen mirasçılık belgesi ile Türkiye'deki tereke mallarının mirasçılara devir ve teslimi mümkün olmayacaktır²¹³. Kanaatimizce de yabancı ülke noterinden alınan mirasçılık belgesi Türkiye'de doğrudan tanınıp, tenfizi mümkün olmayıp, doğrudan bağlayıcılık niteliğinden vareste olup, ancak Hukuk Muhakemeleri Kanunu 224. maddesi gereği resmi senet olarak tanınabilecektir.

VII. HATALI YA DA EKSİK (MADDİ GERÇEĞİ YANSITMAYAN) MİRASÇILIK BELGESİNE İSTİNATLA MALVARLIĞININ DEVRİNİN MADDİ HUKUKA İLİŞKİN DAVALARA ETKİSİ

Mirasçılık belgesi maddi hukuk yönünden gerçeği yansıtmayıp, sadece mirasçılık belgesinde tecessüm eden miras bırakan ile mirasçılar

211 "Davaçılar her ne kadar İsveç Vergi Dairesinden alınmış belgelerden miras bırakanın çocukları olarak görülmekte iseler de bu belgelerin miras bırakanın vatandaşı olduğu Norveç Mahkemelerinden veya Nüfus Müdürlüğünden verilmiş bir belge niteliğinde olmaması, miras bırakanın Türkiye'deki nüfus kayıtlarında davaçılarının çocuğu olarak görünmemeleri ve mirasın açıldığı tarihte yürürlükte bulunan Türk Medeni Kanunu'nun 282. maddesi uyarınca baba tarafından davaçılarının tanınması veya hâkim hükmü bulunmaması nedeniyle davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar kurulması isabetsiz, davalıların temyiz itirazları bu nedenle yerinde görüldüğünden kararın bozulmasına" (7. HD 14.06.2011, 120/4041).

212 EKŞİ, *Tanıma/Tenfiz*, s. 567.

213 EKŞİ, *Tanıma/Tenfiz*, s. 567.

arasındaki kanuni ya da ölüme bağlı tasarrufla husule gelen bağı ve mirasçılarının payı noktasında karine oluşturur. Dolayısıyla mirasçılık belgesinde miras paylarının gösterilmesi, mirasçılar arasında kanundan doğan iştirak hâlinde mülkiyet hükümlerini sona erdirmeyecektir²¹⁴. Nitekim murisin vefatıyla mülkiyeti külli halefiyet gereği doğrudan iktisap eden iştirak hâlinde malik olan mirasçılar, intikal ve açıklayıcı tescilli mirasçılık belgesi marifetiyle sağlayacaktır²¹⁵. Bir diğer ifadeyle, mülkiyeti tescil dışı murisin vefatıyla iktisap eden mirasçılar açıklayıcı mülkiyet haklarını mirasçılık belgesi fonksiyonu ile elde edecektir. Kaldı ki, söz konusu mülkiyetin temlik tasarrufu için açıklayıcı tescil zorunludur. Külli halefiyet ilkesi gereği, mirasçılar mirası doğrudan ve kanunen iktisap ettiklerinden üçüncü kişi sayılmayacaklarından, Türk Medeni Kanunu'nun 1023. maddesinden faydalanmaları söz konusu değildir. Dolayısıyla tapudaki tescilin yolsuzluğu mirasçılara karşı da ileri sürülecektir²¹⁶. Aynı bir hakkın tescil ile iktisap edilmesi hakkın doğumu için elzem olan kurucu unsur ve bütün geçerlilik şartlarının varlığı ile mümkündür. Kurucu unsurdaki eksiklik ya da geçerlilik şartlarındaki eksikliğe rağmen yapılan tescil yolsuz bir tescildir. Bu ihtimalde aynı hakkın kazanılması söz konusu değildir. Ancak tapu kaydındaki tescil aynı hakkın varlığına karine teşkil ettiğinden, tescil yolsuz da olsa, güven ilkesi bağlamında iyiniyetli üçüncü kişiler bakımından gerçek bir tescil gibi sonuç doğurması imkânı bahşedilmiştir²¹⁷. Tapu kütüğüne güven ilkesi, Türk Medeni Kanunu 705. maddesinde belirtilen tescilsiz iktisap hâllerinde de uygulama alanı bulacaktır. Nitekim açıklayıcı tescil ifa edilinceye kadar tapudaki tescil yolsuz tescil hükmündedir²¹⁸. Bundan dolayıdır ki, mirasçılık belgesinde bir ya da birden fazla mirasçı sehven gösterilmemiş ya da bilerek gizlenmiş yahut daha sonra mirasçılık belgesinde belirlenen kişilerin hak sahibi olmadığı mahkeme kararı ile anlaşılmış ise, söz konusu mirasçılık belgesine güvenilerek yapılan tasarruf işleminin akıbeti ile mirasçılık belgesine güvenerek işlem yapan kişilerin iyiniyeti korunmayacak mıdır? Zira bu belge aksi ispatlanana kadar geçerli olduğundan, her ne kadar tasarruf işlemine dayanak²¹⁹ ve karine oluştursalar da iyiniyetli hak iktisabının korunması gibi bir

214 ÖZÜÇÜR, s. 507.

215 OĞUZMAN /SELİÇİ /Oktay- Özdemir, s. 403.

216 YAKUPUR Sendi, **Tapu Kütüğüne Güven İlkesi**, İstanbul 2015, s. 37.

217 YAKUPPUR, s. 5.

218 YAKUPPUR, s. 9.

219 ERİŞGİN, s. 8.

işlevi yoktur²²⁰. Mirasçılık belgesinde mirasçı olarak belirtilen kişi ya da kişilerin devre konu taşınmaz üzerinde münhasıran tasarruf yetkisi bulunduğu yönünde aksi ispatlanmaya elverişli bir karine mevcuttur²²¹. Nitekim mirasçılık belgesi marifetiyle taşınmazın mülkiyetinin açıklayıcı tescilini kendilerine intikal ettiren üçüncü kişiler, terekeye dahil bu taşınmazı tasarruf yetkileri kapsamında üçüncü kişilere devir ve tescil de yaptırabilecektir. Mirasçılık belgesine dayanılarak terekeye ait taşınmazın intikalinde mirasçının atanmış olması da durumu değiştirmeyecektir. Dolayısıyla yasal mirasçıların bu tescile itiraz etmesi intikal işlemine engel olmayacaktır. Ancak ölüme bağlı tasarruf işleminin iptaline matuf genel hükümlere göre ikame edilmiş bir davada verilecek tedbir kararı ya da davalıdır şerhi tescile veya üçüncü kişilerin iyi niyetle kazanımlarına engel olacaktır²²². Hakikatte tasarruf yetkisini haiz olmayan kişi ile işlem yapan muhatapların iyiniyetli olması taşınmazı iktisap etmesine imkân vermeyecektir. Çünkü işlem muhatabı iyiniyetli kişiler, tapu kütüğündeki kayda değil, karşı tarafın kimlik bilgilerine güvenmiştir²²³. Dolayısıyla Türk Medeni Kanunu'nun 1023. maddesi uygulama ve işlerlik kazanamayacaktır²²⁴. Buna karşın, mirasçılık belgesinin iptali hâlinde, hatalı ya da eksik yani maddi gerçeği yansıtmayan mirasçılık belgesine dayanılarak iktisap edilen taşınmazın tescili yolsuz olacaktır Tereke üzerinde bütün mirasçılar elbirliği hâlinde malik olup, tasarruf işlemlerinin hep birlikte yapılması zorunludur (TMK m. 702/2). Zira elbirliği hâlinde mülkiyet biçiminde tasarruf edilen bir taşınmaz üzerinde bir ortağın tek başına hissesine göre mülkiyet hakkından söz edilemez²²⁵. Nitekim her ortak taşınmazın her zerresini kapsayan ortaklık esası içinde

220 DURAL / ÖZ, s. 389; KOCAAĞA, s 102; KURŞAT, *Tereke*, s. 323.

221 YAKUPPUR, s. 63.

222 KURŞAT, *Tereke*, s. 310.

223 YAKUPPUR, s. 56.

224 YAKUPPUR, s. 56.

225 "Davadaki istek, davacının miras bırakanına ait taşınmazın geçerli olmayan veraset ilişkisine dayalı olarak temlikinin yolsuzluğundan bahisle iptal ve kendi adına tescile dairdir. İsteğin, belirtilen niteliği itibarıyla tereke adına olması gerekeğinde kuşku yoktur. Davacı, Türk Medeni Kanunu'nun 702. maddesi anlamında terekeye ait hakların korunması değil, mülkiyetine ilişkin istekte bulunmuştur. Tereke, elbirliği mülkiyetine tabi olup terekeye ait isteklerin tereke adına ve iştirakçilerin tamamı tarafından yahut tereke temsilcisi aracılığıyla ileri sürülmesi asıldır. Paydaşların kendi adlarına ve paylarına yönelik açtıkları davanın dinlenme olanağı bulunmadığı gibi, sonradan dava dışı paydaşların davaya katılması suretiyle davanın görülebilirlik koşulu da yerine getirilemez. Eldeki davada miras bırakanına ait veraset ilamından davada yer alan mirasçı davacı dışında başkaca mirasçıların bulunduğu görülmektedir. Hâl böyle olunca, görülebilirlik koşulu bulunmadığından davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı olduğu üzere işin esası hakkında hüküm kurulması doğru değildir." (1. HD 07.10.2015, 8814/11444).

hak sahibidir. Tek bir ortak adına tescili mümkün olmayan bir hak vardır. Özellikle tapudaki taşınmazların intikal, devir ve tescil taleplerinde tapu memuru mirasçılık belgesinin içeriği gereği sadece şekli varlığına dikkat ve itibar etmesinin yeterli olduğu maddi varlığının doğruluğunu tetkik ve sorgulama yetkilerinin bulunmadığı vurgulanmıştır²²⁶. Nitekim görünüşte mirasçı olan kişinin elinde bulunan mirasçılık belgesine dayanarak işlem yapan üçüncü kişileri koruyan özel bir hüküm de mevcut değildir. Buna karşılık maddi gerçeği yansıtmayan mirasçılık belgesi marifetiyle tapu sicilinde bir taşınmazı iktisap eden kişiden bu taşınmazı devralan kişinin iyi niyeti korunacaktır²²⁷. Kaldı ki burada üçüncü kişinin mirasçılık belgesine güveni değil, tapudaki yolsuz tescile güveni korunmaktadır²²⁸. Dolayısıyla tescil yolsuz da olsa taşınmazı devralan iyi niyetle tapu kaydına güvenerek iktisap sağlamıştır (TMK m. 1023). Benzer şekilde maddi gerçeği yansıtmayan mirasçılık belgesi marifetiyle bir taşınır zilyedinden ya da taşınmazı adına tescil ettiren kişiden devralan kişinin iyiniyetli iktisabının da korunacağı savunulmuştur (TMK m. 988)²²⁹. Bu görüş çerçevesinde taşınır malı görünüşte temsilciye devletin teslim ettiği esası benimsenmiştir. Buna karşılık, bu ihtimalde Türk Medeni Kanun 989. maddesinin işlerlik kazanacağı zira taşınırın gerçek mirasçının rızası ile görünüşte mirasçıya teslim edilmediği, rıza hilafına elden çıkan taşınırlara ilişkin MK 989. maddesinin uygulanacağı ve üçüncü kişinin iyi niyeti ile taşınırın mülkiyetini doğrudan kazanamayacağı da taraftar bulmuştur²³⁰. Para ve hamile yazılı senetler bakımından ise üçüncü kişinin iyi niyeti Türk Medeni Kanunu'nun 990. maddesi uyarınca doğrudan korunacaktır. Ters durumda miras bırakanın borçluları da borçlarını görünüşte mirasçıya ifa edebilir. Böylesi bir durumda mirasçılık belgesine dayanarak şekli mirasçıya ödeme yapan kişi borcundan kurtulabilecek midir? Öğretide mirasçılık belgesine sahip görünüşte mirasçıya ödemedede bulunan borçluların iyi niyetlerini koruyucu bir hüküm olmaması sebebiyle borçlunun borcundan kurtulamayacağı savunulmuştur²³¹. Bir diğer görüşe göre ise, mirasçılık belgesine göre şekli mirasçı olan kişiye yapılan ifa ile borçlunun borcundan kurtulacağı ileri sürülmüştür²³². Her ne kadar görünüşte mirasçıya ödemedede bulunan üçüncü kişi haksız

226 OĞUZMAN/SELİÇİ/Oktay- Özdemir, s. 203. dp. 631.

227 YAKUPPUR, s. 64; KURŞAT, *Tereke*, s. 324.

228 KOCAYUSUPFAŞAOĞLU, s. 588.

229 DURAL / ÖZ, s. 389.

230 KOCAYUSUPFAŞAOĞLU, s. 588 vd; ŞAHİNİZ, s. 20.

231 KOCAYUSUPFAŞAOĞLU, s. 591; KURŞAT, *Tereke*, s. 324.

232 POSTACIOĞLU İlhan, *Medeni Usul Hukuku Dersleri*, İstanbul 1970, s. 144.

zenginleşme hükümlerine göre başvurma hakkı var ise de, borçlu menfaatine uygun ve güvenceli bir çözüm değildir. Kaldı ki böylesi bir durumda görünüşte mirasçının ödeme kabiliyetinin bulunmaması borçlu bakımından haksız ve adaletsiz sonuçlar doğuracaktır. Kanaatimizce bu ihtimalde Türk Medeni Kanunu'nun 1/II. fıkrasından referansla²³³ somut olayın inceliklerine göre borçlunun murisin mirasçılarını bilmesi ya da bilebilecek durumda olması da göz önüne alınarak olayda kusurunun bulunup bulunmadığı ve borcun niteliği ve ifa şekli de dikkate alınarak bir çözüm yoluna gidilmesi daha hakkaniyetli ve Türk Medeni Kanunu'nun 1/II. fıkrasının ruhuna da uygun bir metot olacaktır. Mirasçılık belgesi aldıktan sonra mirası reddedip, müteakiben daha önce alınmış ve mirasın reddini tazammun kararın etkisinden mahrum önceki mirasçılık belgesine dayanılarak yapılan tasarruf işleminin akibeti ve üçüncü kişilerin iyi niyetlerinin korunup korunmayacağı maddi gerçeği yansıtmayan mirasçılık belgesine göre tartışma konusu olacaktır²³⁴.

Sahte mirasçılık belgesi ya da sahte kimliğe dayalı çıkartılan mirasçılık belgesine istinatla gerçekleştirilen devirler tasarruf yetkisinin eksikliğinden dolayı geçersiz olduğundan, taşınmaza ilişkin tescil yolsuz olacağı gibi²³⁵, buna mebni ilk tescil ile ona bağlı tüm devirler de geçersiz olacaktır²³⁶. Nitekim burada tasarruf yetkisi bulunmadığından, işlem muhataplarının

233 KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s 591.

234 KURŞAT, *Tereke*, s. 320.

235 “Dava, yolsuz tescil iddiasına dayalı tapu iptali ve tescil, olmadığı takdirde tazminat isteğine ilişkindir. Mahkemece, iptal ve tescil isteği yönünden davanın kabulüne karar verilmiştir. Dosya içeriğinden ve toplanan delillerden 214 parsel sayılı taşınmazın 400/4800 payının davacı Mustafa Cengiz adına kayıtlı iken aynı ismi taşıyan bir başka Mustafa Cengiz'den Ali Ağa Sulh Hukuk Mahkemesinin 20.3.1992 tarih 1992 79-1076 sayılı mirasçılık belgesi kullanılarak çekişmeye konu 400/4800 payın sicil kaydını 25.9.2001 tarihinde Nurdan ve Aydın'ın üzerine intikalini sağladıktan sonra 27.3.2000 tarihinde Murat'a onun da 13.6.2002 tarihinde satış suretiyle Türkan Özer'e temlik ettiği anlaşılmaktadır. Bu belirlemeye göre, taşınmazdaki çekişme konusu davacıya ait payın Nurdan ve Aydın adına intikalinin sebebini teşkil eden işlemin geçersiz ve hukuken korunmaya değer olmadığı sabittir ve hukuken korunmaya değer olmadığı sabittir. Başka bir ifadeyle, bunlar adına tesis edilen sicilin yolsuz tescil niteliğinde olduğu ve Türk Medeni Kanununun 1025.maddesi hükmü gereğince iptalinin gerektiği tartışmasızdır.” (1. HD 25.01. 2007, 2006/11935, 2007/71648).

236 “Somut olayda, dava konusu 1210 parsel sayılı taşınmazın 6 538 887 / 265 006 080 payının asıl maliki Abdullah Akagündüz 1986 tarihinde ölmüş ve bu suretle mirası davacılarca intikal etmiştir. Dava dışı İbrahim Uğur Baydar'ın sahte veraset ilamı ile tapuda muris Abdullah Akagündüz adına kayıtlı bulunan bu payı, dava dışı annesi Azime Baydar üzerine yaptırdığı intikal işlemi ilk el olup; mirasçılık ilişkisinin sahtecilikle kurulduğu ceza mahkemesi kararıyla belirlenmiştir. Bu itibarla sahte belgeye dayalı olarak gerçekleştirilen ilk intikalin yolsuz tescil niteliğinde bulunduğu kuşkusuzdur. Ondan edinen ve ikinci el durumunda bulunan dava dışı Yalçın Başol'un ise, İbrahim Uğur Baydar'la el ve işbirliği yaparak sahte işlemi gerçekleştirdiği ceza mahkemesi kararıyla belirlenmiş olup, mahkûmiyetine karar verildiği anlaşıldığından, Türk Medeni Kanunu'nun 1023. maddesi hükmünden yararlanılması olanaklı değildir.” (HGK, 12.07.2006, 2006/1- 513/516).

tapudaki kayda değil, karşı tarafın kimlik bilgilerine güveni söz konusu olduğundan, tapu kaydına güven ilkesi de işlerlik kazanamayacaktır²³⁷. Bu ihtimalde Türk Medeni Kanunu'nun 1007. maddesi gereği devletin asli sorumluluğu uygulama alanı bulacaktır²³⁸. Zira devletin asli ve kusursuz sorumluluğu, tapu sicilinin güvenilir bir aleniyet sağlama fonksiyonunun gereğidir²³⁹. Şayet diğer mirasçılar ketmedilmek suretiyle alınan mirasçılık belgesine binaen tasarruf yetkisi olmayan kişilerce gerçek mirasçılara ait

237 "Davacılar,1210 parsel sayılı taşınmazdaki miras bırakanlarına ait payın sahte mirasçılık belgesi ile intikali yapılarak davalılara satış yoluyla temlik edildiğini, satışların gerçek olmadığını ileri sürüp sahtecilik nedeniyle tapu kaydının iptali ile miras payları oranında adlarına tesciline karar verilmesini istemişlerdir. Davalılar, dava konusu payı bedelini ödeyerek satın aldıklarını, iyi niyetli bulduklarını, iddiaların doğru olmadığını belirtip davanın reddini savunmuşlardır. Davanın reddine ilişkin olarak verilen karar, Dairece; "davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken yanılı değerlendirme ile yazılı olduğu üzere hüküm kurulmuş olması doğru değildir" gerekçesi ile bozulmuş, direnmeye ilişkin hükmün davacılar tarafından temyizi üzerine Hukuk Genel Kurulu "davalıların TMK. nun 1023.maddesinde öngörülen sicile güvenin koruyucu etkisinden yararlanmaları söz konusu olamaz." (1. HD 10.04.2007, 1631/3940).

238 "Davalılardan Tapu Sicil Müdür Yardımcısı Selma Ü'nün dava konusu satış işlemine ilişkin resmi akit tablosunda imzaları bulunmakla satış işlemi bu davalılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Satış işlemine esas ibraz edilen belgeler üzerinde gerekli denetim ve incelemeleri yapmamış olmaları nedeniyle anılan davalıların da sorumluluğu bulunmaktadır. Diğer davalıların kusuru, üzerine düşen görevi yapmakta ihmal gösteren tapu memuru olan davalıların sorumluluğu için illiyet bağıni kesecek nitelikte değildir." (4. HD 14.10.2015, 12023/11390).

239 "Davacı adına tapu siciline kayıtlı taşınmaz, Sabri Özdemir ve kimliği belirlenemeyen bir kadın tarafından davacının kimlik bilgileri kullanılarak ve ölü olduğu gösterilerek sahte nüfus kayıt sureti düzenlendiği, bu belge ile Sulh 2. Hukuk Mahkemesinden 2007/604 E. - 2007/413 K. sayılı gerçeğe aykırı mirasçılık belgesi alındığı ve bu belgeye göre davacının tek mirasçısı olarak Gülin Aldağ'ın gösterildiği, bu belge ile tapu sicilinde davacı adına kayıtlı taşınmazın, alınan gerçeğe aykırı mirasçılık belgesi kullanılarak Gülin Aldağ adına intikalinin sağlandığı ve bu kişi tarafından Halit ve Ahmet Sertdemir'e, onlar tarafından da Abdulselam Sönmez'e satılarak devredildiği, bu kişinin iyiniyetli üçüncü kişi konumunda olduğundan TMK'nın 1023. maddesi uyarınca iyi niyetinin korunması gerektiğinden Asliye 1. Hukuk Mahkemesinde 2010/292 E. sayı ile aleyhine açılan tapu iptali ve tescil davasının 2011/432 K. sayılı ile reddedildiği ve hükmün Yargıtay 1. Hukuk Dairesinin 04.06.2012 gün ve 2012/2388-6535 sayılı kararı ile onanarak 11.02.2013 tarihinde kesinleştiği, bu olay nedeniyle Sabri Özdemir'in cezalandırıldığı, kimliği belirlenemeyen kadın yönünden ise soruşturmanın devam ettiği anlaşıldığına göre, davacının zararına neden olan olay ve işlemler zincirinin, dava dışı Sabri Özdemir ve kimlik bilgilerine ulaşamayan kadının, davacının kimlik bilgilerine ulaşarak sahte nüfus kayıt örneği düzenlemesi ve bu bilgileri kullanarak gerçeğe aykırı mirasçılık belgesi çıkartması ve bu belgeler sonucunda Tapu Müdürlüğüne müracaatla mirasçı gösterilen Gülin Aldağ adına intikalinin sağlanmasıdır. Bu şekildeki eylem nedeniyle oluşan zarar, tapu dairesinde yapılan işlemde kaynaklandığından, tehlike sorumluluğuna dayalı kusursuz sorumluluk şeklinde düzenlenen TMK 1007. maddesi uyarınca Devletin sorumluluğunu gerektiren illiyet bağının kesilmediği ve davalı Hazinesinin tapu kaydının iptali nedeniyle TMK 1007. maddesi uyarınca kusursuz sorumluluğunun bulunduğu anlaşılmaya göre, davanın esası hakkında bir karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde illiyet bağının kesildiği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi usul ve kanuna aykırıdır." (20. HD 09.06.2015, 5372/5528); YAKUPPUR Sendi, Tapu Kütüğüne Güven İlkesi, İstanbul 2015, s. 17.

bir taşınmaz hakkında borçlandırıcı işlem yapılmış ise, söz konusu işlem nispi niteliği gereği müteakiben açılacak tapu iptal tescil davasının aynı etkisine maruz kalacaktır²⁴⁰. Zira mirasçılardan bir ya da birkaçı gizlenerek alınmış mirasçılık belgesine dayanılarak gerçekleştirilen taşınmaz devirlerinde ilk devir bütün mirasçılardan iştiraki olmaksızın yapıldığından icra edilen tescil yolsuz olup hukuki sonuç doğurmayacaktır. Örneğin gerçekte mirasçılara ait bir taşınmaz diğer mirasçılar gizlenmek suretiyle alınan mirasçılık belgesine dayanılarak yapılan intikal sonucu yapılan satış vaadi sözleşmesi, borçlandırıcı işlem niteliğiyle, müteakiben ikame edilen tapu iptal tescil davasının aynı etkisine maruz ve mahkûm olacaktır. Zira tapu kaydı yolsuz tescile mebnidir. Buna karşın, söz konusu faraziyede, mirasçılık belgesi ile taşınmazı kendi adına intikal ve tescil ettiren yolsuz tescil maliki mirasçı, üçüncü bir kişi ile satış vaadi ve kat karşılığı inşaat sözleşmesi yapmış ve söz konusu inşaat bitme aşamasına gelmiş ise, bu aşamada diğer hak sahibi mirasçılar tarafından açılacak tapu iptal tescil davasına karşı yüklenici üçüncü kişi, aynı davaya asli müdahil ya da ayrı bir dava ile sözleşmenin tarafı arz sahibinin diğer mirasçılar adına vekâletsiz iş görme hükümlerine göre hareket ettiğini, kendisinin iyiniyetli olduğunu, binanın geldiği aşama itibariyle arzın mülkiyetinden daha kıymetli olduğu ve ferdi mülkiyete geçilmesinin engellenmesinin kendisi bakımından çok ağır ve telafisiz sonuçlar doğuracağı ve ticari

240 “Dava, ketmi verese hukuksal nedenine dayalı tapu iptali ve tescil isteğine ilişkindir. Mahkemece, davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir. Dosya içeriği ve toplanan delillerden; 329 ada 1 parsel sayılı taşınmazın Hacı Mehmet oğlu Cafer ağa adına kayıtlı iken, Aydın Sulh Hukuk Mahkemesinin 30.1.1975 tarih ve 6-69 sayılı mirasçılık belgesi gereğince 30.3.1978 tarihinde intikal işlemi yapılarak davalılar ile dava dışı Hakkı ve Ayşe Yaprak adlarına sicil oluşturulduğunu, bilahare taşınmazda 24.11.1999 tarihinde kat irtifakı tesis edildiği ve çekişme konusu 10 bağımsız bölümün (meskenin) davalılardan Nurcan adına kayıtlı olduğu anlaşılmaktadır. Davacı, kendisinin de mirasçı olduğunu belirterek, Aydın Sulh Hukuk Mahkemesinin 24.11.2000 tarih 15.9.1513 sayılı hasımsız veraset ilamına dayanmak suretiyle payı oranında taşınmazın sicil kaydının iptali ile adına tescilini istemiş; mahkemece de davacının davalılardan Nurcan’a yönelik davasının kabulüne karar verilmiştir. Hemen belirtilmelidir ki; gerek sicil intikaline esas olan ve gerekse davacının elde ettiği mirasçılık belgelerinin hasımsız oldukları ve buna göre neticeye gidildiği görülmektedir. Yukarıda belirtilen ve ileri sürülen iddia karşısında; her iki veraset belgesinin birbirlerine aykırı oldukları gözetilmek suretiyle hasımlı olarak alınacak mirasçılık belgesinin kurulacak hükme esas alınması gerektiği kuşkusuzdur. O hâlde, birbirleriyle çelişkili olan mirasçılık belgelerindeki aykırılık hasımlı olarak alınacak veraset belgesi ile giderilmedikçe davanın karara bağlanmasının yasal olduğu söylenemez. Hâl böyle olunca; öncelikle miras bırakanın ölüm tarihine göre terekesinin elbirliği mülkiyetine (Türk Medeni kanununun 701 ila 703 mad.) tabi olduğu, oysa davada tereke adına bir istekte bulunmayıp istek paya ilişkin bulunduğuna göre davanın niteliği de gözetilerek davanın dinlenilmesinin mümkün olup olmadığının da irdelenip değerlendirilmesi davanın dinlenilirliği kabul edildiği takdirde davacıya hasımlı olarak açılacak dava ile mirasçılık belgesi alması konusunda olanak tanınması ve sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken yazılı olduğu üzere hüküm kurulmuş olması doğru değildir.” (1. HD 15.07.2008, 4034/8842).

mahvına sebep olacağını ileri sürerek, söz konusu sözleşmeye göre arz sahibine düşecek hissenin diğer hak sahibi mirasçılara payı oranında intikali ile ferdi mülkiyete (kat irtifakı/kat mülkiyeti) geçilmesini talep edebilmelidir²⁴¹. Kaldı ki, arz üzerindeki yapı hangi aşamada olursa olsun muhdesat haksız zenginleşme hükümlerine göre alacak davasına konu olacağında şüphe bulunmayacaktır²⁴².

241 “Birleşen davalar, muris muvazaası hukuksal nedenine dayalı tapu iptal ve tescil isteğine ilişkindir. Mahkemece, davanın kabulüne karar verilmiştir. Dosya içeriğinden, toplanan delillerden davacının miras bırakanı Mustafa'nın malik olduğu tapulu taşınmazları (1946.40.1964.120 1954.119.1960.83 sıra nolu tapu kayıtları vs.) kadastro tespitinden önce oğlu Cemal ile dava dışı erkek çocuklarına satış suretiyle temlik ettiği taşınmazların 1970 yılında kadastro tespitlerinin yapıldığı, miras bırakan Mustafa'nın kadastro tespitinden sonra 25.2.1983 tarihinde vefat ettiği mirasçıları ve 3.kişilerin taraf olduğu kadastro tespitine itiraz davaları sonunda oluşan kadastral parsellerin imar uygulamasına tabi tutularak, çok sayıda imar parsellerinin oluştuğu dava konusu 7666 ada 8 imar parselinin 9704 m2 arsa vasfı ile murisin oğlu Cemali Karabulut adına 12.7.2000 tarihinde imardan tescil edildiği onunda anılan taşınmazı eşi Zeynep Karubulut'a 3.12.2004 tarihinde satış suretiyle temlik ettiği; Zeynep'in müdahil Pınarlar İnşaat Taahüt Ltd.Şti. ile yaptığı kat karşılığı inşaat sözleşmesine göre taşınmaza yapılacak bağımsız bölümlerin % 50 sinin kayıt makiline ait olacağına öngörüldüğü, davalı Zeynep'in yargılama sırasında 11.10.2007 tarihinde vefat ettiği dava konusu taşınmazda kat irtifakı kurularak davalı Zeynep adına oluşan bağımsız bölüm sicil kayıtlarının 22.5.2008 tarihinde mirasçıları adına intikal ettirildiği anlaşılmaktadır. Mahkemece, davacının miras bırakanı Mustafa'nın kadastrodan önce tapulu taşınmazlarını temlikinin mirasçıdan mal kaçırma amaçlı ve muvazaalı olduğu, yine murisin oğlu Cemali adına oluşan imar parselinin eşi Zeynep'e temlikinde danışıklı olduğu 1.4.1974 tarih 1/2 Sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme kararı uyarınca yapılan araştırma sonucu belirlenerek ayrıca Antalya Kadastro Hâkimliğinin 1985/202 Esas Sayılı dosyasında bulunan “keşif tutanağı sulh anlaşması” başlıklı zabıt ve kadastro tespitine itiraz dosyaları incelenerek davacının 1985/202 Esas sayılı dosyasındaki beyanının, miras bırakanın muvazaalı olan temliklerine hukukilik kazandırmayacağı, temlike konu taşınmazlardaki haklarından feragat niteliği taşımadığı hususu benimsenmek suretiyle davanın kabul edilmiş olması kural olarak doğrudur. Ancak çekişmeli taşınmazda kat irtifakı kurularak bağımsız bölümler oluştuğuna göre davacının, kat karşılığı inşaat sözleşmesi gereğince arsa malikine bırakılması gereken bağımsız bölümlerde miras payı oranında paydaş kılınmamış olması doğru değildir. Hâl böyle olunca, dava konusu 8 parsel sayılı taşınmazdaki sözleşme gereğince arsa malikine düşen bağımsız bölümler hakkında davacının payı oranında davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken, bağımsız bölümler belirtilmeksizin yazılı olduğu üzere hüküm kurulmuş olması doğru değildir.” (1. HD 14.04.2009, 1281/4522).

242 “Bilindiği üzere; muvazaa kısaca irade ve beyan arasında bilerek oluşturulan uyumsuzluk şeklinde tanımlanabilir. Muvazaada taraflar üçüncü kişileri aldatmak amacıyla gerçek iradelerine uymayan, aralarında hüküm ve sonuç doğurmayan bir görünüş oluşturmak için anlaşarak, bazen aslında bir sözleşme yapma iradesi taşımadıkları hâlde görünüşte bir sözleşme yapmakta veya gerçek iradelerine uygun olarak yaptıkları sözleşmeyi iradelerine uymayan görünüşteki bir sözleşme ile gizlemektedirler. Diğer yandan muvazaa nedeniyle açılan davada verilen hüküm yenilik doğurucu değil, açıklayıcı bir karar niteliğindedir. Bu nedenle geçmişe etkili hüküm ve sonuç doğurur. Kat karşılığı inşaat sözleşmesine konu taşınmazda paydaş durumuna gelen davalı sözleşmenin varlığından tapu iptali ve tescil davasına davacı şirketin müdahale talebinde bulunması ile haberdar olmuş ve sözleşmedeki paylaşımına karşı çıkmamakla sözleşmenin tarafı hâline geldiğinin kabulü gerekir. Mahkemece bozmaya uyularak yeniden yapılan yargılama sırasında bilirkişi heyetinden alınan raporda, tarafların iddia ve savunmaları değerlendirilmediği gibi zarar hesabı da yapılmamıştır. Bu nedenle alınan rapor yetersiz görülerek mahkemece re'sen zarar tayini

VIII. MİRASÇILIĞI ENGELLEYEN HÂLLERİN VARLIĞININ MİRASÇILIK BELGESİNDEKİ GÖRÜNÜMÜ

1. Genel Olarak

Bir yargılama sonunda mahkemenin nihai kanaati hüküm fıkrasında mündemictir. Kaldı ki kararların infaza elverişli kısımları da hüküm fıkralarıdır. Dolayısıyla yasanın aradığı anlamda oluşturulacak kararların hüküm fıkralarının açık, anlaşılır, çelişkisiz, uygulanabilir olmasının gerekliliği kadar; kararın gerekçesinin de, sonucu ile tam bir uyum içinde, o davaya konu maddi olguların mahkemece nasıl nitelendirildiğini, kurulan hükmün hangi nedenlere ve hukuksal düzenlemelere dayandırıldığını ortaya koyacak; kısaca, maddi olgular ile hüküm arasındaki mantıksal bağlantıyı gösterecek nitelikte olması gerekir. Zira tarafların o dava yönünden, hukuk düzenince hangi nedenle haklı veya haksız görüldüklerini anlayıp değerlendirebilmeleri ve Yargıtay'ın hukuka uygunluk denetimini yapabilmesi için, ortada, usulüne uygun şekilde oluşturulmuş; hükmün hangi nedenle o içerik ve kapsamda verildiğini ayrıntılarıyla gösteren, ifadeleri özenle seçilmiş ve kuşkuya yer vermeyecek açıklıktaki bir gerekçe bölümünün ve buna uyumlu hüküm fıkralarının bulunması zorunludur. Mirasçılığı engelleyen hâllerin varlığı hâlinde, engel nezdinde doğan kişi miras bırakandan önce ölmüş gibi kabul edeceğinden mirasın altsoyu olumsuz etkilemesi söz konusu olmayacaktır. Dolayısıyla mirastan feragat, ıskat, mahrumiyet ve red hâllerinde zümrede halefiyet ilkesi geçerli olacaktır. Mirasçılığı engelleyen hâllerin varlığı

yalına gidilmiştir. Ne var ki, haksız ihtiyati tedbir nedeniyle uğranılan zararın tespitine yönelik mahkemece benimsenen yöntem yerinde değildir. Mahkemece yapılacak iş; davacı yüklenici şirket haksız ihtiyati tedbir nedeniyle munzam zarar isteyemez ise de, kat karşılığı inşaat sözleşmesindeki paylaşım gereği kendisine düşen bağımsız bölümlerin düşük bedelle satılması nedeniyle zararını isteyebilecektir. Bu nedenle davacı yüklenici şirkete ait bağımsız bölümlerin tamamının 3. kişilere satış tarihleri ve satış bedellerine ilişkin resmi senet örneklerinin Tapu Sicil Müdürlüğünden istenmeli, uzman bilirkişilere davacıya ait bağımsız bölümlerin projesi, yapı kalitesi ve konumları değerlendirilerek emsal nitelikteki bağımsız bölümlerin satış bedellerinden düşük olup olmadıkları tespit ettirilmeli, önceki satılan bağımsız bölümlerin satış bedellerinin ihtiyati tedbir kararının kaldırılmasından sonra satışı yapılan bağımsız bölümlerin satış bedellerinden daha düşük olması hâlinde bu miktar davacının zararı olarak kabul edilmelidir. Yapılacak inceleme sonucu davacının zararı tespit edilirse, davalının muris muvazaası nedeniyle ihtiyati tedbir istemiyle açtığı tapu iptali ve tescil davasının kabul edilmiş olması, kat karşılığı inşaat sözleşmesinde inşaat süresinin sözleşme tarihinden itibaren 52 ay, yükleniciye ait bağımsız bölümlere ilişkin tapu devrinin gerçekleştirilecek inşaat seviyesine göre kademeli devrinin kararlaştırılmış oluşu ve davacının sözleşme yaptığı muvazaalı işlemi yapan akidi arsa sahibinin de müterafik kusuru olduğu gözetilerek BK.m.43 (TBK.m.51) gereğince uygun bir miktarda hakkaniyet indirimi yapılmalıdır. Açıklanan hususların gözetilmemiş olması doğru değildir. Kararın bu nedenle bozulması gerekmektedir." (4. HD 05.05.2015, 3930/5572).

hâlinde mirasçılık sıfatı kaybedileceğinden²⁴³, mirastan ıskat edilen, feragat eden, mahrumiyet hâli bulunan ya da mirası red eden kişilerin mirasçılık belgesi talep edemeyeceği öğretide taraftar bulmuştur²⁴⁴. Bu görüş bağlamında mirasçılık sıfatını kaybetmiş bir kişinin tereke üzerinde zilyetlik ve yönetim ile tasarruf yetkisi bulunmadığından mirasçılık belgesini talep yönünden de sıfatının bulunmadığı ileri sürüldüğü gibi²⁴⁵, mirasçılık sıfatına bağlı olmayan miras bırakanın yakını ya da hısımlı olmaya bağlı sonuçlar için mirasçılık belgesi talep edilmeyeceği, zira bu belgenin yakınlık yahut akrabalık belgesi olmadığı da vurgulanmıştır²⁴⁶. Elbette mirasçılık belgesi akrabalık ya da yakınlık belgesi olmadığı gibi hatta bazı hakların ileri sürülmesinde örneğin destekten yoksun kalma tazminatına matuf talepler, mirasçılık sıfatına bağlı bir hak olmadığı için mirasçılık belgesine dahi ihtiyaç bulunmayacaktır. Ancak, mirasçılığı engelleyen hâllerin varlığı, mirasçı sıfatına engel olduğundan, mirasçılık belgesinde mirasçı sıfatı ve pay verilerek bu hususun terekenin bölüştürülmesi sırasında değil²⁴⁷, doğrudan hüküm fıkrasında mirasçı sıfatı ve pay verilmemesi²⁴⁸ doğru olmakla birlikte, mirasçılara mirasçılık

243 OĞUZMAN M.Kemal, *Miras Hukuku*, İstanbul, s. 1995, s. 264,265; KURŞAT, *Tereke*, s. 262.

244 DURAL / ÖZ, s. 388; İMRE / ERMAN, s. 315; ERİŞGİN, s. 59, 75; 80; KURŞAT, *Tereke*, s. 261; KOCAĞA, s. 93; YAĞCI Kürşat, *Cezai Mirasçılıktan Çıkarma*, İstanbul 2013, s. 352.

245 KURŞAT, *Tereke*, s. 263.

246 KURŞAT, *Tereke*, s. 263, dp. 877.

247 “Mirastan çıkarma ve yoksunluk sebeplerinin gerçekleşmesi ya da mirasın reddi veya mirastan feragat edilmiş olması ilgili kişinin mirasçılık belgesinde mirasçı olarak gösterilmesine ve kendisine mirastan pay verilmesine engel bir neden değildir. Ne var ki, bu olguların hukuki sonuçlarının terekenin bölüştürülmesi sırasında gözetileceğinin hüküm yerinde gösterilmesi gerektiği hâlde hüküm yerinde mirasın reddedildiğinin gösterilmemesi isabetsiz ise de, yanılığın giderilmesi yargılamanın tekrarını gerektirmediğinden hüküm yerinin (2) numaralı ./bendine son paragraftan sonra gelmek üzere ayrı bir paragraf olarak “mirasçılardan Mert Koçak mirası reddettiğinden reddin hukuki sonuçlarının terekenin bölüştürülmesi sırasında gözetilmesine” sözlerinin yazılmasına, hükmün düzeltilen bu şekli ile onanmasına,” (7. HD 22.05.2008, 2531/2273).

248 “Mirasçılık belgesi verilmesi hususu Türk Medeni Kanunu (TMK)’nun 598.maddesinde düzenlenmiştir. Mirasçılık belgesi, aksi ispat edilinceye kadar, adına düzenlenmiş bulunan kişi ve kişilerin mirasçılığı lehine bir karine oluşturur. Bu belge; miras bırakanla mirasçıları arasındaki irs (soy) ilişkisini göstermesi yanında mirasın (terekenin) mirasçılara intikalini de sağlayıcı bir işleve sahiptir. Bu nedenlerle; mirasın reddeden (TMK.m.605/1) mirasçı veya mirasçılar varsa düzenlenecek mirasçılık belgesinde, mirasçılık sıfatına sahip olan kişi veya kişiler ile miras paylarının gösterilmesi ve mirası ret durumuna işaret edilmekle yetinilmemesi; mirası ret nedeniyle, mirasçılık sıfatını kaybedenlerin ve bunların payının akıbetinin (kime kalacağının)’da gösterilmesi gerekir. Bu bakımdan; verilen mirasçılık belgesinde yasal mirasçılar ile bunların miras paylarının gösterilmesi yerinde ise de; “Tereke mevcudu yönünden mirasçılığını kaybettiği anlaşılan Osman Üstün, Günel Üstün (Üreten), Mehmet Üstün’ün paylaşım sırasında intikal eden paylarının diğer mirasçılara ait olacağına tespitine” şeklindeki kabul hatalı olmuştur.” (8. HD 30.05.2014, 2013/19942, 2014/111165).

belgesini talep etmek hakkını da ortadan kaldırmamalıdır²⁴⁹. Zira her hâlükarda muris ile mirasçı arasındaki irsi bağ, yani kan bağı²⁵⁰ ortadan kaldırılamayacağı gibi, maddi bir vakıa ile irsi iribatın ispatı için dahi mirasçılık belgesine ihtiyaç duyulması hayatın olağan akışının icabıdır. Hatta bu noktada kamunun menfaati, kişinin menfaatinin fevkindedir. Nitekim mirasçılık belgesi talebi maddi bir olayın varlığını ikrar ile kişiler arasındaki irs ilişkisini belirlemekten ibaret olduğundan buna matuf istek, ne bir hakkın yitirilmesine ne de mirasçılık durumunda bir değişiklik meydana getirmesine sebep olacaktır²⁵¹. Meğerki mirastan yoksunluk hâli bulunsun ki bu hâlde, sadece miras hukukundan doğan haklar değil, muris ile soy bağı veya evlilik ilişkisinden mütevellit mirasçılığa bağlı olmayan haklar da kaybedilecektir²⁵². Dolayısıyla mirasçılığı engelleyen hâllerin varlığı, nezdinde doğan kişinin mirasçılık belgesi talebine engel olmayıp²⁵³, mirasçılık belgesinde kendisine mirasçılık sıfatı ve pay verilmesine engeldir²⁵⁴. Şayet, mirasçılığı engelleyen bir hâl bulunmasına

249 “Mirastan çıkarma ve yoksunluk sebepleri, ya da mirasın reddi veya mirastan feragat sözleşmesi hâllerinin bulunması mirasçılık belgesi istemeye engel değildir. Çıkarma, yoksunluk, ret ve feragatın “hukuki sonuçlarının terekenin bölüştürülmesi sırasında gözetileceğine” işaret edilmek suretiyle ve bu durumlar yok sayılarak tüm mirasçılar ve miras paylarını gösterir biçimde hüküm tesis edilmesi gerekmektedir. Mahkemece bu yön dikkate alınmadan yazılı şekilde hüküm kurulması doğru değildir.” (2. HD 05.02.2008, 2007/20848, 2008/965); “Dava mirasçılık belgesi istemine ilişkindir. Mirastan çıkarma ve yoksunluk sebepleri ya da mirasın reddi veya mirastan feragat sözleşmesi hâllerinin bulunması, mirasçılık belgesi istemine engel değildir. Bu hâllerin varlığı hâlinde “hukuki sonuçlarının terekenin bölüştürülmesi sırasında gözetileceğine” işaret edilmek suretiyle, sözü edilen durumlar yok sayılarak tüm mirasçıları ve miras paylarını gösterir biçimde hüküm kurulması zorunludur.” (7. HD 23.05.2008, 2431/2299).

250 “İddia ve savunmaya, toplanan ve değerlendirilen delillere, mirasçılık belgesi isteminde bulunan Hamza Ali Palacı’nın çocuklarından Hasan Palacı’nın mirası kayıtsız ve koşulsuz reddettiği, dosya içeriğinden anlaşılmış ise de mirasçılık belgesinin ölen kişinin kan bağı yönünden mirasçıları gösteren bir belge olması nedeni ile mirası reddeden Hasan Palacı’nın hüküm yerinde mirasçı olarak gösterilmesinde ve kendisine mirastan pay verilmesinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre davalı İhsan Palacı ve İrfan Palacı’nın yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddi ile hükmün onanmasına.” (7. HD 01.05.2008, 1900/1891).

251 GENÇCAN, s. 869.

252 ERİŞGİN, s. 55.

253 “Mirastan iskat, mirastan feragat, mirası red., mirastan mahrumiyet mirasçılık belgesi istenmesine engel değildir. Ancak mirasçılık belgesinde bu hususa işaret olunarak mirasçılık sıfatını yitiren kişinin de mirasçılık belgesinde gösterilmesi gerekir. Somut olayda muris Hasan Yılmaz’ın 24.01.2006 gün 2006/82-61 sayılı mirasçılık belgesinde bu hususa işaret edilmediği anlaşılmıştır. Mahkemece davacıların davasının kabulü ile muris Hasan Yılmaz’ın hasımsız alınan veraset ilamının iptali ile davalı Necati Yılmaz’ın Hasan Yılmaz’ın mirasçısı olarak gösterilip mirastan feragat ettiği kişinin mirasçılık belgesine işaret olunması gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir.” (2. HD 12.10. 2006, 5757/13797).

254 “Mirasçılık belgesi verilmesi hususu TMK’nın 598. maddesinde düzenlenmiştir. Mirasçılık belgesi, aksi ispat edilinceye kadar, adına düzenlenmiş bulunan kişi ve kişilerin mirasçılığı lehine bir karine oluşturur. Bu belge; murisle mirasçıları arasındaki irs (soy) ilişkisini göstermesi yanında mirasın (terekenin) mirasçılara intikalini de sağlayıcı bir işleve

karşın, mahkeme bunu hüküm fıkrasında belirtmez ise, diğer bir mahkeme ya da kurumlar bu kararı tevil, tefsir ve tahvil edemeyeceği için bu husus tavzihe de konu olamayacaktır. Zira tavzihle hükmün değiştirilmesi mümkün olmayacaktır. Bu sebeple mahkeme hüküm fıkrasını infaza elverişli şekilde tesis etmesi yanında hüküm fıkrasının bütünleyici parçası olan ve çoğu maddi vakıaların tartışıldığı gerekçenin de doyurucu ve hüküm fıkrası ile mantıki ve hukuki bağlantısının ayrıntılı şekilde izah edilmesi gerekmektedir. Aşağıda alt başlıklar hâlinde mirasçılığı engelleyen hâlleri ele alacağız.

2. Mirastan Feragat

Türk Medeni Kanunu'nun 528. maddesine göre; miras bırakan bir mirasçısı ile karşılıksız ya da karşılık sağlanarak mirastan feragat sözleşmesi yapabilir. Feragat eden bu sözleşme ile mirasçılık sıfatını kaybeder²⁵⁵. Bir karşılık sağlanarak mirastan feragat sözleşmede aksi kararlaştırılmadıkça feragat edenin mahfuz hisse ve altsoyu için de sonuç doğurur. Zira miras hakkı, mahfuz hisseyi de kapsayan kanundan doğan miras hukukuna ilişkin aynı nitelikte bir hak²⁵⁶. Ancak mirastan feragat eden mirasçının tereke ile ilişkisi tüm olarak kesilmiş sayılmaz. Miras

sahiptir. Mirasçılık belgesi istemek maddi bir olayın varlığını ikrar ve kişiler arasındaki irs (soy) ilişkisini tespit ettirmekten ibarettir. Mirastan ıskat ve mahrumiyet sebepleri ya da mirasın reddi veya mirastan feragat sözleşmesi hâllerinin bulunması mirasçılık belgesi istemeye engel değildir. İskat, mahrumiyet, ret ve feragatin hukuki sonuçları terekenin bölüştürülmesi sırasında gözetileceğinden "sadece terekeye dahil mal ve haklar yönünden mirasçılık sıfatını kaybettiği ve payın kime kalacağını belirleyen" sözlerin hüküm sonucuna eklenmesi suretiyle miras paylarını gösterir biçimde hüküm kurulması gerekmektedir." (14. HD 02.07.2015, 2153/7412).

255 "TMK'nun 598. maddesine göre düzenlenen mirasçılık belgeleri, aksi ispat edilinceye kadar geçerli olan, adına düzenlenmiş bulunan kişi ve kişilerin mirasçılığı lehine bir karine oluşturur. Bu belge; miras bırakanla mirasçılar arasındaki irs (soy) ilişkisini göstermesi yanında, mirasın (terekenin) mirasçılara intikalini de sağlayıcı bir işleve sahiptir. Tüm bu nedenlerle; mirastan feragat eden (TMK m.528) mirasçı veya mirasçılar varsa, düzenlenecek mirasçılık belgesinde, mirasçılık sıfatına sahip olan kişi veya kişiler ile miras paylarının gösterilmesi ve mirastan feragat durumuna işaret edilmekle yetinilmemesi; mirastan feragat nedeniyle, mirasçılık sıfatını kaybedenlerin ve bunların payının akibetinin de (kime kalacağını) gösterilmesi gerekir. TMK'nun 528/2,3. maddesinde düzenlenen " Feragat eden, mirasçılık sıfatını kaybeder. Bir karşılık sağlanarak mirastan feragat, sözleşmede aksi öngörülmedikçe feragat edenin altsoyu için de sonuç doğurur" hükmü uyarınca mirastan feragatte miras paylarının diğer mirasçılara intikal şekli kararda gösterilmelidir. Bu itibarla mahkemece, nüfus kayıtları ve mirasçılardan Hatice Saiten'in mirastan feragatine ilişkin feragat sözleşmesi değerlendirilerek, mirastan feragat eden mirasçının paylarının kime kalacağı hususu açıkça gösterilmek suretiyle mirasçılık belgesinin düzenlenmesi gerekir. Bu bakımdan; verilen mirasçılık belgesinde yasal mirasçılar ile bunların miras paylarının gösterilmesi yerinde ise de "mirastan feragatin hukuki sonuçlarının" düzenlenen mirasçılık belgesine yansıyacak şekilde gösterilmemiş olması doğru görülmediğinden kararın bozulması gerekmiştir." (14. HD 11.05.2015, 2439/5226).

256 ANTALYA Gökhan, **Mirastan Feragat Sözleşmesi**, İstanbul 1999, s. 167.

açıldığında, terekenin borcu alacaklılarından çok olup da miras alan bunu ödemeye yanaşmazsa, mirastan feragat eden kişi ölümden önceki beş yıl içinde muristen feragatin ivazı olarak aldığı şeyi ve semeresinden elinde kalanı geri vermekle yükümlüdür. Öte yandan hakkında tenkis davası açıldığı zaman mirastan feragat eden mirasçı, sözleşmeyle aldığını geri vererek terekenin taksimine de iştirak edebilecektir.

Mirastan feragatin mirasçılık belgesindeki görünümüne gelince; Kanunun (TMK. m. 528) ifadesinden anlaşılacağı üzere mirastan feragat, mirasçılığa engel olan bir durumdur²⁵⁷. Şayet mirastan feragat sözleşmesiyle bir karşılık sağlanmışsa, kural olarak feragat edenin altsoyu da mirasçılık sıfatını kaybeder. Buna karşılık bunun aksi yani karşılığa rağmen altsoyun feragatten etkilenmeyeceği kararlaştırılabilir. Zira miras bırakan açısından bir mirasçının mirastan feragatini sağlamak ölüme bağlı bir tasarruftur. Nitekim feragat eden mirasçının altsoyunun miras bırakana karşı mahfuz payları mevcuttur. Feragatin karşılıksız yapılması hâlinde de kural olarak altsoyu etkilemeyecektir. Mirastan feragate, miras hakkı değil, murisin vefat tarihinde mirasçılık sıfatının yitirilmesi sebep olacaktır²⁵⁸. Dolayısıyla feragat eden tereke borçlarından da sorumlu değildir. Nitekim miras sözleşmesiyle yasal mirasçılar miras bırakana karşı beklenen mirasçılık sıfatından vazgeçmektedir²⁵⁹. Mirasçılardan birisinin mirastan feragat etmesi, bu kişinin mirasçılık belgesi talep etmesine bir engel oluşturmayıp²⁶⁰, feragat hususu, terekenin paylaşılması sırasında bir infaz işi olarak değil, doğrudan mirasçılık belgesi ve hüküm fıkrasında gösterilmesi gerekecektir²⁶¹. Buna karşılık mirastan feragat edenin

257 “Somut olayda, murisin çocuğu Hikmet Köyliüoğlu mirastan feragat nedeniyle mirasçılık sıfatını kaybetmiştir. Bu nedenle mirasçılık belgesinde Hikmet Köyliüoğlu feragat ettiğine işaret edilmeli ve payının kime veya kimlere kalacağı gösterilmelidir. Mahkemece, belirtilen hususlar gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmiştir.” (14. HD 13.11.2015, 2892/10280).

258 ANTALYA, *Feragat*, s. 181.

259 DURAL / ÖZ, s. 189.

260 “Murisin çocukları Şermin Öztürk, Merem Özkan (Ağaoğlu) ve Fatma Bulut mirastan feragat nedeniyle mirasçılık sıfatını kaybetmişlerdir. Mirastan feragat sözleşmesinin bulunması mirasçılık belgesi istemeye engel değildir. Ancak mirasçılık belgesinde bu hususa işaret edilmeli ve mirasçılık sıfatını yitiren kişilerin paylarının kime veya kimlere kaldığı hüküm fıkrasında gösterilmelidir. Bu hususlar dikkate alınmadan yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.” (2. HD 15.03. 2007, 2597/4205); GENÇCAN, s. 429.

261 “Somut olayda, murisin eşi Meliha Doğanay mirastan feragat etmesi nedeniyle mirasçılık sıfatını kaybetmişlerdir. Mirasçılık belgesinde Meliha Doğanay’ın feragat ettiğine işaret edilmeli ve payının kime veya kimlere kalacağı gösterilmelidir. Mahkemece, belirtilen hususlar gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmiştir.” (14. HD 18.06.2015, 2137/6791).

mirasçılık belgesi talep edemeyeceği de savunulmuştur²⁶². Yargıtay'da mirasçılığı engelleyen hâllerin varlığını tereke paylaşımı sırasında infaz işi olarak kabul ettiği görüşünden²⁶³ sarfınazar ederek, mirasçılık belgesinde, mirastan feragat eden kişinin bu durumuna işaret edilerek bu kişinin mirasçı olarak gösterilemeyeceğini, zira terekenin paylaşımın infazında tereddütler oluşacağını belirtmiştir²⁶⁴. 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 598. maddesi gereğince mirasçılık belgesi aksi kanıtlanıncaya kadar geçerli olan bir belge olarak kabul edilmektedir. Tapu müdürlükleri

262 ANTALYA, O. Gökhan, **Miras Hukuku**, İstanbul 2009, s. 363. Bu görüş çerçevesinde mirasçılık sıfatını etkileyen her türlü tasarruf çıkarma, çıkarılma, red, feragat işlemlerine mirasçılık belgesinde yer verilmesi gerektiği ifade edildiği gibi mirasçılık sıfatını engelleyen hâllerin varlığına rağmen mirasçılık belgesinin talep edilebileceği de müteakip sayfada belirtilmiştir. Bkz s. 367.

263 "Mirastan çıkarma ve yoksunluk sebepleri, ya da mirasın reddi veya mirastan feragat sözleşmesi hâllerinin bulunması mirasçılık belgesi istemeye engel değildir. Çıkarma, yoksunluk, ret ve feragatin "hukuki sonuçlarının terekenin bölüştürülmesi sırasında gözetileceğine" işaret edilmek suretiyle ve bu durumlar yok sayılarak tüm mirasçılar ve miras paylarını gösterir biçimde hüküm tesis edilmesi gerekmektedir. Mahkemece bu yön dikkate alınmadan yazılı şekilde hüküm kurulması doğru değildir." (2. HD 05.02.2008, 2007/20848, 2008/965); "Mirasın reddi mirasçılık belgesi istemeye engel değildir. Ancak mirasın reddi hâlinde mirasçılık belgesinde; miras reddinin hukuki sonuçlarının terekenin bölüştürülmesi sırasında gözetileceğine işaret edilmek suretiyle ve bu durumlar yok sayılmak suretiyle oluşan miras paylarını gösterir biçimde hüküm kurulması gerekmektedir." (2. HD 13.02.2007, 2006/11688, 2007/1835).

264 "Yargıtay 2. ve 7. Hukuk. Daireleri 'nin konuyla ilgili yerleşmiş içtihatları mirastan feragatin hukuki sonuçlarının terekenin bölüştürülmesi sırasında gözetilmesi yönünde idi. Ne var ki, böyle bir kararın özellikle Tapu Müdürlükleri'nde, terekenin paylaşımıyla ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşları ile bloke edilen faizler için banka veya icra iflas ve tasfiye memurluklarında vs. işlemler ve infaz sırasında ilgililerin bir takım güçlükler yaşadığı ve yerine getirilmediği bir vakiydir. Esasen, mahkemelerin bir görevi de anlaşılır, infaza elverişli tereddüde mahal bırakmayacak açık, somut ve hiçbir duraksamaya mahal bırakmayacak biçimde anlaşılır kararlar vermek olmalıdır. Öte yandan, TMK'nun 495 ile 501. maddelerinde yasal mirasçılar, izleyen maddelerde de miras bırakanın ölümüne bağlı tasarrufu sonucu oluşan mirasçılık gösterilmiştir (TMK.m.516. 520. 521. 522). Bu yasal düzenlemeler göz önünde bulundurularak TMK'nun 598. maddesine göre düzenlenen mirasçılık belgeleri, aksi ispat edilinceye kadar geçerli olan, adına düzenlenmiş bulunan kişi ve kişilerin mirasçılığı lehine bir karine oluşturur. Bu belge; miras bırakanla mirasçılar arasındaki irs (soy) ilişkisini göstermesi yanında, mirasın (terekenin) mirasçılara intikalini de sağlayıcı bir işleve sahiptir. Tüm bu nedenlerle; mirastan feragat eden (TMK.m.528) mirasçı veya mirasçılar varsa, düzenlenecek mirasçılık belgesinde, mirasçılık sıfatına sahip olan kişi veya kişiler ile miras paylarının gösterilmesi ve mirastan feragat durumuna işaret edilmekle yetinilmemesi; mirastan feragat nedeniyle, mirasçılık sıfatını kaybedenlerin ve bunların payının akıbetinin de (kime kalacağını) gösterilmesi gerekir. TMK'nun 528/2,3. maddesinde düzenlenen " ... Feragat eden, mirasçılık sıfatını kaybeder. Bir karşılık sağlanarak mirastan feragat, sözleşmede aksi öngörülmedikçe feragat edenin altoyu için de sonuç doğurur" hükmü uyarınca mirastan feragatte miras paylarının diğer mirasçılara intikal şekli kararda gösterilmelidir. Mahkemece, talep, nüfus kayıtları ve mirasçılardan Muharrem Uçan'ın mirastan feragatine ilişkin vasiyetname değerlendirilerek, mirastan feragatin hukuki sonuçlarının kararda gösterilmiş olması açıklanan nedenlerle usul ve yasaya uygun olup, mirasçı Muharrem Uçan'ın tüm temyiz itirazlarının reddi ile hükmün onamasına." (8. HD 01.10.2014, 2013/20733, 2014/17637).

tarafından işleme alınan, mirasın reddi, mirastan feragat ve mirastan ıskat sonucu doğuran mirasçılık belgelerinde mirasçuların ve miras paylarının belirlenmesinde zaman zaman güçlük yaşandığı, mahkemelerce bu durumun terekenin tasfiyesi aşamasında değerlendirilmesi gerektiği belirtilerek mirasçuların ve miras paylarının belirtildiği, yeni mirasçılık belgesi verilmesinden kaçınıldığı, bu nedenle tapu, banka, trafik tescil işlemlerinde gecikmeler olacağı muhakkaktır. Mahkeme kararlarının kuşkuya yer vermeyecek ölçüde açık, duraksamaya neden olmayacak biçimde anlaşılabilir olmasının yanı sıra infaz edilebilir nitelikte de olması gerekmektedir. Bu bağlamda; mirasın reddi, mirastan feragat ve ıskat durumunun belirtilmesine karşın, pay oranı ve varsa yeni paydaşların mirasçılık belgesinde gösterilmemiş olması hâlinde, tapu, banka ve trafik tescil müdürlüklerinin yargı erki yerine geçerek pay ve paydaş saptayarak işlem gerçekleştirmesi mümkün değildir. Dolayısıyla terekenin mirasçılara intikali işlevi olan mirasçılık belgelerinde, salt mirasın reddi, mirastan feragat ve ıskat durumunun gösterilmesi ile yetinilmemesi, mirasçılık sıfatını kaybedenlerin ve bunlara ilişkin miras paylarının akıbetinin de belirlenmesi hukuki bir zorunluluktur²⁶⁵. Aksinin yani mahkemeler tarafından mirasçılığı engelleyen hâllerin terekenin infazı sırasında dikkate alınması gerektiğine dair hüküm kurmaları, ihtilafı çözmeyip, yeni bir ihtilaf oluşturduğu, oysaki mahkemelerce verilecek ilamların mutlak surette ihtilafı çözmeye ve infaz kabiliyeti bulunması gerektiği, bu bağlamda mahkemece mirasçılığı engelleyen hâlin varlığının terekenin infazı sırasında dikkate alınmasına dair bir kararın yorumlanarak infaz sırasında tereddüt doğuracağı²⁶⁶, nitekim bu yöndeki kararın hadiseyi çözmeyip ihtilafın devam etmesine sebebiyet verdiği, mahkemelerin asli görevinin önüne gelen ihtilafı kesin, ilânihaye ve infaza elverişli şekilde çözmek olduğu da göz önüne alındığında, söz konusu taleplerin tevali etmemesinde tarafların ve kamunun menfaati ortak ve en üst seviyedendir.

265 “Somut olayda, murisin çocuğu Hikmet Köylüoğlu mirastan feragat nedeniyle mirasçılık sıfatını kaybetmiştir. Bu nedenle mirasçılık belgesinde Hikmet Köylüoğlu feragat ettiğine işaret edilmeli ve payının kime veya kimlere kalacağı gösterilmelidir. Mahkemece, belirtilen hususlar gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmiştir.” (14. HD 13.11.2015, 2892/10280).

266 “ Mirastan çıkarma ve yoksunluk sebepleri ya da mirasın reddi veya mirastan feragat sözleşmesi hâllerinin bulunması mirasçılık belgesi istemine engel değildir. Ne var ki bu hâllerin varlığı hâlinde “hukuki sonuçlarının terekenin bölüştürülmesi sırasında gözetileceği” hususu hüküm yerinde işaret edilmek suretiyle tüm mirasçuları ve miras paylarını gösterir biçimde hüküm kurulması zorunludur. Mahkemece bu yön dikkate alınmadan diğer bir anlatımla hüküm yerine yukarıda açıklanan olgunun yazılmamış olması terekenin bölüştürülmesi sırasında tereddüt oluşturacağından yazılı şekilde hüküm kurulması isabetsiz davacı tarafın temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde görüldüğünden kabulü ile hükmün bozulmasına.” (7. HD 13.02.2009, 602/523).

3. İskat

İskat tasarrufuna maruz kalan kişi de mirastan feragat eden gibi mirasçılık sıfatını kaybedip, mirasçılığa bağlı haklarını kullanamayacaktır²⁶⁷. İskat edilen kişi, miras bırakanın vefatı itibariyle mirasçı sıfatını yitirmiş olacaktır²⁶⁸. Mirastan ıskat şahsi olup²⁶⁹, sonuçları ıskat edilen kişi nezdinde doğacağından, mahfuz hisseli mirasçıların mahfuz hissesine sirayet etmeyecektir. Türk Medeni Kanunu'nun 511. maddesi gereği mirasçılıktan çıkarılan kişi, mirastan pay alamayacağı gibi; tenkis davası da ikame edemeyecektir. Şayet muris mirasçılıktan çıkardığı kişinin payı üzerinde başka bir tasarrufta bulunmamış ise mirasçılıktan çıkarılan kişinin miras payı, o kimse muristen önce ölmüş gibi mirasçılıktan çıkarılan kişinin alt soyuna, alt soyu yok ise murisin yasal mirasçılara intikal edecektir. Dolayısıyla mirasçılıktan çıkarılan kişi muris vefat ettiğinde sağ ise mirasçı olamayacağı için mirasçılık belgesinde kendisine miras payı verilemeyecektir. Buna mukabil, muris, ıskat tasarrufunda çıkarılan mirasçıya ilişkin pay hakkında da tasarrufta bulunmuş ise mirasçılıktan çıkarılan alt soyu ya da yasal mirasçılar da miras payı alamayacaktır. Ancak, her hâlükarda mirasçılıktan çıkarılan kimsenin altsoyu, ıskat edilen kişi, muristen önce vefat etmiş miras payını değil²⁷⁰, ancak saklı payını talep edebilecektir²⁷¹. Bu sebeple saklı payını talep edebilmesi tenkis davasının konusunu oluşturacağından, miras bırakan tarafından mirastan çıkarılan kişiye ait payda tasarruf edilmemesi ihtimalinde alt soyun ya da diğer mirasçılara mirasçılık belgesinde mirasçı sıfat ve pay verilmesi söz konusu olacaktır. Dolayısıyla ıskat edilen kişinin payı üzerine miras bırakanın tasarrufta bulunmadığı hâllerde alt soy ya da diğer mirasçılara

267 YAĞCI, s. 336; ENGİN, *Yedek Mirasçılık*, s. 107.

268 YAĞCI, s. 336.

269 ANTALYA, *Feragat*, s. 54.

270 YAĞCI, s. 480.

271 "Miras bırakanın; mirasçılarından (kızı) Şirin'i ölüme bağlı tasarrufu ile mirasından ıskat ettiği, Şirin'in açtığı ıskatın iptaline ilişkin davanın reddedildiği, bu kararın kesinleştiği anlaşılmaktadır. Miras bırakan çıkardığı mirasçının miras payına yönelik başka türlü bir tasarrufta bulunmadığına göre mirasçılıktan çıkarılanın alt soyu, o kimse miras bırakanın önce ölmüş gibi saklı payını isteyebilir. (TMK. 511/son) O hâlde; Şirin miras ortaklığına dâhil değildir. Şirin'in çocuğu Emre'nin (ergin olmadığından) yasal temsilcilerine husumetin yöneltilmesi gerekirken, eksik hasımla hüküm kurulması doğru görülmemiştir." (2. HD 23.06.2008, 5666/9132); "Miras bırakan, davacıların babası olan oğlu Ahmet Tacettin'i 5.4.1982 tarihli vasiyetnamesi ile mirasından ıskat etmiştir. Bu kişi tarafından açılan ıskatın iptali davası reddedilmiş, karar 17.12.2002'de kesinleşmiştir. Bu durumda ıskat ayaktadır. Bu hâlde miras hakkından ıskat edilen kimsenin altsoyu o kimse müteveffadan evvel ölmüş gibi mahfuz hisselerini isteyebilirler. (TKM. md. 458/son cümle) Bu nedenle, ıskat edilenin altsoyu olan davacıların bu davayı açmakta aktif husumet ehliyetleri mevcuttur. Bu husus gözetilmeden davacıların mirasçı olamayacaklarından bahisle red hükmü kurulması usul ve yasaya aykırıdır." (2. HD 12.12.2007, 15355/17423).

hükmüne gerek olmaksızın kendiliğinden sonuç doğuracağından, nezdinde mahrumiyet durumu gerçekleşen kişi aleyhine bir tespit davası açılmasına gerek yoktur²⁷⁸. Hatta mahrumiyet, kanun icabı doğrudan hüküm doğurduğundan, herkes tarafından bir zaman kısıtlaması olmaksızın ileri sürülebilecektir²⁷⁹. Ancak uygulama nüfus kayıtları üzerinden mirasçılık belgesi verildiğinden, nezdinde mahrumiyet sonuçları doğan mirasçı, mirasçılık belgesi olsa da bu belgeden mahrum olan kişi özde değil sözde mirasçı olacağından, mirasçılık belgesinin iptali davasında mahrumiyet hususu kanıtlanarak önceki mirasçılık belgesinin iptali cihetine gidilecektir²⁸⁰. Dolayısıyla mahrumiyet talepli bir mirasçılık belgesi başvurusunun varlığı, derdest ceza mahkemesi kararının kesinleşmesini beklemesi yerinde bir ara kararı olacaktır²⁸¹. Mirastan mahrumiyet salt yoksun olanı etkileyip, mahrum kalanın altsoyunu olumsuz yönde etkilemeyeceğinden (TMK m. 579)²⁸², yoksun olan kişinin alt soyu muristen önce vefat eden kişinin altsoyu gibi mirasçı olacaktır. Bu sebeple, mahrum kişi mirasçı sıfatını kaybedeceğinden mirasçılık belgesinde gösterilmemesine karşın alt soyu mirasçı sıfatını muhafaza edeceğinden mirasçılık belgesinde gösterilecektir. Bu sonuç, Türk Medeni Kanunu'nun 578. maddesinde belirtilen hâllerin ceza hukuku bağlamında suç teşkil etmesinden mütevellit suç ve cezaların şahsiliği ilkesinin bir tezahürü olarak mahrumiyet hükümleri şahsında doğan kişiyi etkileyip, onun altsoyunu bundan varestede kılmasının bir gereğidir. Buna mukabil, mahrum olan kişinin eyleminin ceza hukuku anlamında suç olması ya da bu eylem sebebi ile ceza almasının bir ehemmiyeti yoktur²⁸³. Dolayısıyla af kanunu, mahrumiyetin sonuçlarını kaldırmayacaktır²⁸⁴. Saklı pay

278 ENGİN, s. 169.

279 ENGİN, s. 169.

280 ENGİN, s. 174.

281 "Dava, mirastan yoksunluğun tespiti ve mirasçılık belgesi verilmesi istemine ilişkindir. Mahkemece davanın kabulüne karar verilmiştir. Hükmü davalı Safiye Çelebi vekili temyiz etmiştir. HMK'nın 165. maddesine göre bir davada hüküm verilebilmesi, başka bir davaya yahut dava konusuyla ilgili bir hukuki ilişkinin mevcut olup olmadığına kısmen veya tamamen bağlı ise mahkemece o davanın sonuçlanmasına kadar yargılama bekletilebilir. Somut olayda; Davalı Safiye Çelebi'nin eşi muris Osman Nuri Çelebi'yi öldürdüğü için açılan ceza davasında cezalandırılmasına karar verildiği ancak kararın sanıklar tarafından temyiz edildiği ve henüz kesinleşmediği anlaşılmıştır. Bu durumda mahkemece Antalya 4. Ağır Ceza e Mahkemesinin 2012/486 Esas - 2013/205 Karar sayılı dosyasının HMK'nın 165. maddesi gereğince bekletici mesele yapılarak, bu davanın sonucuna göre hüküm kurulması gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmiştir." (14. HD 15.10.2015, 2403/9067).

282 ENGİN, s. 183.

283 ENGİN, s. 169.

284 Medeni Kanun 578. maddesinin son fıkrası gereği mirastan yoksunluk miras bırakanın affıyla ortadan kalkacaktır. Ancak kanunda geçen affın af kanunlarıyla bir ilgisi yoktur.

mirasçılığını iskat eden mirasçılıktan çıkarma tasarrufu da mahrumiyet ile aynı amaca hizmet etmekte ancak mirasçılıktan çıkarma tasarrufunu yapamayacak durumdaki miras bırakanın farazi iradesine uygun olarak miras bırakanın gerçeği bilse ve mirasçılıktan çıkaracağı mirasçısını miras bırakan yerine kanunu koyucu mahrumiyet kurumu ile düzenlemiştir²⁸⁵. Mahrumiyet durumu da mirasçılığı engelleyen bir hukuki bir sebep olmakla birlikte maddi bir vakıanın ve kişiler arasındaki irs ilişkisinin ispatına matuf mirasçılık belgesinin istenmesine engel görülmemiştir²⁸⁶. Bu bağlamda mirastan yoksunluk durumu terekenin paylaşılması safhasında dikkate alınması gerektiği savunulmuştur²⁸⁷. Ancak aksi yönde mirastan yoksun olanların mirasçılık belgesi talep edemeyeceği de ileri sürülmüştür²⁸⁸. Keza mirastan mahrum olan kişinin altsoyu miras hakkına sahip olduğundan mirasçılık belgesi talep etmesine hukuki bir engel bulunmamaktadır. Kanaatimizce mahrumiyet nezdinde doğan kişinin mirasçılık sıfatını yitirmesi, mirasçılık belgesi talep etmesine engel değil ise de, mirasçılık belgesinde kendisine mirasçılık sıfatı ve pay verilemeyecektir.

5. Mirasın Reddinin Mirasçılık Belgesine Etkisi

Mirasın reddi, çekişmesiz yargı işi olduğundan mirasçılar tarafından hasımsız olarak sulh hukuk mahkemesine dava marifetiyle kullanılacaktır. Yetkili mahkeme, Türk Medeni Kanunu'nun 609. maddesinin 4. fıkrası gereği miras bırakanın yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesidir. Mirasın reddi kayıtsız ve şartsız olmalıdır. Mirasın hükmi reddi ise, malvarlığı haklarına ilişkin (HMK m. 2/1) ve çekişmeli yargı alanına dahil olduğundan asliye hukuk mahkemesine ikame edilecektir. Yetkili mahkeme konusunda açık bir düzenleme olmamakla birlikte Türk Medeni Kanunu'nun 609/4. maddesi kıyasen muris yerleşim yeri ya da Hukuk Muhakemeleri Kanunu 6. maddesi gereği davalının yerleşim yeri mahkemesidir. Uygulamada mirasın hükmü reddi davası, mirasçıların maruz kaldığı icra takibi ya da dava üzerine ikame olunmaktadır. Mirasın reddi, hem gerçek red (TMK m. 605/1) hem de hükmi red (TMK m. 605/2) durumunda murisin haklarına külli halef olmayı engellediği gibi, borçlarından da varestе kılar. Mirasın reddi kayıtsız ve şartsız yapıp

Af tamamen miras bırakanın his açıklamasıdır. Dolayısıyla his açıklaması hukuki işlem olmadığından, her türlü delille ispatına cevaz verilmelidir. Dosyadan anlaşılan af olgusunu hâkim resen dikkate almalıdır.

285 ENGİN, s. 44.

286 GENÇCAN, s. 872.

287 GENÇCAN, s. 872.

288 OĞUZMAN, s. 282; DURAL / ÖZ, s. 388; KOCAAĞA, s. 89; ANTALYA, *Miras Hukuku*, s. 364.

geri alınması da mümkün olmayacaktır. Türk Medeni Kanunu'nun 611. maddesi gereği mirası reddeden yasal mirasçılar, miras açıldığı vakit kendisi sağ değilmiş gibi, diğer hak sahiplerine geçecektir²⁸⁹. Dolayısıyla miras bırakanın vefatı hâlinde kanunen iktisap edilen mirasçılık sıfatı, mirasın red edilmesi üzerine geçmişe etkili olarak mürtefi olup, mirası red eden hiç mirasçı olmamış gibi değerlendirilecektir²⁹⁰. Mirası reddeden kişilerin mirasçı sıfatının bulunmaması gerek gerçek, gerekse hükmi red ihtimalinde mirasçılık belgesi istemeye engel değildir²⁹¹. Ancak mirasın reddinin hukuki sonuçlarının terekenin paylaşılması sırasında gözetileceğine işaret edilen eski Yargıtay kararları²⁹² terk edilerek mirasın reddine rağmen, mirasçılık belgesinde mirası red eden kişiye mirasçılık ile mirasçılık paylarının gösterilmesi doğru ve yeterli olmadığından, mirasçılık sıfatını kaybedenler ve payların akıbeti ile kimlere isabet ettiği hüküm fıkrasında açıkça belirtilmelidir²⁹³. Bir diğer ifadeyle mirası ret nedeniyle, mirasçılık sıfatını kaybedenlerin²⁹⁴ ve bunların payının

289 "Somut olayda, mirasçılardan Bora'nın İstanbul Anadolu Sulh Hukuk Mahkemesinin 2014/256 Esas, 2014/373 Karar sayılı ilamı ile mirası kayıtsız ve şartsız olarak reddettiği anlaşılmaktadır. TMK'nun 611/1. maddesinde düzenlenen "Yasal mirasçılardan biri mirası reddederse onun payı, miras açıldığı zaman kendisi sağ değilmiş gibi hak sahiplerine geçer..." hükmü uyarınca mirası reddedenlerin miras paylarının diğer mirasçılara intikal şeklinin kararda gösterilmesi gerekir. Mahkemece, talep, nüfus kayıtları ve mirasçının mirası reddetmiş olması hususları değerlendirilerek, mirası reddeden mirasçıların paylarının kime kalacağı hususunun açıkça gösterilmek suretiyle mirasçılık belgesinin düzenlenmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulmuş olması doğru değildir." (14. HD 02.07.2015, 2273/7435).

290 HELVACI İlhan, *Türk Medeni Kanuna Göre Mirasın Reddi*, İstanbul 2014, s. 142.

291 GENÇCAN, s. 872.

292 "Mirasın reddi mirasçılık belgesi istemeye engel değildir. Ancak mirasın reddi hâlinde mirasçılık belgesinde; mirası reddinin hukuki sonuçlarının terekenin bölüştürülmesi sırasında gözetileceğine işaret edilmek suretiyle ve bu durumlar yok sayılmak suretiyle oluşan miras paylarını gösterir biçimde hüküm kurulması gerekmektedir." (2. HD 13.02.2007, 2006/11688, 2007/1835).

293 "Mirasçılık belgesi verilmesi hususu Türk Medeni Kanunu'nun 598. maddesinde düzenlenmiştir. Mirasçılık belgesi, aksi ispat edilinceye kadar adına düzenlenmiş bulunan kişi ve kişilerin mirasçılığı lehine bir karine oluşturur. Bu belge; muris mirasçıları arasındaki irs (soy) ilişkisini göstermesi yanında mirasın (terekenin) mirasçılara intikalini de sağlayıcı bir işleve sahiptir. Bu nedenlerle; mirası reddeden (TMK m. 605/1) mirasçı veya mirasçılar varsa düzenlenecek mirasçılık belgesinde, mirasçılık sıfatına sahip olan kişi veya kişiler ile miras paylarının gösterilmesi ve mirası ret durumuna işaret edilmekle yetinilmemesi; mirası ret nedeniyle, mirasçılık sıfatını kaybedenlerin ve bunların payının akıbetinin (kime kalacağını)da gösterilmesi gerekir. Bu bakımdan; verilen mirasçılık belgesinde yasal mirasçılar ile bunların miras paylarının gösterilmesi yerinde ise de; "mirası reddin hukuki sonuçlarının terekenin paylaşılmasında dikkate alınmasına" şeklindeki kabul hatalı olmuştur. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 611. maddesindeki "Yasal mirasçılardan biri mirası reddederse onun payı, miras açıldığı zaman kendisi sağ değilmiş gibi hak sahiplerine geçer" hükmü uyarınca; mirası reddedenlerin miras paylarının diğer mirasçılara intikal şeklinin kararda gösterilmesi gerekir." (14. HD 30.11.2015, 2235/11024).

294 "TMK'nun 611/1. maddesi gereğince yasal mirasçılardan biri mirası reddederse onun payı, miras açıldığı zaman kendisi sağ değilmiş gibi hak sahiplerine geçer. Bu nedenle mirası

akıbetinin de (kime kalacağına) mirasçılık belgesinin hüküm fıkrasında ayrı ayrı²⁹⁵ gösterilmesi gerekir²⁹⁶. Öğretide mirasçılık belgesi isteminin

- reddedenlerin miras paylarının diğer mirasçılara intikal şeklinin kararda gösterilmesi gerekir. Bu itibarla mahkemece, nüfus kayıtları ve bir kısım mirasçıların mirası reddetmiş olmaları değerlendirilerek, mirası reddeden mirasçıların paylarının kime kalacağı açıkça gösterilmek suretiyle mirasçılık belgesinin düzenlenmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulmuş olması doğru değildir.” (14. HD 11.05.2015, 2026/5224).
- 295 “Sonuç olarak; mahkemece, temyize konu kararda olduğu gibi, ret durumu yokmuş gibi yasal mirasçılar ve miras payları gösterildikten ve mirası reddeden mirasçılar işaret edildikten sonra mirası reddeden mirasçı göz önüne alındığında mahkemece; “yasal mirasçı Ayşe Ceren Erel’in, mirası ret durumu nedeniyle muris Ayhan Erel’in yasal mirasçısı sıfatını kaybetmiş olduğunun ve bunların miras payının ret sebebiyle yeni mirasçılar olan Ayşe Ayla Kardeşler ve Nuriye Hikmet Erel’e intikal etmiş olduğunun, böylece Ayhan Erel’in mirasının tamamının (2) pay kabul edilerek (1) payının annesi Nuriye Hikmet Erel’e, (1) payının kardeşi Ayşe Ayla Kardeşler’e intikal edeceğinin belirtilmesine” şeklinde karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.” (14. HD 06.05.2015, 2623/5157).
- 296 “Talep, mirası ret hususu gözetilerek mirasçılık belgesi verilmesine ilişkindir. Mirasçılık belgesi verilmesi hususu TMK’nun 598. maddesinde düzenlenmiştir. Mirasçılık belgesi, aksi ispat edilinceye kadar geçerli olan, adına düzenlenmiş bulunan kişi ve kişilerin mirasçılığı lehine bir karine oluşturur. Bu belge; muris ile mirasçıları arasındaki irs (soy) ilişkisini göstermesi yanında, mirasın (terekenin) mirasçılara intikalini de sağlayıcı bir işleve sahiptir. Tüm bu nedenlerle; mirası reddeden (TMK.m.605/1) mirasçı veya mirasçılar varsa, düzenlenecek mirasçılık belgesinde, mirasçılık sıfatına sahip olan kişi veya kişiler ile miras paylarının gösterilmesi ve mirası ret durumuna işaret edilmekle yetinilmemesi; mirası ret nedeniyle, mirasçılık sıfatını kaybedenlerin ve bunların payının akıbetinin de (kime kalacağına) gösterilmesi gerekir. TMK’nun 611/1. maddesinde düzenlenen “ Yasal mirasçılardan biri mirası reddederse onun payı, miras açıldığı zaman kendisi sağ değilmiş gibi hak sahiplerine geçer...” hükmü uyarınca mirası reddedenlerin miras paylarının diğer mirasçılara intikal şekli kararda gösterilmelidir.” (14. HD 14.10.2015 2392/8945); “Mirasçılık belgesi verilmesi hususu Türk Medeni Kanunu (TMK) ’nun 598.maddesinde düzenlenmiştir. Mirasçılık belgesi, aksi ispat edilinceye kadar, adına düzenlenmiş bulunan kişi ve kişilerin mirasçılığı lehine bir karine oluşturur. Bu belge; miras bırakanla mirasçıları arasındaki irs (soy) ilişkisini göstermesi yanında mirasın (terekenin) mirasçılara intikalini de sağlayıcı bir işleve sahiptir. Bu nedenlerle; mirası reddeden (TMK m. 605/1) mirasçı veya mirasçılar varsa düzenlenecek mirasçılık belgesinde, mirasçılık sıfatına sahip olan kişi veya kişiler ile miras paylarının gösterilmesi ve mirası ret durumuna işaret edilmekle yetinilmemesi; mirası ret nedeniyle, mirasçılık sıfatını kaybedenlerin ve bunların payının akıbetinin (kime kalacağına) da gösterilmesi gerekir. Bu bakımdan; verilen mirasçılık belgesinde mirası reddeden mirasçının bu durumunun belirtilmemesi hatalı olmuştur. Yasal mirasçılardan Abdullah Paksoy, Adana 5. Sulh Hukuk Mahkemesi 2014/429 Esas 2014/428 Karar sayılı ilam ile mirası reddettiğine göre mirası reddedenlerin miras paylarının diğer mirasçılara intikal şeklinin kararda gösterilmesi gerekir. Bu durumda, mirası reddeden mirasçı Abdullah Paksoy, ölmüş gibi değerlendirileceğinden, miras payı tamamen mirası reddetmeyen oğlu Turgut ve Kızı Ayşe’ye geçmiş olacaktır. Sonuç olarak mahkemece, temyize konu kararda olduğu gibi, ret durumu yokmuş gibi yasal mirasçılar ve miras payları gösterildikten ve mirası reddeden mirasçı işaret edildikten sonra; “yasal mirasçılardan Abdullah Paksoy’un mirası reddi nedeniyle muris Ayten İmran Paksoy’un yasal mirasçısı sıfatını kaybetmiş olduğunun ve miras payının diğer mirasçılar Turgut Paksoy ve Ayşe (Paksoy) Güler’e intikal etmiş olduğunun, böylece Ayten İmran Paksoy’un mirasının tamamının (2) pay kabul edilerek (1) payının oğlu Turgut Paksoy’a, (1) payının kızı Ayşe (Paksoy) Güler’e intikal edeceğinin belirtilmesine” şeklinde karar oluşturulması gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.” (14. HD 20.05.2015, 1722/5626).

maddi bir vakıanın varlığını ikrar ile kişiler arasındaki irs ilişkisini belirlemekten ibaret olduğundan, mirasçılık belgesi talebi, mirasçının bir hakkının yitirilmesine ve mirasçılık durumunda bir değişiklik meydana getirmeyeceği savunulduğu gibi²⁹⁷, aksi yönde mirası red edenlerin mirasçılık belgesi talep edemeyeceği de ileri sürülmüştür²⁹⁸. Kanaatimizce mirası red edenler gerek gerçek, gerekse hükmü red olsun mirasçının haklarına halef olamayacağı gibi borçlarından da sorumlu olmayacaklardır. Buna karşın, murisin alacaklılarının haklarında yapılacak bir takip ya da davada savunma kapsamında, mirasçılar, dava ve takibi felce uğratmak için mirasın reddi kararı yanında mirasçılık belgesine de ihtiyaç duyacaklarından, böylesi bir belgeyi yargılama ya da takibe sunmak noktasında üçüncü kişilerin inisiyatif ve keyfine tahakküm edilmemelidir. Nitekim mirasçılığa bağlı olmayan bağımsız mahiyetteki hak ve talepler, mirasın red edilmiş olmasına bakılmaksızın hukuken himayeye mazhar görülecektir. Bu bağlamda miras bırakanın mirasını red eden mirasçılar gerek destekten yoksun kalma tazminatından²⁹⁹ ve gerekse murisin emekli maaşından mahrum olmayacaktır³⁰⁰.

Bu başlık altında ele alınmasını önemseydiğim bir diğer mesele, mücerret mirasçılık belgesi alınmasının terekeye karışma işlemi olarak kabul edilip, mirasın reddi imkânını sona erdirip erdirmeyeceği hususudur. Kanaatimizce, mirasın reddi süresi içinde mirasçılık belgesi alınması kural olarak mutlak suretle mirasın kabulünü tazammun eden bir irade olarak kabul edilmesi doğru olmayacaktır. Buna karşın, mirasçılık belgesi talep etmenin tereke işlemlerine karışmak ve tereke üzerinde tasarruf edebilmenin ön koşulu olup, bu iradeyi de içerdiği düşünülebilecektir. Nitekim doktrinde mirasçılık belgesini talep etmenin mirası kayıtsız ve şartsız kabul etmiş sayılacağı ve mirası ret hakkını düşüreceği savunulmuştur³⁰¹. Bir diğer görüşe göre ise mirasçılık belgesi talep edilir iken niyet değil, davranışın ehemmiyetli olduğu, tereke işlerine karışma olmadığı müddetçe mirasçılık belgesi almanın mirası red hakkını ortadan

297 GENÇCAN, s. 876.

298 ANTALYA, *Miras Hukuku*, s. 363.

299 “Sonuç olarak, destekten yoksun kalma tazminatı nitelik itibarıyla bağımsız bir hak olup; ölen kimse ile davacı arasında kanuni veya akdi bir bakım yükümlülüğü, mirasçılık ya da akrabalık ilişkisi bulunması gerekmediğinden; mirasın reddedilmiş olması, destekten yoksun kalma davasının açılmasına ve incelenip hâsıl olacak sonuç uyarınca esasına ilişkin karar verilmesine engel, yasal bir neden değildir” (HGK, 18.04.2007, 2007/4- 222/222).

300 “ Borçluların murislerinden kendilerine bağlanan maaşı sahiplenmeleri TMK’nun 605. maddesi uyarınca murisin mirasını reddetmelerine engel teşkil etmez. Zira, murisin herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşundan almakta olduğu maaşı terekesine dahil değildir.” (12. HD 26.12.2005, 23073/26042).

301 HELVACI, s. 138, 139; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 618.

kaldırmayacağı da dile getirilmiştir³⁰². Yukarıda da bahsettiğimiz üzere mirası ret süresi içinde mirasçılık belgesi talep etmek doğrudan mirasın reddi imkânını ortadan kaldırmayacaktır. Keza mirasın reddi imkânını kullanabilmenin, yani öncelikle kişinin mirasçı olup olmadığını bilmek için mirasçılık belgesi talep etmek gibi gereklilik de bulunmamaktadır. Meğerki atanmış mirasçılık durumu bulunsun. Nitekim kişiler hayatın olağan akışında maddi bir vakıanın ve kişiler arasındaki irsi iribatın ispatı ya da tereke işlerinin yürütülmesi dışındaki başka işler için de mirasçılık belgesine ihtiyaç duyabilecektir³⁰³. Ancak talep edilen mirasçılık belgesine göre mirasçı terekenin paylaşımına katılmış ve bir hak iktisabı olmuş ise bu durum açıkça mirasın kabulü anlamına geleceği için mirası red hakkının düşeceği düşünilebilir. Öyle ki, mirasçılar terekenin borca batık olduğunu bilmeden murisin bankadaki parasını çekmeleri hâlinde de mirası kabul etmiş sayılacaktır³⁰⁴. Bu ihtimalde, mirasçıların, murisin borçlarından bütün malvarlıkları ile sorumlu olmalarını önlemek için başvuracakları yasal çare mirasın zımni kabulünden hata sebebiyle rücu davası olacaktır³⁰⁵. Nitekim salt murise ait paranın çekilmesi faraziyesinde, mirasçılar, murisin borca batık olduğunu bilmediklerini, bilmeleri hâlinde parayı çekmeyeceklerini ispatlamak kaydıyla, hataya dayalı (TBK m. 31) rücu davası hukuki himayeye mazhar görülebilecektir³⁰⁶. Kaldı ki, bu ihtimalde Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesindeki dürüstlük kuralı da mahkemece resen itiraz mahiyetiyle dikkate alınacaktır. Buna karşın, mirasın reddi davası çekişmesiz yargı alanına dahil (HMK m. 382) ve hasımsız ikame edildiğinden, mahkemenin bu durumdan çoğu hâlde haberdar olması ve yargılamaya ithal edilmesi de mümkün olmayacaktır. Dolayısıyla mirasın reddi kararından önce alınan mirasçılık belgesi, mirasın reddi kararının kesinleşmesinden sonra yeni bir mirasçılık belgesi talebine de engel değildir³⁰⁷. Bütün bu açıklamalarımıza ek

302 KURŞAT, *Tereke*, s. 260.

303 OĞUZMAN, s. 280.

304 "Davaçıların murisin banka hesabındaki parayı çekmesi TMK'nın 610/2 maddesine göre terekeyi sahiplenme anlamına gelen bir davranış şeklidir. Bu nedenle davaçıların mirası hükmen ret hakkının düştüğünün kabulü gerekeceğinden davanın reddi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş, bu nedenle kararın bozulması gerekmiştir." (14. HD 04.03.2016, 2015/2896, 2016/4019).

305 KOCAYUSUPFAŞAOĞLU, s. 611, 612.

306 Zira paranın misli eşya olması ve geri iade koşullarının sağlanması şartıyla, çekilen paranın meblağı ile maruz kalınan dava veya takipteki meblağ arasındaki nimet- külfet dengesi ile paranın çekilme tarihi, cenaze ve defin için zorunlu olarak sarf edilmesi vakıaları mahkemece birlikte değerlendirilebilir.

307 "Somut olayda; davacı vekili, mirasçılardan Serdar ve Görkem Kılınç'ın mirası reddettiğini, Ankara 13. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2013/1794 – 2014/157 sayılı kararıyla bu durumun tespit ve tesciline karar verildiğini bildirerek, Ankara 4. Sulh Hukuk Mahkemesinin

olarak şöyle bir hukuki gerekçe de ileri sürülebilecektir. Mirasın reddi davası yenilik doğuran bir davadır³⁰⁸. Nitekim davanın ikamesi karşı tarafın (muris alacaklıları), diğer mirasçılar, murisin borçluları ve mirası reddeden mirasçının alacaklılarının hukuki durumunda değişiklik meydana getirmektedir³⁰⁹. Bu sebeple, kullanılmakla tükenen, hakkın konusu hakkın öznesi ile mütemmim cüz teşkil eden³¹⁰, sınırlı sayı ilkesine tabi olmayıp, tek taraflı beyanla kullanıldığında³¹¹ hukuki sonuç doğurup geri alınamayan yenilik doğuran bir hakkın süresi içinde dava yoluyla kullanılması bir başka dava ile engellenemeyeceği gibi süresi de kısaltılmayacaktır. Mirasçılık belgesi talep etmek herhangi bir süreye tabi olmadığından, mirasın reddi için kanunen öngörülen üç aylık süreyi beklemek zorunlu değildir. Nitekim mirasçılık belgesi talep etmek, doğrudan mirası ret hakkını ortadan kaldıracı bir etkiyi haiz değildir³¹². Mirasın reddi talebi, yenilik doğuran bir çekişmesiz yargı işi olup, geri alınması mümkün değildir ve dava marifetiyle kullanılması hâlinde tükenip hukuki sonuçlarını doğuracaktır. Mirasın reddi, dava marifetiyle kullanılarak yenilik doğuran bir hak niteliğiyle hukuki sonuçlarını meydana getirip, kural olarak bundan dönülmesi ve feragat mümkün değil ise de; Yargıtay'ın özel bir dairesi mirasın reddinden feragati hukuken caiz görmez iken³¹³, bir diğer dairesi mirasın reddinden feragati

2013/1794–2014/157 sayılı mirasçılık belgesinin iptali ve yeniden düzenlenmesi isteminde bulunmuştur. Dava hasımsız açılmış olup, daha önce verilen mirasın reddi kararın kesinleşmiştir. Mahkemeden istenen, mirasın reddinden sonra oluşan yeni duruma göre yeni bir mirasçılık belgesi verilmesinden ibarettir.” (20. HD 05.10.2015, 4673/8381).

308 BUZ Vedat, *Yenilik Doğuran Haklar*, Ankara 2005, s. 74; HELVACI, s. 11.

309 BUZ, s. 84; *Helvacı*, s. 53.

310 BUZ, s. 272.

311 BUZ, s. 61.

312 ERİŞGİN, s. 88.

313 “4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 575. maddesi hükmüne göre miras ölümle açılır ve miras bırakanın ölümü ile birlikte kendiliğinden mirasçılara intikal eder. Türk Medeni Kanununun 605/1. maddesindeki, mirasın gerçek reddi; mirasçıların her birine tanınmış, tek taraflı olarak kullanılabilir, bozucu yenilik doğuran bir hak. Bu nedenle, ret beyanı hukuki sonuçlarını sulh hâkimine ulaştırmakla kendiliğinden meydana getirir ve mirasçı kural olarak bu andan itibaren artık beyanından geri dönemez. Sulh hâkimine müracaat edilmesi üzerine Türk Medeni Kanununun 609. maddesinde mirasın reddinin yapılması şekline ilişkin, kimlik tespiti yapılarak tutanak düzenlenmesi veya hâkimin karar vermesi ya da reddin deftere işlenmesi mirasın gerçek reddi için geçerlilik koşulu değildir. Mirasçılardan Nazife ve Furkan yasal süresi içerisinde Karşıyaka 3. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2011/1857 Esas - 2012/201 Karar sayılı dosyasında yazılı ret beyanında bulunmuşlar, daha sonra 02.02.2012 ve 03.02.2012 tarihli dilekçelerde taleplerinden vazgeçmişler, mahkemece feragat nedeniyle ret kararı verilmiştir. Davacıların ret beyanı 16.12.2011 tarihinde Sulh hâkimine ulaştırmakla hukuki sonuçlarını kendiliğinden meydana getirir ve mirasçı kural olarak bu tarihten itibaren ret beyanından dönemez. Karşıyaka 3. Sulh Hukuk Mahkemesinin feragat nedeniyle ret kararı kesinleşmemiş ve temyizi de kabildir. Davacıların bu aşamada bu

hukuken mümkün görmüştür³¹⁴. Feragatin hüküm kesinleşinceye kadar her aşamada yapılması mümkündür (HMK. m. 310). Ancak mirasın reddi davasının niteliği ve ilgililerin yani gerek diğer mirasçıların ve gerekse alacaklıların hukuki durumunda değişiklik meydana getireceğinden, feragat beyanının bu çerçevede değerlendirilmesi gerekecektir. Örneğin mirasın reddi davasından sonra mirasçılar arasında taksim mukavelesi ya da bölüştürme ve tescil yapılmış ise, bu durum elbette diğer meşru

davayı açmalarında hukuki yararı da bulunmamaktadır. Mahkemenin feragat nedeniyle reddedilen mirasın reddi dosyası gerekçe gösterilerek talebin reddi sonucu itibarıyla doğru olduğundan onanmasına karar vermek gerekmiştir.” (2. HD 05.03.2013, 2012/13105, 2013/5735).

- 314 “Mirasın kayıtsız ve şartsız reddine ilişkin beyandan mirasçıların tamamı muvafakat ederse dönülebilir. Muris Leyla'nın tek mirasçısı ret beyanında bulunan kızı Beste olup başka mirasçısı bulunmadığından muvafakat alınmasına gerek bulunmamaktadır. Davacı mirasın reddinden feragat ettiğini beyan ettiğinden, mahkemeye, feragat beyanı dikkate alınarak bir karar verilmesi için hükmün bozulması gerekmiştir.” (14. HD 23.05.2016, 2015/18709, 2016/6196); “Türk Medeni Kanununun 605/1. maddesinde düzenlenen mirası ret hakkı beyanı yenilik doğurucu nitelikte olup hakimnin görevi ret beyanını tescilden ibarettir. Beyan sulh hukuk mahkemesine ulaştıktan sonra bu beyandan tek taraflı olarak dönülemez. Ancak retten yararlanan kişi tarafından diğer mirasçılara husumet yöneltilerek açılacak bir dava ile ret kararının kaldırılması istenebileceğinden ret beyanından dönmeye (feragate) ilişkin istek ile ilgili temyiz dilekçesinin reddine karar vermek gerekmiştir.” (14. HD 02.03.2015, 1686/2224); “Dava, mirasın gerçek reddi isteğine ilişkindir. Davacı, eşi Kemal Ünal'ın 07.08.2014 tarihinde öldüğünü, kendisinin yasal mirasçısı olduğunu ve mirasçı olarak mirası red etmek istediğini, reddin tesciline karar verilmesini istemiştir. Mahkemeye, davanın kabulüne karar verilmiştir. Hükmü, davacı temyiz etmiştir. Davacı, hükmün verilmesinden sonra temyiz dilekçesi ile davadan feragat ettiğini bildirmiştir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 19.12.2012 tarihli, 2012/13-1369 Esas, 2012/1221 sayılı Kararının gerekçesinde ayrıntılı olarak açıklandığı üzere; kural olarak davadan feragatin temyiz isteğinden vazgeçme yanında daha geniş kapsamlı olduğu aşikârdır. Zira birincide temyiz dilekçesinin reddine karar vermekle yetinilecek, diğerinde ise feragatin hukuki niteliği gereği bu konuda karar verilmek üzere mahkeme kararı bozulacaktır. Aynı zamanda verilen bu iki dilekçenin birbirinin devamı niteliğinde olduğu ve davadan feragatin bir yerde temyizden feragat isteğini de içereceği görüşü ile davadan feragat isteği esas alınarak çözüme ulaşılması gerektiği görüşü benimsenmiştir. HMK'nun 307. maddesinde feragatin, davacının, talep sonucundan kısmen veya tamamen vazgeçmesi olduğu belirtilmiştir. Aynı yasanın 308. maddesi gereğince de kabul, davacının talep sonucuna davalının kısmen veya tamamen muvafakat etmesidir. Kabul, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri davalarda hüküm doğurur. HMK'nın “Feragat ve kabulün şekli” başlıklı 309. maddesi hükmüne göre de feragat ve kabul, dilekçeyle veya yargılama sırasında sözlü olarak yapılır. Feragat ve kabulün hüküm ifade etmesi, karşı tarafın ve mahkemenin muvafakatine bağlı değildir. Kısmen feragat veya kabulde, feragat edilen veya kabul edilen kısmın, dilekçede yahut tutanakta açıkça gösterilmesi gerekir. Feragat ve kabul, kayıtsız ve şartsız olmalıdır. Yukarıda belirtildiği üzere feragatin kati bir hükmün hukuki neticelerini hasıl edeceği hükme bağlanmıştır. Yine belirtmek gerekir ki feragatin geçerliliği karşı tarafın muvafakatine bağlı değildir. Etkisini onu yapanın tek yönlü irade beyanı ile doğurur. Bu nedenle mahkemeye verilen kararın davacının davadan feragati hakkında mahkemesince bir karar verilmek üzere bozulması gerekir. Yargıtay'ın yerleşmiş uygulamaları da bu doğrultudadır. (11.04.1940 tarihli ve 70 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 27.05.1992 tarihli ve 1992/2-250/364 sayılı kararı) Bu nedenle kararın davacının davadan feragati hakkında mahkemesince bir karar verilmek üzere bozulması gerekmiştir.” (14. HD 15.06.2015, 2124/6673).

İlgililerin hukuki durumunu etkileyecektir. Bu bağlamda mirasçılardan birisi, mirası red davası ikame ettikten sonra, bu duruma muttali olan diğer mirasçılardan tamamı terekeye ait malvarlığı üzerinde yazılı taksim sözleşmesi (MK m. 677/ f. I) yapmış olsun. Müteakiben mirasın reddi davasının yargılaması sırasında feragat üzerine mahkemece feragat sebebiyle tesisi edilen red kararının kesinleşmesini müteakip, mirasın reddi talebinden feragat eden mirasçının terekeye ait malvarlığına yönelik ikame ettiği ortaklığın giderilmesi davası, tasarruf yetkisi (sıfat) yokluğundan dolayı mı red edilecektir? Yoksa mahkeme hükmü gereği paydaş kabul edilecek midir? Kanaatimizce mirasın reddi talebinden feragat mümkün değil ise de, mahkemece tesis edilip kesinleşen adli hakikat ortaklığın giderilmesi davasının yargılamasının yapıldığı mahkemeyi de bağlayıcı nitelikte olup, bu husus tartışma konusu yapılamayacaktır.

Mirasın reddi murisin vefatının öğrenilmesinden itibaren 3 ay, şayet mirasçı olduğunun daha sonra öğrenildiği ispat şartıyla öğrenme³¹⁵ yahut vasiyetname ile atanmış mirasçılar için ölüme bağlı tasarrufun resmen (tebliğ) bildirildiği tarihten itibaren ikame edecektir³¹⁶. Mirası

315 “Dava, Türk Medeni Kanununun 605. maddesinde düzenlenen mirasın reddinin ve mirası ret beyanının tescilinden ibarettir. TMK’nın 606. maddesi uyarınca miras üç ay içinde reddolunabilir. Bu süre, yasal mirasçılar için mirasçı olduklarını daha sonra öğrendikleri ispat edilmedikçe miras bırakanın ölümünü öğrendikleri; vasiyetname ile atanmış mirasçılar için miras bırakanın tasarrufunun kendilerine resmen bildirildiği tarihten işlemeye başlar. Somut olayda; davacılar murisleri babaları Veli Odabaşının anneleri ile boşandığını kendilerinin İstanbul ilinde yaşadığını murislerinin ise Kastamonu ili Devrekani ilçesinde yaşadığını, murisleri ile uzun süredir görüşmediklerinden murislerinin vefat etmiş olduğunu 02.11.2011 tarihinde öğrendiklerini, belirterek öğrenme tarihine göre üç aylık süre içinde mirasın reddettiklerinin tespiti istemişlerdir. Mahkemece dinlenen davacı tanıkları da birbirlerini doğrular şekilde davacıların babalarının öldüğünü 02.11.2011 tarihinde bankadan gelen tebligatlar üzerine, ölüm olayından yaklaşık beş altı ay sonrasında öğrendiklerini beyan etmişlerdir. Davacılar murislerinin 30.07.2011 tarihinde vefat ettiğini 02.11.2011 tarihinde öğrendiklerini ispat etmişlerdir. Bu itibarla mahkemece davacıların üç aylık süre geçtikten sonra davayı açtıklarından bahisle davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş, bu sebeple hükmün bozulması gerekmiştir.”(14. HD 12.03.2015, 1958/2730).

316 “Hukuk Muhakemeleri Kanununun 382. maddesinin 2. Maddesinin “c” bendinin 7. fıkrasında “mirasın reddi beyanının tespiti ve tescilinin çekişmesiz yargı işleri” arasında olduğu düzenlenmiştir. Aynı kanunun 385. maddesinin 1. fıkrasında “Çekişmesiz yargı işlerinde niteliğine uygun düştüğü ölçüde, basit yargılama usulü uygulanır.” 2. Fıkrasında “Çekişmesiz yargı işlerinde aksine bir hüküm bulunmadıkça re’sen araştırma ilkesi geçerlidir” şeklinde düzenlemeler yer almaktadır. Hasımsız açılan ve çekişmesiz yargıya tabi olan davalarda verilen kararlar kesin hüküm teşkil etmediği gibi bu kararlar açılacak bir iptal davası sonucunda değiştirilebilir veya ortadan kaldırılabilir. Davacılar, murisleri Turhan Tokça’nın ölümünü sonradan Bakıröy 12. İş Mahkemesi’nin 2008/625 Esas sayılı dosyasından yapılan tebligat ile öğrendiklerini beyan etmişler ve Türk Medeni Kanununun 605/1. maddesine dayalı, hasımsız olarak açılan mirasın gerçek reddini talep etmişlerdir. Böyle bir davada sulh hakiminin görevi, reddin süresinde olup olmadığını ve reddedenin mirasçılık sıfatı bulunup bulunmadığını incelemek, süre koşulu ile mirasçılık sıfatının gerçekleşmesi hâlinde ise Türk Medeni Kanununun 609. maddesi uyarınca ret beyanını tespit

temsilcisi mirası red edebilecektir (TMK m. 463/5). Zira mirasın reddi şahsa sıkı sıkıya bağlı bir hak değildir³¹⁸. Şayet mirası red eden birinci derece mirasçı ile reşit olmayan alt soyu birlikte mirasçı ise bu ihtimalde menfaat çatışması bulunacağından (TMK m. 426), alt soyun mirası red davası için kayyum tarafından temsil edilmesi gerekecektir. Dolayısıyla mirası reddeden, her derecede alt soyu ile temsil edileceğinden mirası reddeden kişiler mirasçılık belgesinde mirasçı olarak gösterilemeyeceği gibi, kendilerine pay verilemeyecektir³¹⁹. Şayet atanmış mirasçı mirası red ederse, murisin ölüme bağlı tasarrufundan arzusunun başka türlü olduğu anlaşılmadıkça murisin en yakın yasal mirasçılarına kalacaktır. En yakın tüm mirasçılar mirası red ederse, miras sulh mahkemesince iflas hükümlerine göre tasfiye olacaktır (TMK. m. 612)³²⁰. En yakın mirasçıdan anlaşılması gereken, miras bırakan vefat ettiğinde zümre sistemine göre mirasçı olan kişilerdir. Altsoyun tamamı mirası red ederse, miras payı sağ kalan eşe geçeceğinden (TMK. m. 613), eş tek mirasçı olacağından, eş zümre sistemi gereği değil, bağımsız ve tek başına mirasçı olacaktır³²¹.

318 HELVACI, s. 16.

319 “TMK’nun 495 ile 501. maddelerinde yasal mirasçılar, izleyen maddelerde de miras bırakanın ölüme bağlı tasarrufu sonucu oluşan mirasçılık gösterilmiştir (TMK..m.516, 520, 521, 522). Bu yasal düzenlemeler göz önünde bulundurularak TMK’nun 598. maddesine göre düzenlenen mirasçılık belgeleri, aksi ispat edilinceye kadar geçerli olan, adına düzenlenmiş bulunan kişi ve kişilerin mirasçılığı lehine bir karine oluşturur. Bu belge; miras bırakanla mirasçıları arasındaki irs (soy) ilişkisini göstermesi yanında, mirasın (terekenin) mirasçılara intikalini de sağlayıcı bir işleve sahiptir. Tüm bu nedenlerle; mirası reddeden (TMK.m.605/1) mirasçı veya mirasçılar varsa, düzenlenecek mirasçılık belgesinde, mirasçılık sıfatına sahip olan kişi veya kişiler ile miras paylarının gösterilmesi ve mirası ret durumuna işaret edilmekle yetinilmemesi; mirası ret nedeniyle, mirasçılık sıfatını kaybedenlerin ve bunların payının akıbetinin de (kime kalacağı) gösterilmesi gerekir. TMK’nun 611/1. maddesinde düzenlenen “ Yasal mirasçılardan biri mirası reddederse onun payı, miras açıldığı zaman kendisi sağ değilmiş gibi hak sahiplerine geçer...” hükmü uyarınca mirası reddedenlerin miras paylarının diğer mirasçılara intikal şekli kararda gösterilmelidir. Mahkemece, talep, nüfus kayıtları ve mirasçılardan Veyssel Taylan’a ilişkin mirası red kararını değerlendirilerek, mirası reddeden mirasçının paylarının kime kalacağı hususunun açıkça gösterilmek suretiyle mirasçılık belgesinin düzenlenmesi gerekir. Bu bakımdan; verilen mirasçılık belgesinde yasal mirasçılar ile bunların miras paylarının gösterilmesi yerinde ise de; “ mirası reddin hukuki sonuçlarının” düzenlenen mirasçılık belgesine yansıtacak şekilde gösterilmemiş olması hatalı olmuştur.” (8. HD 15.05.2014, 2013/13349, 2014/9675).

320 “TMK’nın 612. maddesinde yer alan “En yakın yasal mirasçıların tamamı tarafından reddedilen miras sulh hukuk mahkemesince iflas hükümlerine göre tasfiye edilir” hükmüne göre miras reddedilmiş olmakla tasfiyeye tabi tutulacağından takip murisin ikinci derece mirasçılara yöneltilemez. Yani miras murisin ikinci derece mirasçısı olan anne ve kardeşlerine geçmemiştir. Bu nedenle murisin annesi ve kardeşlerini mirasçı olarak gösteren Beyoğlu 3. Sulh Hukuk Mahkemesinin 18.05.2011 tarihli 2010/949 Esas, 2011/346 Karar sayılı mirasçılık belgesinin iptaline karar verilmesi yerindedir. Ancak, belirtilen bu hükümlere göre murisin eşi ve çocuğunu mirasçı olarak gösteren ve mirasın reddinin terekenin paylaşılmasında nazara alınmasını belirtir şekilde yeni bir mirasçılık belgesi verilmesi doğru değildir.” (14. HD 25.05.2015, 1822/5797).

321 “Somut olayda; muris Kemal Doğan’ın 15.04.2014 tarihinde vefat ettiği ve geriye mirasçı

Dolayısıyla bu ihtimalde, mirasçılık belgesinde sadece eşe mirasçı sıfat ve pay tahsis edilecektir.

IX. NOTERLERİN VERDİĞİ MİRASÇILIK BELGESİNİN NİTELİĞİ

Yargılama faaliyetinin, hukuki uyuşmazlıkların kesin ve ilânihaye şekilde yani aksinin bir daha ileri sürülemeyeceği, kesin hüküm niteliğiyle çözüme kavuşturulması fonksiyonunu haiz olduğu ileri sürülmüştür³²². Buna karşın, yargılama kişiler arasındaki ya da devlet ile kişi arasındaki ihtilaf ve uyuşmazlıkların bağımsız ve tarafsız mahkemeler tarafından çözümlenmesi faaliyeti olarak da tanımlanabilecektir. Çekişmesiz-çekişmeli yargı ayırımında ise hasım yokluğu ve sübjektif hak kıstasına göre ele aldığımızda uyuşmazlık ve tarafları ile her iki tarafın eşitlik ilkesine dayalı iddia ve savunma hakkı verilerek³²³ ve aynı uyuşmazlığın yeniden dava edilmesinin (tekrar yasağı) kesin hüküm engeli ile karşılaşacağı yargılama çekişmeli bu tanıma uymayan yargı türünü ise çekişmesiz yargı olarak nitelendirmek doğru olacaktır. Nitekim çekişmeli yargı sonundaki kararlar kesin hüküm gücünü haiz olduğundan bağlayıcıdır ve kural olarak iptal edilemeyecekleri gibi, geri alınmaları ya da değiştirilmesi de söz konusu olmayacaktır³²⁴. Çekişmesiz yargıda ise açıkça belirtilen durumlar haricinde kararlar maddi anlamda kesin hüküm gücünden yoksun olduklarından gerekçesi gösterilmek kaydıyla mahkemeler tarafından iptal edilebileceği gibi, değiştirilmeleri ve geri alınmaları da mümkün olacaktır³²⁵. Bu nitelikleri sebebiyle çekişmesiz yargı kararlarını

olarak sağ eşi davacı ile birlikte müşterek çocukları Altuğ Doğan, Alper Doğan ve Elif Ayşe Doğan'ın kaldığı dosya içinde yer alan nüfus kayıtlarından anlaşılmaktadır. Ancak, mirasçılardan Altuğ Doğan, Alper Doğan ve Elif Ayşe Doğan'ın murise ait mirası reddettikleri İstanbul 13. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2014/464 Esas ve 2014/971 Karar sayılı ilamından anlaşıldığına göre yukarıda ayrıntılarıyla açıklandığı gibi 4721 sayılı TMK'nun 613. maddesi gereği alt soyun tamamının mirası usulüne uygun olarak reddetmesi nedeniyle bu mirasçılardan payının sağ kalan eşe (davacı) intikal ettirilmesi gerektiği, ret durumu yokmuş gibi yasal mirasçılar ve miras payları gösterildikten ve mirası reddeden mirasçılara işaret edildikten sonra, altsoy olarak yasal mirasçılar olan Altuğ Doğan, Alper Doğan ve Elif Ayşe Doğan'ın mirası reddetmeleri nedeniyle muris Kemal Doğan'ın yasal mirasçısı sıfatını kaybetmiş olduklarının ve altsoyunda başkaca mirasçı kalmadığından bu durumda TMK'nun 613. maddesi uyarınca bunların miras payının sağ kalan eş ve yasal mirasçı olan davacı Müşerref Doğan'a intikal etmiş olmasına, böylece muris Kemal Doğan'ın mirasının tamamen eşi Müşerref Doğan'a ait olduğu belirtilerek kararın oluşturulması gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş, kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir." (14.HD 22.12.2015, 4057/11922).

322 TANRIVER Süha, Türk Hukuku Bağlamında Çekişmesiz Yargı ve Noterlik, makalelerim II, Ankara 2011, (s. 345–358), s. 346.

323 TANRIVER, s. 347.

324 TANRIVER, s. 347.

325 TANRIVER, s. 348.

idari tasarruf kategorisine yakınlaştırmakta; buna mukabil söz konusu kararların idareyi borç altına sokmayıp etkilerini kişilerin özel hukuk, yani kişilerin şahıs ya da malvarlığı haklarına ilişkin alanda göstermesi yargısal tasarruf sahasına yaklaştırdığı da savunulmuştur³²⁶. Aynı görüş çerçevesinde Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılması zorunlu olan yargı yetkisi, hukuki uyumsuzlukların kesin olarak çözüme kavuşturulması ve karara bağlanma faaliyeti olarak tanımlanmıştır³²⁷. Dolayısıyla uyumsuzlukları kesin olarak çözüme kavuşturma ve karara bağlama dışında kalan şeklen mahkemelerce yerine getirilmekte olan bir takım görev ve yetkilerin mahkeme dışında başka makam ve mercilere bırakılabileceği ve bu yetki ve görev devrinin Anayasanın 9. maddesindeki norma aykırılık oluşturmayacağı dile getirilmiştir³²⁸. Dolayısıyla bu görüş çerçevesinde; yargı yetkisinin tanımlanmasına karakteristik unsur taşıyan uyumsuzluğu kesin olarak çözüme kavuşturma ve karara bağlamak nitelikleri göz önüne alındığında çekişmeli yargının münhasıran mahkemelerin yetki alanına dahil olduğu çekişmesiz yargı işlerinin dar anlamda olanlarının mahkemeler dışında başka makam ve mercilere bırakılabileceği ve yargı yetkisi kapsamı dışında kalabileceği vurgulanmıştır³²⁹. Hatta bu çekişmesiz yargı işlerinin mahkeme dışında başka makam ve mercilere bırakılmasının Anayasa'da vücut bulan kuvvetler ayrılığı ilkesine de aykırılık oluşturmayacağı ve bu kapsamda nüfus kayıtlarına dayalı mirasçılık belgesi verilmesi işleminin de noterler tarafından yerine getirilmesi gerektiği³³⁰ savunulmuştur³³¹. Kanaatimizce çekişmesiz yargıya dahil işler de bir yargılama faaliyetidir. Hâlihazırda noterlere mirasçılık belgesi verme yetkisinin tanınması bu işlemin yargı işlemi olmadığı sonucunu doğurmamalıdır³³². Nitekim bu ikame yetki tesisi, yargının hızlandırılmasına ve iş yükünün hafifletilmesine³³³ matuftur. Kaldı ki, noterlerin hukuki konum ve fonksiyonları itibarıyla çekişmesiz yargı işlerinde hâkimlerden sonra görev noktasında en yetkin, kamu güvenine mazhar, adalet bakanlığı tarafından atanan ve kamusal alanda murakabe ile yasak ve yükümlülöklere tabi,

326 TANRIVER, s. 349.

327 TANRIVER, s. 351.

328 TANRIVER, s. 351.

329 TANRIVER, s. 351.

330 TANRIVER, s. 357.

331 TANRIVER, s. 354.

332 ERİŞGİN, s. 113.

333 TANRIVER, s. 358; ÖZBEK Mustafa Serdar, **Noter Senetlerinde Sahtelik**, Ankara2009, s. 37.

hukukçu ve geniş anlamda yargı görevlisi olup³³⁴, adalet hizmetlerinin işleyişine yardımcı olması göz önüne alındığında mirasçılık belgesi verme yetkisinin tanınması işlemin yargı işlemi olduğu sonucuna götürecektir. Her ne kadar mirasçılık belgesi yargılaması maddi hukuk yargılaması olmasa da mirasçıların doğru ve gerçeğe uygun tespit edilmesi amacını akamete uğratmamalıdır. Nitekim özellikle mirasçılık belgesinin çok yönlü fonksiyonuna paralel olarak belgeye güvenin tesis edilmesi mirasçıların tespiti ve özellikle ölüme bağlı tasarrufların ortaya çıkarılması noktasında düzenleyen makamın hâkimlik olması gerektiği de savunulmuştur³³⁵.

6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 19. maddesiyle Türk Medeni Kanunu'nun 598. maddesinin birinci fıkrasındaki sulh mahkemesince ibaresinden sonra gelmek üzere veya noterlikçe ibaresi dercedilmiştir. Nitekim 1512 sayılı Noterlik Yasası'na göre noterlerin yapacakları işlemlere 6217 sayılı yasa ile Noterlik Kanunu'na 71. maddesinden sonra gelmek üzere "Diğer İşlemler" başlığıyla 71/A, 71/B ve 71/C madde hükümleri eklenmek suretiyle müşterek konutu terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi ile mirasçılık belgesi verilmesi işlemleri de verilmiştir. Noterlerin mirasçılık belgesi verme yetkisi, Türk Medeni Kanunu 598. maddesine göre sulh hukuk mahkemelerince mirasçılık belgesi verilmesi yetkisini kaldırmış değildir³³⁶. Bu yetki sadece ikame bir yetkidir. Dolayısıyla Türk Medeni Kanunu'nun 598. maddesinin ilk fıkrasında mirasçılık belgesinin başvuru hâlinde sulh hukuk mahkemesi ya da noterler tarafından verileceği kaleme alınmıştır. Mirasçılık belgesi düzenlenmesi işlemleri Hukuk Muhakemeleri Kanunu 382. maddesi gereği çekişmesiz yargı işlemidir. Noterlik Kanunu'na göre mirasçılık belgesi verilebilmesi için nüfus kayıtlarının yeterli olması, yargılamayı gerektirmemesi ve istemde bulunan kişinin yabancı uyruklu olmaması gerekir. Dolayısıyla mirasçılık belgesi talep eden ile muris arasında soy bağının tespit edilememesi miras sözleşmesi ya da vasiyetname ile mirasçı naspı yahut musaleh bulunması, murisin 04.04.1926 veya 23.11.1990 tarihinden önce vefat edip sağ eş bulunması ya da birlikte ölüm karinesi, gaiplik, evlatlık veya yabancılık unsuru olması ihtimallerinde noter mirasçılık belgesi veremeyecektir. Zira bu hâllerde yargılama yapılması gerekmektedir. Mirasçılık belgesi verilmesi talebinin çekişmesiz yargı işlemi olduğunda şüphe yoktur. Noterlerin faaliyeti de yargılama işi değildir. Dolayısıyla mirasçılık belgesi verilmesinin doğrudan yargılama

334 TANRIVER, s. 355; Karşı görüş. KURŞAT, *Makale*, s. 593.

335 KURŞAT, *Makale*, s. 593.

336 KURŞAT, *Makale*, s. 586.

işi olmadığını savunmak doğru ve hukuki bir sav olmayacaktır. Aksinin kabulü Hukuk Muhakemeleri Kanunu 382. maddesinde sayılan tüm taleplerin de yargılama işi olmadığını kabul etmek anlamına gelecektir. Kaldı ki, 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nda değişiklik yapan 6217 sayılı Kanun'un da üst başlığı " Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" şeklindedir. Keza bu kanuna dayalı olarak çıkarılan Mirasçılık Belgesi Verilmesi ve Terk Eden Eşin Ortak Konuta Davet Edilmesi İşlemlerinin Noterler Tarafından Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmeliğin 5. maddesine göre mirasçılık belgesi verilemeyecek hâlleri Noterlik Kanunu 71/B maddesine kıyasla daha da genişletmiş özellikle mirasçılık belgesinin yabancılar tarafından talep edilmesinden başka talebin yabancılık unsuru içermesini de yasak kapsamına almıştır. Söz konusu hükümler birlikte göz önüne alındığında; murisin ya da mirasçının yabancı olması ya da terekeye dâhil malların tamamının yahut bir kısmının Türkiye dışında olması hâlinde noterler mirasçılık belgesi veremeyecektir. Söz konusu yönetmelik talebin yabancılık unsuru taşımasını da yasak kapsamına alarak noterlerin mirasçılık belgesi verme yetkisini daraltmıştır. Bu düzenleme, yabancıların taşınmazları miras marifetiyle iktisabı farklı düzenlemeye tabi olduğundan noterlerin yabancılara taşınmaza ilişkin mirasçılık belgesi vermesi, söz konusu yabancının vatandaşı olduğu devlete karşı mütekebbiyet uygulamasının olup olmadığı; iktisap edilecek taşınmazın askeri yasak ve güvenlik bölgesi içinde kalıp kalmadığı ve diğer hukuki engellerin tespiti için bir araştırma yapılmasını gerektirdiğinden yerinde bir kısıtlamadır³³⁷. Noterler nüfus kayıtlarına göre mirasçılık belgesi vereceğinden sadece kanuni mirasçılara mirasçılık belgesi verebileceğini savunmak yanlış olmayacaktır. Nitekim atanmış mirasçılar nüfus kayıtlarında görülmediğinden, bunun tespiti yargılamayı gerektirdiğinden noterlerin yetkisi dışında kalacaktır. Ne var ki doktrinde atanmış mirasçılardan talebi hâlinde de noterlerin onun mirasçı olarak atandığını belirtilen ve bulunması ihtimalinde yasal mirasçılarla birlikte mirasçı belgesi düzenleyebilecekleri belirtilmiştir³³⁸. Nitekim ölüme bağlı tasarrufla mirasçı mı atandığı, yoksa mirasçı atamaksızın belirli bir mal mı bıraktığı nüfus kayıtlarından değil ölüme bağlı tasarrufun yorumuyla belirlenecektir³³⁹. Bu yorum ve yargılama işi, noterlerin yetkisi dışında

337 EKŞİ, *Tanıma/Tenfiz*, s. 564.

338 KURŞAT, *Makale*, s. 589; Karşı görüş için bkz. EKŞİ, *Tanıma/Tenfiz*, s. 565.

339 "Sözleşmedeki hükmün bir ölüme bağlı tasarruf olarak nitelendirmesinin nedenlerinin belirlenmesi amacıyla, miras hukukunun bu müessesesi üzerinde kısaca durmak gerekir. Ölüme bağlı tasarruf, miras bırakanın ölümünden sonra terekesinin(mallarının) intikalini öngören bir hukuki işlem olup, sonuçlarını doğurması da miras bırakanın ölümüne bağlıdır

mahkemelere aittir³⁴⁰. Bu tespit yapılır iken de MK'nun 516. maddesindeki

(Serozan, Rona/ Engin, Baki İlkey: Miras Hukuk, 3. Bası, Ankara 2012, s. 201). Ölümüne bağlı tasarruf şekli anlamda vasiyetname(TMK m. 531 vd) veya miras sözleşmesi(TMK m. 545 vd) olarak yapılabilir. Eldeki olayda, sözleşmenin 6. maddesi eşler arasında düzenlenmiş olup, iki taraflı bir hukuki işlem olması itibarıyla bir olumlu miras sözleşmesi(TMK m. 527) hükmüdür (Dural, Mustafa: Miras Sözleşmeleri, İstanbul 1980, s. 14). Müteveffa koca bu miras sözleşmesi hükmü ile diğer eşi mirasçı atamıştır(TMK m. 516). Gerçekten sözleşmenin 6. maddesi bir miras sözleşmesinin geçerlik koşullarını tüm unsurları ile taşımaktadır. Şöyle ki; miras sözleşmesinin geçerli olması için resmî vasiyetname şeklinde düzenlenmesi gerekmektedir(TMK m. 545/1). Bu anlamda sözleşmenin; sözleşme yapma ehliyetine sahip eşler tarafından yapıldığı, iradeyi sakatlayan nedenler ile hukuka ve ahlaka aykırı bir yön bulunmadığı anlaşılmaktadır. Öte yandan sözleşmenin resmi vasiyetname şeklinde düzenlendiği de açıktır. Zira sözleşme, iki tanığın katılımıyla noter tarafından düzenlenmiştir(TMK m. 532/1). Esasen bu davanın davalısı olan Nevin Balkan tarafından, eşler arasında yapılan 10.3.1971 tarihli mal ortaklığı sözleşmesinin iptali için açılan dava ret edilmiş ve ret kararı kesinleşmiştir(Kadıköy 6. Asliye Hukuk Mahkemesi, 2005/113–2006/102). Miras bırakanın son arzularının mümkün olduğu kadar ayakta tutulması(favor testamenti/ölümüne bağlı tasarruf lehine yorum) gerekir(Baygın, Cem: “Ölüme Bağlı Tasarruflarda Yorum”, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C. IV, S. 1-2, Y. 2000, s. 574; Serozan/Engin, s. 223). Eldeki olayda “eşlerden birisinin diğerinden önce vefatı hâlinde, ortaklığa ait mallar ile bilcümle maddi ve manevi haklarının tamamının, sağ kalan eşe ait olacağına” yönelik sözleşmedeki kabulleri bir olumlu miras sözleşmesi olarak ayaktadırlar ve eşler açısından geçerli/bağlayıcıdır.” (HGK, 14.05.2014, 2013/8- 1077, 2014/664); , Ayrıntılı bilgi için bkz. ERGÜNE Serkan, **Vasiyetnamenin Yorumu**, İstanbul 2011.

340 “5718 sayılı Yasa'nın 20. maddesinde mirasın ölenin milli hukukuna tabi olduğu düzenlenmiştir. Yabancı miras bırakan hakkında veraset belgesi verilebilmesi için davacının da yardımından yararlanılarak miras bırakanın milli hukuku tespit edilip sonucuna göre karar verilmesi gerekmektedir.4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 598. maddesi hükmünde başvurusu üzerine yasal mirasçı oldukları belirlenenler Sulh Mahkemesince mirasçılık sıfatlarını gösteren bir belge verileceği, mirasçı atamaya veya vasiyete ilişkin ölümüne bağlı tasarrufa mirasçılar veya başka vasiyet alacaklılar tarafından kendilerine bildirilmesinden başlayarak bir ay içinde itiraz edilmedikçe, lehine tasarrufta bulunulan kimseye Sulh Mahkemesince atanmış mirasçı veya vasiyet alacaklısı olduğunu gösteren bir belge verileceği açıklanmıştır. Dosya içerisinde toplanan delillerden miras bırakan Anne Kathlene Bubb'un ölüm tarihinin 05.08.2014 olduğu, ölmeden önce 10.04.2014 tarihinde Fethiye 3. Noterliğinde düzenlendiği anlaşılan resmi vasiyetnamede “Ölümünden sonra erkek kardeşim 05.02.1952 doğumlu 14 Dickens Road Hillside, Rugby, Warwickshire, CV22 5RW İNGİLTERE adresinde mukim bulunan PAUL KENNETH JALLAND'ı mirasçım olarak tayin ediyorum. Şayet öldüğümde erkek kardeşim PAUL KENNETH JALLAND hayatta değilse çocuklarım 22.02.1978 doğumlu 10 Market Street , Suite 127, Camana Bay, Grand Cayman, Cayman Islands, British West Indies KY1-9006 adresinde mukim bulunan HAYLEY PATRICIA BUBB ve 04.10.1973 doğumlu 5 Salisbury Avenue, Styvechale, Coventry Midlands/ İNGİLTERE adresinde mukim MICHELLE ANNE BOWSKULL'u eşit hisselerle mirasçım tayin ediyorum. Son arzu ve isteklerim bunlardan ibarettir. İşbu vasiyetname İngiltere'de veya herhangi bir ülkedeki makam veya tescil mercisine gönderilmesini istemiyorum, bu hususta yapılması gerekli olan tüm işlemler tarafımdan yerine getirilecektir.” şeklinde beyanda bulunduğu, ölümünden sonra Fethiye 2. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2014/481 Esas sayılı dosyasında vasiyetnamenin açılıp okunduğu, bunun üzerine davacı vekilinin miras bırakanın tek mirasçı olarak Paul Kenneth Jalland'ı atadığına ilişkin mirasçı belgesi verilmesini istediği anlaşılmaktadır. Miras bırakan vasiyetnamesinde herhangi bir maldan söz etmeksizin ölümünden sonra taşınır, taşınmaz, bütün hak ve alacaklarını içerecek şekilde malvarlığının kardeşine ait olduğunu açıkladığı gözetildiğinde bu beyanın yukarıda açıklanan mirasçı atama niteliğinde olduğu, davacının isteminin de atanmış mirasçı belgesi verilmesi istemine ilişkin bulunduğu kuşkusuzdur. Bunun yanında hangi istemlerin

“Bir kişinin mirasının tamamı veya belli bir oranını almasını içeren her tasarruf, mirasçı ataması sayılır” hükmü de göz önüne alınarak ölüme bağlı tasarrufta özellikle vasiyetnamede kullanılan kelime ve cümlelere değil, miras bırakanın gerçek iradesi esas alınmalıdır³⁴¹. Ancak miras bırakanın iradesi tek başına ölçüt olmayıp, Türk Medeni Kanunu’nun 516. maddesinde bahsedilen nitelik ve nicelikte olmalıdır³⁴². Nitekim miras bırakanın iradesini belirlemek için yapılacak yorumda terekenin mevcudu esas alınacaktır³⁴³. Kaldı ki, Türk Medeni Kanunu’nun 598/2. fıkrasında açıkça “sulh mahkemesince atanmış mirasçı veya vasiyet alacaklısı olduğunu gösteren bir belge verilir” ibaresi yer almaktadır.

Noterlikçe verilen mirasçılık belgesine karşı menfaati ihlal edilenler tarafından sulh hukuk mahkemesine itiraz yapılacaktır. Bu itirazın içeriği ve mahiyeti belirlenmemiştir. Noterlere mirasçılık belgesi verme yetkisinin kapsamı dar tutulmuş, bu minvalde nüfus kayıtlarının mirasçılık belgesi verilmesi konusunda yetersiz ve eksik olması, mirasçılık talebinin yargılamayı gerektirmesi ve uyuşmazlığın yabancı unsur taşınması ihtimallerinde noterlerin mirasçılık belgesi verme yetkisi yoktur. Kanunda geçen itiraz kavramının belge oluşturan bir itiraz değil, belgenin hüküm ve sonuçlarını engelleme, bir diğer ifadeyle ortadan kaldırma

duruşma yapılmaksızın dosya üzerinde yapılan inceleme sonucunda karara bağlanacağı kanunlarımızda özel olarak düzenlenmiş, kural olarak mahkemelerce açılan davaların duruşma yapılarak sonuca bağlanması usulü benimsenmiştir. Mirasçılık belgesi, atanmış mirasçı belgesi veya vasiyet alacaklısı belgesi verilmesine ilişkin istemlerin duruşma yapılmaksızın karara bağlanacağına ilişkin kanunlarımızda bir hüküm bulunmadığından bu tür istemler üzerine mahkemelerce duruşma açılması ve yapılacak yargılama sonucunda karar verilmesi gerekeceği kuşkusuzdur. Ne var ki mahkemece bu olgular göz ardı edilmiş, vasiyetnamenin içeriğinin değerlendirilmesinde de yanılıya düşülerek davacı tarafın dilekçesi üzerine duruşma yapılmaksızın davanın reddine karar verilmiştir. O hâlde mahkemece davacı tarafın dilekçesi üzerine duruşma açılmalı, davacıdan diyecekleri sorulup saptanmalı, daha sonra talebin mirasçı atamaya ilişkin olduğu kabul edilerek, öncelikle yabancı miras bırakanın milli hukuku tespit edilmeli aksi taktirde vasiyetnameye TMK 598. maddesi gereği itiraz bulunup bulunmadığı araştırılarak, buna göre davacının istemi konusunda yukarıda açıklanan hususlar da gözeticilerce olumlu veya olumsuz bir karar verilmelidir. Mahkemece davacının istemi üzerine duruşma açılmadan, davanın nitelendirilmesinde de yanılıya düşülerek yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş, bu nedenle hükmün bozulması gerekmiştir.” (14. HD 06.10.2015, 2344/8484).

341 ERGÜNE Serkan, **Vasiyetnamenin Yorumu**, İstanbul 2011, s. 92; Aksi yönde karar için bkz. “Bir ölüme bağlı tasarrufun mirasçı atanması mı yoksa belirli bir mal bırakma vasiyetini mi içerdiğinin belirlenmesinde murisin gerçek iradesi esas alınmalıdır. Bu belirleme için ölüme bağlı tasarrufta, işlemin mirasçı atanması veya belirli mal bırakma olduğunu belirten açık ve belli kelime ve deyimlerin kullanılması şart değildir. Terekenin tamamı veya belli bir oranının hak ve borçlarıyla birlikte kişi veya kişilere intikalini anlatan miras bırakanın her sözcüğü, her deyim, o kişinin mirasçı atandığına karine kabul edilir.” (14. HD 09.03.2015, 2695/2563).

342 ERGÜNE, s. 93.

343 ERGÜNE, s. 92.

amaçlı yargısal bir süreç başlatma yolu olduğu savunulmuştur³⁴⁴. Bu görüş çerçevesinde sulh hukuk mahkemesine itiraz eden kişinin davacı, mirasçılık belgesinde ismi geçenlerin ise davalı olarak gösterilmesi gerektiği, itiraz üzerine sulh hukuk mahkemesince verilen kararlara karşı da kararın tebliğinden itibaren 8 gün içinde temyiz kanun yoluna müracaat edileceği belirtilmiştir³⁴⁵. Maddi hukuka yönelik itirazların genel görevli mahkemelerde açılması gerektiği dolayısıyla itiraz ile neyin murad edildiğinin vazıh olmadığı da savunulmuştur³⁴⁶. Bu görüş minvalinde iki ihtimalin gündeme gelebileceği ilkinde göre sulh hukuk mahkemesine itiraz üzerine noterlerin mirasçılık belgesi ile ilgili kanuni yolu izleyip izlemediklerinin inceleneceği dolayısıyla sulh hukuk mahkemesinin itiraz incelemesinin tamamı ile şekli olacağı ve kararının da kabul ve red şeklinde tecelli edeceği, 2. ihtimale göre ise itirazın hakikatte mirasçılık belgesinin iptaline yönelik dava şeklinde olup bu davanın çekişmesiz yargı değil, çekişmeli yargı şeklinde yürüyeceği vurgulanmıştır³⁴⁷. Buna karşın noterler tarafından verilen mirasçılık belgesine karşı yargısal denetim için sulh hukuk mahkemesinin tercih edildiği, yetki yönünden herhangi bir kısıtlamaya gidilmeksizin Türkiye'nin herhangi bir yerindeki sulh hukuk mahkemesine en kolay ve en az masrafla (Usul ekonomisi) itiraz edilebilme olanağı sağlanmıştır. Mirasçılık belgesi vermekte temel ve asli mahkeme sulh hukuk mahkemesi olmasından naşi, idari nitelikteki noterlerin yargısal murakabesi noktasında gerek noterler tarafından düzenlenen mirasçılık belgesinde mirasçı olanlar ile gerekse bu belgede mirasçı olması gerektiği hâlde unutilan ya da ketmedilen mirasçılar ile söz konusu mirasçılık belgesini esas alarak işlem yapacak kurumların itiraz hakkı bulunmaktadır³⁴⁸. Maddede öngörülen itiraz kanun yolunun mirasçılık belgesinin iptali davası olarak telakki edilmesi gerektiği de savunulmuştur³⁴⁹. Bu görüşe karşılık ise, itirazın mirasçılık belgesinin iptali davası olarak değil, sadece noterlerin gerekli usule uyup uymadığını tespit ile sınırlı olup sulh hukuk mahkemesinin sadece şekli hususları denetlemekle yetkili olduğu maddi hukuk yargılaması yapamayacağı dolayısıyla mahkemece noterlerin usule uygun belge düzenleyip düzenlemediğinin inceleneceği ileri sürülmüştür³⁵⁰. Kanun her ne kadar

344 RUHİ, s. 32.

345 RUHİ, s. 32.

346 KURŞAT, *Makale*, s. 590.

347 KURŞAT, *Makale*, s. 590.

348 EKŞİ, *Tanım/Tenfiz*, s. 566.

349 ERİŞGİN, s. 170.

350 KURŞAT, s. 591.

menfaati ihlal edilenler tarafından sulh hukuk mahkemesine itirazda bulunulacağını belirtmiş ise de bu itirazın, noterlerin verdiği mirasçılık belgesinde mirasçılardan ve paylarının eksik, yanlış ve ketmedildiğinden mi, yoksa mirasçılık belgesine konu talepte noterlerin yetkisi bulunmadığı, kanuni bir engelin varlığına mı, dayandırılacağı müphem ve gayri vazihdir. Bir diğer ifade ile, itirazın içeriğinde mirasçılık belgesi verilmesine matuf uyumsuzluğun yabancı unsur taşınması, yargılamayı gerektirmesi ya da nüfus belgelerinin yeterli olmadığını mı, tazammun ettiği açık değildir. Kanaatimizce söz konusu itiraz yasa yolu kanun tekniği bakımından iyi ele alınmamış olduğu gibi kanun koyucunun muradı da belli değildir. Zira sulh hukuk mahkemesine açılan davanın mirasçılık belgesinin iptali davası olarak görülmesi hâlinde her ne kadar talep çekişmeli yargıya ait ise de, bu davanın asliye hukuk mahkemesinde görülmesi gerekmektedir. Dolayısıyla sulh hukuk mahkemesinin verdiği karar mirasçılık belgesinin iptaline yönelik olsa da maddi anlamda kesin hüküm oluşturmayacağı cihetle fonksiyonel bir amacı bulunmayacağı gibi, usul ekonomisi ilkesine de uygun düşmeyecektir. Kaldı ki noterlerin vermiş olduğu mirasçılık belgesine karşı sulh hukuk mahkemesine menfaati ihlal edilenler için tanınan itiraz usulü dışında ilgililer her hâlükarda sulh hukuk mahkemesinin kararlarına karşı mirasçılık belgesinin iptali için asliye hukuk mahkemesinde dava açmasına da hukuki engel yoktur. Bu sebeple, noterlikçe verilen mirasçılık belgesine karşı itirazın sulh hukuk mahkemesine yapılmasının tercih edilmesi, noterlikçe verilen mirasçılık belgesinin hatalı ya da eksik olması sebebiyle doğrudan asliye hukuk mahkemesine mirasçılık belgesinin iptali talep edilemeyeceğine matuftur³⁵¹. Zira ortada kazai makamca verilen bir belge bulunmadığından,

351 “Dava, noterlikçe verilen mirasçılık belgesinin iptali ve yeniden mirasçılık belgesi verilmesi istemine ilişkindir. Asliye hukuk mahkemesince, noterlikçe verilen mirasçılık belgesinin iptali ile yeni bir mirasçılık belgesi verilmesi istemine ilişkin davaya bakma görevinin, Noterlik Kanununun 71/c maddesi gereğince sulh hukuk mahkemesine ait olduğu gerekçe ile görevsizlik yönünde hüküm kurulmuştur. Sulh hukuk mahkemesi tarafından ise, mirasçılık belgesinin iptali davalarının hasımlı olarak açılacağı ve çekişmeli yargıya tabi olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı verilmiştir. 6100 sayılı HMK’nun 1. maddesinde, “Mahkemelerin görevi, ancak kanunla düzenlenir. Göreve ilişkin kurallar kamu düzenindedir.” hükmüne yer verilmiştir. Aynı Kanunun 2. maddesinde ise “Dava konusunun değer ve miktarına bakılmaksızın malvarlığına ilişkin davalarla, şahıs varlığına ilişkin davalarda görevli mahkeme, aksine bir düzenleme bulunmadıkça asliye hukuk mahkemesi” olduğu vurgulanmıştır. 6100 sayılı HMK’nun 4/1-ç bendinde, “Bu Kanun ile diğer kanunların, sulh hukuk mahkemesi veya sulh hukuk hâkimini görevlendirdiği davalara sulh hukuk mahkemesi bakar.” yine aynı Kanunun, görevli mahkeme başlığını taşıyan 383/1. fıkrasında; “Çekişmesiz yargı işlerinde görevli mahkeme, aksine bir düzenleme bulunmadığı sürece sulh hukuk mahkemesi” olduğu açıklanmıştır. Öte yandan genel hüküm niteliğinde bulunan TMK’nın 598/1 maddesinde de veraset belgesinin sulh hukuk mahkemesince verilmesi öngörülmüştür. 6100 sayılı HMK’nun “Çekişmesiz yargı işleri” başlığını taşıyan 382/2-c maddesinin 6. bendine göre mirasçılık belgesi verilmesi sulh

yargılama sonucunda kesin hüküm oluşturacak şekilde hüküm tesisi için evveliyatında iptali mümkün bir mahkeme kararının varlığı ön şarttır. Dolayısıyla sulh hukuk mahkemesinin kararına karşı mirasçılığın iptali için asliye hukuk mahkemesine dava açılacaktır. Yargıtay'da noterlerin verdiği mirasçılık belgesine karşı menfaati ihlal edilenlerin itiraz edebileceğini, itirazın çekişmeli yargıya matuf bir hususun olmadığını vurgulamıştır³⁵².

hukuk mahkemesinin görev alanına girmekte ve çekişmesiz yargı kapsamında kalmaktadır. Yukarıda açıklandığı gibi HUMK'nın 8/2-6. maddesi uyarınca mirasçılık belgesinin verilmesi, değiştirilmesi veya iptal davaları ile ilgili görev sulh hukuk mahkemesine verildiği hâlde HMK'nın 382/2-c maddesinin 6. bendine göre sulh hukuk mahkemeleri sadece veraset belgesi verilmesiyle ilgili istekler konusunda görevlidir. 1512 sayılı Noterlik Kanununun 71/C maddesi gereğince noterlerin verdikleri mirasçılık belgesi hakkında, menfaati ihlal edilenler tarafından sulh hukuk mahkemesine itirazda bulunulabilir. Somut olayda davacının talebi çekişmeli yargıya ilişkin bir husus olmayıp, daha önce noter tarafından verilen mirasçılık belgesine itiraz niteliğindedir. Bu durumda, uyuşmazlığın sulh hukuk mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir." (20. HD 20.10.2015, 10190/9720); "Dava, Adana 15. Noterliği tarafından 07.11.2013 tarih ve 33672 yevmiye nolu ile düzenlenen mirasçılık belgesinin iptali isteğine ilişkindir. 3. Asliye Hukuk Mahkemesince, davanın Adana 15. Noterliğinin 07.11.2013 tarih ve 33672 yevmiye numaralı veraset belgesinin iptali istemi ile açılmış dava olup 1512 sayılı Noterlik Kanununun 71/c maddesi gereğince noterlerin verdiği mirasçılık belgesi hakkında menfaati ihlal edilenlerin sulh hukuk mahkemesine itirazda bulunabileceklerini belirtilerek görevsizlik yönünde hüküm kurulmuştur. 4. Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından ise, davanın çekişmeli yargı işlerinden olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı verilmiştir. Somut olayda; davacı vekili, davalıları hasım göstermek suretiyle Adana 15. Noterliği tarafından 07.11.2013 tarih ve 33672 yevmiye nolu mirasçılık belgesinin iptali isteminde bulunmuştur. 6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 14. maddesi uyarınca 18.01.1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 71. maddesinden sonra gelmek üzere "Diğer İşlemler" başlığı ile üçüncü bölüm olarak eklenen 71/C maddesi ile Noterlerin verdikleri mirasçılık belgesi hakkında, menfaati ihlal edilenler tarafından sulh hukuk mahkemesine itirazda bulunulabileceği ve sulh hukuk mahkemesinin itiraz üzerine verdiği kararın bir örneğini ilgili notere ve Türkiye Noterler Birliğine bildireceği hususu düzenlenmiştir. Dava konusu, çekişmeli yargıya ilişkin bir husus olmayıp; daha önce noter tarafından verilen mirasçılık belgesine itiraz niteliğindedir. Sulh hukuk mahkemesince davacının itirazı değerlendirilerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekir. (Y.14. HD. 2015/1738-5433 E. - K. sayılı ilamı)" (14. HD 15.10.2015, 4779/9241).

352 "6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 14. maddesi uyarınca 18.01.1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 71. maddesinden sonra gelmek üzere "Diğer İşlemler" başlığı ile üçüncü bölüm olarak eklenen "İtiraz" kenar başlıklı 71/C maddesinde "noterlerin verdikleri mirasçılık belgesi hakkında, menfaati ihlal edilenler tarafından sulh hukuk mahkemesine itirazda bulunulabilir. Sulh hukuk mahkemesi, itiraz üzerinde verdiği kararın bir örneğini ilgili notere ve Türkiye Noterler Birliğine bildirir" hükmü yer almaktadır. Dava konusu çekişmeli yargıya ilişkin bir husus olmayıp, daha önce noter tarafından verilen mirasçılık belgesine itiraz niteliğindedir. Mahkemece davacının itirazının incelenmesinin sulh hukuk mahkemesince değerlendirilerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerektiği göz önünde bulundurularak görevsizlik kararı verilmesi gerekirken yazılı şekilde davanın esasının incelenmesi doğru görülmemiş, bu sebeple hükmün bozulması gerekmiştir." (14. HD 12.10.2015, 2480/8770); "Ayrıca 1512 sayılı Noterlik Kanununun 71/C maddesi gereğince noterlerin verdikleri mirasçılık belgesi hakkında, menfaati ihlal edilenler tarafından sulh hukuk mahkemesine itirazda bulunulabilir. Somut olayda davacıların talebi çekişmeli yargıya ilişkin bir husus

SONUÇ

Mirasçılık belgesi, zaman ve mahal sınırlaması ile tekrar yasağına tabi olmayan her bir mirasçı tarafından talep edilebilen çekişmesiz yargı alanına dâhil bir evrakı müsbitedir.

Çekişmesiz yargı işi olduğundan mevzuunu oluşturan hadiseyi ilânihaye ve mutlak bir kesinlik vasfıyla çözümlenmediğinden maddi anlamda kesin hüküm güç ve etkisinden mahrumdur. Mirasçılık belgesi, mirasçılık sıfat ve paylarını ispat zımından gayrı birçok ehemmiyetli fonksiyonu haizdir. Kişilerin vefatı ile miras bırakanın terekesini bir bütün olarak ve doğrudan iktisap eden mirasçılar, mirasçılık sıfatları ve pay oranları ile miras bırakan ile aralarındaki irsi irtibatı ispat etmek için mirasçılık belgesine ihtiyaç duyarlar.

Mirasçılığı engelleyen hâller mirasçılık sıfatını ortadan kaldıracığından nezdinde mirasçılığı engelleyen bir hâlin varlığı doğan kişi, mirasçı sıfatını yitirmesine karşın, mirasçılık belgesini talep edebilecektir. Zira mirasçı ile miras bırakan arasındaki irsi bağlantı koparılamayacaktır. Hatta bu noktada kamu menfaati, kişinin menfaatine âli olacaktır. Ancak mahkeme kararlarının infaz edilecek kısmi hüküm fıkrası olup, başka bir makam ya da merci tarafından tevil, tefsir, tebdil ve tahvili de mümkün olmadığından hüküm fıkrası nezdinde mirasçılık sıfatı zail olan kişiye mirasçı sıfat ve pay verilemeyecektir.

Noterlere tanınan mirasçılık belgesi verme yetkisi sulh hukuk mahkemelerinin yanında kısıtlı ve ikame bir yetki olup, yargının hızlandırılması ve iş yükünün hafifletilmesine matuf bir yasal düzenlemedir. Nitekim noterlere bu yetkinin tanınması, mirasçılık belgesi verme işleminin yargı işlemi niteliğine halel getirmeyecektir. Dolayısıyla mirasçılık belgesi verme işlemi bir çekişmesiz yargı işlemidir. Noterlerin verdiği mirasçılık belgesine karşı menfaati ihlal edilenler tarafından itiraz üzerine sulh hukuk mahkemesi tarafından verilen karar da aksi sabit oluncaya kadar geçerli olup, maddi anlamda kesin hüküm gücü bulunmayacaktır. Zira itiraz, noterlerin yetki sınırları ve kapsamının yargısal murakabesi ile hatalı ya da eksik mirasçılık belgesinin düzeltilmesine matuf ve mebnidir. Kaldı ki, her hâlükarda sulh hukuk mahkemesinin kararlarına karşı mirasçılık belgesinin iptali için asliye hukuk mahkemesine müracaat hakkı da mahfuzdur.

olmayıp, daha önce noter tarafından verilen mirasçılık belgesine itiraz niteliğindedir. Bu itibarla mahkemece yukarıda belirtilen yasa hükmü gözetilerek görevsizlik kararı verilmesi gerekirken davanın esasının karara bağlanması doğru görülmemiş, bu sebeple hükmün bozulması gerekmiştir." (14. HD 20.05.2015, 1746/5643).

Mirasçılık belgesine dayanılarak terekeye ait bir malvarlığının devir ve intikalinde; şayet intikale dayanak mirasçılık belgesi eksik ya da hatalı yani maddi gerçekten yoksun ise işlemin tarafı, tapu kaydı ya da sicildeki kayda değil, mirasçılık belgesindeki kişinin kimlik bilgilerine dayandığı için iyiniyetli olmaları hak iktisap etmelerine imkân vermeyecektir. Nitekim mirasçılık belgelerinin iyiniyetli hak iktisabının korunması gibi bir işlevi de bulunmamaktadır. Buna karşın, maddi gerçeği yansıtmayan mirasçılık belgesine dayanılarak yapılan tescil işlemi yolsuz olduğundan, yolsuz tescil malikinden yapılan devirlerde üçüncü kişinin iyiniyetli olması hâli somut olayın özelliklerine göre Türk Medeni Kanunu'nun 988 ve 1023. madde hükümleri mahfuzdur. Bu ve diğer birçok fonksiyonundan dolayı mirasçılık belgesi her ne kadar kıymetli evrak niteliği bulunmamakta ise de terekeye ait malvarlığının devir ve intikalindeki tasarruf işlemlerinde yegâne ispat vasıtası olması ve iptal edilinceye kadar içeriği gereği muamele olunması özellikleri göz önüne alındığında; mirasçılık belgesi ve iptali taleplerinde kesin yetki kuralı benimsenmesi hem hukuki işlem güvenliği hem devletin hem de kişilerin hukuki menfaatlerinin korunması ile hukuki barış ve istikrarın sağlanmasına büyük bir katkı sağlayacaktır.

Son olarak yabancı ülke mahkemesi tarafından verilen mirasçılık belgesinin tanınması meselesine gelince; mirasçılık belgesi başka bir ülke hukukuna göre şekli anlamda kesinliğe elverişli olsa bile maddi manada kesin hüküm gücünden yoksun bulunan bu belgenin Türkiye'de tanınması o karara kesin hüküm ve kesin delil niteliği kazandıracığından, niteliği itibariyle maddi manada kesin hüküm otoritesinden mahrum olan bu kararın tanınması pratikte bir yaraya merhem olmayacağı gibi, hukuki barış ve istikrarı da zedeleyecektir. Zira tanımaya rağmen aynı davaların tekrar edilmesi davaların tevali etmesine sebep olacaktır ki, bu husus da kesin hüküm otoritesini tartışmalı hâle getirecektir. Buna karşın, yabancı ülke mahkemesi tarafından verilen mirasçılık belgesinin iptali kararı, maddi manada kesin hüküm gücünü haiz bir ilam niteliği ile tanınmasına hukuki bir engel bulunmamakla birlikte bu ilama dayanılarak Türkiye'de kâin taşınmazlara ilişkin devir, intikal ve açıklayıcı tescil işlemlerinde MÖHUK 20 ve Tapu Kanununun 35. madde hükümlerinin uygulaması saklı kalacaktır.

KAYNAKLAR

- ADAY Nejat, **Taşınmaz Mülkiyetinin Naklinde Muvazaa**, İstanbul 1992.
- AKBIYIK Cem, **Miras Sebebiyle İstihkak Davası**, İstanbul 2003, s. 176.
- ANTALYA Gökhan, **Miras Hukuku**, İstanbul 2009.
- ANTALYA Gökhan, **Mirastan Feragat Sözleşmesi**, İstanbul 1999.
- BAYGIN Cem, **Türk Miras Hukukunda Alacaklıların Korunması**, Ankara 2005.
- BUZ Vedat, **Yenilik Doğuran Haklar**, Ankara 2005.
- ÇELİKEL Aysel/ ERDEM Bahadır, **Milletlerarası Özel Hukuk**, İstanbul 2012.
- DOĞAN İzzet, **Öğreti ve Uygulamada Milletlerarası Aile Hukuku ve Milletlerarası Usul Hukuku**, Ankara 2010.
- DURAL Mustafa/ÖZ Turgut, **Türk Özel Hukuku, C IV, Miras Hukuku**, İstanbul 2003.
- EKŞİ Nuray, **Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi**, İstanbul 2013. (Tanıma/Tenfiz).
- EKŞİ Nuray, **Yargıtay Kararları Işığında Milletlerarası Miras Hukuku**, İstanbul 2013.(Miras Hukuku)
- ENGİN Baki İlkay, **Mirastan Mahrumiyet**, İstanbul 2010. (Mahrumiyet)
- ENGİN Baki İlkay, **Yedek Mirasçılık**, İstanbul 2003.(Yedek Mirasçılık)
- ERGÜNE Serkan, **Vasiyetnamenin Yorumu**, İstanbul 2011.
- ERİŞGİN Nuri, **Mirasçılık Belgesi**, Ankara 2013.
- ERTAŞ Şeref, “Yabancı İlamların Tanınması ve Tenfizi”, **Prof. Dr. Kudret Ayiter Armağanı**, Ankara 1998, **DEÜHFD**, C. III. S. 1-4, (s. 365-438).
- GENÇCAN Ömer Uğur, **Miras Hukuku**, Ankara 2011.
- HELVACI İlhan, **Türk Medeni Kanuna Göre Mirasın Reddi**, İstanbul 2014.
- İMRE Zahit/ERMAN Hasan, **Miras Hukuku**, İstanbul 1989.
- İYİLİKLİ Ahmet Cahit, **Hukuk Yargılamasında Kesin Hüküm**, Ankara 2016. (Kesin Hüküm).
- İYİLİKLİ Ahmet Cahit, “Taşınmaz Mülkiyetinin Tescilden Önce İktisap Hâllerinden Mahkeme Hükümüne Göre İktisap Eden Kişinin İhalenin Feshi Davası Açma Yetkisi Bulunup Bulunmadığı Üzerine Düşünce ve Tahliller”, **TAAD**, Temmuz 2016, S. 27, (s. 515- 547).

KILIÇOĞLU Ahmet, **Miras Hukuku**, Ankara 2015.

KOCAAĞA Köksal, “Mirasçılık Belgesi”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, S. 1–2, Haziran-Aralık 2005, (s. 83–105).

KOCAYUSUFPAŞAOĞLU Necip, **Miras Hukuku**, İstanbul 1987.

KURŞAT Zekeriya, “Noterlere Mirasçılık Belgesinin Düzenlenmesi Yetkisinin Tanınması Hakkında Değerlendirme”, **Prof. Dr. Şener Akyol’a Armağan**, İstanbul 2011.(s. 583- 596).

KURŞAT Zekeriya, **Terekenin Korunması Önlemleri**, İstanbul 2010. (Tereke)

KURU Baki, **Hukuk Muhakemeleri Usulü**, 6. Baskı, C. 1, İstanbul 2001. (Usul C. I)

KURU Baki, **Nizasız Kaza**, Ankara 1961. (Nizasız Kaza).

NOMER Ergin, **Devletler Hususi Hukuku**, 20. Bası, İstanbul 2013.

NOMER Ergin, “Yabancı çekişmesiz Yargı Kararlarının Tanınmasında Kesinleşme Şartı”, **Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu’na 65. Yaş Günü Armağanı**, İstanbul 1999. (Kesinleşme Şartı).

NOMER Ergin, “Yabancı Veraset İlamlarının Tanınmasında Yargıtay Kararları”, **İBD C. 65, S. 10- 11- 12**, İstanbul 1991.(Veraset).

OĞUZMAN Kemal/Seliçi Özer/Oktay-Özdemir Saibe, **Eşya Hukuku**, İstanbul 2015.

OĞUZMAN, M.Kemal, **Miras Hukuku**, İstanbul, s. 1995.

ÖZBEK Mustafa Serdar, **Noter Senetlerinde Sahtelik**, Ankara 2009.

POSTACIOĞLU İlhan, **Medeni Usul Hukuku Dersleri**, İstanbul 1970.

RUHİ Ahmet Cemal/RUHİ Canan, **Mirasçılık Belgesi, İptali ve Yeni Mirasçılık Belgesi Verilmesi**, Ankara 2015.

SELÇUK Sami, “Medeni Usul Hukukunda Kesin Hüküm, Şartları, Kesin Hüküm İtirazı”, **AD 1973/11**, (s. 937–956), (İtiraz).

SEVİĞ Vedat Raşit, **Mirasla İlgili Devletler Hususi Hukuku Kaideleri**, İstanbul 1963.

SUNGURTEKİN Özkan, Meral, “İnşai Karar ve Özellikleri”, **75. Yaş günü için Profesör Baki Kuru’ya Armağan**, Ankara 2004, (s. 553–576).

ŞAHİNİZ C. Salih, “Mirasçılık Belgesi”, **Kazancı Hakemli Hukuk Araştırma Dergisi**, 2007, S. 25–26, (s. 7–35).

ŞANLI Cemal, “Yabancı Veraset İlamlarının Türk Mahkemelerinde Tanınması veya Delil Olarak Kullanılması”, **İlhan Postacıoğlu’na Armağan**, İstanbul 1990 (s. 291-307).

TANRIVER Süha, “Türk Hukuku Bağlamında Çekişmesiz Yargı ve Noterlik”, **Makalelerim II**, Ankara 2011, (s. 345–358).

ULUOCAK Nihal, **Milletlerarası Özel Hukuk Dersleri**, İstanbul 1987.

ULUSU KARATAŞ Elif, “Türk Miras Hukukunda Mirasın Kazanılmasında Halefiyet Türleri ve Türk Milletlerarası Özel Hukukundaki Yansımaları”, **İÜFM**, C. LXXIV 2015, S. 2 (s. 357–388).

VELİDEDEOĞLU Hıfzı Veldet, **Türk Medeni Hukuku Umumi Esaslar**, CI, İstanbul 1956.

YAĞCI Kürşat, **Cezai Mirasçılıktan Çıkarma**, İstanbul 2013.

YAKUPUR Sendi, **Tapu Kütüğüne Güven İlkesi**, İstanbul 2015.